МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ЖИЛЮК ІВАН СЕРГІЙОВИЧ

УДК 336:332.1(477)

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Подається на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.
_____Жилюк І.С.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент
Дорош Вікторія Юріївна

Луцьк – 2026

АНОТАЦІЯ

Жилюк І.С. Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Луцький національний технічний університет Міністерства освіти і науки України, Луцьк, 2026.

У дисертаційній роботі досліджено теоретико-методичні та прикладні засади фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період. Дослідження базується на розумінні фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону як динамічної системи взаємодії функціональної та управлінської підсистем, що охоплюють процеси формування, розподілу й використання фінансових ресурсів, а також планування, організації, аналізу, регулювання і контролю, спрямованих на зміцнення конкурентних позицій територій. Обґрунтовано, що в умовах воєнного та повоєнного періодів фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону набуває стратегічного значення, оскільки формує ресурсну основу для стабілізації, відновлення, модернізації та довгострокового розвитку регіональних соціально-економічних систем.

У роботі уточнено сутність категорій «фінансове забезпечення регіону», «конкурентоспроможність регіону» та «фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону», розкрито їх взаємозв’язок і когерентність. Обґрунтовано концептуальну модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, яка, на відміну від традиційних підходів, адаптована до умов війни та повоєнної відбудови і базується на двоконтурній синергетичній логіці. Перший контур представлено забезпечувальною компонентою, що орієнтована на стимулювання дохідності регіональної економіки, другий – регуляторною компонентою, спрямованою на мінімізацію екзогенних та ендогенних ризиків. Доведено, що співвідношення цих компонент

змінюється залежно від безпекової ситуації. У воєнний період домінують централізовані регуляторні механізми, а у повоєнний – забезпечувальні інструменти відбудови, модернізації та державно-приватної взаємодії.

Здійснено комплексний аналіз міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах. Доведено, що успішність відновлення визначається не лише масштабами залучення зовнішньої фінансової допомоги, а й поєднанням останньої з інституційною спроможністю держави й територій, прозорим адмініструванням ресурсів, підтримкою приватного сектору, модернізацією інфраструктури та узгодженою багаторівневою координацією. Це дало змогу поглибити наукове розуміння умов трансформації фінансових ресурсів у довгострокові чинники стійкості, структурної модернізації та зростання конкурентоспроможності територій.

Розроблено методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, які базуються на проведенні інтегральної оцінки конкурентоспроможності та інтегральної оцінки фінансового забезпечення, що дозволяє комплексно дослідити взаємозв’язок між джерелами фінансування і чинниками формування конкурентоспроможності регіонів в контексті пошуку шляхів повоєнного відновлення їх конкурентоспроможності та економіки в цілому. Визначено основні напрями інтегральної оцінки конкурентоспроможності і фінансового забезпечення та обґрунтовано математичні інструменти зведення часткових показників в інтегральні індекси, що дозволяє забезпечити системність, багатофакторність та об’єктивність аналітичних розрахунків.

Здійснено інтегральну оцінку конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди, яка базується на обчислені загального та групових інтегральних індексів в межах певних напрямів, які відображають обсяги виробничої та збутової діяльності, забезпеченість трудовими ресурсами, інноваційний розвиток і масштаби інвестиційної діяльності. Здійснено групування регіонів України за рівнем конкурентоспроможності у довоєнний та

воєнний періоди, що дозволяє виявити та обґрунтувати особливості формування конкурентоспроможності під впливом змін, зумовлених війною в країні.

Проведено інтегральну оцінку фінансового забезпечення регіонів України у довоєнний та воєнний періоди, яка ґрунтується на зведені в інтегральні індекси значної сукупності показників, що відображають забезпеченість регіонів за доходами місцевих бюджетів, власними коштами суб'єктів бізнесу та коштами зовнішніх інвесторів. Здійснено групування регіонів за рівнем фінансового забезпечення та визначено головні пріоритетні особливості регіонів України в напрямку їх фінансового забезпечення у довоєнний та воєнний періоди, в контексті виявлення передумов відновлення їх конкурентоспроможності у повоєнний період.

На основі кореляційно-регресійного аналізу побудовано багатофакторну економетричну модель впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів України. До фінальної специфікації моделі включено темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство, питому вагу регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій та обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне підприємство. Встановлено, що конкурентоспроможність регіонів формується через бюджетно-фіскальний, корпоративно-фінансовий та інвестиційний канали, серед яких найвагомішим є фінансова результативність підприємницького сектору.

Запропоновано авторську типологію регіонів України за характером воєнної трансформації їх конкурентоспроможності та фінансового забезпечення на основі порівняння довоєнного періоду 2019–2021 рр. і воєнного періоду 2022–2024 рр. Виокремлено типи регіонів за напрямом посилення, стабілізації або послаблення конкурентних і фінансових позицій. Доведено, що воєнна трансформація регіонального розвитку має неоднорідний та асиметричний характер, що зумовлює необхідність диференційованого підходу до фінансового забезпечення повоєнного відновлення. Сформовано матрицю стратегічної пріоритетизації фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів

України на основі поєднання сили впливу факторів, визначеної за параметрами регресійної моделі, та рівня їх керованості на регіональному рівні. Обґрунтовано стратегічне ядро прямого бюджетно-фіскального впливу, відносно керованого корпоративно-фінансового впливу та підтримувальних інвестиційних детермінант довгострокового конкурентного посилення. На цій основі визначено диференційовані стратегічні пріоритети фінансового забезпечення для різних типів регіонів у повоєнний період.

Обґрунтовано систему фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період, структуровану за стабілізаційним, акселераційним і трансформаційним функціональними напрямами. Доведено, що їх результативність визначається синергійним поєднанням ендогенних, екзогенних і гібридних джерел фінансування, реалізованих на макро-, мезо- та мікрорівнях. Запропоновано багатовимірну матрицю фінансових інструментів і операційну модель їх вибору залежно від типу регіону, рівня фінансового забезпечення, домінантної фінансової потреби та пріоритетів повоєнного відновлення конкурентоспроможності.

Ключові слова: фінансове забезпечення; фінансовий механізм; конкурентоспроможність регіонів; регіональний розвиток; воєнний період; повоєнне відновлення; фінансова стійкість; фінансові ресурси; інвестиційна діяльність; інноваційний розвиток; місцеві бюджети; державна підтримка; міжнародна фінансова допомога; стратегія розвитку; регіональна політика; сталий розвиток.

ANNOTATION

Zhyliuk I.S. Financial Support for Restoring the Competitiveness of Ukrainian Regions in the Post-War Period. – Qualification scientific work submitted as a manuscript.

Dissertation for obtaining the Doctor of Philosophy degree in Specialty *072 Finance, Banking and Insurance*. Lutsk National Technical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lutsk, 2026.

The dissertation examines the theoretical, methodological, and applied foundations of financial support for restoring the competitiveness of Ukrainian regions during the post-war period. The study is based on the understanding of financial support for regional competitiveness as a dynamic system of interaction between functional and managerial subsystems encompassing the processes of formation, distribution, and utilization of financial resources, as well as planning, organization, analysis, regulation, and control aimed at strengthening the competitive position of territories. It is substantiated that under wartime and post-war conditions, financial support for regional competitiveness acquires strategic importance, as it forms the resource basis for stabilization, recovery, modernization, and long-term development of regional socio-economic systems.

The dissertation clarifies the essence of the categories “financial support of a region,” “regional competitiveness,” and “financial support of regional competitiveness,” while revealing their interrelation and coherence. A conceptual model of the financial mechanism for restoring regional competitiveness is substantiated which, unlike traditional approaches, is adapted to wartime and post-war reconstruction conditions and is based on a dual-contour synergistic logic. The first contour is represented by a supportive component focused on stimulating the profitability of the regional economy, while the second contour is represented by a regulatory component aimed at minimizing exogenous and endogenous risks. It is proven that the correlation between these components changes depending on the security situation. During wartime, centralized regulatory mechanisms dominate,

whereas in the post-war period, supportive instruments for reconstruction, modernization, and public-private cooperation become predominant.

A comprehensive analysis of international experience in financing the restoration of territorial competitiveness in post-conflict and institutionally fragile environments has been conducted. It has been proven that the success of recovery depends not only on the scale of external financial assistance but also on its combination with the institutional capacity of the state and territories, transparent resource administration, private sector support, infrastructure modernization, and coordinated multilevel governance. This has enabled a deeper scientific understanding of the conditions under which financial resources are transformed into long-term drivers of resilience, structural modernization, and territorial competitiveness growth.

Methodological approaches to assessing the financial support of competitiveness in Ukrainian regions have been developed based on integral assessments of competitiveness and financial support. These approaches make it possible to comprehensively investigate the relationship between financing sources and the factors shaping regional competitiveness in the context of identifying pathways for post-war economic recovery. The key directions of integral assessment of competitiveness and financial support have been identified, and mathematical tools for aggregating partial indicators into integral indices have been substantiated, ensuring consistency, multifactoriality, and objectivity of analytical calculations.

An integral assessment of the competitiveness of Ukrainian regions during the pre-war and wartime periods has been carried out. The assessment is based on calculating general and group integral indices within specific areas reflecting the scale of production and sales activities, labor resource availability, innovation development, and investment activity. Ukrainian regions have been grouped according to their level of competitiveness during the pre-war and wartime periods, enabling the identification and substantiation of the peculiarities of competitiveness formation under war-induced transformations.

An integral assessment of the financial support of Ukrainian regions during the pre-war and wartime periods has also been conducted. It is based on aggregating into

integral indices a wide range of indicators reflecting the provision of regions with local budget revenues, internal business funds, and external investment resources. Regions have been grouped according to their level of financial support, and the key priority characteristics of Ukrainian regions in terms of financial support during the pre-war and wartime periods have been identified in the context of determining the prerequisites for restoring competitiveness in the post-war period.

Based on correlation and regression analysis, a multifactor econometric model was developed to assess the impact of financial support on the competitiveness of Ukrainian regions. The final model specification includes the growth rate of general fund revenues of local budgets, net profit per operating enterprise, the region's share in the total volume of attracted foreign direct investment (FDI), and the amount of FDI per enterprise. The findings indicate that regional competitiveness is shaped through three key channels: budgetary and fiscal, corporate and financial, and investment-related. Among these, the financial performance of the entrepreneurial sector exerts the strongest influence.

An original typology of Ukrainian regions was proposed based on the nature of the wartime transformation of their competitiveness and financial capacity. The classification was developed through a comparison of the pre-war period (2019-2021) and the wartime period (2022-2024). Regions were categorized according to the strengthening, stabilization, or deterioration of their competitive and financial positions. The study demonstrates that the wartime transformation of regional development is heterogeneous and asymmetric, thereby necessitating a differentiated approach to the financial support of post-war recovery.

A matrix for the strategic prioritization of financial determinants of regional competitiveness in Ukraine was developed by combining the strength of factor influence, as determined by the regression model parameters, with the degree of their manageability at the regional level. The analysis substantiates a strategic core consisting of direct budgetary and fiscal influence, relatively manageable corporate and financial factors, and supporting investment determinants that contribute to long-term competitive enhancement. Based on this framework, differentiated strategic priorities

for financial support were identified for various regional types during the post-war recovery period.

A system of financial instruments aimed at stimulating the competitiveness of Ukrainian regions in the post-war period was substantiated and structured according to three functional dimensions: stabilization, acceleration, and transformation. The study demonstrates that the effectiveness of these instruments depends on the synergistic combination of endogenous, exogenous, and hybrid financing sources implemented at the macro, meso, and micro levels. Furthermore, a multidimensional matrix of financial instruments and an operational model for their selection were proposed, taking into account the type of region, the level of financial capacity, the dominant financial need, and the strategic priorities of post-war competitiveness recovery.

Keywords: financial support; financial mechanism; regional competitiveness; regional development; wartime period; post-war recovery; financial resilience; financial resources; investment activity; innovative development; local budgets; state support; international financial assistance; development strategy; regional policy; sustainable development.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Дорош В.Ю. Жилюк І.С. Генезис наукової думки щодо поняття «фінансовий механізм». *Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 20(79). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2023. С.37-44. URL: https://doi.org/10.36910/2707-6296-2023-20(79)-5.

2. Жилюк І.С. Когерентність концепцій фінансового забезпечення та конкурентоспроможності регіону. *Економічні науки : збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 22 (87). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2025. 122-131. URL: https://doi.org/10.36910/2707-6296-2025-22(87)-10.

3. Жилюк І.С. Фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-180.

4. Жилюк І.С. Методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України. *Економічний простір*. 2025. №. 260. С. 64-73. https://doi.org/10.30838/EP.206.64-73.

5. Жилюк І.С. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди. Бізнес Інформ. 2026. №3. С. 272-285. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-3-272-285.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Жилюк І.С. Аутсорсинг та аутстафінг як особливі форми формування персоналу компаній. *Фінанси, банківська справа та страхування: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : *матеріали II Всеукр. інтернет-конф. здобув. вищ. освіти та молодих вчених* (м. Луцьк, 12 травня). Луцьк: ВІП

ЛНТУ, 2023. С. 22-23. URL: https://drive.google.com/file/d/1JRK6gn2vPFrRafGChRFMG5g2nR9TuaTf/view

7. Жилюк І.С. Особливості фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів. *Фінансова стійкість держави та бізнесу в умовах глобальних трансформацій*. *Матеріали науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 13-14 лютого). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2025. 102 с. С. 63-68. URL: https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/158/2657/5528-1.

8. Жилюк І.С. Концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України. *International Scientific Conference "Innovation and Sustainable Development in the Global Economy": Conference Proceedings* (February 6-7, 2026. Leipzig, Germany). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 220 pages. Pp. 104-108. URL: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8

9. Жилюк І.С. Напрями інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України. *Проблеми та перспективи фінансового забезпечення відновлення економіки України. Матеріали ІІ міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Дніпро, 3-4 березня). Дніпро: ДДАЕУ, 2026. 528 с. С. 36-38. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/bitstreams/d163c27b-5b16-4026-b7c8-1defb45373c4/download.

10. Жилюк І.С. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України за обсягами виробничої та збутової діяльності суб'єктів бізнесу в регіоні. *Сталі бізнес-моделі як драйвер трансформації інституційного середовища розвитку підприємництва. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чернівці, 27 лютого). Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. 488 с. С. 45-48. URL: https://surl.li/kqrwjt.

ЗМІСТ

ВСТУП 13
РОЗДІЛ 1 НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ 24
1.1 Концептуальний базис сутності та ключових характеристик фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону 24
1.2 Фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України 46
1.3 Міжнародний досвід фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах 68
Висновки до розділу 1 89
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ 93
2.1 Методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України 93
2.2 Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України 114
2.3 Інтегральна оцінка фінансового забезпечення регіонів України 137
Висновки до розділу 2 162
РОЗДІЛ 3 ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД 166
3.1 Економетричне моделювання впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів України 166
3.2 Стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України 183
3.3 Фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України 196
Висновки до розділу 3 218
ВИСНОВКИ 222
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ДЖЕРЕЛ 226
ДОДАТКИ 253

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах повномасштабної війни та майбутньої повоєнної трансформації економіки України особливої ваги набуває проблема відновлення конкурентоспроможності її регіонів. Воєнні дії спричинили масштабні руйнування виробничої, транспортної, соціальної та енергетичної інфраструктури, поглибили міжрегіональні диспропорції, посилили фінансову асиметрію територій, знизили інвестиційну привабливість та ускладнили реалізацію довгострокових стратегій розвитку. За таких умов саме фінансове забезпечення виступає базовою передумовою не лише стабілізації регіональних соціально-економічних систем, а й формування нових конкурентних переваг, відновлення ділової активності, підтримки підприємництва, модернізації економічної структури та забезпечення стійкості територій у повоєнний період. У цьому контексті фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів слід розглядати як один із ключових інструментів економічної безпеки держави та її просторового розвитку.

Актуальність дослідження посилюється тим, що питання формування конкурентоспроможності регіонів і поліпшення фінансового забезпечення їх розвитку належать до пріоритетних напрямів державної регіональної політики. Водночас, сучасні виклики засвідчили обмеженість традиційних підходів до фінансового забезпечення регіонального розвитку, сформованих переважно для умов відносної макроекономічної стабільності та мирного часу.

Дослідженню і розвитку теоретико-методичних засад й різноманітних прикладних аспектів проблематики фінансового забезпечення та проблематики конкуретоспроможності на рівні регіону завжди приділялась посилена увага як вітчизняних, так і іноземних науковців й практиків. Вагомий доробок у розвиток обох досліджуваних проблемних питань у їх тісному взаємозв’язку, а також у висвітлення фінансового аспекту забезпечення конкурентоспроможності регіону

здійснили Білик Р., Дорошенко Г., Захарченко С., Захарченко В., Ковальська Л., Коваленко О., Коренюк Л., Ніколенко Г., Подзізей О., Коробчук Т., Цимбалюк І., Павліха Н. та інші. Попри значний науковий доробок довкола різноманітних фінансових питань забезпечення регіонального розвитку та формування конкурентних переваг регіону, існує об'єктивна необхідність оновлення як теоретико-методичного базису фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону так і модернізації прикладних підходів і механізмів до їх реалізації із урахуванням нинішніх викликів, впливу сучасних факторів, динамічності зовнішнього і внутрішнього середовища та потреб повоєнного періоду.

Додаткової наукової значущості темі надає потреба переходу від загальних описових оцінок до кількісно обґрунтованого аналізу впливу фінансових чинників на рівень конкурентоспроможності регіонів. Саме тому розроблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України є своєчасним, науково значущим і практично затребуваним завданням, вирішення якого має важливе значення для забезпечення фінансової стійкості, збалансованого просторового розвитку та довгострокової конкурентоспроможності національної економіки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ЛНТУ, зокрема в рамках реалізації теми «Фінансово-інвестиційні механізми поствоєнної інноваційної трансформації України» (номер державної реєстрації 0123U101522) автором удосконалено методичний підхід до інтегрального оцінювання рівня інвестиційного забезпечення регіонів у довоєнний та воєнний періоди; обґрунтовано доцільність застосування механізмів публічно-приватного партнерства як інструменту інноваційної реконструкції регіональної економіки; визначено напрями диверсифікації джерел фінансування поствоєнного розвитку; розроблено теоретико-методологічні засади стратегування інвестиційного забезпечення сталого розвитку регіону, що формують підґрунтя для розроблення

стратегій і програм відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у розробленні теоретичних положень, удосконаленні методичних підходів і розробленні практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період з урахуванням сучасних викликів регіонального розвитку, впливу фінансових чинників, міжнародного досвіду післякризового відновлення та необхідності формування диференційованих стратегій для регіонів різного типу. Реалізація поставленої мети зумовила вирішення таких завдань:

– дослідити й удосконалити концептуальний базис сутності й ключових характеристик фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону;

– обґрунтувати науково-методичні засади фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України;

– здійснити комплексний аналіз міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах;

– розробити методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України;

– провести інтегральну оцінку конкурентоспроможності регіонів України;

– здійснити інтегральну оцінку фінансового забезпечення регіонів України;

– здійснити економетричне моделювання впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів України шляхом відбору статистично значущих та економічно обґрунтованих фінансових детермінант і побудови багатофакторної регресійної моделі для ідентифікації ключових каналів їх впливу на інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів;

– розробити авторську типологію регіонів України за характером воєнної трансформації конкурентоспроможності та фінансового забезпечення на основі порівняння довоєнного і воєнного періодів, визначити типи регіональних змін і

специфіку фінансово-конкурентної поведінки регіонів залежно від їх результуючого рівня розвитку;

– сформувати матрицю стратегічної пріоритетизації фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України на основі поєднання критеріїв сили впливу, визначеної за параметрами регресійної моделі, та рівня керованості на регіональному рівні, оціненого за експертно-аналітичним підходом, виокремити стратегічне ядро прямого бюджетно-фіскального та відносно керованого корпоративно-фінансового впливу, підтримувальні інвестиційні детермінанти довгострокового конкурентного посилення та обґрунтувати диференційовані стратегічні пріоритети фінансового забезпечення повоєнного відновлення для різних типів регіонів;

– дослідити й доповнити архітектуру фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України, а також розробити модель їх вибору.

Об’єкт дослідження – процес фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України, що охоплює джерела, форми, інструменти, важелі та пріоритетні напрями використання фінансових ресурсів у повоєнний період.

Методи дослідження. Теоретичною, методологічною та методичною платформою дисертаційної роботи є фундаментальні положення теорії фінансового забезпечення розвитку територій, концепції конкурентоспроможності регіонів, засади регіональної економічної політики, сучасні наукові підходи до повоєнного відновлення та зміцнення конкурентних переваг територій, а також методичні підходи до економетричного моделювання, інтегрального оцінювання та стратегічної пріоритезації фінансових детермінант регіонального розвитку. Під час дослідження застосовано низку методів наукового пізнання: системний підхід – для обґрунтування фінансового

механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України та розкриття взаємозв'язку його складових; абстрактно-логічний метод – для поглиблення сутності категорій фінансового забезпечення, конкурентоспроможності регіону та фінансового забезпечення відновлення його конкурентоспроможності; методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення – для систематизації наукових підходів і міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення територій; економіко-статистичний метод – для аналізу динаміки та тенденцій фінансового забезпечення і конкурентоспроможності регіонів України; індексний метод – для проведення інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України та інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів України; кореляційно-регресійний аналіз – для виявлення сили зв'язку між фінансовими показниками та інтегральним індексом конкурентоспроможності регіонів, побудови економетричної моделі та оцінювання впливу ключових фінансових детермінант; метод типологізації – для виокремлення регіонів за рівнем конкурентоспроможності та характером прогнозної динаміки; матричний метод – для стратегічної пріоритезації фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України з питань державної регіональної політики, фінансового забезпечення регіонального розвитку, децентралізації, інвестиційної діяльності та повоєнного відновлення; офіційні статистичні й аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Міністерства розвитку громад та територій України, Національного банку України, інших органів державної влади та інституцій розвитку; звіти й аналітичні матеріали міжнародних організацій щодо фінансування відновлення, регіональної стійкості та постконфліктної реконструкції; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, монографії, дисертаційні дослідження, статті у фахових виданнях, матеріали науково-практичних конференцій та електронні ресурси відкритого доступу з проблематики фінансового забезпечення, регіонального розвитку й конкурентоспроможності регіонів; а також результати

власних наукових розробок автора, отримані в процесі оцінювання, моделювання та обґрунтування пріоритетів фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

Наукова новизна одержаних результатів. Найбільш вагомі результати дисертаційного дослідження, що відзначаються новизною і пропонуються до захисту, полягають у наступному:

уперше:

– розроблено матричну операційну модель вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону, що передбачає перехід від фінансових інструментів стабілізації (бюджетно-грантна домінанта) до інструментів трансформації (ринкова домінанта) у міру зростання фінансової автономії регіону та базується на принципі динамічної відповідності, де вибір пріоритетних фінансових інструментів є похідним від ієрархічного рівня прийняття рішень та інституційної приналежності фінансових ресурсів;

удосконалено:

– науково-теоретичні засади та понятійно-термінологічний апарат дослідження фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, що, на відміну від існуючих, базуються на синергії процесів фінансового забезпечення і зміцнення конкурентних позицій територій та концептуалізують трактування даної категорії як динамічної системи взаємодії функціональної і управлінської підсистем послідовно-циклічних процесів зі створення фінансової основи для стабільного конкурентоспроможного економічного, соціального й екологічного розвитку регіону, детермінанти та пріоритети якої диференціюються залежно від умов безпекової ситуації в державі та індивідуальних особливостей регіону;

– архітектоніку й модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, що, на відміну від існуючих, враховує особливості повоєнної відбудови регіонів України та базується на двоконтурній моделі й синергії першого контура – забезпечувальної компоненти, яка максимізує прибутковість регіональної соціально-економічної системи, та

другого – регуляторної компоненти, яка мінімізує ризики, й системно трансформують фінансові ресурси регіону в його конкурентний потенціал.

– методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів, які, на відміну від існуючих, базуються на поєднанні інтегральної оцінки конкурентоспроможності, проведеної з урахуванням показників обсягів виробничої та збутової діяльності, забезпеченості трудовими ресурсами, інноваційного розвитку та масштабів інвестиційної діяльності та узагальненої оцінки фінансового забезпечення, яка враховує доходи місцевих бюджетів, власні кошти суб'єктів бізнесу і кошти зовнішніх інвесторів, що в сукупності забезпечує системність, багатофакторність та підвищення об'єктивності отриманих результатів і дозволяє поглибити взаємозв'язок між рівнем конкурентоспроможності та обсягами її фінансового забезпечення;

набули подальшого розвитку:

– теоретико-методичні положення щодо систематизації міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах, які, на відміну від наявних підходів, передбачають виокремлення донорської, індустріально-експортної, інституційної та ресурсної моделей із визначенням їх домінуючих джерел фінансування, провідних механізмів відновлення, сильних сторін, обмежень та уроків для України, що дозволить поглибити наукове розуміння умов результативної трансформації фінансових ресурсів у довгострокові чинники стійкості, структурної модернізації та зростання конкурентоспроможності територій;

– групування регіонів України за рівнем конкурентоспроможності та фінансового забезпечення, що на відміну від існуючих підходів, передбачає виокремлення та порівняльний аналіз регіонів у довоєнний та воєнний періоди окремо, в контексті досягнення об'єктивної оцінки зміни конкурентних позицій та джерел фінансування регіонів під впливом військових дій, з метою виявлення трансформаційних змін у структурі соціально-економічного розвитку і чинників

стійкості та адаптивності регіональних економічних систем в умовах кризових викликів;

– архітектура фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України, що на відміну від існуючих підходів, деталізована й розширена ендогенними й екзогенними інструментами на макро, мезо і мікрорівнях, згрупованими за рівнем інституціональної реалізації, а також за функціональним призначення і впливом на регіональне економічне відновлення у повоєнний період як стабілізаційні, акселераційні та трансформаційні інструменти, які комплексно дозволяють забезпечити стабільність і безпечність бізнес-середовища, інвестиційну активність та інноваційний розвиток регіону, трансформуючи акумульовані фінансові ресурси у конкурентні переваги.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення, методичні підходи та прикладні результати дисертаційної роботи мають практичне значення для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, науково-дослідної діяльності та освітнього процесу. Практичну цінність становлять розроблені автором концептуально-методичні засади фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, систематизація його функціональних і управлінських складових, концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів, а також підходи до оцінювання фінансових детермінант регіонального розвитку, стратегічної пріоритетизації фінансових чинників і формування аналітичного підґрунтя для прийняття управлінських рішень у період повоєнного відновлення.

Практичні результати дослідження використані у діяльності органів публічного управління та місцевого самоврядування. Зокрема, у діяльності Волинської обласної військової адміністрації враховано авторські підходи до визначення пріоритетів фінансового забезпечення регіонального розвитку, підвищення фінансової спроможності територій, активізації інвестиційних процесів та обґрунтування управлінських підходів до відновлення

конкурентоспроможності регіонів в умовах воєнного та повоєнного періодів (довідка № 2748/58/2-26 від 20.04.2026 року). У діяльності Волинської обласної ради використано результати дослідження в частині оцінювання фінансових детермінант регіонального розвитку, визначення стратегічних пріоритетів, посилення фінансової спроможності територій та підготовки аналітичних і пропозиційних матеріалів з питань регіонального розвитку, економічної стійкості та відновлення області (довідка № 599/512-26 від 17.04.2026 року).

Результати дисертаційної роботи використано також у діяльності Горохівської міської ради (довідка №878/03-24/2-26 від 27.03.2026 року). Зокрема у процесі втілення Стратегії розвитку Горохівської міської територіальної громади до 2027 року, використано підходи до підвищення фінансової спроможності громади, визначення пріоритетів фінансового забезпечення заходів місцевого розвитку, обґрунтування напрямів залучення додаткових фінансових ресурсів та формування практичних підходів до відновлення конкурентних переваг території.

Розроблені в дисертації теоретико-методичні положення впроваджено також у навчальний процес Луцького національного технічного університету (довідка № 791/01-14 від 2026 року). Зокрема, при підготовці лекційного матеріалу та тематики практичних занять із дисциплін «Публічні фінанси» та «Управління публічними фінансами» використовуються авторські підходи до визначення сутності фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, систематизації його функціональних та управлінських складових, узагальнення цілей фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, характеристики його основних аспектів, а також концептуальної моделі фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів.

Особистий внесок здобувача. Сформовані в дисертаційній роботі теоретичні положення та рекомендації практичного характеру належать особисто автору та є результатом його особистих наукових розробок. Дисертаційна робота є самостійно виконаною та завершеною науковою працею.

У дисертаційній роботі вирішено вагоме науково-прикладне завдання: розроблено теоретичні положенння, удосконаленно методичні підходи і сформовано практичні рекомендації щодо фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період з урахуванням сучасних викликів регіонального розвитку, впливу фінансових чинників, міжнародного досвіду післякризового відновлення та необхідності формування диференційованих стратегій для регіонів різного типу. Результати дисертаційного дослідження є суттєвим внеском у розвиток теоретичних та методологічних положень фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані лише ті ідеї та положення, які одержані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційної роботи доповідалися, обговорювалися та дістали схвалення на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: ІІ Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Фінанси, банківська справа та страхування: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації» (м. Луцьк, 2023 р.); науково-практичній конференції «Фінансова стійкість держави та бізнесу в умовах глобальних трансформацій» (м. Ужгород, 2026 р.); International Scientific Conference «Innovation and Sustainable Development in the Global Economy» (м. Лейпциг, Німеччина, 2026 р.); ІІ міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми та перспективи фінансового забезпечення відновлення економіки України» (м. Дніпро, 2026 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Сталі бізнес-моделі як драйвер трансформації інституційного середовища розвитку підприємництва» (м. Чернівці, 2026 р.).

Публікації результатів дослідження. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 9 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях України, 5 тез наукових доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 360 сторінок комп'ютерного тексту, що містить 38 таблиць і 14 рисунків. Список використаних джерел містить 225 найменувань. У праці 11 додатків. Обсяг основного тексту дисертації – 253 сторінки.

РОЗДІЛ 1
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

1.1 Концептуальний базис сутності та ключових характеристик фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону

Концепції фінансового забезпечення та конкурентоспроможності регіону є ключовими і стратегічно важливими концепціями регіонального розвитку у будь-який період. Когерентність означених концепцій забезпечує синергетичний ефект та слугує базисом довгострокового розвитку регіонів держави. Та й загалом фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону є передумовою формування фінансово-економічної і політичної стабільності держави й інструментом вирішення практично усіх проблемних моментів і викликів розвитку регіональних соціально-економічних систем. Більше того, своєчасність й масштаби фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів визначають і параметри та швидкість його соціально-економічного й екологічного розвитку. Особливо сьогодні в умовах тривалих і серйозних викликів, спровокованих повномасштабною воєнною агресією рф проти України, коли наша держава та її регіони зіткнулись із безліччю проблем, зазнають фінансово-економічних і соціальних втрат, руйнувань інфраструктури, відчувають фінансову недостатність, значні фінансові деформації, інвестиційну непривабливість, посилення регіональних диспропорцій, саме своєчасні й прогресивні механізми фінансового забезпечення зорієнтованого на підвищення конкурентоспроможності територій дозволять протистояти агресору, забезпечити захист й оборону, врахувати інші сучасні виклики, а в подальшому прискорити післявоєнне відновлення. Без розробки й імплементації науково обґрунтованої системи фінансового забезпечення конкурентоспроможності, регіони України ризикують залишитись у стані фінансової залежності й

структурної депресії, що є прямою загрозою як для них самих так і для економічної безпеки держави.

Також актуальність досліджень фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону та їх практична значущість підтверджуються тим фактом, що у Законі України «Про засади державної регіональної політики» у статті 6 визначено формування конкурентоспроможності регіонів і поліпшення фінансового забезпечення розвитку регіонів як одні з напрямів державної регіональної політики [1].

Вказані моменти визначають беззаперечну актуальність і критичну необхідність для національної відбудови й сталого розвитку України комплексних досліджень концептуально-методичних та прикладних засад фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону.

Дослідженню і розвитку теоретико-методичних засад й різноманітних прикладних аспектів проблематики фінансового забезпечення та проблематики конкуретоспроможності на рівні регіону завжди приділялась посилена увага як вітчизняних, так і іноземних науковців й практиків. Із повномасштабним вторгненням рф, питання фінансового забезпечення регіонів України та відновлення їх конкурентоспроможності почали ще активніше підніматись вітчизняними дослідниками.

Зокрема, питання фінансового забезпечення соціально-економічного, просторового чи сталого розвитку регіону підіймаються такими дослідниками як Вахович І. [2–6], Дорош В. [4; 5], Дзямулич М. [7], Дмитровська В., Солоджук Т. і Максимів М. [8], Жук І. [9], Іщук Л. [10], Камінська І. [6; 11], Ковалевич Д. [12], Коренюк П. і Данік Н. [13], Машлій Г., Мосій О., Галущак О., Галущак М. [14; 15], Мельник В. [16], Міхєєнко Т. [17], Петренко Л. [18], Придко Р. [19], Сахно Т. і Сарана Л. [20], Смолінська С. і Овчиннікова Т. [21], Сторонянська І. і Пелехатий А. [22], Тичковська Л. [23] та багатьма іншими. На рівні територіальних громад фінансове забезпечення є об’єктом дослідження таких сучасних вітчизняних учених, як Дорош В. [24], Ковальова О., Бурлака О. [25], Нагайчук В. [26], Назарова Т. і Багатченко О. [27], Онищук І. [28],

Сторонянська І. і Пелехатий А. [29], Сухарська Л. [30; 31] та інших. У контексті децентралізації ці питання висвітлюються у працях таких учених як Білик Р. [32], Варцаба Б. [33], Крайник О. і Федорчак О. [34] та інших.

В умовах післявоєнного відновлення множина питань фінансового забезпечення на рівні регіону піднімаються такими вченими, як Бондарук Т. і Онишко С. [35], на рівні територіальних громад – такими як Метеленко Н., Попова А. [36], Ступницький О. і Швець І. [37], та на рівні держави – такими як Вовчак О. [38], Лапіна І. [39], Корнєєв В. [40], Трещов М. [41], Хаустова В., Жукова І. і Трушкіна Н. [42], Шаров О. [43] та іншими. Серед зарубіжних науковців питання фінансового забезпечення відновлення України підіймають Кнапп А. [44], Скідморе Д., Вессел Д і Асдоріан І. [45] та інші.

Проблематику конкурентоспроможності на рівні регіону досліджують вітчизняні учені, серед яких Андришин В. [46], Безхлібна А. [47; 48], Гоблик В. [49], Захарченко С. [50], Ігнатенко О. [51], Коваленко О. [52], Ковальська Л. [53], Кулакова С. і Григор'єва О. [54], Ліба Н. і Пугачевська К. [56], Ліпенцев А. [55], Манн Р. [57], Ступчук С. [58] та багато інших. Особливості, виняткове значення й проблеми формування конкурентоспроможності для регіонів України в умовах війни та післявоєнний період досліджують Андришин В. [46], Кулакова С. і Григор'єва О. [54], Павліха Н. і Корнелюк О. [59], інші.

Вагомий доробок у розвиток обох досліджуваних проблемних питань у їх тісному взаємозв'язку і висвітлення фінансового аспекту забезпечення конкурентоспроможності регіону здійснили Вахович І. і Камінська І. [60], Білик Р. [61], Дорошенко Г. [62], Захарченко С. і Захарченко В. [63], Коваленко О. [52], Ковальська Л. [64], Коренюк Л. [65], Ніколенко Г. [66], Подзізей О. і Коробчук Т. [67], Цимбалюк І. і Павліха Н. [68] та інші.

Деталізований аналіз сучасних наукових публікацій за тематикою показав:

– значну й переважну кількість досліджень довкола фінансового забезпечення і конкурентоспроможності, що присвячені питанням на рівні конкретних суб'єктів господарювання та видів економічної діяльності;

– недостатність досліджень, по-перше, особливостей фінансового

забезпечення регіону з акцентом на його конкурентні переваги, та по-друге, особливостей забезпечення конкурентоспроможності регіону через фінансові механізми й, особливо, в умовах повоєнної відбудови;

– наявність широкої різноманітності авторських підходів до визначення категорій «фінансове забезпечення регіону» та «конкурентоспроможність регіону», а тому вони потребують конкретизації і чіткої ідентифікації. Також ідентифікації потребує інтегруюча їх категорія «фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону»;

– потребу визначення й систематизації детермінант фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону в контексті глобальних викликів сьогодення та доцільність розширення джерел фінансового забезпечення через розробку й імплементацію нових таких джерел та оптимальний розподіл фінансових ресурсів всередині регіону на його індивідуальні потреби повоєнного відновлення. Більшість науковців вважають, що під час війни й у перспективі в повоєнний період повинна превалювати міжнародна фінансова підтримки, що надалі посилюватиме фінансову залежність України;

– попри значний науковий доробок довкола різноманітних фінансових питань забезпечення регіонального розвитку та формування конкурентних переваг регіону, існує об’єктивна необхідність оновлення як теоретико-методичного базису фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону так і модернізації прикладних підходів і механізмів до їх реалізації із урахуванням нинішніх викликів, впливу сучасних факторів, динамічності зовнішнього і внутрішнього середовища та потреб повоєнного періоду, адже існуючі теоретичні концепції, моделі й механізми були сформовані в умовах мирного часу.

Означене визначає об’єктивну необхідність подальших комплексних досліджень і розвитку сучасних теоретичних засад, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення регіону у поєднанні із механізмами відновлення їх конкурентоспроможності, особливо в контексті специфічних завдань повоєнної відбудови. Адекватна й грамотна концепція

фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону забезпечить науково-методичну основу для фінансово стійкого і конкурентоспроможного розвитку його територій в сучасних умовах, а також створить умови для довгострокового їх розвитку у повоєнних умовах.

Науково-економічне осмислення суті фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону потребує чіткого усвідомлення змісту фінансового забезпечення регіону та його конкурентоспроможності, а також їх когерентності.

Категорія «фінансове забезпечення» відзначається широтою застосування і у науковому обігу широко вживається щодо суб'єктів господарювання, видів економічної діяльності, а також досить часто застосовується на національному рівні та у меншій мірі розглядається на рівні регіону чи окремої території.

Під регіоном, як це визначено законодавством України, розуміються її окремі адміністративно-територіальні одиниці – Автономна Республіка Крим, області, міста Київ і Севастополь [1].

Потреба розгляду й переміщення ряду питань у тому числі й питань фінансового забезпечення на регіональний рівень обумовлена підвищенням ролі регіону в умовах децентралізації, наділенням його широкими повноваженнями й відповідальністю за соціально-економічний розвиток.

Підходи сучасних вітчизняних науковців до розуміння сутності категорії «фінансове забезпечення» на національному, регіональному та територіальному рівнях систематизовано на рисунку 1.1 та у таблиці А.1 (додаток А).

Широта практичного застосування категорії «фінансове забезпечення регіону» визначає також і широту підходів до її трактування у сучасній фінансово-економічній літературі. Так, з нашої точки зору, можна об'єднати й виокремити чотири групи підходів до тлумачення означеної категорії як похідної від категорії «фінансове забезпечення»:

група 1 – суб'єктно-орієнтований підхід – фінансове забезпечення регіону як фінансово-економічні відносини (підхід сфокусований на взаємодії суб'єктів фінансово-економічних відносин, зокрема, держави, регіону, бізнес-структур і

населення щодо формування, розподілу й використання фінансових ресурсів);

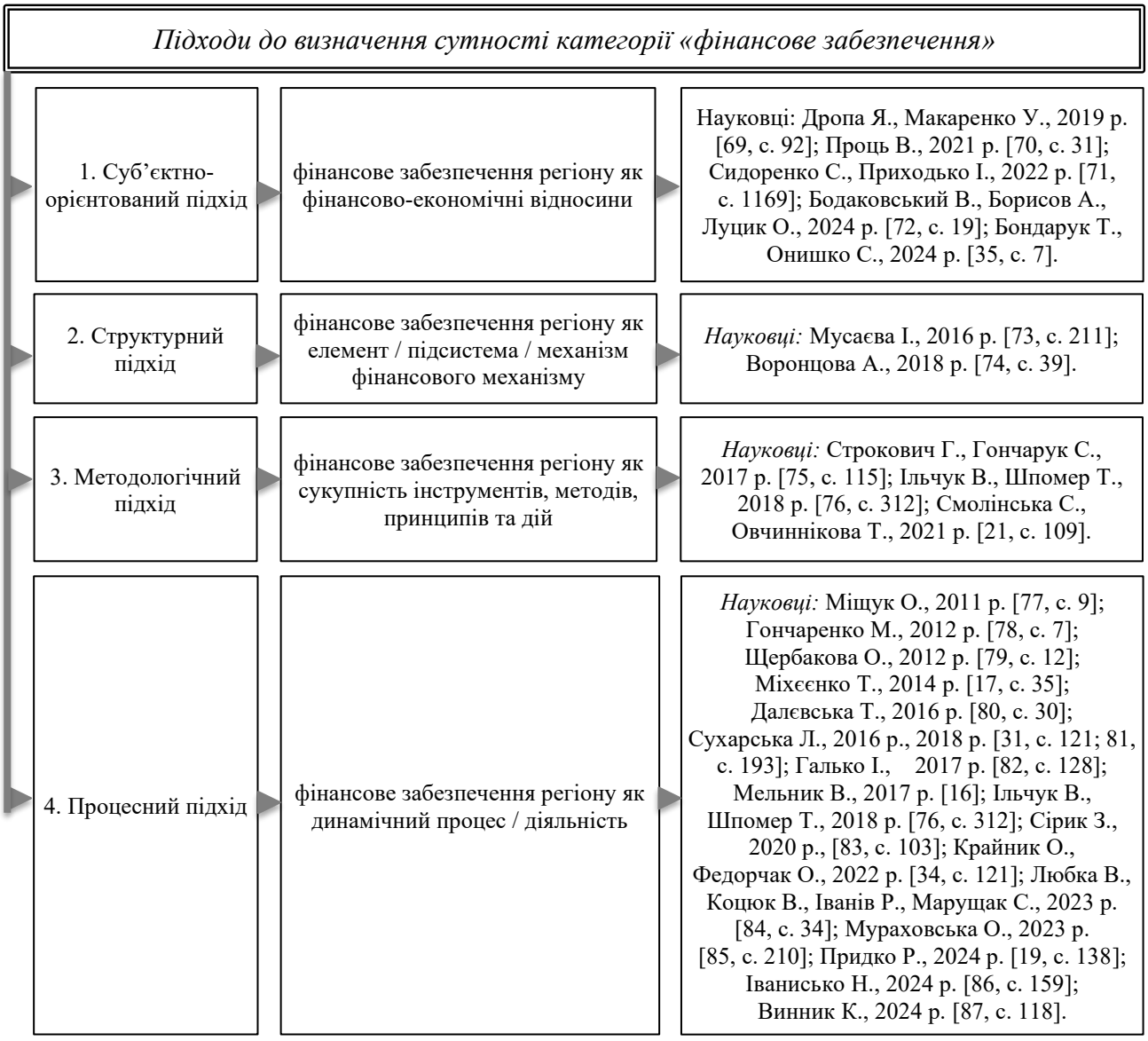

Рисунок 1.1 – Підходи сучасних науковців до трактування категорії «фінансове забезпечення» на національному, регіональному й територіальному рівнях

група 2 – структурний підхід – фінансове забезпечення регіону як елемент / підсистема / механізм фінансового механізму, що є механізмом вищого ієрархічного рівня, який передбачає управління фінансами (підхід акцентується на ієрархії і ролі механізму фінансового забезпечення регіону);

група 3 – методологічний підхід – фінансове забезпечення регіону як

сукупність інструментів, методів, принципів та дій (підхід сфокусований на методології і визначає інструментарій управління фінансовими ресурсами регіону та їх потоками);

група 4 – процесний підхід – фінансове забезпечення регіону як процес, динамічна діяльність, сукупність заходів (підхід сфокусований на послідовності й взаємозв'язку процесів щодо фінансових ресурсів регіону, від їх формування до використання).

У кожному з цих підходів науковці зосереджувались на моменті фінансового забезпечення, що був ключовим у їх дослідженнях. Жоден із цих підходів не суперечить один одному, а навпаки доповнює один одного. Проте, комплексне розуміння фінансового забезпечення потребує інтеграції даних підходів і врахування їх ієрархічних залежностей:

1) фінансові відносини є першоосновою й існують об'єктивно;

2) фінансові відносини обумовлюють необхідність формування і імплементації фінансового механізму, що створюється державними, регіональними й місцевими органами влади для управління фінансовими відносинами на відповідних рівнях;

3) фінансовий механізм, представлений сукупністю інструментів, використовує фінансове забезпечення як інструмент для практичної реалізації певного процесу.

Відтак найширшим є суб'єктно-орієнтований підхід і, широко окреслюючи розуміння фінансового забезпечення регіону, варто розуміти, що в його основі лежать фінансові відносини. Більш предметне й конкретне розуміння категорії «фінансового забезпечення регіону» зводиться до процесного підходу й потребує чіткого розуміння його як процесу опосередкованого фінансовими ресурсами. Також це вимагає зосередитись й чітко ідентифікувати такі процеси, що дозволить конкретизувати сутнісно-змістове наповнення категорії «фінансове забезпечення регіону».

Окремі науковці [71, с. 1169; 72, с. 19; 74, с. 37; 75, с. 115; 76, с. 312; 77, с. 9] звужують розуміння фінансового забезпечення регіону, трактуючи лише як

процес використання фінансових ресурсів і тим самим ототожнюючи із категорією «фінансування». Інші учені [78, с. 7; 79, с. 12; 80, с. 30; 84, с. 34] фінансове забезпечення також розглядають вузько і пов'язують виключно із процесом надходження, формування фінансових ресурсів. Також з позицій багатьох науковців [21, с. 109; 35 , с. 7; 70, с. 31] категорія «фінансове забезпечення регіону» ґрунтується на усвідомленні того, що цей процес поєднує у собі процеси формування, розподілу й використання фінансових ресурсів. Такий підхід відзначається більшою широтою і практико-функціональною орієнтованістю, але не враховує управлінський аспект досліджуваної категорії.

Заслуговує на увагу підхід, що відстоюють Кравченко С. та Марковський С. [88], згідно з яким фінансове забезпечення розглядається як системна діяльність у якій виділяються дві складові: 1) функціональна підсистема, що реалізує безпосереднє призначення фінансового забезпечення і полягає у мобілізації, накопиченні, перетворенні, розподілі й використанні фінансових ресурсів регіону з метою досягнення його певних цілей; 2) управлінська підсистема, що зосереджена на управлінській діяльності й спрямована на гарантування належної ефективності й результативності фінансового забезпечення регіону.

Резюмуючи, розширюючи й удосконалюючи трактування категорії «фінансового забезпечення регіону», вважаємо, це складний взаємопов'язаний циклічний процес, що охоплює усі етапи та моменти пов'язані із фінансовими ресурсами від їх формування до розподілу й безпосереднього використання, які наскрізно супроводжуються управлінськими процесами планування, організації, аналізу, регулювання і контролю руху таких ресурсів з метою досягнення цілей регіону і зміцнення його розвитку. Так, фінансове забезпечення регіону системно розкривається через такі процеси:

1) функціональні процеси: 1.1) формування (пошук і мобілізація) фінансових ресурсів регіону з усіх можливих джерел; 1.2) розподіл фінансових ресурсів регіону; 1.3) використання фінансових ресурсів регіону;

2) управлінські процеси: 2.1) планування потреби регіону в фінансових ресурсах, а також джерел їх формування, напрямів розподілу й використання;

2.2) організація процесів формування, розподілу й використання фінансових ресурсів регіону; 2.3) аналіз та оцінка фінансового забезпечення регіону за усіма функціональними процесами; 2.4) регулювання фінансових відносин з приводу формування, розподілу й використання фінансових ресурсів регіону; 2.5) контроль за фінансовими ресурсами регіону на етапах їх формування, розподілу й використання.

Поліаспектність фінансового забезпечення регіону також проявляється і через враховані різні аспекти та, закладені безпосередньо у цей процес, контексти й акценти під час його практичної реалізації, що реалізуються в його цілях. Фінансове забезпечення регіону може переслідувати фінансові, соціальні, економічні, екологічні й інші цілі. Систематизацію ключових цілей фінансового забезпечення регіону у дослідженнях сучасних учених наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Цілі фінансового забезпечення регіону у сучасних дослідженнях

Науковці, джерела	Цілі фінансового забезпечення регіону									
	формування фінансових ресурсів необхідних для розвитку регіону	задоволення потреб і інтересів регіону	зміцнення фінансової (бюджетної) достатності регіону	підвищення фінансової самостійності регіону	фінансування сталого / соціально-економічного розвитку регіону	створення умов для економічного зростання	підвищення якості життя / добробуту населення	збереження природних ресурсів і навколишнього середовища	розвиток інфраструктури	формування конкурентних переваг / підвищення конкурентоспроможності регіону
Гончаренко М. [78, с. 7]					+		+		+	
Дзямулич М. [7, с. 7]							+	+	+	
Ковальська Л. [64]										+
Міхєєнко Т. [17, с. 36]	+				+					
Мусаєва І. [73, с. 211]					+		+			
Далєвська Т. [80, с. 30]	+		+	+	+					
Галько І. [82, с. 128]	+		+	+	+		+			
Мельник В. [16]	+				+					
Сухарська Л. [81, с. 195]		+	+	+	+					
Смолінська С., Овчиннікова Т. [21, с. 195]					+		+			
Придко Р. [19, с. 138]	+				+	+	+	+	+	
Бодаковський В., Борисов А., Луцик О. [72, с. 19]					+					

Джерело: авторська розробка.

Вважаємо, з позицій довгострокової перспективи ключовою ціллю фінансового забезпечення регіону є формування його конкурентних переваг як основи самофінансування розвитку такого регіону. Відтак фінансове забезпечення регіону має ґрунтуватись не лише на економічних, соціальних та екологічний чинниках і переслідувати певні фінансові, політичні, соціальні, екологічні чи економічні цілі, а повинне зважати на конкурентні переваги й потребу зміцнення конкурентоспроможності кожного окремого регіону.

Зміцнення конкурентоспроможності регіону одночасно є цільовим орієнтиром і результатом його фінансового забезпечення. Так, між фінансовим забезпеченням регіону та його конкурентоспроможністю існує пряма й двостороння кореляція. Саме через врахування у системі фінансових відносин цільового орієнтира – формування конкурентоспроможності регіону – фінансове забезпечення регіону дозволяє досягти: узгодження наявних ресурсів із індивідуальними потребами регіону та формування конкурентоспроможних суб'єктів господарювання, що стабільно розвиваються і забезпечують відтворення регіональної соціально-економічної системи; найбільш оптимального розподілу різноманітних ресурсів регіону й, зокрема, фінансових; найбільш ефективного використання різних видів ресурсів регіону в тому числі й фінансових ресурсів; інвестиційної привабливості регіону та широких можливостей залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел.

На наступному етапі дослідження з'ясуємо зміст конкурентоспроможності регіону. Сучасні підходи до трактування сутності категорії «конкурентоспроможність регіону» систематизовано на рисунку 1.2 та у таблиці А.2 (додаток А).

На основі теоретичного аналізу розглянутих підходів, з нашої точки зору, доцільно згрупувати й виділити п'ять узагальнюючих підходів до трактування дефініції «конкурентоспроможність регіону»: 1) факторний підхід – зосереджується на унікальності ендогенних і екзогенний факторів формування конкурентоспроможності регіону; 2) індикаторний підхід – визначає конкурентоспроможність регіону як інтегральний показник його соціально-

економічного розвитку; 3) структурний підхід – зосереджений на формуючих складових конкурентоспроможності регіону; 4) конструктивно-суперницький підхід – передбачає здатність регіону формувати конкурентні переваги та утримувати конкурентні позиції у порівнянні з іншими регіонами держави; 5) результатно-функціональний підхід – виділяє спроможність регіону досягати соціально-економічних результатів.

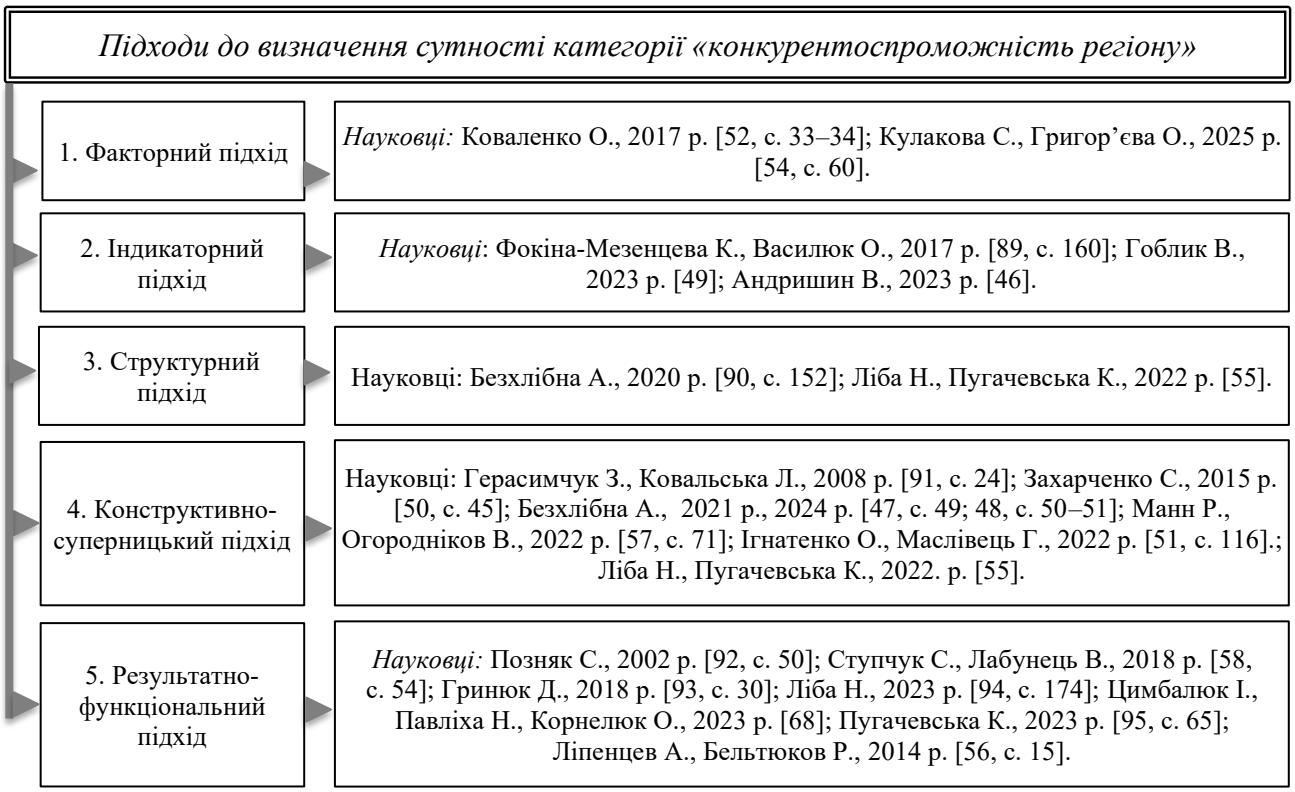

Рисунок 1.2 – Сучасні підходи вітчизняних учених до трактування категорії «конкурентоспроможність регіону»

Підходимо до висновку щодо доцільності застосування інтегративного підходу, що дозволить системно й усесторонньо визначити сутність досліджуваної категорії.

Удосконалюючи теоретичні засади конкурентоспроможності регіону, вважаємо, дану категорію слід розглядати як системну й комплексну його здатність ефективно використовувати й трансформувати наявні ресурси у стабільно високий рівень життя населення при збереженні екологічної рівноваги,

тим самим нарощуючи власні й залучаючи зовнішні мобільні фактори виробництва (фінансові ресурси, людські ресурси, інновації тощо).

Вважаємо, об'єктивною думку учених, що конкурентоспроможності регіону визначається за рівнем його порівняльної переваги за комплексом параметрів щодо інших регіонів держави.

Рівень конкурентоспроможності регіону визначається за рівнем конкурентоспроможності його суб'єктів господарювання та продукції, що вони виробляють, а з іншої сторони – сукупно із іншими регіонами визначає рівень конкурентоспроможності держави. Конкурентоспроможність регіону не є його іманентною та сталою характеристикою, а динамічною ознакою, що залежить від численних екзогенних та ендогенних факторів, систематизованих у таблиці 1.2, що по-суті формують передумови і є її забезпечувальними компонентами.

Таблиця 1.2 – Систематизація основних факторів формування конкурентоспроможності регіону за їх походженням

Групи факторів	Підгрупи факторів	Перелік ключових факторів
1	2	3
Ендогенні (формуються на регіональному рівні)	Фінансові	фінансові ресурси регіону; фінансова і бюджетна самодостатність регіону; інвестиційна привабливість регіону; розвиненість фінансової інфраструктури; доступність фінансових ресурсів; вартість кредитних ресурсів; податкове навантаження; інші.
	Економічні	рівень економічного розвитку регіону; спеціалізація; кон'юнктура ринку; суб'єкти господарювання, їх організаційно-правові форми та типи, приналежність до певного виду економічної діяльності; рівень ефективності бізнес структур; рівень інтеграції підприємств; інноваційна активність підприємств; продуктивність праці; інші.
	Соціальні	людські ресурси та їх динаміка; міграційні процеси; народжуваність; зайнятість населення; безробіття; рівень злочинності; стан здоров'я населення; рівень життя; доступність медичних послуг; забезпеченість житлом; соціальна захищеність населення; освіченість населення; професійна структура населення; рівень споживання; інші.
	Екологічні	стан навколишнього природного середовища; забезпеченість природними ресурсами і їх використання; забрудненість довкілля; дотримання екологічних стандартів; розвиненість природоохоронної інфраструктури; охорона навколишнього середовища; інші.
	Інфраструктурні	транспортно-логістична інфраструктура; виробнича інфраструктура; соціальна інфраструктура; енергетична інфраструктура, технологічна інфраструктура (рівень проникнення мобільного зв'язку, інтернету); інші.
	Інституціональні	система державного управління на регіональному рівні; регіональне управління; державно-приватне партнерство; підтримка бізнесу; система органів місцевого самоврядування; рівень економічної свободи регіону; інші.
	Інформаційні	рівень цифровізації; розвиток електронного врядування; цифрові сервіси; рівень покриття та якість зв'язку; наявність дата-центрів; цифрова безпека; кіберстійкість; транспарентність; інші.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
Ендогенні (формуються на регіональному рівні)	Інтеграційні	транскордонне співробітництво; кластерна інтеграція; іноземні інвестиції; зовнішньоекономічна діяльність; міжрегіональна співпраця; інші.
	Географічні	економіко-географічне положення; кліматичні умови; рельєф; ландшафт; природно-ресурсний потенціал; фактор безпекової географії (віддаленість від зон бойових дій, наявність природних бар'єрів); інші.
Екзогенні (формуються за межами регіону, а тому не залежать і не підконтрольні регіону)	Загальнодержавні	економічна політика держави; державна регіональна політика; нормативно-правове регулювання; політична ситуація в державі; фінансова політика; податкова система; грошово-кредитна політика; національна монетарна політика; інші.
	Економічні	світова кон'юнктура ринків; курс валют; світові ціни на енергоносії та ресурси; глобальні ланцюги створення вартості; інші.
	Глобалізаційні та геополітичні	глобалізаційні процеси; інтеграційні процеси; міжнародна співпраця; геополітична стабільність; геополітичний стан; інші.
	Технологічні	світові інновації; глобальні тренди цифровізації; поява нових технологій; енергетичний перехід; інші.
	Екологічні	глобальні кліматичні зміни; екологічні нормативи ЄС; транскордонне забруднення; інші.
	Форс-мажорні	епідеміологічна ситуація; глобальні пандемії; техногенні катастрофи; військово-політичні конфлікти; інші.

Джерело: авторська розробка (на основі [55; 95, с. 65; 96, с. 113; 97, с. 11–12; 98]).

Систематизуючи й удосконалюючи підходи вчених, вважаємо, серед ключових забезпечуючих аспектів формування і зміцнення конкурентоспроможності регіону варто виокремлювати [48, с. 72; 52, с. 34; 90, с. 152; 99, с. 99]: фінансове забезпечення; соціально-демографічне забезпечення; організаційно-управлінське забезпечення; виробниче забезпечення; маркетингове забезпечення; інформаційне забезпечення; інноваційне забезпечення; природно-ресурсне забезпечення; історико-культурне забезпечення; нормативно-правове забезпечення; науково-методологічне забезпечення тощо. Пріоритетне і визначальне значення, з нашої точки зору, належить саме фінансовому забезпеченню, оскільки воно формує ресурсну основу відновлення та посилення конкурентоспроможності регіонів. Ключову роль фінансового, інвестиційного та інституційного чинників у забезпеченні регіональної конкурентоспроможності, активізації соціально-економічного розвитку, формуванні передумов повоєнного відновлення та досягненні сталого розвитку обґрунтовують у своїх працях Білик Р., Коренюк Л., Диха М., Сокіл В. і Дегтярьова І., Цимбалюк І., Павліха Н. і Корнелюк О. та інші науковці. [61; 65; 68; 100; 101]. Більше того, варто розуміти, що передумовою для формування практично усіх факторів конкурентоспроможності регіону, є саме фінансове

забезпечення, окрім як для формування природно-ресурсних факторів. Виключно з допомогою і за рахунок фінансових ресурсів можна активізувати розвиток і сформувати конкурентні переваги регіону й країни в цілому. Тому окремі учені, зважаючи на цей аспект, доходять висновку про потребу привернення увагу до проблеми фінансової конкурентоспроможності, що базується на конкуренції регіонів за фінансові ресурси і їх спроможності забезпечувати розвиток регіону необхідними фінансовими ресурсами з усіх доступних джерел [100, с. 76; 102, с. 119].

Узагальнимо діалектичний двосторонній і кореляційний взаємозв'язок фінансового забезпечення і конкурентоспроможністю регіону:

1) прямий зв'язок – фінансове забезпечення є основою конкурентоспроможності регіону – належне (достатнє, раціональне, економічне й ефективне) фінансове забезпечення формує конкурентні переваги регіону, без належного фінансового забезпечення його потенційні конкурентні переваги лишаються несформованими і загалом конкурентні позиції послаблюються й динамічний розвиток унеможливлюється;

2) зворотний зв'язок – конкурентоспроможність регіону як детермінанта, генератор і фактор його фінансової спроможності – високий рівень конкурентоспроможності регіону визначає високі його можливості для підвищення рівня фінансового забезпечення, фінансової самодостатності, інвестиційної привабливості та активності тощо.

На основі попередньо проведених досліджень категорій «фінансове забезпечення регіону» і «конкурентоспроможність регіону», сформулюємо авторське визначення фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону. При цьому, вважаємо, що дефініція фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону повинна враховувати такі ключові моменти:

– *цілеспрямованість*: процес фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону комплексно зорієнтований на підвищення рівня його фінансової- і конкурентоспроможності, активізацію інноваційно-інвестиційного розвитку, забезпечення фінансово-економічного розвитку,

покращення якості життя тощо;

– *системність*: процес фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону не є одиничним і тимчасовим явищем, а системою послідовних і безупинних дій з досягнення визначених цілей;

– *диверсифікованість джерел* (процес фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону потребує залучення фінансових ресурсів з усіх можливих і доступних джерел, а саме бюджетних коштів різних рівнів, фінансових ресурсів суб'єктів господарювання і населення, інвестицій, банківських кредитів, коштів міжнародних фінансових організацій тощо);

– *ефективність управління фінансовими ресурсами* (процес фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону базується і результат його визначається за ефективністю наскрізного управління фінансовими ресурсами від моменту їх пошуку, формування і акумуляції до подальшого розподілу та безпосереднього використання).

Розвиваючи теоретичні засади піднятої проблематики, пропонуємо *фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону* трактувати як цілеспрямовану систему, сформовану з послідовно-циклічних процесів функціональної і управлінської підсистем, перша з яких передбачає діяльність за напрямами формування (пошуку і акумуляції), розподілу та використання фінансових ресурсів, що супроводжуються наскрізними процесами другої підсистеми – планування, організування, аналіз, оцінка, регулювання і контроль фінансових потоків, що у поєднанні системно враховують стратегічні пріоритети регіону та формують його стійкі конкурентні переваги в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Систему дій поліаспектної дефініції фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону та їх послідовність ілюструє схематична модель, відображена на рисунку 1.3.

Фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону, як елемент фінансової політики реалізовуваної на різних рівнях, на кожному з них переслідує дещо іншу мету, зокрема:

– на національному рівні – державне фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону, як елемент державної регіональної фінансової політики – орієнтується на конвергенцію регіонів держави за рівнями їх фінансового потенціалу соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності;

– на регіональному рівні – як елемент внутрішньої фінансової політики регіону – орієнтується на фінансування індивідуальних потреб регіону зі зміцнення його конкурентоспроможності;

– на місцевому рівні – як елемент фінансової політики певної території регіону – орієнтується на формування сталих конкурентних переваг території через фінансове забезпечення високої якості життя населення.

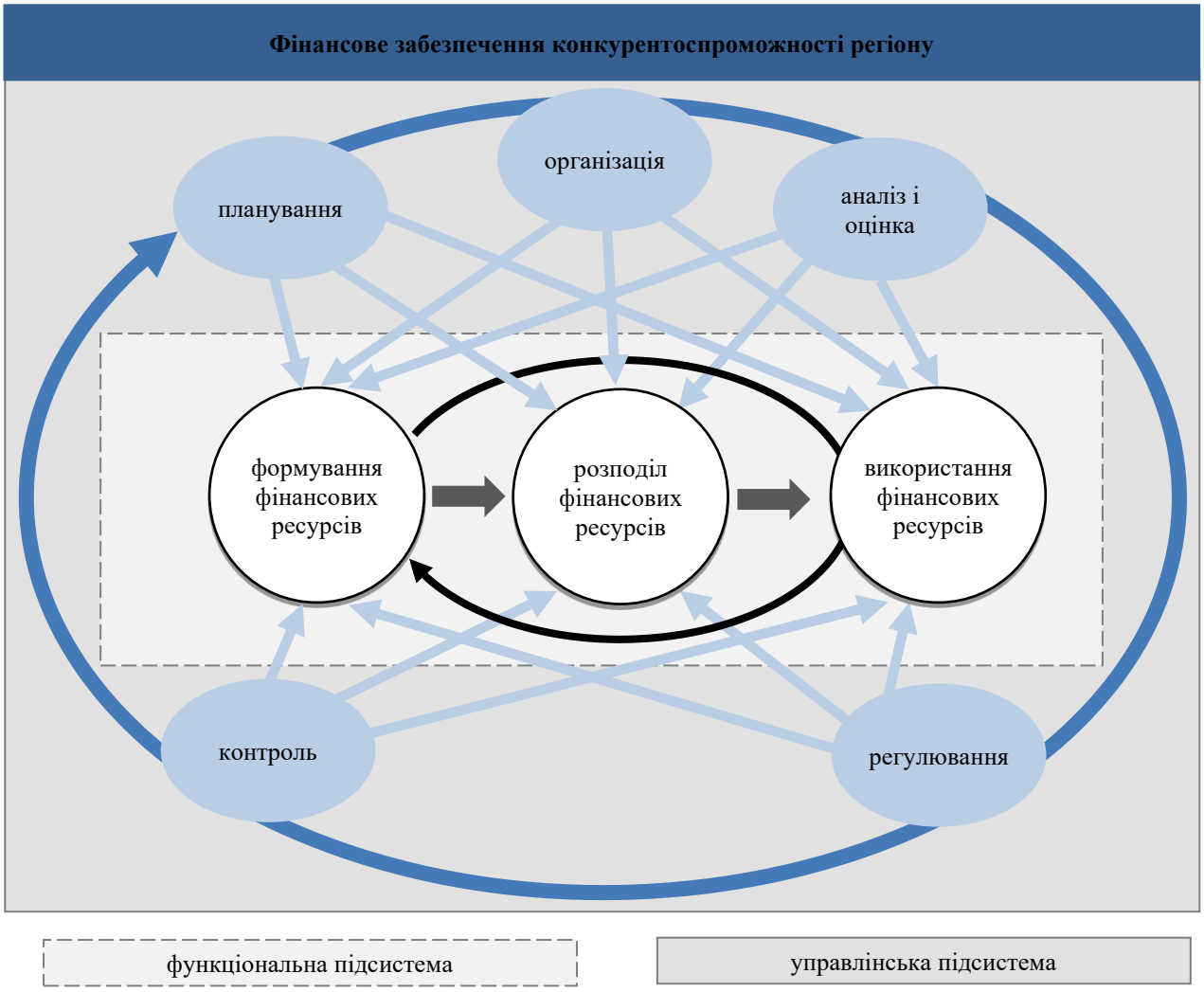

Рис. 1.3 – Система й послідовність дій поліаспектної дефініції фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону

Мета фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону деталізується у його цілях, що можуть мати фінансовий економічний, соціальний, екологічний та/чи політичний характер (рис. 1.4).

Рис. 1.4 – Систематизація цілей фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону

Відповідно до цілей, фінансове забезпечення може мати фінансовий, економічний, екологічний, соціальний, політичний аспекти, кожен із яких корелює із конкурентоспроможністю регіону (табл. 1.3).

Предметніше розкриття контексту цих аспектів наступне: 1) фінансовий аспект – розглядає фінансове забезпечення як елемент фінансового механізму регіону; 2) економічний аспект – сфокусований на ролі й значенні фінансового

забезпечення для розвитку економіки регіону; 3) соціальний аспект – розкриває необхідність і значення фінансового забезпечення регіону для його соціального розвитку; 4) екологічний аспект – акцентує увагу на ролі й вагомості фінансового забезпечення регіону для його екологічного розвитку; 5) політичний аспект – визначає фінансове забезпечення не як іманентне явище, а як інструмент фінансової політики регіону, яка його і обумовлює.

Таблиця 1.3 – Аспекти фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону

Аспекти	*Особливості фінансового забезпечення*	*Вплив на конкурентоспроможність регіону*
Фінансовий аспект	Фінансове забезпечення є елементом фінансового механізму і стосується безпосередньо управління фінансовими ресурсами регіону, визначає різні відповідні механізми фінансового управління.	Належне фінансове забезпечення регіону, його стабільне фінансове становище є ознаками привабливості регіону для інвесторів, адже сигналізують про надійність і високий рівень передбачуваності ситуації. Також у таких умовах наявні широкі можливості доступу до фінансових ринків. Доступність інвестиційних і кредитних фінансових ресурсів дозволяє фінансувати масштабні інфраструктурні проєкти регіону і на цій основі додатково формувати ще конкурентні переваги.
Економічний аспект	Фінансове забезпечення є інструментом стимулювання економічного розвитку через фінансову підтримку ключових видів економічної діяльності, фінансування розвитку інновацій та інфраструктури і підвищення конкурентоспроможності соціально-економічної системи регіону. Вагомими фінансовими важелями при цьому є гранти для суб'єктів підприємництва, податкові пільги, кредитні пільги, пряме державне фінансування, фінансування індустріальних парків тощо.	Розвинена економічна система регіону, його інноваційно-інвестиційна активність, капіталізація і модернізація приваблюють і кваліфіковану робочу силу, і бізнес, і інвесторів.
Соціальний аспект	Фінансове забезпечення є інструментом покращення якості життя, розвитку людського капіталу, вдосконалення соціальної інфраструктури, гарантування соціальної справедливості та надання рівних можливостей для населення регіону в доступі до якісної освіти й соціальних послуг (охорони здоров'я, соціального захисту, культури) тощо.	Соціальний розвиток регіону визначає його рівень привабливості для життя, дозволяє утримувати й залучати висококваліфікованих фахівців, формуючи потужний інтелектуальний і людський потенціали.
Екологічний аспект	Фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону є інструментом збереження природного середовища та екологічного розвитку.	Регіони з високим рівнем екологічного розвитку та розвиненою «зеленою» інфраструктурою мають конкуренту перевагу, пов'язану з їх вищою привабливістю для залучення інвестицій та для проживання.
Політичний аспект	Фінансове забезпечення на рівні держави / регіону / території обумовлене політичними процесами на всіх рівнях влади, політичними викликами, державними і регіональними стратегіями, ефективністю управління і прозорістю й транспарентністю фінансових процесів. Ці моменти визначають пріоритети, джерела й напрями фінансового забезпечення регіону.	Транспарентність органів влади підвищує довіру і населення, і бізнесу, і інвесторів. Процеси фіскальної децентралізації підвищили самостійність регіонів щодо прийняття рішень за напрямами використання їх фінансових ресурсів, тим самими підвищивши ефективність.

Комбінація усіх, розглянутих у таблиці 1.3, аспектів поглиблює розуміння фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону в різних контекстах.

Розвиваючи концептуальний базис фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, визначимо його ключові характеристики – принципи, пріоритети, джерела й детермінанти.

Щодо принципів фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, то серед них варто виокремити наступні (на основі [82, с. 129; 103, с. 132]): системність; адаптивність; ефективність (орієнтованість на максимальний ефект); раціональність; економічність; оптимальність; своєчасність; компліментарність (рівномірність розподілу фінансових ресурсів за усією регіональною вертикаллю влади); субсидіарність (завдання фінансового забезпечення регіону, які можна вирішити на регіональному рівні, повинні так і вирішуватись й не потребувати зусиль вищого рівня); демократизму (залучення населення до вирішення системи питань розвитку регіону, до участі у фінансових процесах з можливостями впливу на прийняття рішень і запитами щодо звітів про фінансове забезпечення); департаментизація (паритетний розподіл фінансових ресурсів регіону за видами економічної діяльності і територіальними самоврядними одиницями через інтеграцію територіальної і галузевої структури фінансового забезпечення).

Пріоритети фінансового забезпечення конкурентоспроможності кожного окремого регіону будуть різнитись як від рівнів їх фінансової самодостатності, так і від ієрархічного рівня реалізовуваної регіональної політики, а також від геополітичного становища держави і безпекової ситуації (табл. 1.4).

Джерела фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону можуть бути власними та залученими, внутрішніми й зовнішніми, публічними й приватними відповідно до їх приналежності регіону, локалізації, форми власності, що систематизовані й деталізовані у таблиці 1.5. Очевидно, пріоритетність та визначальна роль відводиться саме власним внутрішнім джерелам, обсяги яких визначають рівень фінансової самодостатності регіону та його власні можливості щодо забезпечення конкурентоспроможності.

Таблиця 1.4 – Диференціація пріоритетів фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України

Ознаки диференціації		*Пріоритети*
За об'єктами фінансового забезпечення	Інфраструктурні об'єкти	Фінансове забезпечення розбудови й розвитку виробничої і соціальної інфраструктури.
	Економічні об'єкти	Фінансове забезпечення із пріоритетами стимулювання розвитку матеріального і нематеріального виробництва, створення робочих місць тощо.
	Соціальні об'єкти	Фінансове забезпечення сфокусоване на поліпшенні доступу населення до високоякісних соціальних послуг, досягненні належного рівня життя населення і його підвищення.
	Екологічні об'єкти	Фінансове забезпечення із пріоритетами збереження навколишнього природного середовища та дотримання екологічної безпеки.
За сферами сталого розвитку	Економічна сфера	Фінансове забезпечення економічного розвитку регіону.
	Соціальна сфера	Фінансове забезпечення соціального розвитку регіону.
	Екологічна сфера	Фінансове забезпечення екологічного розвитку регіону.
За фінансовою самодостатністю регіону	Дотаційні (фінансово залежні) регіони	Фінансове забезпечення мінімальних стандартів життя у регіоні з потребою залучення зовнішніх фінансових ресурсів, передусім дотацій вирівнювання з державного бюджету.
	Регіони-донори (фінансово самостійні регіони із високим рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами)	Фінансове забезпечення досягнутого регіоном рівня розвитку, підвищення його капіталізації та нарощення інноваційно-інвестиційного потенціалу.
Залежно від рівня регіональної політики	Національний рівень (державна регіональна політика)	Фінансове забезпечення конвергенції розвитку регіонів держави.
	Регіональний рівень (внутрішня політика регіону)	Фінансове забезпечення індивідуальних потреб регіону, його розвитку та конкурентоспроможності.
Залежно від географічного розташування регіонів України	Прикордонні регіони з країнами-членами ЄС / транскордонні регіони	Фінансове забезпечення інфраструктурних елементів регіону, в т.ч. безпекових елементів.
	Західні регіони	Фінансове забезпечення розвитку логістичного та транскордонного потенціалів.
	Центральні регіони	Фінансове забезпечення високотехнологічного розвитку, модернізації аграрного сектору.
	Південні регіони	Фінансове забезпечення відновлення і розвитку елементів портової інфраструктури, збереження і розвитку рекреаційного потенціалу.
	Регіони, що межують з агресором	Фінансове забезпечення безпеки населення і життєдіяльності.
За геополітичним становищем держави та безпековою ситуацією	В умовах мирного часу	Фінансове забезпечення регіонів з орієнтацією на членство в ЄС.
		Фінансове забезпечення підвищення конкурентоспроможності регіону, підтримки високотехнологічних виробництв і видів економічної діяльності.
	В умовах воєнного стану	Фінансове забезпечення з концентрацією на сферах безпеки та оборони.
	В умовах повоєнного відновлення	Фінансове забезпечення із пріоритетом фінансування й підтримання конкурентних переваг конкурентоспроможних регіонів держави.
		Фінансове забезпечення із пріоритетом відбудови зруйнованих регіонів держави
		Фінансове забезпечення із пріоритетом збалансування потреб регіонів держави.

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 1.5 – Групування і систематизація джерел фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону

Ознаки класифікації	*Групи джерел фінансового забезпечення регіону*		*Конкретизація елементів фінансових ресурсів регіону*
За приналежністю регіону	Власні		Доходи місцевих бюджетів.
			Власні кошти суб'єктів бізнесу.
			Доходи населення.
	Залучені		Кошти зовнішніх інвесторів.
За локалізацією щодо регіону і формою власності	Внутрішні	публічні (державні)	Фінансові ресурси місцевих бюджетів (податкові та неподаткові надходження).
			Фінансові ресурси державних цільових позабюджетних фондів.
		приватні	Власні фінансові ресурси суб'єктів бізнесу.
			Фінансові ресурси населення.
	Зовнішні	публічні (державні)	Фінансові ресурси (субсидії, субвенції, дотації) з державного бюджету в регіон.
			Державна допомога через банківські установи.
			Фінансові ресурси міжнародних установ (гранти та кредити).
			Фінансові ресурси міжнародних фондів розвитку та донорських організацій.
		приватні	Фінансові ресурси міжнародних бізнес-суб'єктів, спрямовані в регіон у формі прямих іноземних інвестицій.
			Фінансові ресурси міжнародних недержавних організацій, спрямовані в регіон.
За особливістю залучення регіоном	Бюджетні		Сформовані регіоном з податкових та неподаткових надходжень місцевих бюджетів регіону, а також державних трансфертів чи інших фінансових ресурсів державного бюджету, спрямованих у такий регіон.
	Інвестиційні		Сформовані з фінансових ресурсів суб'єктів бізнесу та населення певного регіону, а також одержаних коштів від зовнішніх інвесторів.
	Грантові		Одержані регіоном безоплатно як кошти від міжнародних донорів чи фондів.
	Кредитні		Представлені кредитними фінансовими ресурсами банківського сектору чи МФО, доступними для бізнес-структур та населення регіону у формі кредитів, муніципальних позик, кредитних ліній МФО тощо.

Джерело: авторська розробка (на основі [7, с. 131; 83, с. 109; 11; с. 36; 104, с. 53]).

Під час формування та реалізації політики фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, одним з найбільш важливих моментів є визначення його детермінант. Очевидно, що ключові детермінанти фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів, за умов різної безпекової ситуації в державі будуть різними, адже у мирний період у політиці фінансового забезпечення основний фокус спрямовано на формування конкурентних переваг у економічній, соціальній та екологічній сферах, у воєнний період – фокус зміщується на фінансове забезпечення базових умов безпеки та функціонування соціально-економічної системи регіону, а у повоєнний період – на відбудову і

формування умов для конкурентоспроможного розвитку регіону. Основні детермінанти систематизовано у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Детермінанти фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону за різної безпекової ситуації

	Безпекові ситуації		
	мирний період	воєнний період	повоєнний період
Детермінанти	▪ Рівень бюджетної самодостатності регіону і обсяги власних бюджетних ресурсів, що обмежені податковими й неподатковими надходженнями до місцевих бюджетів, які прямо корелюють із рівнем економічного розвитку регіону. ▪ Рівень інвестиційної привабливості регіону та відповідно інвестиційної активності, рівень участі внутрішні і зовнішніх інвесторів, що прямо корелює із сприятливістю бізнес-середовища, рівнем розвитку інфраструктури, кваліфікацією трудових ресурсів регіону тощо. ▪ Державні фінансові трансферти у формі дотацій і субвенцій із державного бюджету, що спрямовуються на цілі вирівнювання соціально-економічного розвитку окремих регіонів і фінансування соціальних регіональних програм. ▪ Доступність до фінансових ринків через можливості залучення кредитних ресурсів та емісію регіональних облігацій.	▪ Державна фінансова підтримка і фінансування фінансово неспроможних регіонів з державного бюджету. ▪ Міжнародна фінансова допомога у формі грантів, кредитів й іншої фінансової допомоги на покриття дефіциту бюджетів різних рівнів та відновлення критичної інфраструктури. ▪ Формування резервних фондів для оперативного управління бюджетними ризиками і швидкого реагування на руйнування критичної інфраструктури. ▪ Цільова підтримка бізнесу через надання пільгових кредитів та доступність програм підтримки релокованих суб'єктів господарювання.	▪ Страхування воєнних ризиків через надання державних гарантій і створення страхових і резервних фондів. ▪ Державне і міжнародне інвестування відновлення регіону, його інфраструктури, промислового потенціалу, житлового фонду. ▪ Стимулювання надходження прямих іноземних інвестицій в рамках утворення спеціальних економічних зон і надання податкових пільг. ▪ Розвиток інтелектуального потенціалу регіону через фінансування програм перекваліфікації і підвищення кваліфікації трудових ресурсів, інтеграцію внутрішньо переміщених осіб. ▪ Стимулювання публічно-приватного партнерства для залучення приватних інвестицій в інфраструктурні регіональні проєкти. ▪ Міжнародна фінансова допомога через гранти. ▪ Репарації та конфісковані активи, як нові джерела фінансового забезпечення відбудови регіону й відновлення його конкурентоспроможності.

Підводячи підсумки, зауважимо, що когерентність концепцій фінансового забезпечення та конкурентоспроможності регіону, заснована на їх паралельному існуванні, тісній інтеграції і кореляції, забезпечує взаємне посилення результативності механізмів фінансового забезпечення та інструментів формування конкурентних переваг регіону. Синергетичний ефект когерентності означених концепцій проявляється у зміцненні фінансової спроможності регіону, підвищенні його інвестиційної привабливості, прискоренні розвитку соціальної інфраструктури, створенні нових робочих місць, нарощенні дохідної частини бюджетів, цілеспрямованому використанні фінансових ресурсів на цілі формування регіональних конкурентних переваг тощо.

1.2. Фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України

Відбудова України та відновлення конкурентоспроможності її регіонів є складними процесами, що потребують акумулювання різноманітних ресурсів та їх оптимального спрямування для кожного з регіонів із урахуванням їх ролі й спеціалізації як у національному так і європейському економічному просторі. Та, передусім, відновлення конкурентоспроможності регіонів України вимагає зміни філософії управління фінансами, адже на сьогодні конкурентоспроможність визначається не лише наявністю природних ресурсів, а спроможністю фінансової системи акумулювати внутрішні й зовнішні ресурси та ефективно управляти ними для швидкої адаптації і відновлення.

Відтак сучасна парадигма розвитку регіонів України потребує кардинального переосмислення класичних підходів до формування і реалізації фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів. Такий механізм не повинен бути статичною структурою, а динамічною системою, здатною адаптуватись до зовнішніх викликів. В умовах повоєнної відбудови основний акцент має бути зміщено з соціального виживання на інвестиційну активність. Відірваність фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів від сучасних реалій, включаючи наслідки війни і необхідність повоєнного відновлення, знижує їх здатність оперативно реагувати на зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ.

Попри широку наявність наукових праць вітчизняних дослідників і міжнародних експертів щодо відновлення й розвитку України, на сьогодні у спеціалізованому науковому вітчизняному середовищі відмічається недостатність і відсутність комплексних досліджень фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності її регіонів, що враховував би сучасні реалії, усі виклики війни, повоєнні ризики та потреби відбудови, а також дозволяв би обрати найоптимальніші фінансові інструменти для відновлення кожного конкретного регіону України відповідно до його потенціалу розвитку та

втрат через війну. З огляду на означене, існує реальна потреба детального дослідження і обґрунтування вказаних питань. Очевидно, що методологічну основу таких досліджень формуватиме множина сучасних зарубіжних і вітчизняних напрацювань з економічної і фінансової науки щодо механізмів вищих ієрархічних рівнів. Вважаємо, фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону повинен існувати як окрема автономна складова загально-економічного механізму відновлення конкурентоспроможності регіону. Тому відповідно в методологічній основі дослідження повинні лежати напрацювання економічної і фінансової науки щодо питань формування і реалізації механізмів вищих ієрархічних рівнів і, передусім фінансового механізму.

Різносторонні дослідження концептуальних, методичних і прикладних питань формування та імплементації фінансового механізму щодо забезпечення розвитку держави розглядаються у наукових публікаціях таких учених як Василик О. і Павлюк К. [105], Базилевич В. [106], Бодаковський В. і Ванькович Д. [107], Добровольська О. і Халатур С. [108], Ковалюк О. [109], Лазебник Л. [110], Льовочкін С. [111], Метеленко Н. [112], Олійник В. [113], Опарін В. [114] і інших. На регіональному чи місцевому рівнях такі питання є об’єктами досліджень таких науковців, як Бойко С. [115], Бречко О. [116], Вахович І., Дорош В., ін. [117], Макуха С. [118], Осіпова Л. [119], Пухир С. [120], Стефанчук Ю. [121], Тичковська Л. [23] та інших.

Окремі аспекти проблематики фінансового механізму у контексті кризових викликів і повоєнного відновлення соціально-економічної системи України, її регіонів, міст чи територіальних громад висвітлюються у наукових роботах таких вітчизняних учених, як Назаренко Я., Назаренко М., Горобінська І. і Горобінський А. [122], Сорока В. [123], Шаров О. [43] та інших. Проте, як уже зазначалось, бракує комплексних досліджень за тематикою та існує реальна потреба подальшого розвитку теоретичного й методико-прикладного апарату формування і реалізації потужного, чіткого, прозорого, об’єктивного й дієвого фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України,

спроможного забезпечити й убезпечити їх майбутнє.

Категорія «відновлення» вживається у різноманітних науках і сферах життєдіяльності. У технічному аспекті відновлення трактується як «подія, яка полягає в тому, що після усунення несправності об'єкт знову відновлює здатність виконувати потрібну функцію» [124]. У економічному аспекті така категорія визначається як процес переведення об'єкта із непрацездатного (непридатного / неналежного / пошкодженого / зруйнованого) в працездатний (придатний / належний / попередній / поновлений) стан.

Законодавством України чітко визначено, що «відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України, – комплекс першочергових організаційних, фінансових та інших заходів, що спрямовуються на прискорене відновлення об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового та громадського призначення до стану, що дозволяє забезпечити повернення в регіон внутрішньо переміщених осіб та біженців, створення сприятливих умов для діяльності всіх суб'єктів господарювання» [1].

Категорія «механізм», запозичена із природничих наук, також набула широкого застосування і безпосередньо у множині економічних наук визначається як система певних економічних елементів, явищ, процесів, що характеризуються причинно-наслідковими взаємозв'язками, обумовлюють одне одного, провокують інші явища, спричиняють перехід об'єкта у новий стан і на цій основі забезпечують досягнення бажаного результату. Із такого означення слідує, що існування будь-якого механізму передбачає наявність певного вхідного початкового явища, яке спричиняє вихідне явище шляхом формування певних умов і реалізації певного інструментарію.

Щодо категорії «фінансовий механізм», то вона уже довгий час широко використовується у фінансово-економічній науці й практиці. У таблиці 1.7 систематизовано погляди сучасних вітчизняних науковців на трактування категорії «фінансовий механізм» на макро-, мезо і локальному рівнях за останні 25 років.

Таблиця 1.7 – Еволюція сучасних трактувань фінансового механізму на макро-, мезо- і локальному рівнях

Науковці	Рік публі-кацій	Трактування, джерела
1	2	3
Василик О., Павлюк К.	2002	«Фінансовий механізм − це сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів із метою забезпечення різних потреб державних структур, господарських суб'єктів і населення» [105, с. 117].
Льовочкін С.	2003	Фінансовий механізм – це «сукупність форм і методів фінансового впливу, що охоплює систему фінансових індикаторів та фінансових інструментів, які дають змогу реалізувати та оцінити вплив державних органів влади й управління на темпи й пропорції суспільного розвитку» [111, с. 97].
Базилевич В., Баластрик Л.	2004	«Фінансовий механізм – це сукупність економіко-організаційних і правових форм і методів управління фінансовою діяльністю держави в процесі створення та використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, господарських суб'єктів і населення» [106, с. 18].
Бречко О.	2004	Фінансовий механізм державного регулювання економіки регіону – це «сукупність фінансових інструментів, за допомогою яких створюються фінансові передумови та стимули для соціально-економічного розвитку території, відповідно до цілей та завдань регіональної економічної політики» [116, с. 30].
Лазебник Л.	2005	Фінансовий механізм «репрезентує системне узагальнення сукупності способів організації фінансових відносин в суспільстві з метою забезпечення сприятливих умов для економічного та соціального розвитку» [110, с. 101].
Артус М.	2005	«Фінансовий механізм – це фінансовий менеджмент, тобто схема управління фінансами, яка включає механізми управління фінансовими відносинами і грошовими фондами» [125, с. 55].
Опарін В.	2007	«Фінансовий механізм – сукупність фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства» [114, с. 55].
Тичковська Л.	2010	«Фінансовий механізм – це сукупність методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток і система фінансових інструментів та важелів, які дають змогу оцінити цей вплив» [23, с. 73].
Дмитришин М.	2013	«Фінансовий механізм в цілому – принципова схема практичного використання фінансів в економіці держави, їх впливу на відповідні процеси» [126, с. 22].
Макуха С.	2013	«Фінансовий механізм регіонального розвитку – це сукупність видів, форм і методів організації фінансових відносин спрямованих на забезпечення економічного розвитку регіону» [118].
Квасниця О.	2014	Фінансовий механізм – це «сукупність форм, методів, інструментів та важелів, на основі яких розробляють заходи держави, що за умови відповідного нормативно-правового та інформаційного забезпечення визначають функціонування фінансово-економічних відносин у державі, практичне застосування яких спрямоване для досягнення визначених цілей та завдань, у процесі формування, розподілу й використання цільових централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів» [127, с. 66–67].
Добровольська О., Халатур С.	2015	«Фінансовий механізм – це комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених форм та методів створення й використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку держави та соціальних потреб громадян» [108].
Метеленко Н., Шульга О.	2016	Фінансовий механізм – це «складова частину господарського механізму, єдиний для всієї фінансової системи країни інструментарій» [112, с. 179].
Безугла М.	2016	«Фінансовий механізм можна розглядати як складову частину господарського механізму, який є сукупністю фінансових стимулів, важелів, інструментів, форм і способів регулювання економічних процесів і відношень» [128, с. 160].
Пухир С.	2020	Фінансовий механізм – це «система фінансових методів, фінансових інструментів і фінансових важелів, а також правового, нормативного та інформаційного забезпечення, яка дає змогу виконання державою функцій забезпечення, регулювання, управління економічним і соціальним розвитком на центральному, регіональному та місцевому рівнях» [120, с. 120].

Продовження таблиці 1.7

1	2	3
Смолінська С., Овчиннікова Т.	2021	«Механізм фінансового забезпечення на регіональному рівні виступає комплексним поняттям, що передбачає сукупність управлінських методів, інструментів, принципів та дій, здійснюваних з боку державних та місцевих органів влади щодо пошуку, залучення, розподілу та найбільш ефективного використання фінансових ресурсів у напрямі збалансованого соціально-економічного розвитку певного регіону та покращення життя населення» [21, с. 109].
Радченко О., Стріховський Д., Леонтович С.	2022	«Фінансовий механізм – це набір форм, методів і важелів регуляторного та інформаційного забезпечення формування і управління фінансовими ресурсами для потреб стейкхолдерів фінансового ринку і національної економіки» [129, с. 48].
Найда І.	2022	«Фінансовий механізм – це система фінансових відносин», які визначають методи і важелі, що будуть використовуватися для реалізації фінансової політики» [130, с. 70–71].
Верстяк А.	2023	«Фінансовий механізм – це сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансової діяльності» [131, с. 36].
Дзюбак К.	2023	Фінансовий механізм – це «система використання фінансових важелів у практичній діяльності, що спрямовані на регулювання процесів або об'єктів під час управління економікою держави на різних рівнях» [132, с. 27].
Бодаковський В., Ванькович Д.	2024	Фінансовий механізм – це «частина фінансової системи»; «з одного боку, елемент системи управління, а, з іншого – містить самостійні автономні елементи, які дозволяють функціонувати фінансовій системі в заданій фінансовою політикою формі» [107, с. 27].
Стефанчук Ю.	2024	«Фінансовий механізм розвитку територіальних громад … є основним інструментом реалізації місцевої політики та надання суспільних послуг» [121].
Назаренко Я., Назаренко М., Горобінська І., Горобінський А.	2024	«Фінансовий механізм – це сукупність методів, засобів і інструментів, за допомогою яких здійснюється управління фінансовими ресурсами та забезпечується досягнення фінансових цілей організації або держави» [122, с. 337].
Євтушенко Ю.	2025	«Фінансовий механізм являє собою досить складну форму фінансових відносин у суспільстві, які визначають способи взаємодії при формуванні та використанні фінансових ресурсів з метою формування передумов для стійкого економічного розвитку» [133, с. 51].

Джерело: побудовано авторами.

Підходи учених до визначення змісту дефініції «фінансовий механізм» дещо різняться і за своєї широтою, і за ключовими акцентами, на яких вони зосереджуються. На основі й резюмуючи проведений контекстний аналіз наявних сучасних дефініцій категорії «фінансовий механізм», можна сформулювати такі теоретичні висновки:

1) у широкому сенсі фінансовий механізм є способом організації фінансових відносин та проявляється із їх перебігом і реалізацією через застосування множини фінансових методів, важелів й інструментів, комплексна взаємодія яких забезпечує оптимальні параметри формування і використання фінансових ресурсів в цілях належного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку;

2) у вужчому та більш конкретному розумінні під фінансовим механізмом

розуміється множина застосовуваних взаємопов'язаних фінансових методів, важелів і інструментів впливу на економічний, соціальний і екологічний розвиток;

3) фінансовий механізм є засобом (інструментом) реалізації фінансової політики на відповідному рівні, а тому з нею узгоджується і їй підпорядковується;

4) на макро-, мезо- і локальному рівнях фінансовий механізм є складовою фінансової системи відповідно держави, регіону, міста / територіальної громади, стабільність якої він і забезпечує через узгодження й реалізацію фінансових інтересів усіх представників фінансових відносин.

Фінансовому механізму відводиться ключова роль у побудові системи фінансових відносин, а це безумовно визначає його пріоритетну й виняткову значущість для фінансового забезпечення і регулювання питань соціально-економічного й екологічного розвитку.

Фінансовий механізм поширюється на усі рівні системи управління і відзначається забезпечувальним характером та безпосередньо формується задля імплементації конкретних концепцій, стратегій, планів і програм соціально-економічного розвитку, зокрема, задля забезпечення їх необхідними фінансовими ресурсами – бюджетними, інвестиційними, кредитними тощо [120, с. 126].

У відповідності до потреб економічної теорії і практики, а також із урахуванням ієрархічних рівнів управління і доцільністю визначення місця регіону в системі держави, фінансовий механізм класифікується на такі різновиди й рівні (на основі [120, с. 120]):

– міжнародний / світовий фінансовий механізм – мега-рівень (охоплює фінансові механізми двох і більше держав, міждержавних утворень, або ж механізми функціонування світових фінансових ринків);

– державний фінансовий механізм – центральний або макрорівень (формується на рівні окремої держави та охоплює загальнодержавні фінанси);

– регіональний фінансовий механізм – мезорівень (формується на рівні

окремого регіону держави);

– місцевий фінансовий механізм – локальний рівень (формується на рівні окремих територіальних утворень окремого регіону, територіальних громад тощо);

– корпоративний фінансовий механізм – мікрорівень (формується на рівні окремих суб'єктів господарювання).

Фінансовий механізм на кожному із цих рівнів учені ідентифікують та конкретизують за цільовим спрямуванням у відповідності із об'єктом і предметом їх досліджень. При цьому, незалежно від рівня формування і цільової спрямованості, фінансовий механізм завжди формується для реалізації конкретної концепції й політики відповідного ієрархічного рівня. Так, на макрорівні фінансовий механізм безпосередньо є основою реалізації якісної і результативної національної і державної регіональної фінансової політики загалом і, якщо розглядати у контексті нашого об'єкта досліджень, то й зокрема в частині відновлення конкурентоспроможності регіонів держави. На мезорівні фінансовий механізм є засобом реалізації фінансової політики конкретного регіону, на локальному рівні – фінансової політики певного міста, району, чи територіальної громади, а на мікрорівні – фінансової політики певного суб'єкта господарювання. Оскільки, у нашому дослідженні фокус зміщено на відновлення конкурентоспроможності регіонів України, тому подальші дослідження спрямуємо на вивчення і системне обґрунтування концептуальних засад фінансового механізму у даному контексті та на відповідному рівні.

Фінансовий механізм відновлення соціально-економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіонів України є одним із компонентів загально-державного механізму, що виокремлюється поруч із економічним, соціальним, екологічним, інституційним, цифровим, інвестиційним, інформаційно-комунікаційним тощо [134, с. 200; 135].

З нашої точки зору, базуючись на вище проведених дослідженнях, *фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону* є складною динамічною системою логічно взаємопов'язаних і узгоджених фінансових

методів, важелів й інструментів, визначених і поєднаних із регуляторно-забезпечувальними елементами такого механізму, що спрямований на достатнє формування, оптимальний розподіл і ефективне використання фінансових ресурсів регіону для створення його стійких конкурентних переваг, відбудови інфраструктури, забезпечення належного рівня життя населення.

Призначення фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону полягає у забезпеченні його фінансової самодостатності та формуванні умов, за яких регіон стає більш фінансово привабливим для потоків не лише інвестицій, а й інтелектуальних потоків та і загалом більш конкурентоспроможним у порівнянні з іншими регіонами держави. Таким чином, відповідний фінансовий механізм виступає інструментом досягнення визначених цілей управління відновленням конкурентоспроможності регіонів України.

Детальніше функціональне призначення фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону реалізується через виконання основних функцій. Сучасні науковці у своїх дослідженнях серед функцій фінансового механізму виділяють фінансове забезпечення і фінансове регулювання [120, с. 120]. Вважаємо, такий підхід є доволі укрупненим і потребує деталізації задля більш ґрунтовного розуміння ролі відповідного механізму у процесах відновлення конкурентоспроможності регіону і загалом забезпечення стабільного розвитку його соціально-економічної системи. Більше того, у окремих дослідженнях фінансове забезпечення і фінансове регулювання розглядаються як дві складові (підсистеми) фінансового механізму, а не як його функції. Більш предметно дане питання висвітлив Євтушенко Ю., виділивши такі функції фінансового механізму в контексті свого об’єкта досліджень: забезпечувальну, мобілізаційну, перерозподільчу, стимулюючу, регулюючу, контролюючу [133, с. 59].

Розширюючи й розвиваючи підходи вчених, з нашої точки зору, множину основних функцій фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону формують наступні (табл. 1.8):

Таблиця 1.8 – Огляд функцій фінансового механізму у контексті відновлення конкурентоспроможності регіону

Перелік основних функцій	*Головна мета*	*Особливості в контексті відновлення конкурентоспроможності регіону*	*Ключові інструменти фінансового механізму, через які реалізуються функції*
Акумуляційна функція	Пошук і формування достатніх фінансових ресурсів регіону.	Переорієнтація від пасивного очікування дотацій та іншої допомоги до активного залучення прямих іноземних інвестицій і фандрейзингу.	Гранти МФО, податкові надходження, муніципальні облігації, краудфандингові платформи.
Відтворювальна функція	Відновлення виробничого потенціалу та технологічна модернізація регіону.	Не просто фізична відбудова й відновлення зруйнованих чи пошкоджених об'єктів, а врахування стандартів ЄС, передового досвіду та інновацій.	Прямі державні інвестиції в інфраструктуру, цільові капітальні субвенції, лізингові програми, амортизаційні фонди.
Розподільчо-трансформаційна функція	Спрямування фінансових ресурсів у пріоритетні об'єкти.	Розподіл фінансових ресурсів за селективним принципом між окремими регіонами держави, а також між регіональними суб'єктами, сферами і видами економічної діяльності, що забезпечать максимальні ефекти.	Бюджетні субвенції, інвестиції в індустріальні парки, фінансування інфраструктурних об'єктів.
Захисна (резильєнтна) функція	Забезпечення безперервності розвитку регіону та мінімізація фінансових втрат.	Створення «фінансового імунітету» регіону до різноманітних ризиків (макроекономічних, воєнних, енергетичних).	Механізми державних гарантій, резервні фонди регіону, страхування військово-політичних ризиків (DFC, MIGA), резервування воєнних ризиків.
Регулююча функція	Формування сприятливого фінансового середовища та інвестиційного клімату.	На основі регулювання фінансових параметрів змінюється привабливість одних регіонів та їх конкурентоспроможність у порівнянні з іншими регіонами.	Податкові ставки, податкові пільги для релокованого бізнесу, грантові програми для інноваційних стартапів, орендна плата за землю, відсоткові ставки за кредитами, компенсація відсотків за кредитами для малого і середнього бізнесу, інші.
Стимулююча функція	Активізація інноваційно-інвестиційної активності в регіоні.	Створення сприятливих унікальних фінансових умов, що вирізняють регіон серед інших регіонів.	Оптимізація податкового навантаження, пільгові кредити, податкові канікули, створення індустріальних парків, інші.
Контролююча функція	Моніторинг і забезпечення прозорості та ефективності фінансового забезпечення регіону.	Контроль в умовах відновлення і, особливо за рахунок міжнародних фінансових ресурсів, виступає критичним чинником довіри та саме регіони з високим рівнем прозорості контролю стають конкурентоспроможнішими у інвестиційному аспекті.	Фінансовий аудит, аналіз фінансового забезпечення регіону, впровадження цифрових технологій у фінансове управління, громадський контроль через цифрові системи, інші.

1) *акумуляційна функція* – полягає у акумуляції й концентрації фінансових ресурсів із різноманітних доступних джерел задля подальшого спрямування на конкретні проєкти та програми відновлення регіону;

2) *відтворювальна функція* – полягає у фінансуванні відновлення інфраструктури регіону та його капітальних активів, виробничого потенціалу та технологічної модернізації із урахуванням стандартів ЄС, передового досвіду й інновацій. «Для відновлення регіонів і територіальних громад України внаслідок російської агресії, вадливо не лише використовувати існуючі конкурентні переваги регіонів і територіальних громад, але й створювати нові – із застосуванням інноваційних дідходів та рішень»[59, с. 183];

3) *розподільчо-трансформаційна функція* – передбачає переспрямування фінансових ресурсів регіону за принципом селективності з депресивних секторів економіки у високотехнологічні, у види економічної діяльності із високою доданою вартістю, в «точки зростання», які забезпечать відновлення економіки регіону загалом;

4) *захисна (резильєнтна) функція* – базується на формуванні фінансових резервів для мінімізації ризиків та формуванні середовища стійкого до різноманітних ризиків (макроекономічних, воєнних, енергетичних);

5) *регулююча функція* – полягає у використанні регуляторних фінансових важелів стимулюючого або обмежувального характеру щодо певних економічних процесів у регіоні задля регулювання фінансових параметрів, перетворення пасивного фінансування на активний інструмент впливу на поведінку регіональних економічних суб'єктів і тим самим забезпечення конкурентних переваг регіону;

6) *стимулююча функція* – передбачає застосування системи фінансових стимулів, зокрема податкових пільг і субсидій для пріоритетних видів економічної діяльності, розвитку малого і середнього бізнесу в регіоні;

7) *контролююча функція* – передбачає зворотність зв'язків у системі фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону через організацію спостереження за законністю, доцільністю, прозорістю й ефективністю формування, розподілу й використання фінансових ресурсів регіону.

З нашої точки зору, пропонована множина функцій фінансового механізму

відновлення конкурентоспроможності регіону системно розкриває його природу, цілі та завдання ефективного формування і реалізації.

За архітектурою фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону є складною і багаторівневою системою. Основним чином, вітчизняні представники фінансової науки у структурі фінансового механізму виділяють шість складників, серед яких фінансові методи, фінансові інструменти, фінансові важелі, правове забезпечення, нормативне забезпечення, інформаційне забезпечення [87, с. 118; 109, с. 38; 113, с. 20; 120, с. 120; 136, с. 12; 137, с. 70–71]. Вікнянська А., Чуницька І., Назаренко Я., Назаренко М., Горобінська І. і Горобінський А. у своїх дослідженнях доповнюють фінансовий механізм організаційним забезпеченням [122, с. 338; 138, с. 670; 139, с. 83]. При цьому, фінансовими методами, як структурними елементами фінансового механізму, через які безпосередньо реалізується дія такого механізму, учені визначають фінансове забезпечення і фінансове регулювання [111]. Паралельно із цими двома фінансовими методами окремі науковці також розглядають і фінансове планування, прогнозування, управління, контроль тощо [87, с. 118]. Євтушенко Ю. доповнює фінансовий механізм такими складниками, як інтелектуальне і фінансове забезпечення [133, с. 52–53], а Квасниця О. – інформаційним забезпеченням [127, с. 69].

Дещо іншого підходу до структурування фінансового механізму притримуються Опарін В., Кириленко В. і Дмитришин М., виділяючи у його структурі дві підсистеми – фінансове забезпечення і фінансове регулювання [114, с. 56; 140, с. 26; 126, с. 22]. Подібну думку відстоює Кондіус І. і структурує фінансовий механізм на рівні підприємницьких структур регіону за такими складовими як «фінансове забезпечення, фінансове регулювання і система фінансових індикаторів та фінансових інструментів, які дають змогу оцінити цей вплив» [141, с. 117]. Так, проведений аналіз показав, що одні учені фінансове забезпечення і фінансове регулювання розглядають як функції фінансового механізму, інші – як його фінансові методи, а ще інші – як його підсистеми, складові елементи. Ми поділяємо думку останніх.

Заслуговує на увагу також підхід Сороки В. до структуризації фінансового механізму розвитку територіальної громади, що з позицій науковця формується із п’яти функціонально взаємопов’язаних підсистем: інституційної, ресурсної, інструментальної, управлінської та результативної [123, с. 254–256].

Дослідники підмічають, що структура й складність архітектоніки фінансового механізму на певному рівні й щодо конкретного об’єкта визначаються «конкретними завданнями, що вирішує суспільство на певному етапі його розвитку» [87, с. 118].

На основі вивчення фінансових механізмів різних цільових спрямувань на державному, регіональному й місцевому рівнях [116, с. 32–41; 120, с. 120; 122, с. 338; 123, с. 254–256; 133, с. 51], удосконалюючи й розвиваючи авторські підходи, вважаємо, структурувати фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону доцільно шляхом виокремлення його забезпечувальних і регуляторних складових компонент, серед яких:

1) *забезпечувальні компоненти* (охоплюють усі ресурси, необхідні для реалізації проєктів відновлення, а тому призначені і відповідають за ресурсне забезпечення усіх процесів, пов’язаних із відновленням конкурентоспроможності регіону):

– фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіону є визначальним у системі забезпечувальних компонент механізму і формується із внутрішніх (бюджетні кошти, фонди громад, власні фінансові ресурси суб’єктів господарювання, заощадження населення регіону) і зовнішніх (прямі іноземні інвестиції, гранти міжнародних організацій, кредити МФО) джерел фінансових ресурсів регіону, що спрямовуються на безпосереднє фінансування регіональних об’єктів і програм;

– інфраструктурне забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіону – представлене наявністю у регіону логістичних вузлів, цифрових мереж, підготовлених майданчиків (земельних ділянок із забудовами, чи руїнами, або ж вільних земельних ділянок готових і придатних до зведення на них нових промислових об’єктів, індустріальних парків, логістичних комплексів тощо), що

роблять такий регіон привабливим для інвесторів;

– кадрове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіону – формується із фахівців, спроможних професійно супроводжувати рух фінансових ресурсів регіону, зокрема фінансових менеджерів, фахівців з грантрайтингу, юристів з міжнародного права тощо;

– інформаційно-аналітичне забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіону – формується із інформаційних потоків з усіх можливих каналів поширення й висвітлення інформації, системи прогнозування податкових надходжень, бази даних інвестиційних проєктів, геоінформаційних систем, моніторингу ринків, аналітичних інструментів опрацювання інформації щодо фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіону, програмного забезпечення, комунікаційних каналів збору та зовнішньої інформації, діючої системи обробки, зберігання, поширення, передачі й захисту інформації тощо;

2) *регуляторні компоненти* (представлені фінансовими інструментами, що формують інфраструктуру довіри, забезпечують легітимність процесів відновлення конкурентоспроможності регіону і, зокрема фінансового забезпечення, тим самим забезпечуючи належні умови для трансформації фінансових ресурсів регіону у конкурентні переваги):

– нормативно-правове регулювання відновлення конкурентоспроможності регіону – представлене чинними нормативно-правовими актами України, регіональними й місцевими стратегіями й планами розвитку, порядком надання пільг, регламентами взаємодії із інвесторами, нормами і нормативами фінансової діяльності;

– інституційне регулювання – сформоване із інституційних регуляторів відновлення конкурентоспроможності регіону, до яких належать Департаменти фінансів, Агенції регіонального розвитку, офіси супроводу інвесторів, функціями яких є адміністрування і контроль усіх процесів за участі фінансових ресурсів регіону, мінімізація трансакційних витрат регіональних суб’єктів;

– фіскальне регулювання – представлене сукупністю фіскальних

регуляторів відновлення конкурентоспроможності регіону, домінуючими серед яких є запровадження інвестиційних податкових кредитів, встановлення рівнів (ставок) місцевих податків, визнання умов для резидентів індустріальних парків тощо;

– стандартизаційно-лімітуюче регулювання – охоплює стандартизаційні та лімітуючі регулятори відновлення конкурентоспроможності регіону, серед яких встановлення бюджетних регламентів, граничних обсягів муніципального боргу, стандартів прозорості й транспарентності тощо.

Кожна із складових компонент досліджуваного фінансового механізму функціонує відносно самостійно, проте у тісному взаємозв'язку й узгодженості, будучи частиною єдиного цілого. Також відзначимо, що функціональна роль регуляторних компонент фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону полягає у тому, що вони формують середовище довіри і їх виняткова роль аргументується тим, що, без сприятливого й довірливого середовища з прозорими правилами, донори не виділятимуть свої фінансові ресурси. Щодо функціональної ролі забезпечувальних компонент фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, то вона полягає у належному фінансовому забезпеченні, необхідному для відновлення конкурентоспроможності регіону, та вагомість таких компонент аргументується тим фактом, що без сформованих фінансових ресурсів будь-які стратегії, плани й проєкти залишаються нереалізованими, а лише розробленими на папері.

Структурно-функціональна декомпозиція забезпечувальної і регуляторної компонент фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону представлена у таблицях 1.9 і 1.10. Максимальна дієвість, результативність та ефективність фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону досягається за комплексного використання та оптимальної взаємодії усіх фінансових методів, важелів та інструментів. При цьому ефективна дія системи усіх фінансових методів, важелів та інструментів фінансового механізму буде визначати, передусім, справедливий розподіл ВВП, фінансових ресурсів і інвестицій із урахуваннями потреб й інтересів усіх

представників національної економіки.

Таблиця 1.9 – Структурно-інструментальне наповнення забезпечувальної компоненти фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону

Забезпечувальні компоненти	*Фінансові методи (визначають способи формування фінансових ресурсів)*	*Фінансові важелі (визначають обсяги і структуру фінансових ресурсів)*	*Фінансові інструменти (конкретні носії фінансових ресурсів)*
Фінансове забезпечення	Акумуляція капіталу, бюджетне самофінансування, міжбюджетне трансфертування, інвестування, кредитування, фандрейзинг, венчурне фінансування.	Податкові ставки, норми розподілу доходів між бюджетами, нормативи відрахувань від податків, відсоткові ставки за муніципальними позиками, дисконтні ставки, терміни окупності інвестицій і інновацій.	Бюджетні фінансові ресурси, субвенції, фінансові ресурси цільових фондів, цільові програми розвитку, інвестиційні сертифікати, кредитні гарантії від місцевої влади, угоди про трансфер технологій, венчурні фонди, інноваційні ваучери.
Інфраструктурне забезпечення	Капітальне інвестування, концесія, лізинг.	Орендні ставки, коефіцієнти окупності.	Договори публічно-приватного партнерства, лізингові контракти, інфраструктурні облігації, зелені облігації, енергосервісні договори.
Кадрове забезпечення	Фінансування підготовки фахівців, грантування.	Податкові знижки на навчання, рівень доплат.	Гранти на навчання, договори на підвищення кваліфікації.
Інформаційно-аналітичне забезпечення	Моніторинг (в т.ч. Smart-моніторинг), діджиталізація процесів за участі фінансових ресурсів регіону, прогнозний аналіз, автоматизований аудит.	Рівень кіберзахисту, фінансування ІТ, вартість підтримки ІТ-рішень, вартість доступу до даних, швидкість обробки транзакцій.	Цифрові платформи, бази даних, аналітичні звіти, хмарні сховища фінансових даних.

Таблиця 1.10 – Структурно-інструментальне наповнення регуляторної компоненти фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону

Регуляторні компоненти	*Фінансові методи (впливають на економічну поведінку регіональних суб'єктів)*	*Фінансові важелі (показники, через які здійснюється регулювання)*	*Фінансові інструменти (формалізовані засоби регулювання)*
1	2	3	4
Нормативно-правове регулювання	Законодавство у сфері фінансів і регіонального розвитку, правовий супровід, створення стимулюючих режимів (індустріальні парки).	Терміни дії пільг і податкових канікул, санкційні обмеження, поріг входу для інвестора.	Закони, постанови, ліцензії (в т.ч. на пільгових умовах), спеціальні договори про інвестиції.
Інституційне регулювання	Фінансове гарантування, бюджетне партнерство, створення спеціалізованих інституцій (агенцій розвитку), акредитація, крауд-технології, токенізація активів.	Рівень грантового співфінансування, обсяг гарантійного покриття, рейтинги транспарентності, статутний капітал інституцій, рейтинги інституцій, рівень діджиталізації послуг.	Гарантійні листи, меморандуми, грантові угоди, протоколи взаємодії, цифровізація фінансових послуг, муніципальні токени, грантові Smart-контракти, регіональні Blockchain-реєстри, платформи FinTech, GovTech.

Продовження таблиці 1.10

1	2	3	4
Фіскальне регулювання	Оподаткування, пільгування, податкове стимулювання (преферування), прискорена амортизація, субсидування, інвестиційний податковий кредит.	Податкові ставки, податковий кредит, податкові канікули, знижені ставки ПДВ і податку на прибуток для пріоритетних видів економічної діяльності.	Митні пільги, податкові пільги, податкові декларації, акцизні марки, інвестиційний податковий кредит.
Стандартизаційно-лімітуюче регулювання	Лімітування, квотування, нормування, фінансове санкціонування.	Бюджетні ліміти, граничні обсяги преференцій, кредитні ліміти, норми амортизації, розмір штрафних санкцій, місцеві екологічні збори, екологічні штрафи.	Сертифікати відповідності, екологічні сертифікати, квоти, лімітні довідки.

Поглиблюючи дослідження, обґрунтуємо динамічний характер досліджуваного фінансового механізму. Цілком очевидно та як і зазначено безпосередньо у пропонованому визначенні фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону – він є динамічною системою, що адаптується до динамічних змін зовнішнього середовища, а не статичною структурою. Цілком зрозуміло, що найбільший вплив на процеси формування і реалізації фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону мають органи державної і регіональної влади, за посередництвом яких він безпосередньо формується і реалізується, визначаються його забезпечувальні та регуляторні компоненти, а також множина їх фінансових методів, важелів і інструментів. Такий механізм залежить від стратегічного фокусу держави і її регіонів, геополітичного становища і безпекової ситуації. Саме фактор безпекової ситуації буде первинним фактором формування особливостей окремих структурних компонент фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону. Так, зокрема, фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах різних безпекових ситуацій буде характеризуватись різною роллю держави та рівнем її втручання у питання регіонального розвитку – від мінімального у мирний час до максимального у воєнний період та активної співучасті держави у різноманітних проєктах і програмах відновлення її регіональних соціально-економічних систем у повоєнний період. Відповідно й диференціюватимуться і фінансові інструменти такого механізму: у мирний час превалюють стимулюючі фінансові

інструменти; у воєнний період – фінансові інструменти підтримки регіону; у повоєнний період – фінансові інструменти страхового характеру. При цьому, очевидно, й пріоритетність джерел фінансових ресурсів буде різною: у мирний період – власні бюджетні фінансові ресурси та приватні інвестиції, у воєнний період – міжнародна фінансова допомога та кошти державного бюджету, у повоєнний період – міжнародна фінансова допомога та репатріаційні кошти. Ну і рівень ризиків та їх характер будуть відмінними: у мирний період – це циклічні фінансові кризи, у воєнний період – це ризики фінансової неспроможності та фізичної втрати активів, у повоєнний період – ризики нераціонального розподілу і нецільового використання фінансових ресурсів. Компаративний аналіз фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону залежно від геополітичного становища і безпекової ситуації за основними характеристиками систематизовано у таблиці 1.11.

Таблиця 1.11 – Компаративний аналіз фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону залежно від геополітичного становища і безпекової ситуації

Основні характеристики	Безпекові ситуації		
	Мирний час	Воєнний період	Повоєнний період
Ключова мета	Сталий розвиток регіонів держави.	Виживання, резильєнтність економіки регіонів, логістика оборони, підтримка ВПО.	Трансформація економіки регіону на модернізацію та швидке відновлення.
Роль держави	Мінімальне втручання, децентралізація.	Тотальна і жорстка централізація фінансових потоків.	Децентралізоване відновлення, публічно-приватне партнерство.
Основні фінансові інструменти	Фінансове стимулювання розвитку бізнесу, ринкова конкуренція за інвестиції.	Пряме державне (бюджетне) фінансування критичної інфраструктури.	Страхування військово-політичних ризиків, пільгові зони.
Ключові джерела фінансового забезпечення	Власні податкові надходження, приватні інвестиції.	Субвенції та інші виплати з державного бюджету, міжнародна фінансова допомога, гуманітарні гранти.	Міжнародна фінансова допомога, репатріаційні кошти.
Ризики	Циклічні фінансово-економічні кризи.	Фізичне знищення чи пошкодження активів, втрата територій, фінансова неспроможність, дефіцит ліквідності.	Нецільове використання фінансових ресурсів, залежність бюджету від сировинного експорту.

Джерело: побудовано авторами.

Сучасний фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України повинен враховувати усі основні особливості повоєнного періоду, що формують нову економічну реальність і серед яких, основним чином, виділяються:

– масштабні руйнування як у виробничій, транспортній, енергетичній, так і логістичній і соціальній інфраструктурах, що вимагають масштабних інвестицій у їх відновлення;

– переформатування фінансової політики держави й регіонів від моделі військової економіки до відновлюваної, а також відповідно й трансформація моделей фінансового управління;

– кардинальні зміни регіональної економічної карти із урахуванням економічних, соціальних і фінансових втрат, просторових і структурних змін в економіці регіонів України, втратою їх експортного і транзитного потенціалів, переорієнтацією транспортно-логістичних потоків, масовою релокацією суб'єктів господарювання, еміграцією і внутрішнім переміщенням людського капіталу, дестабілізацією ринків праці;

– зниження фінансової і, зокрема, бюджетної спроможності регіонів України, зростання чисельності і регіонів і їх окремих територій, що потребують державної підтримки;

– нагальна потреба пошуку нових фінансових можливостей регіонів, а також дієвих інструментів і механізмів залучення фінансових ресурсів, й, зокрема, інструментів стимулювання внутрішніх і зовнішніх інвестицій, механізмів доступного фінансування для регіональних суб'єктів господарювання і територіальних громад;

– збільшення соціальних витрат і витрат на гуманітарні потреби з бюджетів усіх рівнів;

– необхідність прийняття швидких рішень з пошуку додаткових джерел наповнення регіональних бюджетів;

– потреба консолідації зусиль усіх регіонів до якнайшвидшого і найоптимальнішого вирішення проблем відновлення України та забезпечення

розвитку її регіонів;

– недопущення корупційних ризиків та забезпечення максимальної фінансової транспарентності, а тому подальше фінансування розвитку цифрової інфраструктури та цифрових технологій;

– високі безпекові ризики та потреба фінансування розвитку безпекової інфраструктури й безпекового простору.

Усі ці виклики повоєнного відновлення і розвитку економічної системи України й її регіонів, матимуть вплив і визначатимуть фінансовий механізм відновлення їх конкурентоспроможності у середньостроковій та стратегічній перспективі.

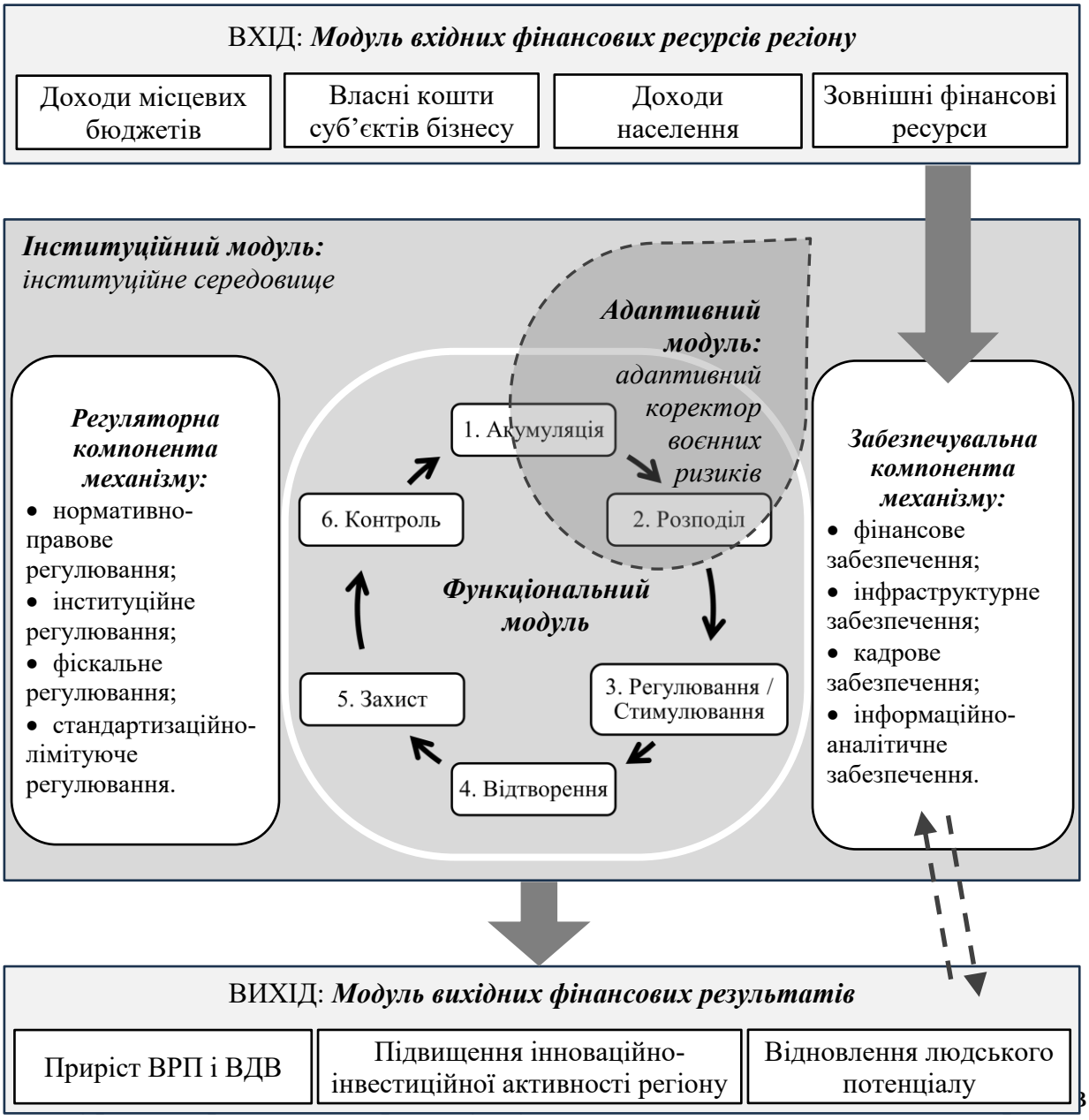
Визначившись із основними моментами (функціями та структурними компонентами) фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, для їх узагальнення, вбачається, можливою і доцільною побудова концептуальної моделі такого механізму. У спрощеному вигляді концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону є системою, на «вході» якої фінансові ресурси, що на «виході» перетворюються у конкурентні переваги. Наочне відображення авторської концепції фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону представлено на рисунку 1.5.

Вважаємо, модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, формується із таких 5-ти модулів:

1) модуль вхідних фінансових ресурсів регіону, представлений сукупністю державних трансфертів, спрямованих у регіон, місцевими фінансовими ресурсами, фінансовими ресурсами від Міжнародних фондів, приватними інвестиціями у формі публічно-приватного партнерства, прямими іноземними інвестиціями тощо;

2) інституційний модуль як інституційне середовище, у якому детермінується забезпечувальна та регуляторна компоненти відповідного механізму й відбувається рух фінансових ресурсів від їх формування до використання й управління такими ресурсами. Інституційна детермінація

дозволяє ідентифікувати «вузькі місця» у фінансовому забезпеченні відновлення конкурентоспроможності регіону. Нераціональне інституційне середовище спричиняє втрату фінансових ресурсів регіону;

3) функціональний модуль, у якому послідовно реалізуються усі функціональні процеси й функції відповідного механізму від акумуляційної до розподільчої, контрольної і резильєнтної (захисної) та при цьому відбувається трансформація фінансових ресурсів регіону – їх перетворення у реальні активи та нематеріальний актив – інституційну довіру, що є визначальним чинником конкурентоспроможності регіону, вагомість якого ще більше зростає в умовах

воєнного і повоєнного періодів;

4) адаптивний модуль, представлений адаптивним коректором воєнних ризиків, який базується на циклічній взаємодії забезпечувальної і регуляторної компонент та як динамічний регулятор коригує і уможливлює модифікацію інтенсивності реалізації функцій відповідного механізму, передусім захисної і відтворювальної, у відповідності до безпекової ситуації, безпекового статусу регіону (прифронтовий, деокупований, тиловий тощо), рівня його руйнувань і фактичного потенціалу. Таким чином, такий модуль дозволяє забезпечити диференційований підхід до фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України із урахуванням факторів їх безпекової ситуації та потенціалу. Більше того, такий модуль спрямований і дозволяє трансформувати дотаційну модель регіону на модель самодостатньої конкурентоспроможності;

5) трансмісійний модуль, або модуль вихідних фінансових результатів і показників конкурентоспроможності регіону, серед яких відновлення людського потенціалу, приріст ВРП, приріст ВДВ, активізація інвестиційної активності і підвищення інвестиційного рейтингу регіону. У даному модулі прослідковується рекурсивний (зворотний) зв’язок – із підвищенням рівня інвестиційної привабливості регіону, у наступному циклі відновлення його конкурентоспроможності більш доступними для нього стають фінансові ресурси, зокрема, підвищуються можливості залучення додаткових приватних і міжнародних фінансових ресурсів, а тому процес акумуляції таких ресурсів полегшується.

Відповідно представлена концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону характеризується такими ключовими характеристиками:

– адаптивністю, що забезпечується через впроваджений «адаптивний коректор воєнних ризиків», який змінює пріоритетність функцій відповідного механізму адаптуючись під безпековий статус регіону;

– інституційною детермінованістю, що забезпечується через наявність

забезпечувальн і регуляторної компонент відповідного механізму та можливості диверсифікації їх впливу на процеси відновлення конкурентоспроможності регіону і встановлення «вузьких місць»;

– циклічністю і зворотними зв'язками, що пояснюються механізмом рекурсивного впливу модуля вихідних фінансових результатів відновлення конкурентоспроможності регіону на модуль вхідних фінансових ресурсів регіону;

– прозорістю, що забезпечується через інтеграцію цифрового контролю і використання цифрових інструментів для моніторингу й контролю процесів відновлення конкурентоспроможності регіону за участю фінансових ресурсів і, передусім, розподільчих процесів, адже вони є критичними чинниками конкуренції окремих регіонів держави за державні й міжнародні фінансові ресурси.

Розроблена концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону відображає архітектоніку фінансового впливу на конкурентоспроможність регіону і його розвиток через призму системно-структурного підходу. Застосування системного підходу розширює функціональність моделі і уможливлює перехід від лінійної моделі бюджетного фінансування до багатофакторної і багаторівневої моделі фінансового механізму, кожна функція якого є керованим параметром у системі відновлення конкурентоспроможності регіону.

Такий підхід до архітектоніки й структуризації фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону відзначається практичною значимістю. По-перше, такий підхід дозволяє чітко виявити й ідентифікувати проблемні моменти і, зокрема, встановити чому інвестиції не надходять у регіон – чи це проблема у системі забезпечувальних компонент (наприклад, немає доріг, електрики) чи у системі регуляторних компонент (наприклад, через високу корупцію, відсутність стимулів і гарантій, незрозумілі правила). По-друге, пропонований підхід дозволяє легко адаптуватись, трансформуватись і змінити фокус в умовах різних безпекових ситуацій. Так, у воєнний час система

регуляторних компонент стає домінуючою і більш жорсткою, коли відбувається централізація рішень і обмеження видатків. У повоєнний період акценти зміщуються на систему забезпечувальних компонент задля достатнього фінансового забезпечення відбудови й відновлення регіону. І, по-третє, наведений підхід до структури фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону дозволяє підвищити ефективність управління через диференціацію методів впливу. Система забезпечувальних компонент змінюється через зміни у результаті переговорів з інвесторами, донорами, суб'єктами господарювання, банківським сектором, а система регуляторних компонент змінюється зі зміною законодавства, прийняттям нових рішень регіональними органами влади й місцевими радами тощо.

1.3 Міжнародний досвід фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах

Відновлення конкурентоспроможності територій після катаклізмів, зокрема, воєн і збройних конфліктів, пандемій, стихійних лих, техногенних аварій та масштабних макроекономічних потрясінь, упродовж останніх десятиліть перетворилося на одну з ключових проблем економічної науки та публічної політики. У сучасній регіональній економіці конкурентоспроможність дедалі частіше розуміють не як статичну позицію території в рейтингах чи рівень поточного ВРП, а як здатність локальних соціально-економічних систем забезпечувати продуктивність, зайнятість, інноваційність і якість життя в умовах невизначеності, а також швидко відновлювати ці параметри після шоків, не втрачаючи довгострокової траєкторії розвитку. Саме тому дослідження міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення територій виходить за межі суто «відбудовчих» дискусій і напряму пов'язане з категоріями стійкості, адаптивності та структурної трансформації регіональних економік.

Катаклізми різної природи запускають схожі за логікою, але відмінні за

масштабом і тривалістю канали деградації конкурентоспроможності. Воєнні дії призводять до руйнування фізичного капіталу й інфраструктури, знецінення людського капіталу через міграцію та демографічні втрати, зростання премії ризику для інвесторів і кредиторів, інституційної ерозії та розриву виробничих ланцюгів. Пандемії та біологічні загрози, навіть без прямого фізичного руйнування, формують потужний шок для пропозиції й попиту через обмеження мобільності, падіння зайнятості, тиск на бюджетні системи й охорону здоров'я, прискорюють технологічні зрушення та перерозподіл ринків на користь цифрових секторів. Стихійні лиха й кліматичні ризики створюють комбінацію прямої матеріальної шкоди та повторюваних втрат, що підривають фінансову спроможність місцевих бюджетів, зменшують інвестиційну привабливість і провокують «пастку відбудови», коли територія знову і знову відновлює вразливу структуру, не підвищуючи стандартів безпеки та якості інфраструктури. Техногенні аварії, енергетичні та фінансові кризи, торговельні розриви й інші системні шоки доповнюють цю картину, актуалізуючи питання диверсифікації, інновацій і інституційної якості як фундаментальних чинників територіальної конкурентоспроможності.

У цьому контексті фінансове забезпечення відновлення слід трактувати як багаторівневу архітектуру інструментів, що працюють на різних часових горизонтах і мають різні цілі. На короткому горизонті домінує потреба в ліквідності – швидкому доступі до ресурсів для підтримки базових функцій, екстрених робіт і запобігання колапсу локальної економіки та бюджетної системи. На середньостроковому горизонті визначальною стає реконструкція та відновлення виробничої бази, житлового фонду, транспортної й соціальної інфраструктури, а також відновлення діяльності малого і середнього бізнесу як головного носія зайнятості. На довгостроковому горизонті фінансування має забезпечити підвищення продуктивності, технологічну модернізацію, формування людського капіталу, інноваційні екосистеми та інституційну спроможність. Тобто те, що робить відновлення не лише «поверненням», а перезапуском конкурентних переваг території в нових умовах.

Міжнародна практика показує, що найбільш результативними є підходи, які поєднують різні джерела та механізми фінансування: бюджетні фонди й солідарні інструменти, програми інвестиційного відновлення, пільгове кредитування та гарантії для зниження вартості капіталу, інструменти страхування, а також мультидонорські фонди й фінансування через міжнародні фінансові інституції у постконфліктних та інституційно крихких середовищах. Водночас обсяг ресурсів сам по собі не гарантує відновлення конкурентоспроможності. Критичними стають дизайн інструментів, прозорість і підзвітність, здатність територій готувати якісні проєкти, наявність чітких пріоритетів і показників результативності, а також принцип «build back better», який орієнтує реконструкцію на підвищення стандартів і зменшення майбутньої вразливості. Саме тому науковий аналіз міжнародного досвіду має зосереджуватися не лише на переліку інструментів, а й на механізмах їх взаємодії, умовах ефективності та інституційних передумовах, що визначають, чи перетвориться відбудова на відтворення старої структури, чи стане важелем довгострокового зростання і конкурентної трансформації територій.

Розглянемо типи катаклізмів і канали втрат конкурентоспроможності територій (рис. 1.6).

Як видно з рисунку, різні типи потрясінь запускають відмінні канали втрат конкурентоспроможності, але мають спільний наслідок – різке зростання потреби у ліквідності та капіталі при одночасному звуженні фіскального простору і подорожчанні ризику. Для збройних конфліктів типовими є руйнування інфраструктури і виробничих активів, деградація людського капіталу через міграцію і демографічні втрати, розрив ланцюгів постачання та інституційна ерозія (що підвищує корупційні/управлінські ризики), а також різке зростання премії ризику, через що приватний капітал стає дорогим або недоступним.

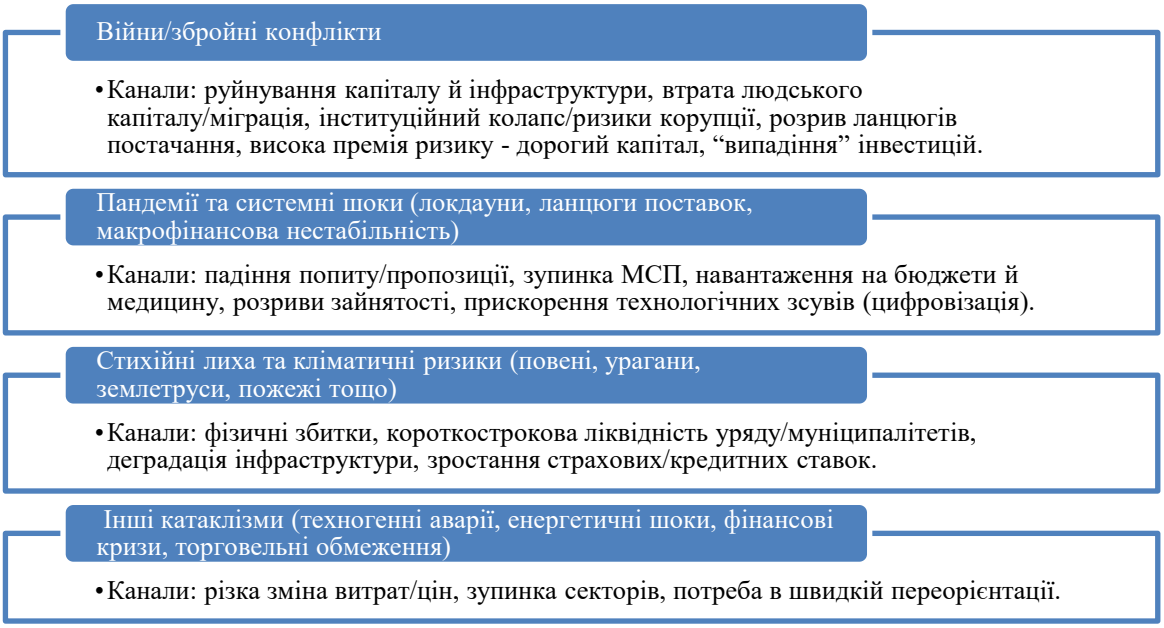

Рисунок 1.6. – Типи катаклізмів і канали втрат конкурентоспроможності територій

Для пандемій і системних шоків ключовими каналами стають зупинка малого та середнього підприємництва, падіння попиту/пропозиції, навантаження на бюджети й медицину, прискорення технологічних зсувів і перерозподіл конкурентних позицій на користь більш цифровізованих та диверсифікованих регіонів; емпірично це, зокрема, демонструє аналіз COVID-19 у Китаї, де відмінності в інституційній спроможності й структурі економіки формували різні траєкторії регіонального відновлення [142]. Для стихійних лих (землетруси, повені тощо) характерна комбінація прямих фізичних збитків та «ліквіднісного шоку» для публічних фінансів і бізнесу. На прикладі землетрусу в Ізмірі, зазначимо, що малі бізнеси зазнають сильнішого удару і довше відновлюються, тоді як більші компанії демонструють вищу стійкість, що прямо впливає на конкурентну структуру регіону після події [143]. Для «мультишокових» ситуацій (наприклад, поєднання фінансової кризи й пандемії) важливо, що регіональна стійкість залежить не лише від структурних характеристик, а й від «агентності» – управлінських рішень і адаптивної політики; це підсилює аргумент, що фінансові інструменти повинні бути не просто доступними, а інституційно

керованими та гнучкими [144]. Додатково, моделювання непрямих втрат через мережі виробництва й фінансів показує, як шоки «переповзають» через ланцюги постачання та банківську систему, формуючи регіональні втрати конкурентоспроможності навіть там, де немає прямого фізичного руйнування; це пояснює, чому інструменти підтримки ліквідності й фінансової стабільності мають бути узгоджені з політикою щодо ланцюгів постачання [145]. На рівні регіональної фінансової стійкості після пандемії також показово, що цифровізація фінансових послуг і відновлення банківського «каналу» розглядаються як фактори стабілізації.

Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктному середовищі не зводиться лише до залучення великих обсягів зовнішніх ресурсів. Вирішальним є поєднання трьох груп чинників: наявності достатнього фінансового ресурсу, інституційної спроможності держави та територій до його ефективного адміністрування, а також здатності трансформувати післявоєнні вкладення у довгострокові драйвери продуктивності, зайнятості й інвестиційної активності. Саме тому міжнародна допомога, хоча і виступає стартовим каталізатором відбудови, сама по собі не гарантує ані структурної модернізації, ані стійкого зростання. Досвід постконфліктних країн свідчить, що позитивний ефект фінансових вливань залежить від якості публічного управління, послідовності реформ, прозорості розподілу коштів та інтеграції механізмів підтримки приватного сектору у загальну модель відновлення [146] .

Зазначимо, що у країнах, де зовнішня допомога поєднувалася з відбудовою інститутів, модернізацією фінансової системи, підтримкою підприємництва та інвестиційною політикою, післявоєнне відновлення мало значно стійкіший характер. Натомість у випадках, де донорські ресурси надходили в умовах слабкої координації, високої корупції, фрагментованого управління або надмірної залежності від одного сектору, результати були частковими й нестійкими. Отже, дослідження підтверджує, що фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій слід розглядати як

багаторівневу систему, у якій зовнішні ресурси мають бути інституційно «вбудовані» у національні та регіональні механізми розвитку.

Проведений аналіз свідчить, що у постконфліктних середовищах фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій формується під впливом комплексної взаємодії зовнішніх і внутрішніх джерел розвитку. У перші роки після завершення активної фази конфлікту саме міжнародна фінансова допомога зазвичай забезпечує критичний ресурс для стабілізації макрофінансової системи, відновлення базової інфраструктури, підтримки бюджетної рівноваги, відбудови житла, відновлення соціальних послуг та запуску інституцій державного управління. Водночас наукові й аналітичні джерела підкреслюють, що офіційна допомога розвитку є найбільш результативною тоді, коли вона не підміняє внутрішню економічну політику, а доповнює її, посилюючи інституційну спроможність держави та формуючи умови для переходу від фази екстреної реконструкції до фази самопідтримуваного розвитку.

Показовим у цьому контексті є досвід Німеччини після Другої світової війни. Реалізація Плану Маршалла у 1948–1951 рр. не обмежувалася простим наданням фінансових ресурсів, а була інтегрована в ширшу логіку модернізації виробництва, відновлення торгівлі, валютної стабілізації, інституційної координації та економічної інтеграції європейських країн. Важливим є те, що зовнішня допомога працювала як каталізатор внутрішніх реформ і структурної перебудови, а не як довготривала заміна власних механізмів нагромадження капіталу. Дослідження показують [147], що саме така комбінація зовнішнього фінансування, продуктивнісної модернізації та інституційної інтеграції створила передумови для швидкого економічного відновлення та зростання конкурентоспроможності територій.

Після Другої світової війни економічна реконструкція Японії відбувалася під значним впливом американської окупаційної адміністрації, яка ініціювала широкі політичні, соціальні та економічні реформи. Водночас вирішальне значення мало не лише зовнішнє сприяння, а й поступове формування моделі

самопідтримуваного індустріального розвитку, орієнтованого на підвищення ефективності виробництва, технологічне оновлення та експорт. Дослідники [148] також вказують, що важливим стимулом для японського відновлення стали американська допомога, програми стабілізації та зовнішній попит, зокрема пов’язаний із Корейською війною. Японський досвід демонструє, що фінансове забезпечення післявоєнного відновлення є найбільш результативним тоді, коли воно трансформується у модернізацію національного виробництва та підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

У Південній Кореї уряд активно використовував механізми спрямування кредитних ресурсів, контроль над банківською системою та систему стимулів для розвитку промисловості [149] . Такий підхід дав змогу не просто відновити економіку після війни, а сформувати нову траєкторію зростання, засновану на індустріалізації, експортній орієнтації та підтримці великих виробничих структур. Для дослідження цей кейс особливо важливий, оскільки він засвідчує, що післяконфліктне фінансування може бути не лише компенсаційним, а й трансформаційним, якщо держава використовує його для перебудови структури економіки та формування нових конкурентних переваг територій.

Початковий етап післяконфліктного відновлення Косово грунтувався передусім на міжнародну фінансову допомогу, зовнішню координацію реконструкції та підтримку базових функцій економіки. Світовий банк прямо зазначає [150] , що його партнерство з Косовом еволюціонувало від постконфліктної реконструкції та нормалізації життя й економіки до подальшого етапу розбудови інститутів і зміцнення основ ринкової економіки. У ранніх документах Банку також наголошено, що програма Reconstruction and Recovery Program базувалася на оцінці потреб, мобілізації донорських ресурсів та запуску екстрених відбудовних заходів. Таким чином, приклад Косова підтверджує, що донорська модель є ефективною на стартовій фазі відбудови, однак для переходу до стійкої конкурентоспроможності територій вона повинна еволюціонувати у бік інституційного зміцнення, розвитку ринкових механізмів і поступового зростання внутрішніх джерел фінансування [151]. Після тривалого конфлікту та

політичної дестабілізації фінансове забезпечення відбудови Камбоджі було пов’язане не лише з відновленням матеріальної бази, а й із демобілізацією, реінтеграцією, зміцненням управлінських механізмів та поступовим включенням країни у зовнішньоекономічні процеси. Проєкти Світового банку [152] , зокрема у сфері демобілізації та реінтеграції, прямо орієнтувалися на адаптацію до цивільного життя та підтримку інституційної стабілізації. Водночас дослідницька література щодо камбоджійського переходу застерігає, що ринкова лібералізація без достатньо міцної політико-правової основи може породжувати нові соціально-економічні вразливості. Це означає, що у випадку Камбоджі ключовим фактором успіху виступає довгострокова міжнародна підтримка та інвестиції у виробництво для стабільного економічного розвитку [153].

Після громадянської війни відбудова Лівану значною мірою спиралася на зовнішні кредити, розвиток банківського сектору, залучення приватного капіталу та концентрацію ресурсів у реконструкції інфраструктури й міських центрів. В аналітичних матеріалах МВФ [154] наголошувалося, що відновлення інфраструктури та надання регулярних публічних послуг були ключовими функціями держави у повоєнний період, однак паралельно наростало боргове навантаження. Отже, ліванський кейс демонструє, що концентрація фінансових ресурсів у банківському та борговому каналах може забезпечити швидке відновлення окремих секторів, але водночас створює ризик макрофінансової нестійкості та нерівномірного просторового розвитку.

Досвід Боснії і Герцеговини [155] демонструє іншу модель – масштабно донорську та інституційно опосередковану. Після підписання Дейтонських угод міжнародні донори та фінансові організації забезпечили значні обсяги ресурсів на реконструкцію країни; за оцінками Світового банку, у 1996–1999 рр. на донорських конференціях було мобілізовано майже 5 млрд дол. США, з яких 3,7 млрд було фактично освоєно. Ці кошти дозволили розпочати відновлення транспортної, енергетичної, житлової та соціальної інфраструктури, а також підтримати функціонування нових інститутів управління. Водночас боснійський кейс показує, що навіть значна міжнародна підтримка не забезпечує

автоматичного переходу до високої конкурентоспроможності територій у разі складної архітектури державного управління, політичної фрагментації та повільності інституційних змін. Тобто ефект фінансової допомоги істотно знижується, якщо відсутня керована система координації реконструкції та єдині правила розподілу ресурсів.

У Хорватії післявоєнне відновлення мало більш змішаний характер. З одного боку, країна потребувала значних бюджетних витрат на повоєнну реконструкцію, розмінування, підтримку переміщених осіб та фізичну відбудову зруйнованих територій. З іншого боку, поступово було сформовано траєкторію переходу від реконструкційної моделі до моделі структурної трансформації, орієнтованої на ринкові реформи, підприємництво, розвиток туризму, локальну економічну активізацію та європейську інтеграцію. Перехідний розвиток Хорватії був ускладнений тягарем повоєнної відбудови, однак подальше залучення фінансових ресурсів та інституційні реформи стали важливими чинниками соціально-економічного відновлення [156]. Стратегія допомоги Світового банку Хорватії 1999 року [157] передбачала, що відновлення приватного сектору та інфраструктури сприятиме економічній реінтеграції уражених війною регіонів. Водночас новіші дослідження постконфліктного розвитку Вуковара вказують на те, що поряд із макрорівневими заходами вирішальне значення для стійкості та динаміки відновлення мають локальні фактори: резилієнтність малого бізнесу, розвиток підприємництва та посилення ринкової інтеграції [158]. Це підкреслює необхідність доповнення загальнонаціональних стратегій фінансовими політиками на рівні громад.

Після завершення громадянської війни програми відновлення Сьєрра-Леоне поєднували міжнародне фінансування з акцентом на реабілітацію економіки, базової інфраструктури, державного управління та секторів, здатних генерувати валютні надходження. Також ефективність відбудови значною мірою залежить від реформ державних фінансів та системи управління бюджетом [151].

Руанда після 1994 року є одним із найбільш показових прикладів того, як донорська підтримка може бути трансформована у довгострокову модернізацію

за наявності сильної інституційної координації. Світовий банк [159] відзначає, що після геноциду країна втратила значну частину людського капіталу, інвестиційної привабливості та виробничої бази, проте уряд зосередився на відновленні інститутів, що забезпечило поліпшення економічних і соціальних результатів. У матеріалах Банку також підкреслюється, що реформи сприяли швидкому відновленню приватного сектору та фінансових інституцій. Таким чином, руандійський досвід засвідчує, що вирішальним є не стільки масштаб зовнішнього фінансування, скільки спроможність держави спрямувати його на формування нової моделі розвитку – з опорою на інституційну дисципліну, підзвітність, підтримку інвестицій та розширення економічних можливостей на місцевому рівні. Ірак, навпаки, демонструє модель частково ресурсно орієнтованого відновлення, у якій вагомі фінансові надходження та відбудовні програми не були повною мірою конвертовані у диверсифіковане економічне зростання територій. Матеріали Світового банку щодо реконструкції Іраку [160] наголошують на критичній потребі відновлення міської інфраструктури, сервісів, управління містами та умов для повернення приватного сектору у процес відбудови. Дослідження Банку також підкреслюють, що реконструкція і ремонт триватимуть щонайменше десятиліття і можуть стати джерелом робочих місць лише за умови цілеспрямованої політики розвитку навичок, підтримки будівельного сектору й запуску локального підприємництва. Отже, іракський кейс демонструє, що фінансове забезпечення відновлення територій не може бути ефективним, якщо його основним носієм залишаються лише великі інфраструктурні або сировинні потоки без достатнього розвитку місцевого бізнесу, зайнятості та інституційної спроможності громад. Заразом дослідження показують [147], що інвестиційні партнерства та інфраструктурні проєкти можуть відігравати ключову роль у відновленні економіки після конфлікту.

Особливої уваги заслуговує досвід Афганістану, який підтверджує, що масштабна міжнародна допомога за відсутності належного управління може мати обмежену віддачу. Матеріали зі звіту уряду США від Спеціального генерального інспектора з питань реконструкції Афганістану (SIGAR) [161]

фіксують, що протягом років реконструкції значні обсяги ресурсів надавалися без комплексної антикорупційної стратегії, а слабкість ключових інститутів негативно позначалася на результативності програм. Окремо зазначимо, що певні елементи системи публічних фінансів були відносно кращими, ніж можна було очікувати в настільки крихкому середовищі, однак загалом афганський кейс ілюструє фундаментальне правило, що без безпекової стійкості, підзвітності, узгодженості донорських дій та опори на національні інституції зовнішні фінансові вливання не формують сталої основи конкурентоспроможності територій. Дослідження показують [162], що корупція та слабке управління можуть значно знижувати ефективність міжнародних програм реконструкції

Окремого наголосу в дослідженні потребує визначення ролі приватного сектору у відновленні конкурентостроможності. Зазначимо, що саме приватний сектор створює основну частину робочих місць, генерує податкову базу та забезпечує відновлення локальних ринків. За оцінками Світового банку, у крихких і конфліктно уражених країнах приватний сектор формує близько 80% робочих місць [163]. Відтак у постконфліктному середовищі фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територій має обов'язково включати інструменти підтримки малого та середнього підприємництва, гарантійні механізми, розвиток банківського кредитування, страхування інвестиційних ризиків, відновлення ринкової інфраструктури, спрощення регуляторного середовища та публічні інвестиції, що "витягують" за собою приватний капітал. На основі порівняльного аналізу міжнародного досвіду доцільно виокремити чотири основні моделі фінансового забезпечення відновлення територій у постконфліктних середовищах: донорську, індустріально-експортну, інституційну та ресурсну. Віднесення окремих країн до певної моделі здійснюється за домінуючим джерелом фінансування, логікою мобілізації ресурсів та провідним механізмом їх трансформації у фактори економічного відновлення (табл. 1.12).

Таблиця 1.12 – Моделі фінансового забезпечення відновлення територій у постконфліктних країнах

		Країна / Джерела фінансування	Провідний механізм відновлення	Сильні сторони моделі	Основні обмеження	Урок для України
Модель фінансового забезпечення	Індустріально-експортна	Німеччина після Другої світової війни / План Маршалла, державні інвестиції, внутрішні накопичення,	валютна стабілізація, індустріальна модернізація, підтримка експорту, відновлення виробництва	перетворення фінансової допомоги на продуктивне економічне зростання	потребує високої інституційної спроможності та сильної промислової бази	зовнішня допомога дає найбільший ефект, коли спрямовується на модернізацію виробництва, експорт і підвищення продуктивності
		Японія після Другої світової війни / допомога США, державні програми, промислова політика	технологічна модернізація, розвиток промисловості, експортна орієнтація	формування конкурентоспроможної високотехнологічної економіки	потребує тривалої державної координації та стратегічної промислової політики	політика відновлення має бути пов'язана з технологічним оновленням і виходом на зовнішні ринки
		Південна Корея після Корейської війни /міжнародна допомога, державна підтримка, зовнішні кредити	індустріальна політика, експортна стратегія, розвиток корпорацій і виробничих кластерів	формування довгострокових драйверів зростання та економічного прориву	високі вимоги до якості державного управління й координації ресурсів	післявоєнне відновлення має переходити у модель структурної модернізації, а не обмежуватись реконструкцією
	Донорська модель	Боснія і Герцеговина / міжнародна допомога, донорські фонди, Світовий банк, ЄС, МВФ	реконструкція житла, інфраструктури, базових державних інститутів	швидкий старт відбудови за рахунок зовнішніх ресурсів	висока залежність від донорів, слабка внутрішня економічна база, складна система управління	донорські ресурси мають супроводжуватися єдиною системою координації та інституційним посиленням
		Афганістан / донорські програми, гуманітарна допомога, міжнародні фонди	фінансування базових державних і соціальних функцій, інституційна реконструкція	дозволяє підтримати базове функціонування держави у кризовий період	корупція, низька ефективність використання коштів, нестійкість результатів	без прозорого управління та безпекової стабільності донорська модель не забезпечує сталого розвитку
		Косово / міжнародні донорські фонди, програми міжнародних організацій	відбудова інфраструктури, створення нових інститутів, фінансування базових послуг	швидке відновлення базових функцій території	збереження залежності від зовнішнього фінансування	донорська модель є ефективною на початковому етапі, але потребує переходу до внутр. джерел розвитку
	Інституційна модель	Руанда / міжнародна допомога, державні програми, інвестиції	інституційні реформи, підвищення якості управління, боротьба з корупцією, розвиток приватного сектору	висока ефективність трансформації допомоги у стійке економічне зростання	значна початкова залежність від зовнішньої підтримки	інституційна спроможність є ключовою умовою ефективного використання фінансових ресурсів відбудови
		Хорватія / державні кошти, міжнародні кредити, інвестиції, програми ЄС	структурні реформи, підтримка бізнесу, інтеграція до європейського ринку	поєднання відбудови з ринковими реформами та довгостр. модернізацією	значний фіскальний тягар післявоєнного періоду	Фізична відбудова має йти разом із реформами та інвестиціями.
		Камбоджа / міжнародна допомога, іноземні інвестиції	відновлення держ.управління, розвиток виробництва, інтеграція у зовнішні ринки	поступове формування стійкої економічної динаміки	слабкість окремих інститутів та залежність від зовнішніх чинників	інституційна стабілізація є базою для подальшої економічної диверсифікації
	Ресурсна модель	Ірак / нафтові доходи, міжнародні програми, державні ресурси	реконструкція енергетики, базової інфраструктури, міського господарства	наявність значного фінансового ресурсу для швидкої відбудови	ресурсна залежність, слабка диверсифікація, інституційні ризики	природні ресурси можуть фінансувати відбудову, але без диверсифікації не забезпечують стійкої конкурентоспроможності
		Сьєрра-Леоне / міжнародна допомога, доходи від видобувного сектору	відновлення державного управління та ресурсного сектору	наявність експортного ресурсу для мобілізації коштів	висока вразливість до зовнішніх цінових шоків, слабка інклюзивність розвитку	ресурсна модель потребує перерозподілу коштів у розвиток людського капіталу та місцевої економіки
		Ліван / зовнішні кредити, інвестиції, фінансовий сектор	реконструкція інфраструктури та концентрація ресурсів у фінансово-міському розвитку	швидке відновлення окремих секторів та міських центрів	боргове навантаження, макрофінансова нестійкість	відбудова не повинна спиратися лише на боргове фінансування та вузьку секторну концентрацію

Джерело: побудовано авторами.

Зазначимо, що донорська модель ґрунтується на переважанні міжнародної фінансової допомоги, гуманітарних програм і фондів реконструкції та є найбільш поширеною в країнах зі слабкими інституціями. Індустріально-експортна модель передбачає спрямування фінансових ресурсів на модернізацію виробництва, підтримку експорту, розвиток промисловості та формування нових конкурентних переваг. Інституційна модель базується на першочерговому значенні реформ державного управління, зміцнення інституцій, боротьби з корупцією та формування сприятливого бізнес-клімату. Ресурсна модель спирається на мобілізацію доходів від використання природних ресурсів або фінансово концентрованих секторів, однак має високі ризики залежності, структурної деформації та нестійкості розвитку.

Отже, результати аналізу міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення територій у постконфліктних країнах дають підстави стверджувати, що відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних середовищах є найбільш успішним тоді, коли таке забезпечення має не фрагментарний, а системний характер і ґрунтується на поєднанні міжнародної допомоги, інституційної відбудови, підтримки приватного сектору, модернізації інфраструктури та прозорої багаторівневої координації. Для цілей подальшого нашого дослідження це означає, що фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України доцільно проєктувати не лише як систему акумулювання ресурсів, а як інтегровану модель управління, у якій кожен фінансовий інструмент пов’язаний із конкретними інституційними, інвестиційними та просторовими результатами.

Підсумовуючи зазначимо, що війна є одним із найруйнівніших чинників втрати конкурентоспроможності територій, оскільки поєднує прямі фізичні руйнування інфраструктури з глибокими соціально-економічними трансформаціями. Водночас військові конфлікти не є єдиним видом системних шоків, здатних радикально змінювати траєкторії розвитку територіальних економік. У сучасних умовах глобальної економіки поряд із воєнними загрозами дедалі частіше виникають інші типи катаклізмів – пандемії, природні

катастрофи, техногенні аварії, енергетичні кризи, фінансові потрясіння та торговельні обмеження. Кожен із цих шоків має специфічну природу, проте всі вони активують однакові механізми втрати конкурентоспроможності територій: порушення виробничих і логістичних ланцюгів, скорочення інвестицій, зниження продуктивності та погіршення інституційної спроможності управління. У зв'язку з цим для комплексного розуміння процесів територіального розвитку в постконфліктних і інституційно крихких середовищах необхідне розглядання ширшого спектра глобальних катаклізмів та каналів їх впливу на економічну стійкість і конкурентоспроможність територій.

У сучасних наукових дослідженнях проблематика відновлення економіки Європейського Союзу після пандемії COVID-19 дедалі частіше розглядається крізь призму реалізації інструментів NextGenerationEU та Recovery and Resilience Facility (RRF). У цьому контексті особлива увага приділяється аналізу ролі RRF як нового механізму фінансової підтримки, спрямованого не лише на подолання короткострокових наслідків кризи, а й на забезпечення довгострокової структурної модернізації економік держав-членів ЄС. Як зазначають С. Махіє, М. Бранс і Н. Шульц (2024) [164] , RRF є найбільшим фінансовим інструментом Європейського Союзу, створеним для макроекономічної стабілізації в постпандемічний період, підтримки державних інвестицій та стимулювання структурних реформ. На думку дослідників, його функціонування сприяє не лише збереженню інвестиційної активності, але й формуванню передумов для підвищення економічної стійкості ЄС у довгостроковій перспективі.

Важливою науковою характеристикою RRF є закладений у ньому принцип результативно-орієнтованого фінансування, який передбачає залежність обсягів і темпів надання фінансової підтримки від виконання державами-членами погоджених реформ, а також досягнення встановлених етапів і цільових показників. У цьому аспекті Дж. Цайтлін, Д. Бокхорст і Е. Ейманіс (2024) [165] наголошують, що RRF фактично започаткував нову модель бюджетно-інституційної координації в межах ЄС, у якій фінансування набуває не лише компенсаторного, а й трансформаційного характеру. Такий підхід, на відміну від

традиційних інструментів антикризової підтримки, забезпечує тісніший взаємозв'язок між фінансовими ресурсами та реальними результатами реформування економіки.

Окремий напрям наукових досліджень пов'язаний із вивченням національних планів відновлення та стійкості (National Recovery and Resilience Plans, NRRP), які виступають основним інструментом імплементації цілей RRF на рівні окремих держав. У працях М. Натеа (2021) [166] підкреслюється, що такі плани формуються як комплексні рамкові документи, які поєднують інвестиційні пріоритети та структурні реформи, спрямовані на підвищення стійкості національних економік після пандемічного шоку. Подібну позицію висловлює А. Васілою (2022) [167] , яка зазначає, що національні плани відновлення мають вагоме значення для подолання рецесійних тенденцій, відновлення економічної активності та створення передумов для прискорення економічного зростання завдяки модернізації інституційного та виробничого середовища. Водночас Е. Боргетто, Л. Квалья та І. Гуардіанчіч (2025) [168] обґрунтовують, що зміст, структура та пріоритети національних планів значною мірою залежать від внутрішньополітичних чинників, урядових стратегій і балансу національних інтересів, унаслідок чого в різних країнах ЄС спостерігаються відмінності у співвідношенні інвестиційної та реформаторської складових.

У межах окремого блоку досліджень значна увага приділяється ролі RRF у забезпеченні зеленого та цифрового переходу. Науковці підкреслюють, що істотна частка фінансових ресурсів у межах NextGenerationEU спрямовується на підтримку екологічної трансформації, декарбонізації, розвитку відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності, а також цифровізації економіки та державного управління. Зокрема, Р. Вакеро, А. Санчес-Байон і Дж. Ломінчар (2021) [169] доводять, що фінансування «зеленого» переходу має мультиплікативний соціально-економічний ефект, оскільки сприяє формуванню нових робочих місць, оновленню виробничої бази та зміцненню засад сталого розвитку. У свою чергу, Б. Перес де лас Ерас (2023) [170] , аналізуючи досвід

Іспанії, зазначає, що близько 40 % ресурсів національного плану відновлення було спрямовано на екологічну трансформацію, включаючи розвиток відновлюваної енергетики, енергоефективних рішень і циркулярної економіки. Разом із тим Ф. Ді Пірро та ін (2022) [171] звертають увагу на те, що в низці держав-членів природоорієнтовані рішення залишаються недостатньо інтегрованими до змісту національних планів, хоча саме вони здатні посилити кліматичну стійкість економічних систем та їхню адаптивність до майбутніх екологічних викликів.

Важливе місце у науковому осмисленні RRF посідає аналіз його інституційних і соціально-економічних ефектів. Зокрема, Ф. Корті та П. Везан (2023) [172] розглядають RRF як інструмент переходу від моделі фіскальної стриманості та жорсткої економії до інвестиційно орієнтованої моделі розвитку, у межах якої посилюється роль держави у стимулюванні модернізаційних процесів, реформуванні державного сектору та розширенні соціальної політики. Водночас Б. Дакс і К. Вебер (2022) [173] наголошують, що кризові періоди можуть виступати каталізаторами інновацій і структурних трансформацій, а тому RRF доцільно розглядати не лише як тимчасовий антикризовий інструмент, але і як механізм прискорення технологічного оновлення та системної економічної модернізації.

Міжнародна наукова думка поступово відходить від парадигми, згідно з якою головною метою антикризової політики є лише повернення до докризового стану. Натомість акцент робиться на стійкості як здатності не просто пережити шок, а вийти з нього з оновленою економічною структурою, посиленими інституціями та зниженими майбутніми ризиками. У документі ОЕСР [174] , присвяченому системному підходу до стійкості, наголошується, що сучасні суспільства та економіки надто складні й взаємопов’язані, щоб орієнтуватися виключно на короткострокову ефективність. Вони мають будуватися на принципах адаптивності, резервної спроможності, координації й диверсифікації. Для територій це означає необхідність ширшої моделі конкурентоспроможності, де поряд із продуктивністю й інвестиційною привабливістю ключову роль

відіграє здатність забезпечувати безперервність економічного життя в умовах невизначеності.

Стихійні лиха та кліматичні ризики істотно впливають на економічну стійкість і конкурентоспроможність територій. Зокрема, науковці П'єр Геген, Ернан Єпес та Ісмаель Ріедель зазначають, що в окремих випадках економічні втрати від природних катастроф можуть перевищувати 1 % ВВП країни, що спричиняє тривалий спад і повільне відновлення регіонів [175]. Найвідчутнішими наслідками є руйнування транспортної та енергетичної інфраструктури, порушення логістики, переміщення населення та скорочення ділової активності.

У сучасних наукових дослідженнях, присвячених фінансовим інструментам управління ризиками катастроф, важливе місце посідає аналіз параметричного страхування як механізму оперативного фінансового реагування на наслідки стихійних лих. Особливість цього інструменту полягає в тому, що страхові виплати здійснюються не на основі фактичної оцінки завданих збитків, а відповідно до заздалегідь визначеного індексу або параметра, зокрема швидкості вітру, обсягу опадів, рівня сейсмічної активності чи інших об'єктивно вимірюваних показників. Як зазначають Т. Ньягадза та Т. Ньяусва (2019) [176] , такий підхід забезпечує значно швидше надходження фінансових ресурсів після настання катастрофічної події, що має принципове значення для підтримання ліквідності, організації першочергових відновлювальних заходів і зменшення часових втрат, пов'язаних із традиційними процедурами врегулювання страхових випадків.

У науковій літературі також наголошується, що параметричне страхування рідко функціонує ізольовано, а переважно використовується як елемент ширшої системи, у межах якої поєднуються різні механізми фінансового перенесення ризику. Зокрема, А. Огунмакинде та Т. Егбелакін (2025) [177] підкреслюють, що цей інструмент часто застосовується у взаємозв'язку з катастрофічними облігаціями (CAT bonds) та регіональними страховими пулами, формуючи багаторівневу архітектуру фінансового захисту від катастрофічних ризиків. Така

комбінована модель дозволяє не лише забезпечувати швидкий доступ до ліквідності у разі настання надзвичайних подій, а й підвищувати загальну ефективність управління ризиками шляхом диверсифікації джерел покриття збитків і розподілу фінансового навантаження між державою, страховими механізмами та фінансовими ринками.

Таким чином, узагальнення сучасних наукових досліджень дає підстави стверджувати, що фінансові інструменти управління ризиками катастроф, зокрема CAT bonds, параметричне страхування та суверенні страхові пули, відіграють важливу роль у зменшенні макроекономічних і фіскальних наслідків стихійних лих. Їх значення полягає в забезпеченні швидкої ліквідності після катастрофічних подій, підвищенні спроможності урядів до своєчасного реагування та частковому перенесенні ризиків із державного бюджету на страхові механізми й фінансові ринки. У цілому зазначені інструменти в науковій літературі розглядаються як важлива складова сучасної системи фінансового забезпечення стійкості до катастроф, що сприяє підвищенню адаптивності економік до екзогенних шоків і зниженню бюджетної вразливості.

Фінансові кризи також належать до потужних дестабілізуючих чинників. Їх причинами можуть бути нестабільність банківської системи, боргові дисбаланси та фінансові спекуляції. У практичному вимірі вони призводять до скорочення інвестицій, банкрутства підприємств і падіння зайнятості. Ю. Ван, Ц. Гун та В. Пан [178] доводять, що фінансова й енергетична стабільність є важливими передумовами економічного відновлення після кризових потрясінь. У зв’язку з цим основними інструментами стабілізації виступають монетарна політика центральних банків, підтримка банківського сектору та державні інвестиційні програми.

Окремий напрям наукових досліджень стосується впливу TARP (Troubled Asset Relief Program) на банківський сектор та кредитну активність. У працях Д. Вуковіча (2021) [179] обґрунтовується, що політичні зв’язки банків могли впливати на характер і умови отримання державної допомоги в межах реалізації програми TARP. Дослідник звертає увагу на те, що доступ до державної

підтримки не завжди визначався виключно економічними або фінансовими критеріями, а в окремих випадках залежав також від політико-інституційних чинників. Подібний підхід представлено і в роботі С. Вень (2011) [180] , де доводиться, що політична підтримка банківського сектору, зокрема через механізми фінансування виборчих кампаній, могла підвищувати ймовірність отримання окремими фінансовими установами коштів TARP. Таким чином, у межах цього дослідницького напряму TARP постає не лише як інструмент стабілізації банківської системи, а і як механізм, реалізація якого частково залежала від чинників політичної економії.

Помітне місце в науковому дискурсі займають дослідження М. Нкубе та К. Хаускен (2019) [181] , які зазначають, що програма відіграла важливу роль у відновленні довіри інвесторів, стабілізації фінансового сектору та зниженні панічних настроїв на ринку в умовах гострої фази кризи. На думку авторів, реалізація TARP сприяла зміцненню банківського капіталу, зменшенню ризиків системного колапсу та загалом мала позитивний ефект для фінансової стабільності, а завершення програми не підтвердило найбільш песимістичних очікувань щодо масштабних втрат для держави. Водночас у науковій літературі наявні й критичні оцінки ефективності таких антикризових заходів. Зокрема, Х. Шень (2009) [182] наголошує, що програми державного порятунку фінансових установ можуть мати обмежений вплив на довгострокове економічне відновлення, якщо їх дія не супроводжується глибшими змінами у системі фінансового регулювання, нагляду та управління ризиками. У такому підході TARP оцінюється як інструмент, здатний тимчасово пом’якшити кризові явища, проте не завжди достатній для усунення фундаментальних причин фінансової нестабільності.

Важливий блок досліджень присвячений аналізу корпоративного управління та стимулів після отримання державної підтримки в межах TARP. Так, Р. Вінкельвосс, А. Аморусо та Дж. Дучак (2014) [183] встановлюють, що після одержання державної допомоги в банках, які брали участь у програмі, спостерігалося зниження винагороди вищого менеджменту, насамперед у

частині бонусних виплат і компенсацій у формі акцій. Це пояснюється посиленням регуляторного та суспільного контролю за практиками винагороди управлінського персоналу в установах, врятованих коштом державної підтримки. У свою чергу, С. Гангопадх'яй, К. Йок та Ю. Гейлі (2018) [184] досліджують вплив TARP на поведінку інвесторів і корпоративних інсайдерів, доводячи, що участь банків у програмі державної підтримки зумовила зміни в мотиваційних механізмах, сигналах для ринку та внутрішніх моделях прийняття корпоративних рішень. Отже, TARP мав не лише фінансово-стабілізаційний, а й інституційно-поведінковий ефект, який проявився у трансформації корпоративного управління в банківському секторі.

Таким чином, узагальнення сучасних наукових досліджень дає підстави стверджувати, що TARP відіграв вагому роль у стабілізації фінансової системи США в умовах глобальної фінансової кризи, сприяючи зниженню волатильності на фінансових ринках, підтримці капіталізації банківських установ та частковому відновленню довіри до механізмів кредитування. Разом із тим результати наукових праць не є однозначними, оскільки поряд із позитивними оцінками ефективності програми існують і критичні підходи, що акцентують увагу на ризиках політичного впливу, морального ризику та обмеженості довгострокового ефекту державних механізмів.

Підсумовуючи зазначимо, що міжнародний досвід показує, що техногенні аварії, енергетичні шоки, фінансові кризи й торговельні обмеження по-різному впливають на території, але в усіх випадках послаблюють їхню економічну стійкість і ускладнюють відновлення конкурентоспроможності. Ефективна відповідь на такі виклики потребує поєднання фінансової стабілізації, диверсифікації ресурсів, інституційної адаптації та розвитку нових секторів економіки. Порівняльна характеристика моделей відновлення конкурентоспроможності територій у інституційно крихких середовищах подана у таблиці 1.13.

Таблиця 1.13 – Моделі відновлення конкурентоспроможності територій у інституційно крихких середовищах

Тип шоку	Країна / кейс	Інструмент фін. забезпечення	Обсяги підтримки	Економічний зміст механізму	Уроки для України
Пандемія / системний макроекономічний шок	Італія (Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza у межах RRF) [185] ; Іспанія (Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia у межах RRF) [186]	Recovery and Resilience Facility (RRF) / NextGenerationEU	Для Італії вартість плану €194,4 млрд, з них €71,8 млрд грантів і €122,6 млрд позик; план містив 150 інвестиційних напрямів і 66 реформ, 39% коштів спрямовано на кліматичні цілі та 25,6% – на цифровий перехід. Іспанія - €163 млрд, 142 інвестиції, 111 реформ, 40% на кліматичні цілі та 26% на цифровий перехід	Результативно-орієнтоване фінансування. Виплати прив'язані до виконання реформ та інвестиційних етапів. RRF підтримує структурну модернізацію через поєднання капіталовкладень, інституційних змін і контролю за виконанням.	Для України доцільно: 1) сформувати пакети відновлення як програму структурної трансформації; 2) прив'язувати фінансування до вимірюваних результатів; 3) забезпечити окремі квоти на енергоефективність, цифровізацію, інфраструктуру та інституційну спроможність.
Стихійні лиха / кліматичні ризики	Домініка - виплата через CCRIF SPC після урагану Maria; [187]; Зімбабве – параметричне страхування від стихійних лих [176] ; Мексика - суверенні catastrophe bonds [188-189]; Німеччина - допомога після повеней 2021 року через EUSF [190]	Параметричне страхування, CAT bonds, EU Solidarity Fund	Домініка отримала від CCRIF US$19 294 800 після урагану Maria, причому виплата мала бути здійснена протягом 14 днів. Для Мексики Світовий банк у 2020 році випустив 4 CAT bonds із покриттям до US$485 млн на 4 роки; в угоді взяли участь 38 інвесторів. Для Німеччини ЄС у 2022 році погодив €612,6 млн із EUSF після повеней 2021 року.	Параметричне страхування забезпечує швидку ліквідність одразу після події; CAT bonds заздалегідь переносять частину ризику на фінансовий ринок; EUSF є післяподієвим інструментом солідарного фінансування відновлення.	Доцільно будувати багаторівневий фінансовий захист від катастроф: 1) резерв ліквідності для перших тижнів; 2) параметричні продукти для швидких виплат громадам/державі; 3) пілотні CAT bonds для великих природних і техногенних ризиків; 4) окремий механізм солідарної міжнародної післякризової допомоги. Головний урок – не покривати всі збитки лише з бюджету постфактум.
Фінансова криза / банківсько-кредитний шок	США (TARP після фінансової кризи 2008 року) [191]	Troubled Asset Relief Program (TARP)	TARP був створений для стабілізації фінансової системи під час кризи 2008 року; станом на 30 вересня 2023 року всі програми TARP закриті. За даними Мінфіну США, сукупно було виплачено $443,5 млрд, зібрано $425,5 млрд.	Не пряме відновлення інфраструктури, а недопущення колапсу фінансового посередництва.	Для України урок полягає в необхідності мати завчасно підготовлений протокол антикризової підтримки фінансового сектору, а саме чіткі критерії доступу, обмеження на винагороди менеджменту, прозорість рішень, а також інструменти підтримки кредитування бізнесу. Мінімізувати політичну дискрецію під час розподілу підтримки.
Техногенно-природний комплексний шок / руйнування критичної інфраструктури	Японія (фінансування відновлення після Great East Japan Earthquake (2011))[192]	Reconstruction Bonds (реконструкційні державні облігації Японії)	Reconstruction Bonds випускалися для фінансування заходів із відновлення після Великого східнояпонського землетрусу; вони випускалися в межах Special Account for Reconstruction, а погашення забезпечувалося, зокрема, через Special Taxes for Reconstruction.	Це модель цільового довгострокового боргового фінансування масштабної реконструкції	Використання окремого класу цільових інструментів відбудови – реконструкційних облігацій, спеціального рахунку/фонду, законодавчо закріплених джерел обслуговування та погашення, а також багаторічного горизонту планування.

Джерело: побудовано авторами.

Порівняння міжнародного досвіду свідчить, що характер шоку безпосередньо визначає, які саме фінансові інструменти є найбільш ефективними для відновлення. Якщо йдеться про пандемії або широкі макроекономічні потрясіння, найкраще працюють комплексні програми, що поєднують фінансування інвестицій із проведенням реформ і передбачають виділення коштів залежно від досягнення конкретних результатів. У разі стихійних лих першочергового значення набувають інструменти, які забезпечують швидке надходження коштів після катастрофи та дають змогу частково перенести ризики з державного бюджету на страхові механізми або фінансові ринки. Під час фінансових криз найбільш дієвими є заходи термінової підтримки системно важливих фінансових установ для недопущення дестабілізації банківської системи та збереження кредитування економіки. Якщо ж шок пов’язаний із масштабним руйнуванням інфраструктури, найбільш доцільними є спеціальні довгострокові боргові інструменти, які дозволяють акумулювати значні ресурси на реконструкцію в межах окремо визначеної правової та фіскальної системи.

Висновки до розділу 1

1. У результаті проведеного теоретичного дослідження встановлено, що у вітчизняному науковому дискурсі відсутній єдиний усталений підхід до трактування категорій «фінансове забезпечення регіону», «конкурентоспроможність регіону» та їх поєднання в межах проблематики повоєнного відновлення. Це зумовлює необхідність уточнення змісту зазначених категорій і формування інтегративного підходу до їх дослідження.

2. Обґрунтовано, що фінансове забезпечення регіону доцільно розглядати не лише як наявність чи залучення фінансових ресурсів, а як цілісний процес, який охоплює функціональні стадії формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також управлінські процеси планування, організації, аналізу, регулювання і контролю. Саме таке розуміння дозволяє розкрити

системний характер фінансового забезпечення регіонального розвитку. Встановлено, що фінансове забезпечення регіону є поліаспектною категорією, яка в практичній площині реалізується через поєднання фінансових, економічних, соціальних та екологічних цілей. У цьому зв'язку його зміст не обмежується бюджетним або ресурсним виміром, а повинен розглядатися як інструмент досягнення довгострокових цілей розвитку території та підвищення якості життя населення.

3. Доведено, що конкурентоспроможність регіону доцільно визначати на основі інтеграції кількох наукових підходів, зокрема факторного, індикаторного, структурного, конструктивно-суперницького та результатно-функціонального. Це дало підстави трактувати конкурентоспроможність регіону як системну і комплексну здатність ефективно використовувати й трансформувати наявні ресурси у високий рівень життя населення, зберігаючи екологічну рівновагу та нарощуючи власні й залучаючи зовнішні мобільні фактори виробництва.

4. Обґрунтовано наявність двостороннього взаємозв'язку між фінансовим забезпеченням і конкурентоспроможністю регіону. З одного боку, належне фінансове забезпечення формує й посилює конкурентні переваги регіону; з іншого – вищий рівень конкурентоспроможності регіону підвищує його фінансову спроможність, фінансову самодостатність, інвестиційну привабливість та можливості залучення ресурсів. На цій основі поглиблено теоретичне розуміння фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону як цілеспрямованого, системного й безперервного процесу, зорієнтованого на підвищення рівня фінансової та конкурентної спроможності регіону, активізацію його інноваційно-інвестиційного розвитку, зміцнення фінансово-економічної бази та покращення якості життя населення. Отже, конкурентоспроможність у дослідженні обґрунтовано не лише як результат, а і як стратегічний орієнтир фінансового забезпечення.

5. Визначено, що в умовах повоєнного періоду особливого значення набуває фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону, який має враховувати потребу у відновленні інфраструктури, розвитку цифрових

технологій, забезпеченні безпекового простору та реагуванні на довгострокові виклики воєнного походження. У зв'язку з цим фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіону розглядається як багатофакторна і багаторівнева система фінансового впливу на розвиток території.

6. Обґрунтовано доцільність побудови концептуальної моделі фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону, у якій на «вході» перебувають фінансові ресурси, а на «виході» – сформовані конкурентні переваги. Практична цінність такого підходу полягає в тому, що він дає змогу виявляти проблемні ланки у системі забезпечувальних і регуляторних компонент, а також адаптувати механізм до різних безпекових і соціально-економічних умов повоєнного відновлення.

7. Встановлено, що пріоритети фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів не є універсальними, а диференціюються залежно від рівня фінансової самодостатності регіону, ієрархічного рівня реалізації регіональної політики, об'єктів фінансування, геополітичного становища держави та безпекової ситуації. Це свідчить про необхідність диференційованого підходу до визначення джерел, інструментів і напрямів фінансового забезпечення конкурентоспроможності в умовах повоєнного відновлення.

8. Систематизація джерел фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону дала змогу встановити, що вони можуть бути власними і залученими, внутрішніми і зовнішніми, публічними і приватними. При цьому визначальна роль у забезпеченні довгострокової конкурентоспроможності регіону належить власним внутрішнім джерелам, оскільки саме вони формують основу його фінансової самодостатності та спроможності самостійно підтримувати і відновлювати конкурентні позиції.

9. Встановлено, що успішне відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно крихких середовищах визначається не самим фактом залучення значних обсягів зовнішньої фінансової допомоги, а її поєднанням з інституційною спроможністю держави й територій, прозорим

адмініструванням ресурсів, підтримкою приватного сектору, модернізацією інфраструктури та узгодженою багаторівневою координацією. Саме тому міжнародний досвід підтверджує, що фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності має проєктуватися як інтегрована система управління результатами, а не лише як система акумулювання коштів.

Таким чином, у розділі сформовано цілісне науково-теоретичне підґрунтя дослідження фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період, яке охоплює уточнення сутності базових категорій, розкриття їх внутрішнього взаємозв'язку, обґрунтування архітектоніки фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону та визначення пріоритетів і джерел його фінансового забезпечення. Це створює належну теоретичну основу для подальшого аналітичного та прикладного опрацювання проблеми в наступних розділах дослідження.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

2.1 Методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України

Теперішні умови розвитку регіонів України, зумовлені воєнним станом в країні відображають низку проблем не лише у напрямку забезпечення їх поточного розвитку, а й не дозволяють орієнтуватись на ті переваги та пріоритети економічного зростання, що були у довоєнний період. Це обумовлюється тим, що через війну в країні, регіони зазнали витрат, які вплинули на втрату низки переваг і пріоритетів, що лежали в основі їх конкурентоспроможності у довоєнний період. Це відповідно генерувало погіршення рівня конкурентоспроможності регіонів України у воєнний час, як головної характеристики їх розвитку. Загалом, відновлення конкурентоспроможності регіонів України є складним процесом і вимагає достатньо високих обсягів фінансових ресурсів. Така ситуація пояснюється тим, що підвищення конкурентоспроможності регіонів України тісно пов’язане із фінансовим забезпеченням їх розвитку, головною основою якого є фінансові ресурси і джерела їх формування [193, с. 337]. Головним орієнтиром у даному аспекті виступає зростання власних фінансових ресурсів регіону, а також підвищення можливостей для залучення зовнішніх коштів з метою їх спрямування в розвиток пріоритетних сфер регіону. Зокрема, Кулакова С.Ю. та Григор’єва О.В. акцентують увагу на тому, що для посилення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період важливого значення набувають напрями розвитку, які лежать в основі фінансового забезпечення, а саме залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, підвищення активності фінансово-кредитних установ, забезпечення бюджетної стійкості на регіональному рівні [194, с. 64-65].

Зважаючи, на різні втрати від війни в окремих регіонах України, відновлення їх конкурентоспроможності через призму фінансового забезпечення, вимагає розробки диференційованих підходів до формування управлінських завдань та рішень, які в подальшому складатимуть підґрунтя стратегій, націлених на фінансове забезпечення їх конкурентоспроможності.

Основу для розробки стратегій фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період складають результати аналітичних досліджень з врахуванням низки показників, які характеризують як рівень конкурентоспроможності так і рівень фінансового забезпечення територій у довоєнний та воєнний періоди.

У цьому аспекті посилюється потреба у розробці певних методичних підходів до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, які дозволять комплексно оцінити рівень конкурентоспроможності регіонів та рівень їх фінансового забезпечення. Таким чином, важливим завданням формування методики є обчислення показників, які дадуть змогу сукупно відображати рівень конкурентоспроможності регіонів, рівень фінансового забезпечення регіонів та виявити особливості їх зміни у воєнний період.

Важливість формування методичних підходів до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів, яка дозволить отримати сукупні результати оцінювання, зумовлена наступними чинниками:

- за результатами оцінки буде визначено сукупний рівень конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди, що дозволить встановити зміни та чинники впливу;
- в результаті оцінки буде визначено сукупний рівень фінансового забезпечення регіонів України у довоєнний та воєнний періоди, що дозволить виявити зміни та тенденції;
- результати оцінки дозволять виявити певні особливості регіонів України, які складатимуть основу для формування управлінських завдань та рішень в напрямку розвитку регіонів у повоєнний період;

- результати оцінки дадуть змогу порівняти рівень конкурентоспроможності регіонів України із рівнем їх фінансового забезпечення, що в кінцевому підсумку дозволить визначити вплив фінансового забезпечення на рівень конкурентоспроможності окремих регіонів;

- результати оцінки дадуть змогу розробити стратегії фінансового забезпечення розвитку регіонів України в контексті відновлення їх конкурентоспроможності у повоєнний період.

Зважаючи на вище зазначене, в основу оцінки рівня фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України буде покладено методи оцінювання, які дозволять звести в інтегральні показники низку часткових показників, які характеризують конкурентоспроможність та фінансове забезпечення регіонів. Зокрема, основними етапами формування методики проведення оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України є:

- визначення мети, як головного орієнтиру проведення оцінки та отримання результатів;

- визначення завдань, об’єктів, суб’єктів та предмету оцінювання;

- обрання методів та джерел інформації для здійснення комплексної оцінки;

- визначення напрямів оцінки та сукупності показників, покладених в основу розрахунків;

- визначення математичних і статистичних інструментів обчислення часткових та інтегральних показників.

Основна мета формування методичних підходів полягає у здійснені комплексної оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності, що дозволить забезпечити отримання результатів для формування стратегій фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності у повоєнний період. Наявність мети дозволяє свідчити, що головними завданнями є оцінка рівня конкурентоспроможності регіонів та оцінка рівня їх фінансового забезпечення.

Об’єктами оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності

регіонів України є статистичні показники, які характеризують економічний, інвестиційний, інноваційний, фінансовий та соціальний розвиток регіонів, а також показники зведених місцевих бюджетів, які дозволяють оцінити власні фінансові ресурси окремої територіальної одиниці. Щодо визначення суб'єктів оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, то зважаючи на мету аналітичного дослідження за даним напрямом, найчастіше ними є органи місцевої та державної влади. Предметом оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності є сукупність усіх дій чи відносин теоретичного, методичного чи практичного характеру, націлених на формування конкурентоспроможності регіонів України та їх фінансового забезпечення.

Зважаючи на те, що головним аспектом оцінки є отримання сукупних результатів, важливого значення набувають методи інтегрального оцінювання, які дозволять звести усі часткові показники в інтегральні індекси. Однак, разом із методами інтегрального оцінювання, важливого значення набувають і інші методи, які можна поділити на певні групи:

1) загальнонаукові емпіричні методи (спостереження за розвитком регіонів та джерелами їх фінансового забезпечення; опис усіх показників покладених в основу оцінки та чинників впливу на їх зміну; порівняння показників в динаміці та виявлення відхилень);

2) загальнонаукові теоретичні методи (аналіз і синтез, що полягає у розкладанні окремих показників розвитку регіонів чи їх фінансового забезпечення на частини, а також формування сукупних показників на основі певних складових; індукція, що застосовується при формуванні загальних висновків щодо рівня фінансового забезпечення конкурентоспроможності на основі отриманих окремих фактів чи тенденцій зміни показників; дедукція, застосовується при формуванні конкретних узагальнюючих висновків за основі отриманих загальних результатів оцінювання);

3) спеціальні методи (інтегральний, який застосовується для зведення часткових показників в інтегральні індекси; групування, який застосовується при розподілі регіонів на групи за рівнями конкурентоспроможності та рівнями їх

фінансового забезпечення; рейтинговий, що дозволяє визначити рейтинги регіонів за інтегральними індексами; ряди динаміки - це метод який застосовується при аналізі показників в динаміці і дозволяє виявити їх відхилення; статистичного аналізу, які застосовуються при обчисленні інтегральних індексів).

Головним і найбільш вагомим етапом розробки методичних підходів до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів є визначення напрямів даної оцінки та показників, які найбільш точно дозволять отримати результати та забезпечити досягнення мети даного аналітичного дослідження.

Для отримання якісних результатів оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, на етапі визначення напрямів та показників оцінки, необхідно дотримуватись наступних принципів.

- принцип цілісності – усі показники в межах кожного із напрямів оцінки повинні відображати конкурентоспроможність і фінансове забезпечення регіону як цілісні складові розвитку регіону;

- принцип логічної послідовності – усі показники, які використовують під час оцінки мають мати логічний зміст і характеризувати конкурентоспроможність та фінансове забезпечення регіонів;

- принцип наукового обґрунтування – усі показники, які відібрані для оцінки мають мати наукове пояснення та обґрунтування;

- принцип цільової спрямовані – усі показники повинні бути підібрані таким чином, щоб забезпечити досягнення поставленої мети;

- принцип об’єктивності – усі показники, які будуть використані під час оцінки мають бути реальними , а не надуманими;

- принцип дієвості – усі показники, відібрані для оцінки мають забезпечити отримання результатів, які дозволять сформувати практичні рішення та стратегії фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

На нашу думку, основними напрямами оцінки фінансового забезпечення

конкурентоспроможності регіонів є інтегральна оцінка їх конкурентоспроможності та інтегральна оцінка їх фінансового забезпечення. Зважаючи на те, що конкурентоспроможність є багатогранним феноменом регіону, а джерела фінансового забезпечення їх розвитку не обмежуються одним показником, актуалізуються питання, пов'язані із визначенням напрямів інтегральної оцінки окремо конкурентоспроможності та окремо напрямів оцінки фінансового забезпечення. З огляду на це, виникає необхідність провести теоретичний аналіз наявних наукових праць в сфері оцінки конкурентоспроможності регіонів та в напрямку їх фінансового забезпечення, що дозволить більш ґрунтовно підійти до визначення напрямів оцінювання та формування системи показників.

Зокрема, на початковому етапі варто дослідити методики, спрямовані на оцінку конкурентоспроможності регіонів України. Найбільш поширеними методиками оцінки конкурентоспроможності регіонів України є методики, які базуються на інтегральній оцінці. В більшості наукових праць, інтегральну оцінку рівня конкурентоспроможності регіонів України пропонують здійснювати за окремими напрямами чи блоками, які в собі поєднують ще низку часткових показників. Зокрема, Аксьонова І.В. та Сєрова І.А до основних напрямків оцінки конкурентоспроможності регіонів відносять: економічну складову (ВВП, експорт, імпорт, обсяги інвестицій, витрати на НДОКР, рентабельність продукції промисловості, знос основних засобів, зайняте населення на малих підприємствах, середня врожайність сільськогосподарських культур, енергоспоживання на душу населення); соціальну складову (головними показниками є рівень безробіття, рівень бідності, рівень прожиткового мінімуму, рівень середньої заробітної плати, рівень забезпеченості житлом, витрати на освіту, витрати на охорону здоров'я); демографічну складову (природний приріст населення, рівень дитячої смертності, коефіцієнт відтворення населення, рівень старіння населення, середня тривалість життя, коефіцієнт народжуваності); екологічну складову (відходи, що утилізовані, частка підприємств зі зберігаючими технологіями, частка підприємств з очисними

спорудами, викиди шкідливих речовин в повітря, частка населення, що має доступ до джерел очищеної води). [195, с. 61]. Згідно до даного підходу, конкурентоспроможність формують під впливом великої сукупності чинників та, відповідно враховано усі сфери розвитку регіону. Одним із негативних аспектів даного підходу є великі затрати часу на збір інформації, а також не можливість отримати даних щодо усіх зазначених показників по усіх регіонах, особливо в умовах воєнного часу.

Більш звужений перелік показників, для проведення інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів пропонують Швець В.Л. та Іванова М.І. Зокрема, автори пропонують комплексну оцінку конкурентоспроможності здійснювати за показниками, які відображають: ефективність використання ресурсів регіону, інвестиційну привабливість регіону, життєвий рівень населення регіону [196, с. 71]. Подібний підхід до визначення показників оцінки конкурентоспроможності регіону також подає Гоблик В.В. і автор зазначає, що основними індикаторами ефективності реалізації конкурентних переваг регіону є рівень життя населення, інвестиційна привабливість регіону та ефективність управління різними господарськими процесами [197].

На думку Нестеренко С.С. в основу оцінки конкурентоспроможності варто спрямувати показники, які формуються в межах таких груп: виробничий потенціал регіону і ефективність його використання; показники життєвого рівня населення; показники науки і освіти; показники інвестиційної активності; показники інфраструктурної забезпеченості [198, с. 15]. Даний підхід хоч і враховує незначну сукупність показників, про те, оцінку конкурентоспроможності за даними напрямами проводити у воєнний час є майже не реальним процесом, оскільки показники життєвого рівня населення не будуть відповідати нормальним значенням і негативно вплинуть на отримання кінцевих даних.

Лазарєва Є.В. та Яблонська Н.В. в контексті проведення оцінки конкурентоспроможності регіону пропонують використовувати дворівневу систему показників, а саме базові та спеціальні показники. В основу базових

показників оцінки рівня конкурентоспроможності регіону покладено ВРП, обсяг інвестицій, обсяг експорту та імпорту, середньомісячна заробітна плата в регіоні, доходи населення, обсяг інновацій, продуктивність праці в регіоні, фондовіддача, рентабельність операційної діяльності підприємств. Спеціальні показники, які лежать в основі оцінки рівня конкурентоспроможності, автори поділяють в межах окремих груп: ефективність інвестиційної інфраструктури, ефективність фінансової діяльності, ефективність соціально-трудового розвитку, рівень політичних, економічних, екологічних та інших ресурсів [199, с. 26-27]. Застосування даної методики передбачає врахування таких напрямів розвитку регіону як зовнішньоекономічна, інноваційна та інвестиційна діяльність, а також показників ефективності, продуктивності та фондовіддачі.

Пугачевська К.Й. та Феєр О.В. визначають, що основним показником регіональної конкурентоспроможності виступає валовий регіональний продукт, зокрема його обсяг на душу населення. Разом з тим, автори пропонують обчислювати індекс конкурентоспроможності регіону на основі обсягу валового регіонального продукту, а саме співставляти ВРП конкретного регіону із середнім значенням аналогічного показника в цілому по країні. Відповідно регіони з індексом конкурентоспроможності вищим за одиницю відзначаються високим рівнем конкурентоспроможності, і навпаки [200]. Зазначений підхід є досить практичним із цієї позиції, що отримання результату не потребує значної затрати часу на збір та систематизацію даних. Однак, для пошуку реальних шляхів підвищення конкурентоспроможності регіону в контексті виявлення усіх переваг та можливостей, варто застосовувати підхід, який дозволить врахувати більшу сукупність показників та звести їх в один інтегральний показник

Коренюк Л.В. для інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності регіону пропонує застосовувати наступні часткові показники: капітальні інвестиції на одну особу; валова продукція на одну особу; продуктивність праці, обсяг витрат на НДР на одну особу; вартість інноваційної продукції на 1 особу; рентабельність підприємств; питома вага регіону у ВВП країни; рівень безробіття; дохід населення в розрахунку на одну особу [201, с. 132-133].

Головними напрямами оцінки конкурентоспроможності регіонів, згідно даного підходу є інноваційна та інвестиційна діяльність, а також результати діяльності суб'єктів бізнесу. На нашу думку, даний підхід є досить практичним з цією позиції, що базується на не значній кількості показників, які найбільш точно відображають соціальний та економічний розвиток регіону.

Паулик А.Я. в контексті оцінки рівня конкурентоспроможності регіону пропонує обчислювати інтегральний індекс за групами показників, які належать до: базових показників (економічна стабільність, інфраструктура, охорона здоров'я); показників підсилювачів ефективності (якість вищої освіти та професійної підготовки, ефективність ринку праці, розмір ринку); показників інноваційного потенціалу (належні умови для бізнесу; інновації, технологічна готовність) [202, с. 88]. Основними напрямами розвитку регіонів, які відзначаються у даній методиці є розвиток інфраструктури, економіка, охорона здоров'я, освіта, інноваційна діяльність.

Застосування інтегрального методу для оцінки рівня конкурентоспроможності окремого регіону, обґрунтовують у своїй праці Кулакова С.Ю. та Григор'єва О.В. Автори зазначають, що конкурентні переваги регіону є чинниками післявоєнної трансформації їх економік і відповідно результати інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності дозволять чітко визначити напрями та джерела регіонального розвитку. Усі чинники конкурентних переваг автори поділяють на чотири групи залежно від сили їх впливу. Головними чинниками формування конкурентоспроможності регіону, які покладені в основу оцінки є: природні характеристики регіону, набуті характеристики регіону, можливості ефективності використання доступних ресурсів [194, с. 63-65]. Згідно до цього підходу, напрямами оцінки конкурентоспроможності є забезпеченість природними ресурсами, рівень розвитку освіти, ефективність товарних та трудових ринків, розвиток бізнесу, інновації, ефективність використання наявних ресурсів.

Ковальська Л.Л. інтегральну оцінку рівня конкурентоспроможності пропонує здійснювати за трьома напрямами: конкурентні переваги, рівень

людського розвитку; рівень зовнішньо-економічної відкритості регіону. До конкурентних переваг в даному випадку належать природні, інноваційні, фінансові, людські ресурси, інфраструктура та геополітичне розташування. Рівень людського розвитку оцінюється за показниками, які відображають ринок праці, освіту, забезпеченість закладами охорони здоров'я, демографічний розвиток, матеріальний добробут, фінансування людського капіталу, умови проживання. Рівень відкритості зовнішньоекономічної діяльності характеризується обсягами експорту та імпорту та їх частками у валовому регіональному продукті [203, с. 117]. З огляду на дану методику, можна отримати комплексний результат оцінки, однак незначна увага у цьому підході приділена показникам діяльності суб'єктів бізнесу, що є досить вагомими індикаторами конкурентоспроможності окремого регіону, зокрема в умовах воєнного часу, де бізнес виступає джерелом економічної стабільності, дохідної частини місцевих бюджетів, сприяє збереженню та створенню нових робочих місць, підсилює адаптацію і відновлення економіки.

Систематизуючи результати досліджень в сфері формування методики оцінки конкурентоспроможності регіонів України, варто свідчити про їх спільні особливості та певні відмінності, які полягають в основному у визначенні напрямів та показників, які враховані під час здійснення інтегральної оцінки. Зокрема, з огляду на наукові напрацювання в даному напрямку головними напрямами оцінки конкурентоспроможності регіонів є: забезпеченість природними ресурсами, інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність, зовнішньоекономічна діяльність, освіта, охорона здоров'я, ефективність діяльності суб'єктів бізнесу, розвиток інфраструктури, трудові ресурси. Разом з тим, ключовими показниками, які лежать в основі оцінки конкурентоспроможності регіонів України є валовий регіональний продукт, обсяг капітальних інвестицій, обсяг прямих іноземних інвестицій, рентабельність підприємств, рівень безробіття, інновації, продуктивність праці розвиток інфраструктури, середній рівень заробітної плати, витрати на освіту та охорону здоров'я, доходи населення та інші показники розвитку регіонів.

З огляду наявних напрацювань в сфері оцінки конкурентоспроможності регіонів України та зважаючи на сучасний стан розвитку регіонів, нами розроблено власний підхід до оцінки конкурентоспроможності регіону, який базується на зведенні в інтегральні індекси показників, розмежованих за наступними напрямами: за обсягами виробничої та збутової діяльності, за забезпеченістю трудовими ресурсами, за інноваційним розвитком, за масштабами інвестиційної діяльності. Здійснення оцінки конкурентоспроможності регіону за заданими напрямками обумовлено наступними особливостями:

- обсяги виробничої та збутової діяльності, є вагомими чинниками формування конкурентоспроможності, зважаючи на те, що вони прямо впливають на фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання, а це відповідно позитивний вплив на доходи бюджету та населення, рівень зайнятості та здатність бізнесу розвиватись і залучати інвестицій. Зокрема, в умовах воєнного стану, обсяги виробничої та збутової діяльності в регіоні є головним чинником їх економічного зростання в результаті експорту, що дозволяє не лише збільшити товарооборот та доходи суб'єктів бізнесу, а й дає можливість компенсувати втрати бізнесу в результаті зниження платоспроможності населення країни;

- забезпеченість трудовими ресурсами є вагомим напрямом оцінки, оскільки наявність кваліфікованих працівників, їх професійні здібності та достатній рівень зайнятості підвищує конкурентоспроможність території з позиції перспектив інвестування коштів, розвитку бізнесу та покращення умов соціального розвитку території;

- інноваційний розвиток є одним із визначальних чинників конкурентоспроможності регіонів, оскільки відображає масштаби впровадження новітніх технологій та інструментів у всіх напрямах розвитку регіону, сприяє диверсифікації економіки, зменшуючи залежність від традиційних індустрій та стимулює формування висококваліфікованих трудових ресурсів, зменшуючи відтік кадрів, що в кінцевому результаті визначає здатність регіону до

економічного зростання та швидкої адаптації до змін;

- масштаби інвестиційної діяльності виступають чинником формування конкурентоспроможності регіонів в тій частині, що сприяють розширенню їх виробничої бази, створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури, активізації інновацій, що в цілому підвищує довіру з боку інвесторів і сприяє залученню додаткових внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

З метою інтегральної оцінки конкурентоспроможності необхідним також є визначення часткових показників (індикаторів), згідно до кожного із запропонованих напрямів. Сукупність показників в межах зазначених напрямів інтегральної оцінки конкурентоспроможності відображено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Напрями та показники інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіону*

Напрями інтегральної оцінки конкурентоспроможності	Показники
1	2
За обсягами виробничої та збутової діяльності	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США /одиницю
За забезпеченістю трудовими ресурсами	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, % Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, % Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, % Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу Витрати на оплату праці на підприємствах регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиниц

Продовження таблиці 2.1

1	2
За інноваційним розвитком	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, % Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
За масштабами інвестиційної діяльності	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн / одиницю Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, % Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %

*авторська розробка

Результати обчислення часткових показників в межах окремих напрямів дадуть змогу визначити групові інтегральні індекси конкурентоспроможності регіону за обсягами виробничої та збутової діяльності, за забезпеченістю трудовими ресурсами, за інноваційним розвитком, за масштабами інвестиційної діяльності, які пізніше буде зведено в загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону.

Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності дозволять провести рейтинги регіонів за даною характеристикою як у довоєнний так і воєнний період і виявити певні тенденції у зміні показників. Обчислені інтегральні індекси дозволять здійснити групування регіонів за рівнем конкурентоспроможності. Разом з тим, в результаті проведеної оцінки буде виявлено чинники впливу на зміну рівня конкурентоспроможності регіонів у воєнний період, які лежать в основі виробничої та збутової діяльності, трудових ресурсів, інноваційної та інвестиційної діяльності окремих територій.

Наступним завданням в контексті визначення напрямів оцінки фінансового

забезпечення конкурентоспроможності є обґрунтування напрямів та відбір показників для інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів. В основі визначення напрямів оцінки фінансового забезпечення регіонів лежать джерела фінансового забезпечення регіону.

Загалом, зазначається, що провідним джерелом фінансового забезпечення регіонів є доходи регіону, тобто доходи місцевих бюджетів і відповідно аналіз джерел фінансового забезпечення передбачає аналіз усіх надходжень до місцевих бюджетів разом із офіційними трансфертами [193, с. 336; 204, с. 199]. Доходи місцевих бюджетів є не лише важливим джерелом фінансового забезпечення, а й відзначають конкурентоспроможність регіонів України [205]. Таким чином, це дає підстави свідчити про важливість віднесення доходів місцевих бюджетів до одного із напрямів інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів.

Аналіз наукових праць, спрямованих на теоретичне та аналітичне дослідження фінансового забезпечення розвитку регіонів, дає підстави свідчити, що значна їх кількість присвячена оцінці джерел формування фінансових ресурсів регіону, тобто оцінці сукупності джерел утворення грошових потоків регіону. Зокрема, на думку Перепелюкової О.В. головними показниками, що дозволяють оцінити джерела формування фінансових ресурсів на регіональному рівні є: результати фінансово-економічної діяльності регіону (ВРП, обсяги сплачених податків, обсяги роздрібного товарообороту); обсяги інвестицій, у тому числі іноземних інвестицій; обсяги доходів бюджету; видатки бюджетів; міжбюджетні трансферти; кількість банків; обсяг активів банків, що знаходяться на території регіону; обсяги експорту та імпорту [206, с. 146]. На нашу думку, зазначені показники не достатньо підходять для оцінки джерел фінансового забезпечення регіонів, оскільки в більшій мірі характеризують джерела вхідних та вихідних грошових потоків регіону (експорт та імпорт, доходи та видатки бюджету).

Більшість наукових праць в яких висвітлюються теоретичні та практичні питання джерел формування фінансових ресурсів регіону свідчать, що

головними показниками їх аналізу та оцінки, окрім доходів місцевих бюджетів (власних доходів місцевих бюджетів та офіційних трансфертів) є обсяги власних коштів суб'єктів господарювання, доходи населення, кредити, залучені суб'єктами господарювання, кошти іноземних інвесторів [207, с. 53; 208, с. 190-191]. Придко Р.О. досліджуючи основи фінансового забезпечення регіонів, до основних джерел фінансового забезпечення, окрім вище зазначених, також відносить: гранти; кошти, отримані в результаті місцевого партнерства; спонсорську допомогу; міжнародну допомогу [209, с. 140]. Також одним із важливих джерел фінансового забезпечення регіону є кошти іноземних інвесторів, які сприяють активізації інвестиційної діяльності, провадженню інновацій та розвитку середнього і малого бізнесу [210, с. 1134]. Відповідно до цього, невід'ємними показниками оцінки фінансового забезпечення регіонів також є обсяги коштів іноземних інвесторів.

Разом з тим є методики оцінки фінансового забезпечення регіону, які базуються на обчисленні відносних показників, за основу обчислення яких взято доходи місцевих бюджетів. Зокрема, в межах даної методики пропонується обчислювати коефіцієнт автономії, бюджетної забезпеченості, ліквідності доходів місцевих бюджетів, бюджетного покриття, децентралізації видатків місцевих бюджетів, фінансової продуктивності місцевого бюджету соціальної ефективності місцевого бюджету [211, с. 39-40]. Дана методика має на меті оцінити фінансове забезпечення регіону з позиції ефективності формування та використання власних доходів місцевих бюджетів, однак не враховує інші джерела фінансового забезпечення розвитку регіонів, зокрема власні кошти бізнесу та надходження іноземних інвесторів.

Зважаючи на наявні наукові праці, які спрямовані на вивчення джерел фінансування регіону, джерел формування фінансових ресурсів регіону, а також фінансове забезпечення регіонів до напрямів інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів будемо відносити: доходи місцевих бюджетів; власні кошти суб'єктів бізнесу; кошти зовнішніх інвесторів.

Перелік часткових показників в межах зазначених напрямів інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Напрями та показники інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів України*

Напрями інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіону	Показники
За доходами місцевих бюджетів	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
За власними коштами суб'єктів бізнесу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
За коштами зовнішніх інвесторів	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, % Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, % Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю

*авторська розробка

Проведення інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів за зазначеними напрямками обумовлено тим, що зазначені кошти виступають

головними джерелами фінансового забезпечення. Часткові показники в межах кожного із напрямів оцінки складають основу для обчислення групових інтегральних індексів фінансового забезпечення окремо за доходами місцевих бюджетів, за власними коштами суб'єктів бізнесу та за коштами зовнішніх інвесторів.

За результатами обчислення групових інтегральних індексів буде обчислено загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону. Зважаючи на вище зазначене, на рисунку 2.1 систематизовано напрями оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України.

Наступним етапом формування методики оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України є вибір математичних та статистичних інструментів обчислення групових та загальних інтегральних індексів. На даному етапі в першу чергу необхідно розрахувати відносні часткові показники за кожним напрямом оцінки, згідно методики їх обчислення.

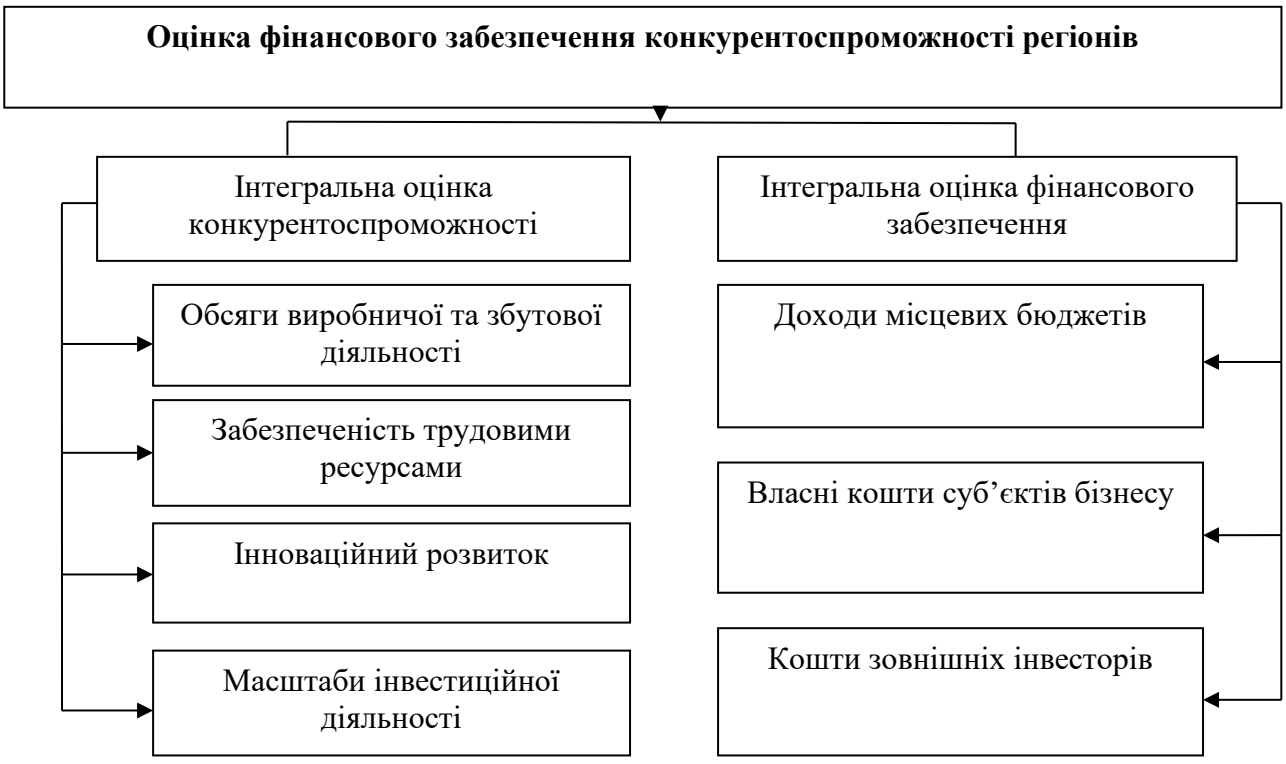

Рисунок 2.1 – Напрями оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України*

*авторська розробка

Зважаючи, що усі часткові показники за напрямами оцінки мають різні значення та вимірюються в різних одиницях, необхідно здійснити їх стандартизацію, тобто привести до однієї величини. Для цього необхідно: 1) усі часткові показники в межах напрямів оцінки поділити на ті, ріст яких є позитивним для забезпечення конкурентоспроможності та фінансового забезпечення, та на показники, які навпаки в умовах зниження носять позитивний вплив на конкурентоспроможність та фінансове забезпечення; 2) в сукупності показників, які є стимуляторами, визначаємо максимальне значення за певний період з поміж усіх регіонів; 3) в сукупності показників дестимуляторів визначаємо найменше значення показника з поміж усіх регіонів за певний період часу. Коли здійснено розподіл показників на стимулятори та дестимулятори і відповідно, визначено їх максимальне та мінімальне значення в сукупності, будемо здійснювати їх стандартизацію на формулами 2.1 (для показників стимуляторів) та 2.2 (для показників дестимуляторів) [212, с. 77]:

$$x = \frac{\text{Xij}}{\text{Xi макс.}} \tag{2.1}$$

де, x – стандартизоване значення і-того часткового показника-стимулятора j-ого регіону;

xij – значення і-того часткового показника-стимулятора j-ого регіону;

xі макс. – максимальне значення і-того часткового показника-стимулятора з поміж усіх регіонів за певний період часу.

$$x = \frac{\text{Xi мін.}}{\text{X ij}} \tag{2.2}$$

де, x – стандартизоване значення і-того часткового показника-дестимулятора j-ого регіону;

xij – значення і-того часткового показника-дестимулятора j-ого регіону;

xi мін. – максимальне значення і-того часткового показника-стимулятора з поміж усіх регіонів за певний період часу.

Таким чином необхідно стандартизувати усі часткові показники в кожному напрямку оцінки і за усі роки окремо. Пізніше усі часткові стандартизовані показники необхідно звести в групові інтегральні індекси. Зокрема, в межах

інтегральної оцінки конкурентоспроможності будемо окремо обчислювати наступні групові інтегральні індекси: груповий інтегральний індекс конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності регіону, за забезпеченістю регіону трудовими ресурсами; за інноваційним розвитком регіону та за масштабами інвестиційної діяльності регіону. В межах інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів будемо обчислювати окремо груповий інтегральний індекс фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджету, за власними коштами суб'єктів бізнесу, за коштами зовнішніх інвесторів. Для обчислення часткових інтегральних індексів в межах окремих напрямів оцінки будемо застосовувати модифіковану модель середньої геометричної, яка має наступний вигляд:

$$Iг = \sqrt[n]{П(x_i + 1)}\text{-}1 \quad (2.3)$$

де, Iг– груповий інтегральний індекс;

n– кількість часткових показників в окремій групі (в окремому напрямі оцінки);

x_i– окремий стандартизований частковий показник в межах певного напряму оцінки;

За умов, коли буде обчислено групові інтегральні індекси в межах конкурентоспроможності та в межах фінансового забезпечення регіонів, необхідно обчислити загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону та загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону. Загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону будемо обчислювати за формулою середньої арифметичної:

$$I_к = \frac{(I_{в.з.д}+I_{т.р.}+I_{ін.д.}+I_{інв.д.})}{4}, \quad (2.4)$$

де, $I_к$– загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону;

$I_{в.з.д.}$– груповий інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону за обсягами виробничої та збутової діяльності;

$I_{т.р.}$– груповий інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону за забезпеченістю трудовими ресурсами;

$I_{ін.д.}$– груповий інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону за інноваційним розвитком;

$I_{інв.д.}$– груповий інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону за масштабами інвестиційної діяльності;

Загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону будемо обчислювати також за формулою середньої арифметичної:

$$I_{ф.з.} = \frac{(I_{д.м.б.}+I_{в.к.с.б..}+I_{к.з.і.})}{3}, \quad (2.5)$$

де, $I_{ф.з.}$– загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону;

$I_{д.м.б}$– груповий інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону за доходами місцевих бюджетів;

$I_{в.к.с.б.}$– груповий інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону за власними коштами суб'єктів бізнесу;

$I_{к.з.і.}$– груповий інтегральний індекс фінансового забезпечення регіону за коштами зовнішніх інвесторів.

Розрахунок усіх інтегральних індексів дає можливість визначити рейтингове місце кожного регіону за певною ознакою. Чим вище значення інтегрального індексу, тим вищий рейтинг буде мати регіон. Таким чином, регіону, який буде відзначатись найвищим загальним інтегральним індексом фінансового забезпечення чи конкурентоспроможності, буде надано перше місце в рейтингу усіх регіонів за рівнем фінансового забезпечення та рівнем конкурентоспроможності.

Результати розрахунку інтегральних індексів дають змогу здійснити групування регіонів. В контексті групування регіонів за певною ознакою, будемо застосовувати статистичний підхід, що базується на визначенні групувального інтервалу:

$$r = \frac{I_{мак}-I_{мін}}{m}, \quad (2.7)$$

де, $I_{мак.}$– максимальне значення показника в сукупності;

$I_{мін.}$– мінімальне значення показника в сукупності;

m– кількість груп, які мають утворитись в результаті групування;

Згідно до даних розрахунків та методики оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності, будемо виділяти чотири групи регіонів: лідери, високий рівень, помірний рівень та низький рівень. Систематизуючи усі вище відображені результати дослідження, у додатку Б комплексно відображено методику оцінку фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України.

Розрахунки групових та загальних інтегральних індексів в межах конкурентоспроможності та фінансового забезпечення будуть здійснюватись за даними 2019-2024 років. В результаті обчислення інтегральних індексів за шість років, буде обчислено їх середні значення за 2019-2021 роки (довоєнний період) та за 2022-2024 роки (воєнний період). Відповідно до цього, усі узагальнюючі висновки будуть формуватись на підставі середніх показників, які характеризують довоєнний та воєнний періоди.

Загалом, практична апробація методичних підходів до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України дозволить здійснити:

- обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди;
- обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів України у довоєнний та воєнний періоди;
- визначення рейтингу регіонів та їх групування за інтегральними індексами конкурентоспроможності та фінансового забезпечення;
- визначення середнього рівня конкурентоспроможності регіону в цілому по Україні у довоєнний та воєнний періоди;
- визначення середнього рівня фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні у довоєнний та воєнний періоди.

Загалом, сформовані методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, дозволять: здійснити оцінку конкурентоспроможності регіону та виявити тенденції її зміни у воєнний період порівняно із довоєнним періодом; обґрунтувати основні чинники зміни

конкурентоспроможності та виявити ключові пріоритети розвитку окремих регіонів у повоєнний період; провести аналіз джерел фінансового забезпечення розвитку регіонів України та виявити тенденції їх зміни; оцінити рівень фінансового забезпечення розвитку регіонів України та виявити їх зміни у воєнний період порівняно із довоєнним періодом; порівняти рівень конкурентоспроможності регіонів України із рівнем їх фінансового забезпечення як у довоєнний так і воєнний періоди та виявити залежність першого показника від другого; обґрунтувати потребу у розробці напрямів фінансового забезпечення розвитку регіонів України в контексті відновлення їх конкурентоспроможності у повоєнний період; виявити головні напрями фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

Розроблена методика дозволить комплексно здійснити оцінку фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України та виявити усі переваги і недоліки регіонів України у напрямку фінансового забезпечення відновлення їх конкурентоспроможності у повоєнний період.

2.2 Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України

Зважаючи на сформований підхід до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, необхідним в першу чергу є дослідження конкурентоспроможності регіонів України з метою виявлення особливостей її зміни та встановлення чинників впливу. Враховуючи, що оцінку конкурентоспроможності регіонів України будемо здійснювати за певними напрямами, що в кінцевому результаті дозволить отримати групові інтегральні індекси та загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів України, необхідно для початку обчислити часткові показники в межах конкретного напрямку дослідження за 2019-2024 роки. Результати обчислення усіх часткових показників, в межах чотирьох напрямів оцінки

конкурентоспроможності відображено в додатку В (табл В.1 –В.24) та додатку Д (табл. Д.1-Д.2).

У таблиці 2.3 відображено результати обчислення групових інтегральних індексів конкурентоспроможності регіонів України, які дозволяють оцінити її рівень за обсягами виробничої та збутової діяльності в окремому регіоні. Усі розраховані часткові показники в напрямку оцінки конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності відображені у додатку В (табл. В.1-В.6), а стандартизовані часткові показники подані у додатку Д (табл. Д.1-Д.6).

Таблиця 2.3 – Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України за обсягами виробничої та збутової діяльності*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,323	0,391	0,291	0,476	0,460	0,458	0,335	0,465
Волинська	0,370	0,408	0,339	0,579	0,454	0,471	0,372	0,501
Дніпропетровська	0,600	0,687	0,618	0,660	0,556	0,589	0,635	0,602
Донецька	0,732	0,807	0,803	0,362	0,292	0,264	0,781	0,306
Житомирська	0,258	0,310	0,241	0,382	0,300	0,331	0,270	0,338
Закарпатська	0,363	0,424	0,334	0,713	0,481	0,498	0,374	0,564
Запорізька	0,422	0,492	0,451	0,725	0,445	0,518	0,455	0,562
Івано-Франківська	0,268	0,303	0,266	0,336	0,276	0,248	0,279	0,287
Київська	0,353	0,428	0,351	0,475	0,426	0,404	0,377	0,435
Кіровоградська	0,262	0,355	0,281	0,401	0,346	0,321	0,299	0,356
Луганська	0,175	0,205	0,175	0,126	0,014	0,014	0,185	0,051
Львівська	0,311	0,376	0,301	0,496	0,423	0,396	0,329	0,438
Миколаївська	0,373	0,479	0,435	0,562	0,341	0,303	0,429	0,402
Одеська	0,228	0,276	0,242	0,427	0,321	0,309	0,249	0,353
Полтавська	0,437	0,546	0,453	0,524	0,426	0,464	0,479	0,472
Рівненська	0,210	0,261	0,230	0,394	0,311	0,281	0,234	0,329
Сумська	0,316	0,412	0,305	0,400	0,360	0,373	0,344	0,378
Тернопільська	0,229	0,290	0,265	0,458	0,384	0,416	0,261	0,419
Харківська	0,220	0,268	0,218	0,242	0,221	0,218	0,235	0,227
Херсонська	0,149	0,184	0,177	0,182	0,065	0,078	0,170	0,108
Хмельницька	0,219	0,280	0,237	0,353	0,310	0,322	0,245	0,328
Черкаська	0,307	0,359	0,307	0,502	0,448	0,430	0,324	0,460
Чернівецька	0,141	0,158	0,134	0,282	0,212	0,193	0,144	0,229
Чернігівська	0,299	0,387	0,423	0,409	0,409	0,419	0,370	0,412
м. Київ	0,629	0,718	0,611	0,731	0,688	0,713	0,653	0,711

* розраховано за джерелами [213]

З огляду даних табл. 2.3 варто відмітити, що до трійки лідерів серед регіонів за рівнем конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності у довоєнний період (2019-2021 роки) належали Донецька область, м. Київ та Дніпропетровська область.

За середнім значенням інтегрального індексу конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності у воєнний період, три лідируючі позиції займали м. Київ, Дніпропетровська та Закарпатська області. Погіршення рівня конкурентоспроможності у Донецькій області у воєнний період пов'язано із окупацією частини земель регіону та веденням бойових дій на території області.

Згідно до цього варто відмітити, що незважаючи на воєнний стан в країні м. Київ та Дніпропетровська області належали до регіонів з найвищим рівнем конкурентоспроможності за заданим напрямом, що пов'язано із значними порівняно зі іншими регіонами обсягами виробництва та збуту продукції.

Зокрема, у 2024 році обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання у м. Київ складав в загальному обсязі виробництва продукції суб'єктами господарювання в цілому в країні 38,3%, а у Дніпропетровській області – 10,75%. Якщо порівнювати, то у 2021 році, питома вага обсягу виробництва продукції суб'єктами господарювання у м. Київ у сукупному обсязі виробництва продукції суб'єктами господарювання в країні становила 32,34%, а у Дніпропетровській області – 11,70%.

Найнижчий рівень конкурентоспроможності регіону за обсягами виробництва та збуту продукції у довоєнний період належав Чернівецькій області, а у воєнний період – Луганській області. Низький рівень конкурентоспроможності Чернівецької області за заданим напрямом обумовлений низкою факторів, які стримують розвиток регіону. Зокрема, регіон має низьку частку промислового виробництва і в регіоні нема великих виробничих підприємств, що стримує обсяги виробництва та збуту і обмежує експорт. Разом з тим, сільське господарство розвивається в основному за рахунок дрібних фермерів, які не забезпечують регіону високі обсяги збуту. Загалом,

через відсутність масштабних виробництв, слабке брендування, а також недостатню логістику, області важко конкурувати з іншими регіонами України як всередині країни так і за її межами.

Також у довоєнний період до трійки регіонів з низьким рівнем конкурентоспроможності за обсягами виробництва та збуту продукції належали ще Херсонська та Луганська області. Щодо Луганської області, то низький рівень конкурентоспроможності у довоєнний період обумовлений тим, що економіка регіону залежала від кількох великих промислових заводів, які працювали з використанням застарілих технологій і в періоди їх простою, відбувалось різке скорочення обсягів виробництва. Низький рівень конкурентоспроможності Луганської області у довоєнний період був зумовлений слабким розвитком малого і середнього бізнесу на території області і значна частина території Луганської області була окупована ще з 2014 року.

Щодо Херсонської області, то низький рівень конкурентоспроможності за обсягами виробництва та збуту продукції у довоєнний період пов'язаний із аграрною спеціалізацією регіону, що відповідно характеризує залежність регіону та його бізнесу від низки зовнішніх чинників, особливо погодних умов. Разом з тим, в регіоні знаходилась незначна кількість великих промислових підприємств, що також не давало можливості регіону конкурувати з іншими областями за показниками обсягів виробництва і реалізації продукції.

У воєнний період до трійки регіонів з найнижчим рівнем конкурентоспроможності за обсягами виробництва та реалізації продукції, окрім Луганської та Херсонської області належала і Харківська область. Низька конкурентоспроможність Луганської та Херсонської областей у воєнний період пояснюється руйнуваннями виробничих об’єктів, складністю логістики та майже повною окупацією регіонів у 2022 році.

Харківська область втратила конкурентні переваги за обсягами виробництва та збуту продукції у воєнний період через об’єктивні фактори війни: близькість до лінії фронту, постійні обстріли і руйнування великих виробництв, тимчасова

окупація частини території, обмежений доступ до ринків збуту, перенесення виробництв у більш безпечні регіони України.

За даними табл. 2.3 варто відмітити підвищення рівня конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності у воєнний період порівняно із довоєнним періодом у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Тернопільській та Черкаській областях. Зростання конкурентоспроможності даних регіонів у воєнний період можна пояснювати їх відносною безпекою, аграрною спеціалізацією, логістичною перевагою та релокацією бізнесу на їх території із Харківської, Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей.

Загалом, виявлено, що основними чинниками впливу на рівень конкурентоспроможності регіонів України за обсягами виробничої та збутової діяльності є: вигідна логістична інфраструктура, близькість до кордонів ЄС, рівень розвитку промисловості, аграрна спеціалізація, розвиток малого та середнього бізнесу, експортні можливості, наявність великих виробничих підприємств.

Наступним напрямом оцінки конкурентоспроможності є забезпеченість трудовими ресурсами. Зокрема, результати обчислення часткових показників в межах зазначеної характеристики подано у додатку В (табл. В.7-В.12) та у додатку Д (табл. Д.7-Д.12). Результати обчислення групових інтегральних індексів конкурентоспроможності регіонів України за забезпеченістю трудовими ресурсами відображено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України за забезпеченістю трудовими ресурсами*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вінницька	0,265	0,269	0,271	0,278	0,302	0,293	0,268	0,291
Волинська	0,236	0,228	0,228	0,258	0,273	0,267	0,231	0,266
Дніпропетровська	0,521	0,517	0,516	0,450	0,561	0,530	0,518	0,513

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Донецька	0,404	0,400	0,401	0,312	0,315	0,314	0,402	0,314
Житомирська	0,241	0,246	0,259	0,263	0,309	0,286	0,249	0,286
Закарпатська	0,252	0,240	0,252	0,248	0,289	0,276	0,248	0,271
Запорізька	0,395	0,389	0,395	0,311	0,268	0,267	0,393	0,282
Івано-Франківська	0,217	0,226	0,232	0,232	0,248	0,234	0,225	0,238
Київська	0,354	0,356	0,362	0,345	0,397	0,384	0,357	0,375
Кіровоградська	0,190	0,194	0,190	0,205	0,198	0,184	0,191	0,196
Луганська	0,226	0,244	0,243	0,164	0,116	0,176	0,238	0,152
Львівська	0,371	0,362	0,389	0,336	0,435	0,430	0,374	0,400
Миколаївська	0,277	0,309	0,313	0,213	0,308	0,271	0,300	0,264
Одеська	0,290	0,294	0,300	0,250	0,299	0,297	0,295	0,282
Полтавська	0,297	0,291	0,283	0,295	0,316	0,312	0,290	0,308
Рівненська	0,222	0,218	0,222	0,239	0,242	0,223	0,221	0,235
Сумська	0,282	0,308	0,323	0,259	0,307	0,350	0,304	0,305
Тернопільська	0,240	0,250	0,260	0,257	0,294	0,283	0,250	0,278
Харківська	0,469	0,467	0,440	0,260	0,433	0,480	0,459	0,391
Херсонська	0,202	0,215	0,211	0,184	0,126	0,171	0,210	0,161
Хмельницька	0,222	0,222	0,231	0,248	0,255	0,238	0,225	0,247
Черкаська	0,240	0,245	0,255	0,256	0,293	0,271	0,247	0,273
Чернівецька	0,208	0,208	0,231	0,209	0,256	0,246	0,216	0,237
Чернігівська	0,243	0,250	0,241	0,247	0,290	0,272	0,245	0,270
м. Київ	0,878	0,878	0,931	0,719	1,000	1,000	0,896	0,906

* розраховано за джерелами [213]

Як свідчать дані табл. 2.4, до трьох регіонів з найвищим рівнем конкурентоспроможності за забезпеченістю трудовими ресурсами у довоєнний період належали м. Київ, Дніпропетровська та Харківська області, а у воєнний період – м. Київ, Дніпропетровська та Львівська області. Лідерство за рівнем конкурентоспроможності за забезпеченістю трудовими ресурсами, м. Київ та Дніпропетровська область отримали в результаті низки чинників, які відзначають їх більші можливості залучати, утримувати та ефективно використовувати трудові ресурси. Загалом, варто свідчити, що Дніпропетровська область та м. Київ є локальними центрами зосередження трудових ресурсів, незважаючи на воєнний стан в країні і відзначаються високими середніми заробітними платами, поряд з іншими регіонами, що у великій мірі виступає мотивуючим чинником підвищення трудового потенціалу регіону.

Погіршення рівня конкурентоспроможності Харківської області за забезпеченістю трудовими ресурсами обумовлено масовою міграцію населення через бойові дії та обстріли, руйнування інфраструктури, зупинку роботи підприємств та погіршення умов життя в регіоні. Зниження рівня конкурентоспроможності багатьох регіонів України за забезпеченістю трудовими ресурсами у воєнний період пов'язано із відтоком населення у більш безпечні регіони або за кордон. Відповідно до цього, відбулось зменшення кількості трудових ресурсів та скоротилась їх економічна активність.

За результатами розрахунків можна побачити, що у воєнний період відбулось підвищення конкурентоспроможності Львівської області за забезпеченістю трудовими ресурсами, що пояснюється масовим припливом внутрішньо переміщених осіб на територію регіону, зважаючи на його відносну безпеку та віддаленість від активних бойових дій. Окрім внутрішнього переміщення осіб, на територію Львівської області переміщено бізнес із східних областей, що дало змогу створити нові робочі місця. Відповідно до цього, збільшилась кількість найманих працівників та зросла чисельність зайнятих осіб. Разом з тим, у Львівській області знаходиться значна кількість навчальних закладів, які здійснюють підготовку та перекваліфікацію працівників, що також позитивно впливає на забезпечення попиту на ринку праці та формування достатньої кількості трудових ресурсів.

Як показують дані, найнижчий рівень конкурентоспроможності регіону за забезпеченістю трудовими ресурсами у довоєнний період належав Кіровоградській області, а у воєнний період – Луганській області. Кіровоградська область також належала до трійки регіонів з найнижчим рівнем конкурентоспроможності за забезпеченістю трудовими ресурсами і у воєнний період. Щодо результатів оцінки за 2019-2021 роки то така тенденція у Кіровоградській області обумовлено тим, що досить незначною була кількість найманих працівників порівняно із іншими регіонами, а також досить низькою є частка працівників, які задіяні у виконані наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні. Зокрема,

у 2021 році питома вага найманих працівників регіону в загальному обсязі найманих працівників в країні становила 1,71%, коли в Києві цей показник за аналогічний період становив 28,16%. У воєнний період низький рівень конкурентоспроможності за забезпеченням трудовими ресурсами у Кіровоградській області є наслідком попередніх чинників, а також зумовлений міграцією населення, скороченням робочих місць через зниження виробництва в результаті часткової або повної зупинки діяльності підприємств.

Загалом, якщо порівнювати рівень конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у довоєнний та воєнний періоди, то можна відмітити, що в кожному із регіонів відбулись зміни негативного характеру, обумовлені демографічними втратами, міграцією населення за кордон, мобілізацією кваліфікованих працівників до ЗСУ, руйнуванням інфраструктури та втратою робочих місць. Ці зміни ускладнили підбір кваліфікованих працівників та призвели до погіршення кон'юнктури ринків праці в кожному із регіонів країни.

Оцінку конкурентоспроможності регіонів України за інноваційним розвитком здійснено на підставі часткових показників, які подано у додатку В (табл. В.13-В.18) та у додатку Д (табл. Д.13-Д.18). Результати розрахунку групових інтегральних індексів конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком відображено у таблиці 2.5.

Дані табл. 2.5 показують, що лідером за рівнем конкурентоспроможності за інноваційним розвитком виступала у довоєнний період Донецька область, що обумовлено високими обсягами реалізованої інноваційної продукції в розрахунку на одне функціонуюче підприємство в регіоні, а також високою часткою обсягу реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації продукції підприємства в області. Зокрема, у 2020 році частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції підприємствами в регіоні становила 4,12%, коли для прикладу у м. Київ даний показник у 2020 році становив 0,18%.

Таблиця 2.5 – Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України за інноваційним розвитком*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,174	0,251	0,322	0,440	0,536	0,523	0,249	0,500
Волинська	0,128	0,178	0,167	0,212	0,238	0,229	0,158	0,226
Дніпропетровська	0,314	0,399	0,651	0,937	0,626	0,621	0,455	0,728
Донецька	0,657	0,686	0,515	0,059	0,040	0,053	0,620	0,051
Житомирська	0,147	0,233	0,252	0,266	0,360	0,363	0,210	0,330
Закарпатська	0,097	0,133	0,195	0,198	0,106	0,101	0,142	0,135
Запорізька	0,628	0,620	0,270	0,310	0,200	0,214	0,506	0,241
Івано-Франківська	0,255	0,306	0,269	0,262	0,278	0,272	0,277	0,270
Київська	0,220	0,309	0,259	0,239	0,289	0,285	0,263	0,271
Кіровоградська	0,265	0,242	0,339	0,134	0,407	0,411	0,282	0,317
Луганська	0,093	0,165	0,004	0,033	0,000	0,000	0,087	0,011
Львівська	0,215	0,266	0,415	0,396	0,248	0,243	0,299	0,296
Миколаївська	0,329	0,315	0,347	0,256	0,102	0,101	0,330	0,153
Одеська	0,126	0,167	0,160	0,175	0,078	0,083	0,151	0,112
Полтавська	0,248	0,406	0,123	0,182	0,268	0,259	0,259	0,236
Рівненська	0,161	0,212	0,388	0,378	0,062	0,059	0,253	0,166
Сумська	0,254	0,300	0,418	0,373	0,233	0,237	0,324	0,281
Тернопільська	0,469	0,470	0,600	0,481	0,600	0,571	0,513	0,551
Харківська	0,381	0,365	0,409	0,350	0,447	0,438	0,385	0,412
Херсонська	0,131	0,156	0,086	0,013	0,023	0,041	0,124	0,026
Хмельницька	0,182	0,244	0,232	0,217	0,658	0,638	0,219	0,504
Черкаська	0,203	0,261	0,307	0,261	0,161	0,154	0,257	0,192
Чернівецька	0,254	0,247	0,233	0,148	0,245	0,253	0,245	0,215
Чернігівська	0,151	0,209	0,222	0,223	0,507	0,512	0,194	0,414
м. Київ	0,167	0,258	0,276	0,311	0,512	0,514	0,234	0,446

* розраховано за джерелами [213]

Це можна пояснити тим, що в регіоні переважну частку бізнесу складали великі промислові підприємства, які здійснювали інновації в сфері модернізації виробництва, впровадження нових видів промислової продукції, що забезпечувало значні обсяги реалізації у вартісному вираженні. Таким чином,

навіть за відносно незначної кількості інноваційно-активних підприємств в регіоні, середній обсяг реалізації інноваційної продукції в розрахунку на одне підприємство був досить високим. Як свідчать дані у воєнний період Донецька область увійшла до трійки регіонів з найнижчим рівнем конкурентоспроможності за інноваційним розвитком, що відбулось через активні бойові дії, окупацію територій регіону, знищення промислових підприємств, пошкодження інфраструктури та інші об'єктивні чинники війни в Україні.

На другому місці за рівнем конкурентоспроможності за інноваційним розвитком як у довоєнний так і у воєнний період була Тернопільська область, що в першу чергу обумовлено відносно високою часткою підприємств, що впроваджували інновації, зростанням обсягу інноваційної продукції та активністю у сфері НДДКР. Зокрема, у Тернопільській області протягом 2019-2020 та 2022-2023 років спостерігалась найвища частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств, функціонуючих в регіоні. У 2019 році частка інноваційно-активних підприємств у загальній кількості підприємств у Тернопільській області становила 1,39%, у 2020 році – 1,38%, у 2021 році – 1,03%, у 2022 році – 1,72%, у 2023 році – 2,53%, а у 2024 році – 2,63%. Загалом, основні показники високого інноваційного розвитку Тернопільської області можна пояснити наявністю потужної освітньо-наукової бази, активним розвитком інформаційно-технологічних компаній, аутсорсингу, завдяки доступності до кваліфікованих кадрів, наявністю низьких витрат на ведення бізнесу порівняно із великими промисловими містами, а також тісною співпрацею бізнесу і науки. Разом з тим, висока частка малого та середнього бізнесу в регіоні сприяла впровадження нових технологій та різних інновацій в сфері введення бізнесу, що також позитивно вплинуло на ріст показників інноваційного розвитку області.

Найнижчий рівень конкурентоспроможності за інноваційним розвитком належав як у довоєнний так і воєнний період Луганській області. Головною причиною відсталості регіону в напрямку інноваційного розвитку у довоєнний

період, було те, що ті, галузі, які розвивались в регіоні (вугільна промисловість, металургія) були менш схильні до інновацій і орієнтувались не на технологічне оновлення, а на екстенсивний розвиток. Також відстежувалась низька частка інноваційно-активних підприємств в регіоні (0,03% у 2021 році) та незначними були обсяги витрат на інновації. У період з 2022 року область втратила контроль над більшістю своїх територій, відбулось руйнування інфраструктури, зупинилась діяльність бізнесу, що унеможливило розвиток регіону та відзначилось на відсутності статистичної інформації.

На другому місці за низьким рівнем конкурентоспроможності за інноваційним розвитком у довоєнний та воєнний періоди, після Луганської області перебувала Херсонська область, що в основному було пов’язано у період до 2022 року із невеликою кількістю підприємств в регіоні, що впроваджували інновації і відповідно низькою часткою інноваційно-активних підприємств в регіоні. Головною причиною незначної кількості підприємств, що впроваджували інновації, порівняно з іншими регіонами було те, що область мала аграрну спеціалізацію і незначну кількість високотехнологічних виробництв. Разом з тим у Херсонській області був низький обсяг фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. У 2020 році на одне функціонуюче підприємство припадало 12.5 тис. грн витрат на інновації, коли максимальне значення аналогічного показника з поміж усіх регіонів припадало на Запорізьку область і витрати на інновації в розрахунку на одне підприємство становили 195,7 тис. грн. У воєнний період низький рівень конкурентоспроможності за інноваційним розвитком обумовлений об’єктивними факторами війни та відсутністю повних та достовірних даних.

Як показують дані, Запорізька область у 2019-2021 роках відзначалась також високим рівнем конкурентоспроможності за інноваційним розвитком з поміж усіх регіонів і в рейтингу перебувала на третьому місці після Донецької та Тернопільської областей. Однак у воєнний період достатньо послабились її позиції в напрямку інноваційного розвитку, що пов’язано із руйнуванням промислової інфраструктури, яка була осередком реалізації інновацій, а також

фінансовою неспроможністю місцевих громад впроваджувати інноваційні проекти.

Загалом, варто відмітити, що найнижчий рівень конкурентоспроможності за інноваційним розвитком у воєнний період відзначається в тих регіонах, які найбільше зазнали втрат від війни і втратили контроль на своїми територіями. Зокрема, щодо Західних і Центральних регіонів України, то варто відмітити, що відбулось суттєве підвищення рівня конкурентоспроможності за інноваційним розвитком у Хмельницькій та Вінницькій областях. У Хмельницькій області у період війни відбулось збільшення витрат на інновації в розрахунку на одне підприємство та відбулось збільшення обсягу реалізованої інноваційної продукції. Зокрема, у 2024 році на 1 підприємство, функціонуюче у Хмельницькій області припадало 135,4 тис. грн витрат на інновації, а обсяг реалізованої інноваційної продукції в розрахунку на одне підприємство складав 797,5 тис. грн у 2024 році. Інноваційний розвиток Хмельницької області у воєнний період можна пояснювати активним розвитком малого і середнього підприємництва, масовим використанням різних грантових програм і швидкою адаптацією до цифрових і технологічних викликів, зумовлених війною в країні.

Щодо Вінницької області, то підвищення її конкурентних переваг за рахунок інноваційного розвитку обумовлено зростанням обсягу витрат на інновації, а також зростанням частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції підприємствами регіону. Відносно найбільші обсяги витрат на інновації у Вінницькій області відбулись в промисловості (автоматизація виробництва), агросекторі (сучасні системи зберігання і переробки продукції, енергозберігаючі сушарки), інформаційних технологіях (автоматизація адміністративних послуг) та публічному управлінні (впровадження цифрових сервісів, електронних документів, освітні інновації).

Загалом, проведена оцінка конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком, дозволила виявити основні чинники її формування, до яких віднесено кількість підприємств, які впроваджувати інновації, спеціалізація регіону, рівень розвитку малого та середнього бізнесу, обсяги витрат на

інновації, обсяги реалізації інноваційної продукції підприємствами, рівень цифровізації економіки та використання різних інформаційно-технологічних рішень в бізнесі. У воєнний період вагому роль у забезпеченні конкурентоспроможності за інноваційним розвитком відіграє віддаленість регіону від активних бойових дій, масштаби руйнувань від ракетних атак та здатність населення і бізнесу швидко адаптуватись до нових цифрових викликів економіки, зумовлених війною в країні.

Не менш вагомим напрямом оцінки конкурентоспроможності регіонів України виступають масштаби інвестиційної діяльності, оскільки великі обсяги інвестицій забезпечують ріст виробництва, розвиток інфраструктури, інновації та підсилюють забезпеченість трудовими ресурсами і соціальний добробут. Часткові показники для розрахунку групового інтегрального індексу конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності подано у додатку В (табл. В.19-В.24) та у додатку Д (табл. Д.19-Д.24). Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України за масштабами інвестиційної діяльності відображено у таблиці 2.6.

Згідно даних табл. 2.6 лідером за рівнем конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності у 2019-2024 роках було м. Київ. Відповідно і за середнім значенням показника у довоєнний та воєнний періоди м. Київ займає лідируючі позиції в напрямку обсягів інвестиційної діяльності в контексті оцінки конкурентоспроможності. У процесі аналізу виявлено, що м. Київ займає перше місце за обсягами капітальних інвестицій в розрахунку на один суб’єкт господарювання, зареєстрований в регіоні. Зокрема, у 2019 році на одного суб’єкта господарювання в м. Київ припадало 724,20 тис. грн капітальних інвестицій, у 2020 році – 536,16 тис. грн капітальних інвестицій, у 2021 році – 654,90 тис. грн капітальних інвестицій, у 2022 році – 500,88 тис. грн капітальних інвестицій, у 2023 році – 704,01 тис. грн капітальних інвестицій, а у 2024 році – 619,98 тис. грн капітальних інвестицій.

Таблиця 2.6 – Результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України за масштабами інвестиційної діяльності*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,348	0,386	0,287	0,512	0,436	0,445	0,341	0,465
Волинська	0,516	0,391	0,301	0,528	0,448	0,522	0,403	0,499
Дніпропетровська	0,623	0,634	0,571	0,578	0,614	0,572	0,609	0,588
Донецька	0,681	0,711	0,617	0,437	0,559	0,495	0,670	0,497
Житомирська	0,282	0,367	0,262	0,309	0,429	0,436	0,303	0,391
Закарпатська	0,327	0,215	0,291	0,427	0,351	0,464	0,277	0,414
Запорізька	0,306	0,388	0,302	0,355	0,273	0,334	0,332	0,321
Івано-Франківська	0,272	0,242	0,302	0,330	0,409	0,433	0,272	0,391
Київська	0,577	0,438	0,413	0,602	0,626	0,692	0,476	0,640
Кіровоградська	0,288	0,295	0,231	0,384	0,325	0,298	0,271	0,336
Луганська	0,243	0,297	0,242	0,096	0,155	0,052	0,260	0,101
Львівська	0,382	0,351	0,298	0,520	0,546	0,365	0,343	0,477
Миколаївська	0,335	0,289	0,254	0,240	0,332	0,361	0,292	0,311
Одеська	0,245	0,332	0,227	0,294	0,299	0,282	0,268	0,292
Полтавська	0,523	0,638	0,465	0,607	0,564	0,522	0,542	0,564
Рівненська	0,266	0,280	0,718	0,624	0,472	0,462	0,421	0,519
Сумська	0,295	0,340	0,287	0,323	0,399	0,423	0,307	0,382
Тернопільська	0,357	0,340	0,309	0,492	0,442	0,417	0,335	0,450
Харківська	0,260	0,293	0,212	0,208	0,324	0,376	0,255	0,303
Херсонська	0,453	0,282	0,440	0,064	0,129	0,155	0,391	0,116
Хмельницька	0,307	0,359	0,270	0,417	0,431	0,361	0,312	0,403
Черкаська	0,306	0,290	0,248	0,394	0,412	0,350	0,281	0,385
Чернівецька	0,233	0,232	0,177	0,329	0,284	0,239	0,214	0,284
Чернігівська	0,288	0,342	0,263	0,454	0,435	0,520	0,298	0,470
м. Київ	0,819	0,727	0,683	0,826	0,906	0,917	0,743	0,883

* розраховано за джерелами [213]

Разом з тим, м. Київ протягом 2019-2024 років було лідером за часткою капітальних інвестицій в загальному обсязі капітальних інвестицій в країні, зокрема в регіоні зосереджено третину усіх капітальних інвестицій в країні (34,18% у 2019 році та 37,36% у 2024 році). Лідируючі позиції м. Київ у напрямку забезпечення конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності пояснюються тим, що воно є адміністративним, політичним та бізнесовим

центром країни. Завдяки інвестиційній привабливості та концентрації ресурсів, регіон є найбільшим реципієнтом іноземних інвестицій.

Однак, якщо порівнювати обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на одне функціонуюче в регіоні підприємство, то найвище значення показника у 2019-2021 роках займала Донецька область, що пояснюється відносно незначною кількістю підприємств, які провадили свою діяльність в регіоні, однак були масштабними за обсягами своєї діяльності. Також у 2019-2021 роках Донецька область була лідером за показником обсягу капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на одне підприємство, працююче в промисловості. У 2023-2024 роках найбільший обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на одне підприємство було здійснено у Київській області, а у 2022 році – у Рівненській області. Завдяки значному обсягу капітальних інвестицій в розрахунку на одне підприємство, Київська область у воєнний період займала другу позицію в рейтингу регіонів за рівнем конкурентоспроможності за масштабами. Разом з тим Київська область входить до регіонів з відносно великими обсягами капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на одне промислове підприємство. Підвищення інвестиційної активності у Київській області у воєнний час, починаючи із 2023 року пов’язано зі збільшенням кількості суб’єктів господарювання, відновленням ділової активності регіону, активізацією різних державних програм підтримки та стимулювання бізнесу. Поряд із цим в напрямку інвестиційної діяльності, Київська область була приваблива для іноземних інвестицій, які були спрямовані на відбудову інфраструктури, яка була зруйнована на початку повномасштабної війни. Розташування Київської області відіграло також важливу роль під час переміщення виробництв із зони бойових дій, оскільки регіон став привабливим для продовження роботи і спрямування інвестицій у виробництво, логістику та складське зберігання продукції, що також є позитивним чинником збільшення масштабів інвестиційної діяльності.

Найнижчі показники рівня конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності у довоєнний період належали Чернівецькій області, а у

воєнний період – Луганській області. До трійки регіонів з найнижчим рівнем конкурентоспроможності за масштабами інвестицій у довоєнний період належали ще Луганська та Харківська області, а воєнний період – Херсонська та Чернівецька область. Щодо Чернівецької області, яка відставала від регіонів за масштабами інвестиційної діяльності, то головними чинниками є нерозвиненість промислового виробництва, а в основному економіка зорієнтована на сільське господарство та туризм, що не є достатньо привабливими для інвесторів. Загалом у Чернівецькій області незначним є обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на один суб'єкт господарювання та низькою є питома вага регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій здійснених в країні. Зокрема, у 2021 році Чернівецькій області належало лише 0,64% капітальних інвестицій, які були здійснені в країні в цілому, а у 2024 році – 0,58% усіх капітальних інвестицій. Попри вигідне географічне розташування, регіон не повністю залучений до зовнішньої торгівлі, оскільки відзначається обмеженнями в розвитку інфраструктури та бізнес-середовища, а високий рівень безробіття та низькі заробітні плати поряд з іншими областями, зменшують привабливість території для інвесторів.

У воєнний період покращується рівень конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності Харківської області, яка у довоєнний період посідала трійку аутсайдерів за даним показником. Така ситуація пояснюється тим, що у 2022-2024 роках регіон демонструє темп росту капітальних інвестицій більше як 100%. З однієї сторони підвищення конкурентоспроможності Харківської області за масштабами інвестиційної діяльності у воєнний період є парадоксальним, оскільки це прифронтовий регіон і частина його територій перебувала у тимчасовій окупації. Однак зростання інвестицій пояснюється отриманням міжнародної допомоги на відновлення критичної інфраструктури, міжнародних грантів та допомоги для розвитку малого і середнього бізнесу.

В результаті оцінки конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності виявлено, що найбільші конкурентні переваги у даному

аспекті у довоєнний період мали ті регіони, які розвивали промислове виробництво, активно здійснювали розвиток будівельної галузі, а також відзначались вигідною логістичною інфраструктурою. У воєнний період за масштабами інвестиційної діяльності найвищі конкурентні переваги мають ті регіони, які є відносно безпечні, без окупації і активних бойових дій. Виявлено, що відбулось підвищення конкурентоспроможності за масштабами інвестиційної діяльності у тих регіонах, у які переміщено бізнес із прифронтових областей, а також ті регіони, які отримали значні обсяги фінансування в межах державних та міжнародних програм на відбудову інфраструктури. Разом з тим, важливо відмітити, що в окремих регіонах масштаби їх інвестиційної діяльності у воєнний період прямо пов'язані із обсягами фінансування в межах державних та міжнародних програм.

На основі обчислених групових інтегральних індексів конкурентоспроможності регіонів України, розраховано загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності і результати подано у таблиці 2.7.

Зважаючи на результати розрахунків, відображені у таблиці 2.7, лідером за рівнем конкурентоспроможності, охоплюючи усі визначені напрями оцінки, виступає м. Київ, яке мало найвище значення середнього інтегрального індексу як у довоєнний так і у воєнний періоди. На другому місці за середнім інтегральним індексом конкурентоспроможності у довоєнний період перебувала Донецька область, а у воєнний період – Дніпропетровська область. Трійку лідерів за середнім інтегральним індексом конкурентоспроможності у довоєнний період закривала Дніпропетровська область, а у воєнний період – Вінницька та Київська області.

Загалом, щодо м. Києва, то найвищий рівень конкурентоспроможності обумовлюється масштабами інвестиційної діяльності, забезпеченістю фінансовими ресурсами та обсягами виробничої та збутової діяльності в регіоні. Зважаючи на низку чинників, у довоєнний період конкурентоспроможність регіону пояснюється високою концентрацією у ньому бізнесу, міжнародних

компаній, фінансових установ, розвиненою інфраструктурою та наявністю висококваліфікованих працівників у всіх індустріях.

Таблиця 2.7 – Загальні інтегральні індекси конкурентоспроможності регіонів України*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,278	0,324	0,293	0,426	0,433	0,430	0,298	0,430
Волинська	0,313	0,301	0,259	0,394	0,353	0,372	0,291	0,373
Дніпропетровська	0,515	0,559	0,589	0,656	0,589	0,578	0,554	0,608
Донецька	0,618	0,651	0,584	0,293	0,302	0,282	0,618	0,292
Житомирська	0,232	0,289	0,254	0,305	0,350	0,354	0,258	0,336
Закарпатська	0,260	0,253	0,268	0,396	0,307	0,335	0,260	0,346
Запорізька	0,438	0,473	0,355	0,425	0,296	0,333	0,422	0,352
Івано-Франківська	0,253	0,269	0,267	0,290	0,303	0,297	0,263	0,296
Київська	0,376	0,383	0,347	0,415	0,434	0,441	0,368	0,430
Кіровоградська	0,251	0,271	0,260	0,281	0,319	0,304	0,261	0,301
Луганська	0,184	0,228	0,166	0,105	0,071	0,060	0,193	0,079
Львівська	0,320	0,339	0,351	0,437	0,413	0,358	0,336	0,403
Миколаївська	0,329	0,348	0,337	0,318	0,271	0,259	0,338	0,283
Одеська	0,222	0,267	0,232	0,287	0,249	0,243	0,241	0,260
Полтавська	0,376	0,470	0,331	0,402	0,394	0,389	0,393	0,395
Рівненська	0,215	0,243	0,390	0,409	0,272	0,256	0,282	0,312
Сумська	0,287	0,340	0,333	0,339	0,325	0,346	0,320	0,336
Тернопільська	0,324	0,337	0,358	0,422	0,430	0,422	0,340	0,424
Харківська	0,333	0,348	0,320	0,265	0,356	0,378	0,334	0,333
Херсонська	0,234	0,209	0,229	0,111	0,086	0,111	0,224	0,103
Хмельницька	0,233	0,276	0,242	0,309	0,414	0,390	0,250	0,371
Черкаська	0,264	0,289	0,279	0,353	0,329	0,301	0,277	0,327
Чернівецька	0,209	0,211	0,194	0,242	0,249	0,233	0,204	0,241
Чернігівська	0,245	0,297	0,287	0,333	0,411	0,431	0,276	0,391
м. Київ	0,624	0,645	0,625	0,647	0,777	0,786	0,631	0,736

* розраховано за джерелами [213]

У воєнний період висока конкурентоспроможність м. Києва підтверджується релокацією бізнесу із більш небезпечних прифронтових областей, стійким розвитком індустрій, які базуються на інформаційних

технологіях та сприяють цифровізації економіки, відносно швидким відновленням зруйновної інфраструктури та зосередженістю значної кількості суб'єктів бізнесу.

Донецька область у довоєнний період займала друге місце за інтегральним рівнем конкурентоспроможності, зважаючи на високу частку промислового виробництва в країні, що вплинуло на отримання найвищих порівняно з іншими регіонами обсягів реалізації продукції в розрахунку на одну функціонуюче підприємство в регіоні, а також найвищі обсяги експорту продукції в розрахунку на одне підприємство. Поряд із цим, у 2019-2021 роках, Донецька область мала високі обсяги капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на одне промислове підприємство, функціонуюче в області. Дніпропетровська область в деякій мірі відставала від Донецької області у довоєнний період (2019-2021 роки) за показниками обсягів виробництва і реалізації в регіоні та масштабами інвестиційної діяльності, однак мала переваги в напрямку забезпеченості трудовими ресурсами, що дало можливість області бути на третьому місці за інтегральним рівнем конкурентоспроможності у довоєнний період. У період війни за середнім інтегральним індексом конкурентоспроможності за 2022-2024 роки, Дніпропетровська область перебувала на другому місці, що обумовлено високими обсягами виробництва та реалізації продукції в розрахунку на один функціонуючий суб'єкт господарювання, зокрема стратегічної промислової продукції, зорієнтованої на внутрішній ринок. У воєнний період Дніпропетровська область відзначається високим інноваційним розвитком за рахунок високої часткою реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції, а також найвищими порівняно з іншими регіонами обсягами реалізації інноваційної продукції в розрахунку на одне підприємство.

У воєнний період на третє місце за середнім інтегральним рівнем конкурентоспроможності перемістились Вінницька та Київська області, які за результатами розрахунків мають однакове значення загального інтегрального індексу конкурентоспроможності. Основну роль у підвищенні конкурентоспроможності Вінницької області відіграло збільшення обсягів

виробництва та реалізації продукції за рахунок активного розвитку малого і середнього бізнесу, а також наявність міцного аграрного потенціалу, зумовила підвищення стабільності регіону у воєнний період на ринках збуту та посилила його експортні можливості.

Активний розвиток малого і середнього бізнесу у Вінницькій області підвищив його інноваційний розвиток за рахунок здійснення інновацій в тих індустріях, де великий бізнес не може розвиватись. Усі ці чинники, незважаючи на певні руйнування інфраструктури в регіоні, зумовлені ракетними обстрілами, сприяли підвищенню рівня його конкурентоспроможності у воєнний період.

Досить вагому роль у підвищенні конкурентоспроможності Київської області у період з 2022-2024 років відіграли масштаби інвестиційної діяльності, зокрема відбулось зростання обсягу капітальних інвестицій в цілому та в розрахунку на одне функціонуюче підприємство в області. Разом з тим, регіон отримав значний обсяг інвестицій у відбудову інфраструктури, яка була знищена в перші дні повномасштабної війни. У воєнний час відбулось швидке збільшення кількості підприємств та компаній, що пояснюється релокацією бізнесу із Східних та Південних регіонів України, що зумовило зростання обсягів виробництва та реалізації, як одного із чинників підвищення конкурентоспроможності області.

До трійки аутсайдерів за рівнем конкурентоспроможності як у довоєнний так і воєнний періоди належали Луганська, Херсонська та Чернівецька області, що пояснюється низкою чинників, які описують обсяги виробництва та реалізації, експортні можливості, забезпеченість трудовими ресурсами, активність в сфері інновацій та масштаби інвестицій.

У таблиці 2.8 відображено рейтинги регіонів України за рівнем конкурентоспроможності у довоєнний та воєнний періоди, а також приналежність кожного із регіонів до певної групи регіонів (лідери, високий, помірний, низький рівень конкурентоспроможності).

Для розподілу регіонів про групах використано статистичний метод групування, який подано у п. п. 2.1.

Таблиця 2.8 – Розподіл регіонів України за рівнем конкурентоспроможності*

Регіони	Середнє значення показника у довоєнний період (2019-2021 рр)			Середнє значення показника у воєнний період (2022-2024 рр)		
	Значення загального інтегрального індексу	Рейтинг регіону	Приналежність регіону до певної групи регіонів	Значення загального інтегрального індексу	Рейтинг регіону	Приналежність регіону до певної групи регіонів
Вінницька	0,298	12	Низький	0,430	3	Високий
Волинська	0,291	13	Низький	0,373	8	Помірний
Дніпропетровська	0,554	3	Лідери	0,608	2	Лідери
Донецька	0,618	2	Лідери	0,292	18	Помірний
Житомирська	0,258	20	Низький	0,336	12	Помірний
Закарпатська	0,260	19	Низький	0,346	11	Помірний
Запорізька	0,422	4	Високий	0,352	10	Помірний
Івано-Франківська	0,263	17	Низький	0,296	17	Помірний
Київська	0,368	6	Помірний	0,430	3	Високий
Кіровоградська	0,261	18	Низький	0,301	16	Помірний
Луганська	0,193	25	Низький	0,079	23	Низький
Львівська	0,336	9	Помірний	0,403	5	Помірний
Миколаївська	0,338	8	Помірний	0,283	19	Помірний
Одеська	0,241	22	Низький	0,260	20	Помірний
Полтавська	0,393	5	Помірний	0,395	6	Помірний
Рівненська	0,282	14	Низький	0,312	15	Помірний
Сумська	0,320	11	Помірний	0,336	12	Помірний
Тернопільська	0,340	7	Помірний	0,424	4	Високий
Харківська	0,334	10	Помірний	0,333	13	Помірний
Херсонська	0,224	23	Низький	0,103	22	Низький
Хмельницька	0,250	21	Низький	0,371	9	Помірний
Черкаська	0,277	15	Низький	0,327	14	Помірний
Чернівецька	0,204	24	Низький	0,241	21	Низький
Чернігівська	0,276	16	Низький	0,391	7	Помірний
м. Київ	0,631	1	Лідери	0,736	1	Лідери

* складено автором

На основі визначеного групувального інтервалу встановлено, що до регіонів лідерів у довоєнний період належали м. Київ, Дніпропетровська та Донецька області. У воєнний період, зважаючи на суттєві розриви між розрахунковими значеннями інтегральних індексів, до групи регіонів лідерів увійшли лише два регіони, а саме м. Київ та Дніпропетровська область. Київська та Вінницька

області, які також у воєнний період продемонстрували підвищення рівня конкурентоспроможності, але увійшли до групи регіонів з високим рівнем.

З огляду на визначенні рейтинги регіонів, можна побачити суттєве підвищення рівня конкурентоспроможності окремих регіонів України, які зважаючи на віддаленість від прифронтових територій, розвинену логістику та близькість до кордонів країн ЄС, характеризуються відносною безпекою та стабільністю у воєнний період.

Зокрема, окрім Вінницької та Київської областей, які відзначаються високим рівнем конкурентоспроможності у період війни, до таких регіонів варто віднести Волинську, Житомирську, Закарпатську, Львівську, Тернопільську та Хмельницьку області. До основних чинників, які зумовили підвищення їх конкурентоспроможності у воєнний час варто віднести в першу чергу наявність відносної безпеки порівняно із Східними та Південними регіонами України, що дало поштовх масової релокації бізнесу. Релокація бізнесу сприяла збільшенню масштабів виробництва і реалізації, надходженню інвестицій, припливу висококваліфікованих кадрів із окупованих територій, впровадженню інновацій та розвитку різних креативних індустрій. Західні області, маючи вигідне географічне положення, у воєнний період стали головними логістичними центрами для експорту та імпорту. Поряд із Західними та Центральними регіонами, відбулось підвищення конкурентоспроможності Чернігівської області, що з однієї сторони може бути суперечливим, зважаючи на її прифронтове розташування. Однак, порівняно із іншими областями, в регіоні активно відбувалось відновлення зруйнованих об’єктів інфраструктури, що мало місце завдяки міжнародним грантам, державним фінансовим програмам, які забезпечили інвестиції у будівельну галузь. З огляду на проведені розрахунки, Чернігівська область у воєнний час відзначалась, порівняно вищими показниками обсягів реалізації інноваційної продукції в розрахунку на одне підприємство, обсягів експорту товарів в розрахунку на одне підприємство, а також зросла частка регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в країні.

В цілому, проведене аналітичне дослідження конкурентоспроможності, дає змогу виділити ключові чинники як зниження, так і підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів України. Визначено, що основними чинниками послаблення конкурентоспроможності регіонів чи в цілому втрати їх конкурентних переваг у воєнний період є: окупація територій та ведення активних бойових дій; прифронтове розташування регіонів; знищення інфраструктури в результаті тимчасової окупації територій, ведення бойових дій та ракетних обстрілів; втрата вигідного транспортного сполучення із ринками збуту та постачання; відсутність стабільності для ведення бізнесу та залучення інвестицій; низький розвиток малого та середнього бізнесу; відсутність інновацій та послаблення позицій на європейських ринка; втрата трудових ресурсів в результаті внутрішньої та зовнішньої міграції населення; обмежений доступ до фінансування інвестицій в результаті наявності високих ризиків для внутрішніх та зовнішніх інвесторів; релокація бізнесу у більш безпечні регіони чи загалом припинення діяльності підприємств в результаті високого рівня небезпеки; неможливість окремих регіонів адаптуватись до нових викликів, зумовлених війною в країні.

В результаті інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України, виявлено чинники, що відіграли ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності окремих регіонів у воєнний період, незважаючи на низку ризиків та наслідків повномасштабної війни в країні. Врахування цих чинників складатиме основу для визначення напрямів відновлення конкурентоспроможності регіонів у повоєнний період. До основних чинників позитивного впливу на конкурентоспроможність регіонів України, необхідно відносити:

- відносна віддаленість від зони активних бойових дій та менші ризики, зумовлені руйнуванням інфраструктури;
- приплив капіталу в регіон в результаті перенесення на їх територію бізнесу із східних та південних областей;
- приплив трудових ресурсів в результаті внутрішньої міграції населення;

- близькість до кордонів країн ЄС, що посилило обсягу реалізації та експорту;

- обсяги отриманої регіонами міжнародної фінансової допомоги на відновлення зруйнованих об’єктів інфраструктури;

- активна участь регіональних суб’єктів в державних програмах підтримки бізнесу, які спрямовані на фінансування інвестицій, інновацій та економічне зростання;

- наявність в регіоні великих промислових та аграрних підприємств;

- активний розвиток малого та середнього бізнесу та його здатність впроваджувати інновації;

- інновації в аграрних індустріях, що підсилило конкурентоспроможність регіонів, які мають аграрну спеціалізацію.

- інвестиції на відновлення, отриманні регіонами, які стали гуманітарними та логістичними центрами для внутрішньо-переміщених осіб та бізнесу (м. Київ, Київська та Львівська області);

- збільшення обсягів виробництва та реалізації в тих, регіонах, на території яких розміщені стратегічні виробництва, спрямовані на задоволення потреб оборонної сфери країни (Дніпропетровська область).

Проведена оцінка конкурентоспроможності регіонів України, дає підстави свідчити, що вагому роль у підвищенні конкурентоспроможності регіонів України відіграють обсяги фінансування, отримані із внутрішніх чи зовнішніх джерел. При цьому, підвищення конкурентоспроможності окремих регіонів у воєнний період є результатом активного залучення фінансових ресурсів на відбудову інфраструктури, розвиток стратегічних індустрій та забезпечення стабільності бізнесу різних масштабів діяльності.

2.3 Інтегральна оцінка фінансового забезпечення регіонів України

Враховуючи результати інтегральної оцінки конкурентоспроможності, важлива у роль у посиленні конкурентоспроможності регіонів України

відводиться обсягам фінансових ресурсів, які отримуються в результаті економічної активності регіональних суб'єктів чи надходять в межах інвестиційної діяльності або виконання певних програм розвитку. Загалом, для виявлення особливостей фінансового забезпечення регіонів у довоєнний та воєнний періоди, проведено аналіз обсягів джерел фінансування та зведено низку відносних показників в інтегральні індекси. Зважаючи на методичні підходи, аналітичне дослідження фінансового забезпечення проведено за джерелами фінансування до яких віднесено доходи місцевих бюджетів, власні кошти суб'єктів бізнесу та кошти зовнішніх інвесторів.

У додатку Е (табл. Е.1) відображено доходи загального фонду місцевих бюджетів (без офіційних трансфертів) в динаміці, що дозволяє свідчити про їх зростання у 2020-2021 роках у всіх регіонах України. У 2022 році відбулось зниження доходів загального фонду місцевих бюджетів у прифронтових регіонах, а саме у Донецькій, Запорізькій, Луганській, Херсонській та Харківській областях. У 2023 році зниження доходів загального фонду місцевих бюджетів відбулось у Донецькій, Запорізькій, Луганській та Херсонській областях, а у Харківській області доходи місцевих бюджетів загального фонду зросли на 11,4% порівняно із 2022 роком, що пов'язано зі збільшенням надходжень від місцевих податків (ПДФО, єдиний податок) в результаті адаптації підприємств і самозайнятих осіб до нових умов, зумовлених війною.

Як свідчать дані, у 2024 році порівняно із 2023 роком доходи загального фонду місцевих бюджетів загалом по Україні зросли на 2,06%, однак в більшості регіонів відбулось їх зменшення, що обумовлено зменшенням важливого джерела доходів місцевих бюджетів, а саме податку з доходів фізичних осіб. Зокрема, окрім тих регіонів, які в окупації чи на території яких ведуться бойові дії, зменшення доходів загального фонду місцевих бюджетів відбулось у Волинській, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Одеській, Рівненській, Сумській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській та Чернігівській областях. Про те, у 2024 році відбулось зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів у м. Київ, що обумовлено збільшенням кількості підприємців

та найманих осіб, що дозволило забезпечити ріст доходів за рахунок єдиного податку та ПДФО. У додатку Е (табл. Е.2) подано аналіз питомої ваги регіонів у формуванні доходів загального фонду місцевих бюджетів в цілому по Україні.

Зважаючи на питому вагу регіонів в обсязі доходів загального фонду місцевих бюджетів, необхідно відмітити, що найбільший показник у 2019-2024 роках належав м. Києву, а на другому місці знаходилась Дніпропетровська область. У довоєнний період (2019-2021 роки) найменшу частку у доходах місцевих бюджетів складала Чернівецька область, однак у 2019 році на однаковому рівні з Чернівецькою областю знаходилась і Луганська область (1,25%). Щодо Чернівецької області, то така ситуація пояснюється тим, що в регіоні немає великих виробництв, де працює значна кількість найманих працівників з доходів яких сплачуються податки. В більшій мірі Чернівецька область зорієнтована на розвиток торгівлі, сфери послуг та сільське господарство, що загалом не забезпечує високих заробітних плат та не є джерелом значних надходжень до місцевих бюджетів. У період війни 2022-2024 роки, найменша частка доходів місцевих бюджетів припадала на Луганську та Херсонську області. Зокрема, питома вага регіонів у доходах загального фонду місцевих бюджетів у 2024 році подана на рисунку 2.2.

У 2022-2024 роках зросла частка Львівської області у доходах загального фонду місцевих бюджетів в цілому по країні і у 2024 році становила 7,47%, що пов’язано із збільшення кількості найманих працівників в регіоні за рахунок внутрішньо переміщених осіб і відповідно зростанням ПДФО до місцевих бюджетів.

Разом з тим, у Львівській області збільшились надходження до місцевих бюджетів у вигляді єдиного податку в результаті активного розвитку малого бізнесу. Стабільність роботи бізнесу та зростання рівня зайнятості вплинуло на збільшення середнього рівня заробітної плати у Львівській області, що також є вагомим чинником росту податків із заробітної плати до місцевих бюджетів регіону.

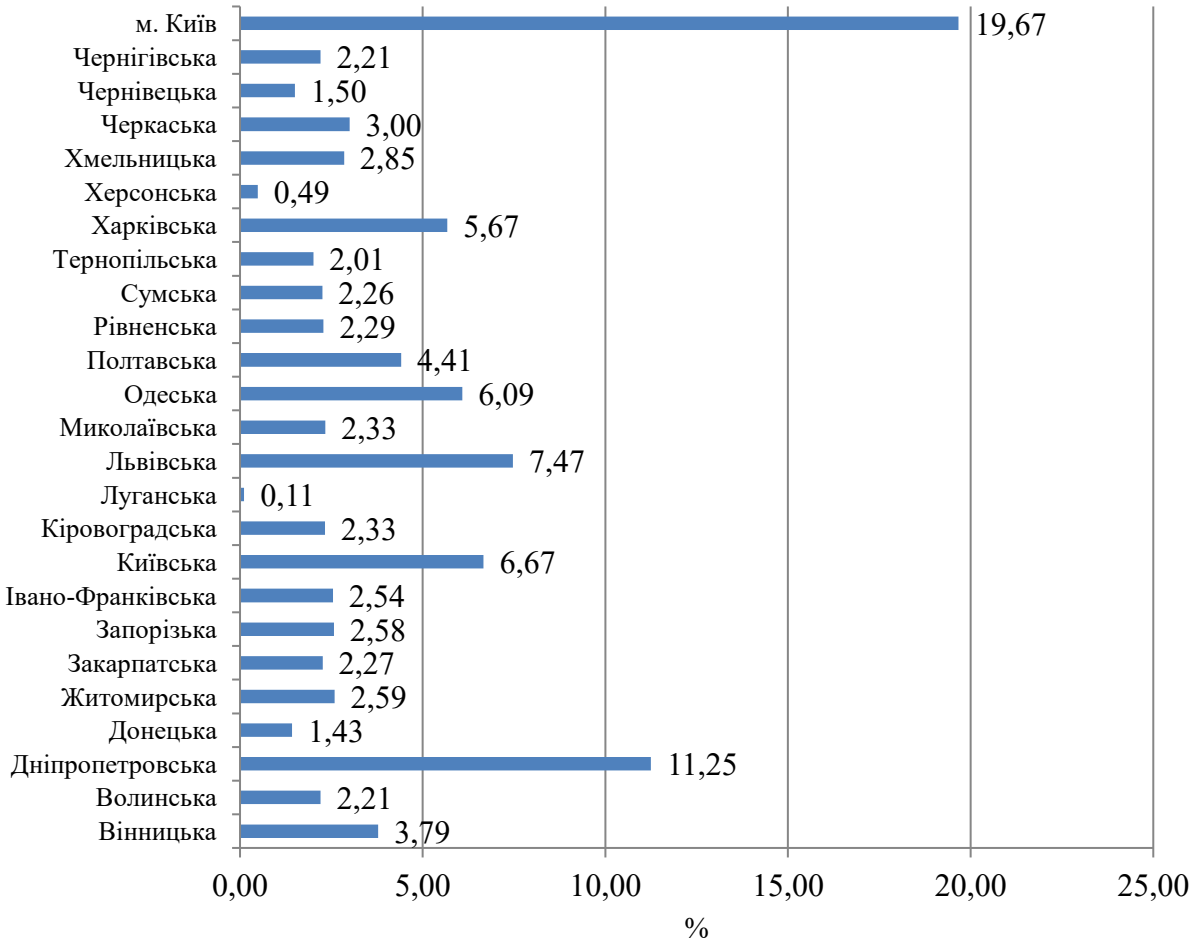

Рисунок 2.2 – Питома вага регіонів в доходах загального фонду місцевих бюджетів (без офіційних трансфертів) в цілому по Україні у 2024 році, %*

* розраховано за джерелом [214]

Загалом, зростання доходів місцевих бюджетів посилює фінансові можливості регіонів у напрямку розвитку інфраструктури, підвищення забезпеченості необхідними трудовими ресурсами та сприяє підтримці малого і середнього бізнесу. Загалом, чим більшими є доходи місцевих бюджетів тим більшою є інвестиційна привабливість регіону в частині підвищення довіри інвесторів та зменшення залежності від офіційних трансфертів з державного бюджету. Збільшення доходів місцевих бюджетів дозволяє більше інвестувати коштів в розвиток транспортної індустрії, в об’єкти комунальної власності та розвиток цифрової економіки, що є вагомими чинниками підвищення конкурентоспроможності регіонів в сучасних умовах. Вплив зростання доходів

на конкурентоспроможність регіонів також підтверджується збільшенням видатків на освіту, професійну підготовку, що посилює ріст конкурентних переваг за рахунок забезпечення кваліфікованими працівниками.

Результати інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів України за доходами місцевих бюджетів відображені у таблиці 2.9, а часткові показники для здійснення інтегральної оцінки відображені у додатку Е (табл. Е.3-табл. Е.14).

Таблиця 2.9 – Результати інтегральної оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України за доходами місцевих бюджетів*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,720	0,727	0,688	0,716	0,723	0,571	0,712	0,670
Волинська	0,623	0,637	0,631	0,680	0,684	0,524	0,630	0,629
Дніпропетровська	0,822	0,790	0,828	0,795	0,831	0,666	0,813	0,764
Донецька	0,776	0,771	0,757	0,346	0,433	0,523	0,768	0,434
Житомирська	0,721	0,726	0,707	0,828	0,854	0,537	0,718	0,740
Закарпатська	0,629	0,620	0,622	0,701	0,744	0,547	0,624	0,664
Запорізька	0,731	0,734	0,730	0,628	0,628	0,502	0,732	0,586
Івано-Франківська	0,618	0,628	0,647	0,661	0,665	0,509	0,631	0,612
Київська	0,740	0,761	0,724	0,664	0,781	0,622	0,741	0,689
Кіровоградська	0,717	0,727	0,690	0,664	0,720	0,577	0,711	0,654
Луганська	0,657	0,680	0,663	0,852	0,190	0,517	0,666	0,520
Львівська	0,674	0,669	0,660	0,752	0,738	0,580	0,668	0,690
Миколаївська	0,663	0,686	0,645	0,787	0,755	0,512	0,665	0,684
Одеська	0,700	0,691	0,677	0,676	0,713	0,558	0,689	0,649
Полтавська	0,842	0,811	0,852	0,817	0,814	0,650	0,835	0,760
Рівненська	0,672	0,682	0,684	0,676	0,718	0,532	0,679	0,642
Сумська	0,760	0,769	0,745	0,732	0,755	0,590	0,758	0,692
Тернопільська	0,662	0,663	0,666	0,659	0,695	0,559	0,664	0,637
Харківська	0,694	0,691	0,697	0,578	0,650	0,502	0,694	0,577
Херсонська	0,638	0,652	0,645	0,458	0,430	0,430	0,645	0,440
Хмельницька	0,680	0,693	0,681	0,723	0,714	0,542	0,685	0,660
Черкаська	0,678	0,693	0,677	0,688	0,769	0,563	0,683	0,673
Чернівецька	0,598	0,600	0,603	0,642	0,672	0,519	0,601	0,611
Чернігівська	0,742	0,769	0,735	0,755	0,797	0,587	0,749	0,713
м. Київ	0,693	0,677	0,656	0,594	0,658	0,677	0,675	0,643

* розраховано за джерелами [213-214]

Найвищий середній інтегральний рівень фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів у 2019-2021 роках належав Полтавській області, що пояснюється наявністю в області відносно невеликої кількості підприємств, які в основному належали до великого чи середнього бізнесу. Функціонування великих підприємств, зокрема видобувної та переробної промисловості забезпечує значні податкові надходження до місцевих бюджетів, порівняно із підприємствами малого бізнесу.

У Полтавській області працюють нафтогазовидобувні підприємства, діяльність яких позитивно впливає на збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок рентної плати, яка сплачується за користування природними ресурсами. Разом з тим, в регіоні розвинений аграрний сектор, що впливає на збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок єдиного податку (сільськогосподарські підприємства, які перебувають на єдиному податку 4 групи). У воєнний період (2022-2024 роки) Полтавська область також мала відносно високий середній інтегральний рівень фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів і входила у трійку лідерів за середнім інтегральним індексом, поступившись лише Дніпропетровській та Житомирській областям. Високе значення середнього інтегрального індексу фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів Полтавської області у воєнний період пояснюється тим, що бізнес і дальше функціонує в області, підприємства нафтогазовидобувні платять ренту за користування природними ресурсами, аграрії розширюють свої виробничі потужності та сплачують єдиний податок.

Дніпропетровська область за середнім інтегральним індексом фінансового забезпечення регіону у довоєнний період займала другу позицію в рейтингу, а у воєнний період (2022-2024 роки) була лідером за розрахунковим значенням даного показника. Щодо Дніпропетровської області, то така ситуація пояснюється функціонуванням в регіоні великих металургійних, машинобудівних та гірничодобувних підприємств, які генерують більші податкові платежі до місцевих бюджетів, ніж підприємства малого та середнього бізнесу, а саме ПДФО, що залишається в місцевих бюджетах, плата за землю.

Разом з тим, Дніпропетровська область займає друге місце за питомою вагою доходів місцевих бюджетів в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів в цілому в країні.

На третьому місці за середнім інтегральним індексом фінансового забезпечення регіону за обсягами доходів місцевих бюджетів у воєнний період (2022-2024 роки) перебувала Житомирська область. Однак, у 2019-2022 роках Житомирська область не відзначалась високим середнім значенням інтегрального індексу фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів. Загалом, це можна пояснювати збільшенням питомої ваги регіону в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів в цілому в країні у 2022-2024 роках, а також тим, що у 2022-2023 роках, регіон мав найвище значення показника обсягу доходів місцевих бюджетів в розрахунку на одне підприємство, функціонуюче в регіоні, що пояснюється відносно високою часткою великих підприємств. В регіонах, де частка великих або середніх підприємств відносно вища, ніж підприємств малого бізнесу, середній обсяг податкових надходжень до бюджетів буде більшим і відповідно, обсяг доходів місцевих бюджетів в середньому на одне підприємство також буде мати вище значення.

Щодо низького рівня фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів у Чернівецькій, Закарпатській та Івано-Франківській областях у довоєнний період, то ситуація пояснюється низьким виробничим потенціалом регіонів, та відповідно відсутністю великих виробничих підприємств, які відіграють вагому роль у формування доходів територіальних громад. Характерним для цих регіонів є розвиток суб’єктів малого бізнесу, які не можуть забезпечити достатні обсяги податкових надходжень у місцеві бюджети. Загалом, Чернівецька область у 2019-2021 роках мала найнижчу частку в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів в цілому по Україні. Разом з тим, Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька області відзначаються низькими заробітними платами в середньому по регіонах, що впливає на величину сплаченого податку з доходів фізичних осіб, який займає значну частку в доходах загального фонду місцевих бюджетів.

В результаті інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів України за обсягами доходів місцевих бюджетів, виявлено, що найвищий рівень належить тим регіонам: які забезпечили високий темп приросту доходів загального фонду місцевих бюджетів; у яких високою є частка кількості підприємств великого та середнього бізнесу; які мають великі виробничі підприємства і забезпечують значний товарооборот; які мають велику кількість найманих працівників і високий середній рівень заробітної плати; на території яких зареєстрована значна кількість суб'єктів господарювання платників єдиного податку.

Окрім доходів місцевих бюджетів вагома роль у фінансовому забезпеченні регіонів відводиться власних коштам суб'єктів бізнесу, а саме чистому прибутку отриманому від їх економічної активності. Чистий прибуток підприємств виступає важливим джерелом інвестицій, інновацій та рушійним чинником економічного зростання бізнесу, що в цілому проявляється у розширенні масштабів їх виробничої та збутової діяльності. Регіони, у яких отримуються значні обсяги чистого прибутку в бізнесі мають більші можливості здійснювати інвестиції, розвивати підприємництво та сприяти зростанню попиту на ринку праці, а це відповідно чинники позитивною впливу на як рівень конкурентоспроможності регіонів так і головні орієнтири відновлення їх економіки у повоєнний період.

Динаміка чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіонах України у 2019-2024 роках відображена у додатку Ж (табл. Ж.1). Як показують дані табл. Ж.1 (додаток Ж), у 2024 році відбулось зростання чистого прибутку підприємств у всіх регіонах, окрім Луганської та Донецької областей, що дає підстави свідчити про наявне пристосування бізнесу до нових умов та викликів, зумовлених війною і забезпечення його прибутковості, незважаючи на низку зовнішніх чинників. Темп росту чистого прибутку у 2024 році, отриманого підприємствами, функціонуючими в кожному регіоні відображено на рисунку 2.3. Високий темп росту чистого прибутку підприємств у 2024 році продемонструвала Закарпатська область, зокрема 222,5%. Обсяг чистого

прибутку підприємств у Закарпатській області у 2024 році становив 17585,23 тис. грн і мав найбільше значення по регіону, починаючи із 2019 року. Загалом, прибутковість регіону забезпечували переробна промисловість, торгівля, логістика, інформаційно-технологічні компанії та туристична сфера. Позитивний темп приросту чистого прибутку у роки війни (2022-2024 роки) забезпечила Львівська область і вона одна із двох регіонів у яких відбулось збільшення чистого прибутку підприємств у 2022 році порівняно із 2021 роком, коли у перший рік війни бізнес у всіх регіонах України зазнав суттєвих втрат і збитків.

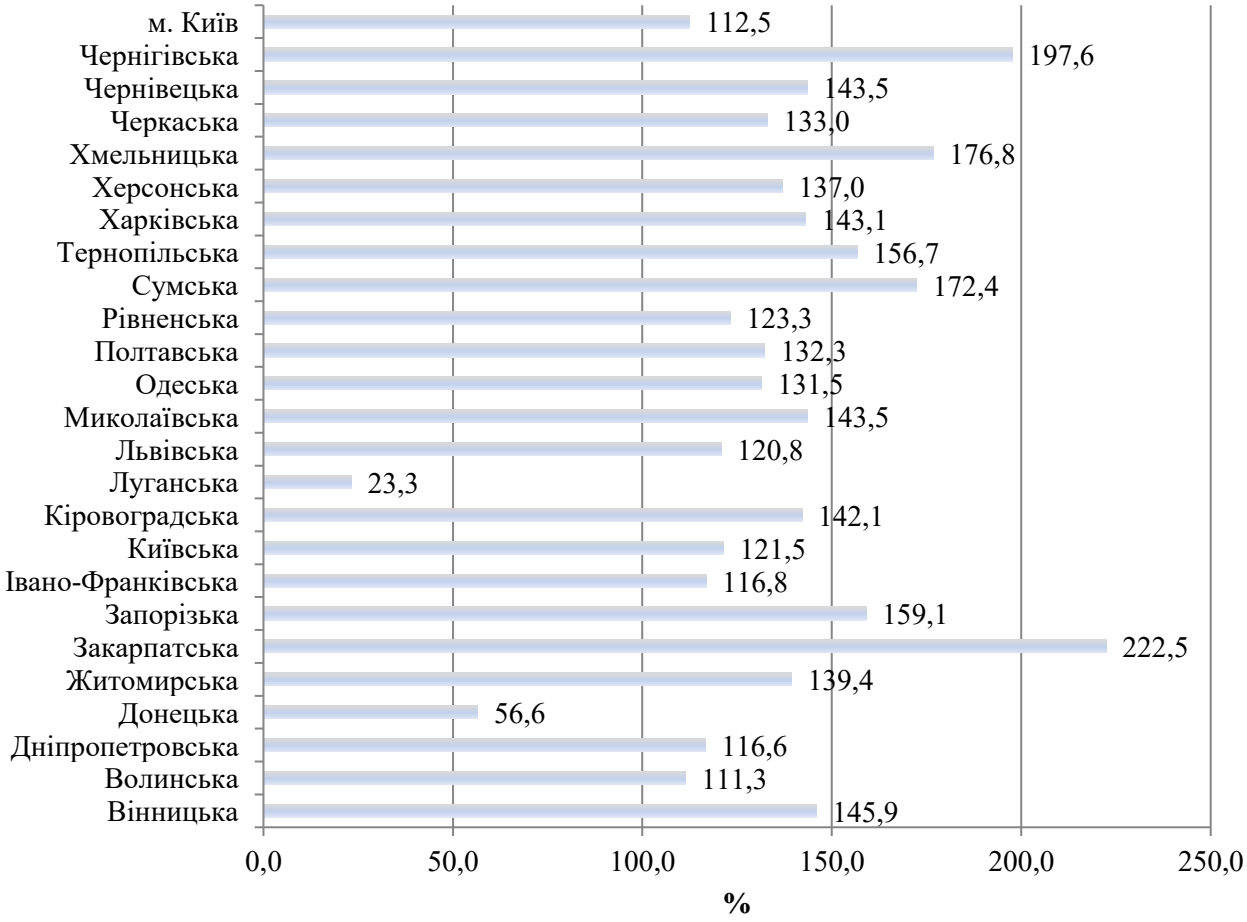

Рисунок 2.3 – Темп росту чистого прибутку підприємств, функціонуючих в кожного із регіонів України у 2024 році, %*

* розраховано за джерелами [213]

З огляду на питому вагу регіонів в обсягах чистого прибутку, отриманого

підприємствами, діючими на їх території табл. Ж.2 (додаток Ж), зросла частка Львівської області в обсязі чистого прибутку підприємств, отриманого в цілому в країні. У 2021 році питома вага Львівської області становила 4,99%, а у 2024 році зросла до 6,62%. Зростання чистого прибутку підприємств у Львівській області пояснюється збільшенням частки підприємств в області, які отримували прибуток, а також її сприятливим географічним розташуванням, що зумовило збільшення експорту, приріст доходів у сфері торгівлі та послуг (внутрішній туризм, ресторанно-готельний бізнес).

Окрім, Донецької, Луганської та Херсонської областей, які найбільше зазнали втрат від війни і втратили контроль над своїми територіями, знизилась частка Дніпропетровської та Запорізької областей в загальному обсязі чистого прибутку підприємств, отриманого підприємствами в цілому по країні. Це пов’язано із перерозподілом економічної активності на користь більш безпечних регіонів, а також великі промислові підприємства в даних регіонах зазнали суттєвих втрат, зумовлених війною.

У таблиці 2.10 відображено результати інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб’єктів бізнесу, а часткові показники для обчислення інтегральних індексів подані у додатку Ж (табл. Ж.3 – табл. Ж.14).

Згідно до даних табл. 2.10 лідером серед регіонів за рівнем фінансового забезпечення за власними коштами суб’єктів бізнесу у всіх періодах є м. Київ, що пов’язано із функціонуванням на території регіону високоприбуткових підприємств, зокрема у сфері інформаційних технологій, торгівлі та реклами. Підприємства у даних сферах відзначаються високою доданою вартістю, яка є вагомим чинником формування власних фінансових ресурсів бізнесу та впливу на фінансове забезпечення регіонів.

У 2023 році інтегральний індекс рівня фінансового забезпечення за власними коштами суб’єктів бізнесу у м. Києві становив 1, що пояснюється тим, що регіон у 2023 році був лідером за усіма показниками, які включені у розрахунок.

Таблиця 2.10 – Результати інтегральної оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України за власними коштами суб'єктів бізнесу*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,275	0,325	0,526	0,521	0,441	0,476	0,375	0,479
Волинська	0,107	0,555	0,364	0,484	0,487	0,418	0,342	0,463
Дніпропетровська	0,547	0,601	0,921	0,436	0,565	0,503	0,690	0,502
Донецька	0,426	0,627	0,847	0,597	0,666	0,466	0,633	0,576
Житомирська	0,225	0,296	0,330	0,456	0,326	0,372	0,284	0,385
Закарпатська	0,156	0,179	0,286	0,327	0,347	0,503	0,207	0,392
Запорізька	0,243	0,339	0,592	0,261	0,312	0,395	0,391	0,323
Івано-Франківська	0,207	0,283	0,442	0,389	0,396	0,348	0,311	0,378
Київська	0,466	0,447	0,511	0,574	0,643	0,581	0,475	0,599
Кіровоградська	0,236	0,320	0,452	0,543	0,345	0,414	0,336	0,434
Луганська	0,511	0,342	0,417	0,250	0,097	0,060	0,423	0,136
Львівська	0,259	0,289	0,340	0,639	0,582	0,527	0,296	0,583
Миколаївська	0,266	0,272	0,412	0,362	0,310	0,358	0,317	0,343
Одеська	0,296	0,266	0,341	0,403	0,404	0,411	0,301	0,406
Полтавська	0,430	0,650	0,621	0,561	0,506	0,526	0,567	0,531
Рівненська	0,282	0,245	0,346	0,384	0,321	0,311	0,291	0,339
Сумська	0,295	0,600	0,499	0,471	0,419	0,572	0,465	0,487
Тернопільська	1,445	0,368	0,451	0,496	0,401	0,489	0,755	0,462
Харківська	0,206	0,313	0,310	0,292	0,342	0,361	0,276	0,332
Херсонська	0,222	0,260	0,474	0,177	0,213	0,246	0,319	0,212
Хмельницька	0,296	0,389	0,528	0,533	0,372	0,518	0,405	0,474
Черкаська	0,329	0,335	0,445	0,527	0,470	0,482	0,370	0,493
Чернівецька	0,113	0,191	0,171	0,397	0,266	0,302	0,158	0,322
Чернігівська	0,291	0,547	0,645	0,591	0,344	0,572	0,494	0,502
м. Київ	0,779	0,727	0,671	0,881	1,000	0,890	0,726	0,923

* розраховано за джерелами [213]

Зокрема, місто Київ у 2023 році відзначається найвищими обсягами чистого прибутку окремо в розрахунку на один функціонуючий суб'єкт господарювання, функціонуюче підприємство та на одного найманого працівника на підприємстві. Разом з тим, у 2023 році м. Київ є лідером з поміж усіх регіонів за обсягами доданої вартості за витратами в розрахунку на одне підприємство та забезпечило найвищий темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами.

В результаті інтегральної оцінки виявлено, що у воєнний період відбулось

підвищення рівня фінансового забезпечення за власними коштами суб'єктів бізнесу у тих регіонах, які вважаються більш безпечними і у які фізично перенесено частину бізнесу із прифронтових областей. Загалом, можна побачити суттєве підвищення рівня фінансового забезпечення регіону за власними коштами суб'єктів бізнесу у Львівській області, що пояснюється збільшенням кількості прибуткових підприємств в області за рахунок: релокації високоефективних підприємств із небезпечних регіонів; припинення діяльності збиткових підприємств, які через війну не змогли продовжувати існування; активізації зовнішньої торгівлі бізнесу із країнами ЄС; збільшення попиту на продукцію, послуги та роботи всередині регіону в результаті внутрішнього переміщення населення із прифронтових регіонів, що збільшило прибуток діючих підприємств. Виявлено, що у Львівській області у 2022-2024 роках відбулось зростання обсягу чистого прибутку в розрахунку на одне функціонуюче підприємство. Зокрема, у 2021 році на одне функціонуюче підприємство припадало 1500,08 тис. грн, а у 2024 році – 3572,07 тис. грн чистого прибутку.

В середньому за 2022-2024 роки на другому місці за рівнем фінансового забезпечення регіону за власними коштами суб'єктів бізнесу перебувала Київська область, яка теж демонструє суттєве підвищення рівня фінансового забезпечення за даним напрямом у воєнний період порівняно із довоєнним періодом. Це пояснюється тим, що у Київській області зросли показники, що відображають обсяг чистого прибутку підприємств та валової доданої вартості за витратами в розрахунку на одне функціонуючу підприємство. Збільшення цих показників обумовлюється тим, що в області працює багато великих прибуткових підприємств в сфері промисловості, будівництва та торгівлі, а також регіон має розвинену логістичну систему, що підвищує спроможність бізнесу не лише забезпечувати виробничу діяльність, а й вигідно здійснювати транспортування та збут продукції.

Чернівецька область, яка відстає від інших регіонів в напрямку розвитку промисловості та загалом виробництва, через відсутність необхідних ресурсів, у

довоєнний період займала найнижчу позицію в рейтингу за рівнем фінансового забезпечення за власними коштами суб'єктів бізнесу. У воєнний період регіон мав не найнижчий рівень фінансового забезпечення за даним показником, оскільки аутсайдером у цьому аспекті була Луганська область.

В цілому за результатами оцінки фінансового забезпечення за власними коштами суб'єктів бізнесу виявлено, що більш фінансово забезпеченими є ті регіони, які швидко адаптувались до нових викликів шляхом перепрофілювання виробництв, розширення діяльності у відповідності до попиту та стали центрами створення нових підприємств чи функціонування перенесеного бізнесу з менш безпечних прифронтових областей.

Важливу роль у фінансовому забезпеченні розвитку регіонів та підвищенні їх конкурентоспроможності, зокрема в частині масштабування інвестиційної діяльності, відіграють кошти зовнішніх інвесторів, які надходять у вигляді прямих іноземних інвестицій. Зокрема, у період війни, прямі іноземні інвестиції виконують не лише функцію фінансування та інвестування, а й є чинниками стабілізації та відновлення інфраструктури, виробництва та в цілому економічної активності регіонів. Варто свідчити, що у перший рік повномасштабної війни в країні, обсяги залучених прямих іноземних інвестицій знизились у кожному із регіонів, окрім Вінницької області, яка станом на кінець 2022 року демонструє високий темп приросту прямих іноземних інвестицій на рівні 5,77% порівняно із 2021 роком (додаток И, табл. И1). Приріст обсягу прямих іноземних інвестицій у Вінницькій області є результатом реінвестування прибутків, отриманих від здійснення діяльності іноземними підприємствами та надходжень інвестицій, забезпечених борговими інструментами. У 2023 та 2024 роках відбулось збільшення залишків прямих іноземних інвестицій в більшості регіонів України, що пояснюється зростанням довіри іноземних інвесторів, незважаючи на суттєві воєнні ризики. Високий порівняно з іншими регіонами, темп приросту залишків прямих іноземних інвестицій відстежується у Волинській, Сумській, Хмельницькій, Черкаській та Чернівецький областях. Однак якщо дивитись на абсолютні зміни, то найбільші надходження прямих іноземних інвестицій

відбулись у м. Києві і абсолютне збільшення їх обсягу становило 1023,93 млн. дол. США станом на кінець 2024 року. Щодо Донецької, Луганської та Херсонської областей, то залишки прямих іноземних інвестицій в даних регіонах у 2022-2024 роках були нульовими. Згідно до даних додатка И (табл. И.2) найбільша частка прямих іноземних інвестицій залучених в країну у 2019-2024 роках була зосереджена у м. Києві. Як у довоєнний так і воєнний періоди, найнижча частка прямих іноземних інвестицій в загальному їх обсязі, залученому в країну припадала на Чернівецьку область, що обумовлюється відсутністю в регіоні великих виробничих підприємств, а також дефіцитом необхідних ресурсів для ведення прибуткового бізнесу (рис. 2.4).

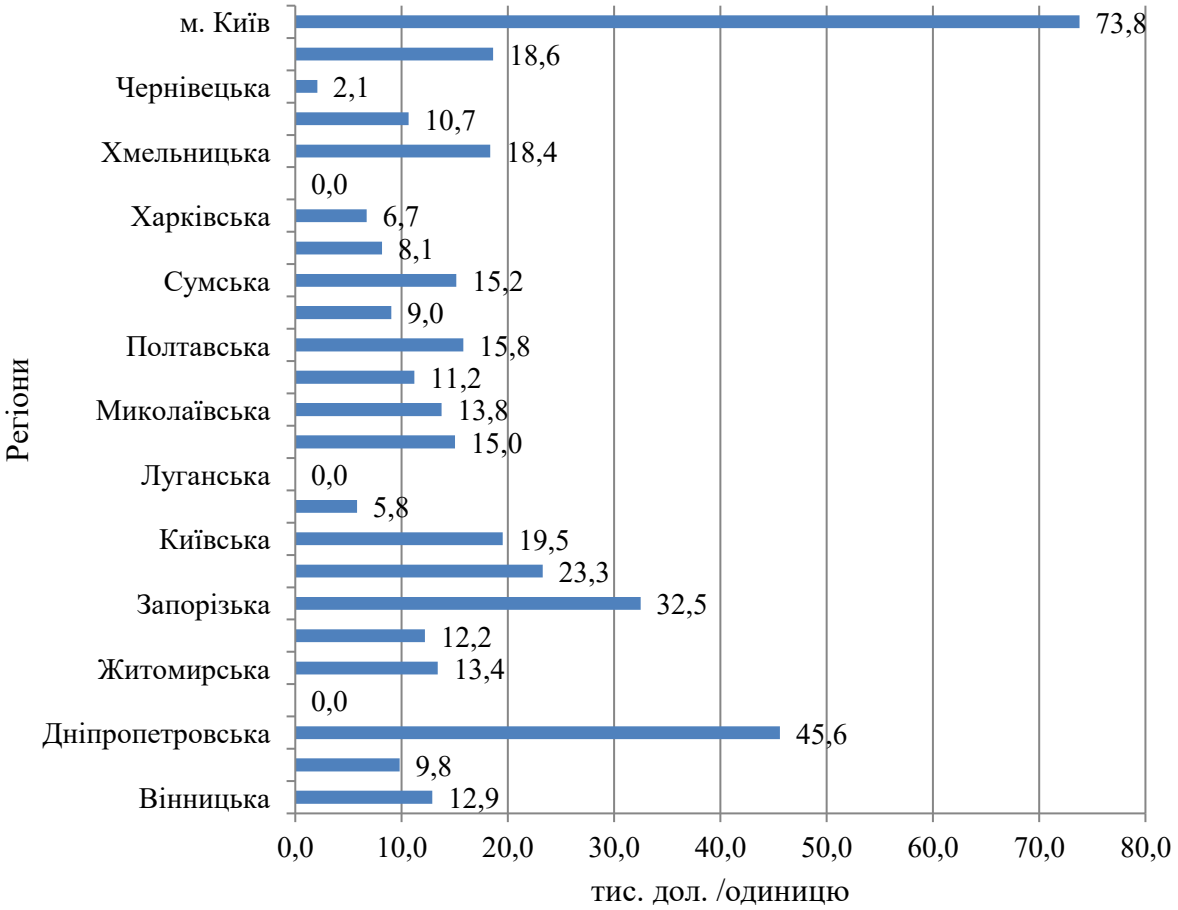

Рисунок 2.4 – Обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в регіони України в розрахунку на один діючий суб’єкт господарювання у 2024 році*

* розраховано за джерелами [213, 215]

На рисунку 2.4 відображено сукупний обсяг залучених прямих іноземних інвестицій в розрахунку на один суб’єкт господарювання в регіонах України у 2024 році. Дані рис. 2.4 показують, що незважаючи на наявність великої кількості діючих суб’єктів господарювання у м. Києві, регіон за обсягами прямих іноземних інвестицій в обчисленні на один суб’єкт господарювання займав лідируючі позиції..

Це пояснюється тим, що в регіоні знаходяться офіси іноземних компаній і великі обсяги іноземних інвестицій концентруються в діяльності великих підприємств. Незважаючи на воєнні ризики, обумовлені ракетними обстрілами, регіон залишається інвестиційно-привабливим для іноземних інвесторів за рахунок його адміністративного статусу, розвиненої транспортної інфраструктури та креативних індустрій. В середньому за 2019-2021 роки на одного суб’єкта господарювання в регіоні припадало 79,443 тис. дол. прямих іноземних інвестицій, а за 2022-2024 роки – 70,759 тис. дол. прямих іноземних інвестицій (додаток И, табл. И.3-И.8).

У таблиці 2.11 відображено інтегральні індекси фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів. Часткові показники для обчислення інтегральних індексів за 2019-2024 роки подані у додатку И (табл. И.3-табл. И.14).

Дані табл. 2.11 показують, що найвищий рівень фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів належав м. Києву як у довоєнний так і воєнний періоди, що пояснюється тим, що у даному регіоні зосереджено найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій. За середнім значенням інтегрального індексу фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів у довоєнний період в трійку лідерів ще входили Дніпропетровська та Донецька області. У воєнний період до трійки лідерів за середнім рівнем фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів, окрім м. Києва ще увійшли Дніпропетровська та Запорізька області. Найнижчий рівень фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів в середньому за 2019-2021 роки був наявним у Чернівецькій, Кіровоградській та Тернопільській областях, а в середньому за

2022-2024 роки найнижчий показник мали також Чернівецька і Кіровоградська області, про те, трійку аутсайдерів доповнила не Тернопільська, а Волинська область.

Таблиця 2.11 – Результати інтегральної оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України за коштами зовнішніх інвесторів*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,245	0,258	0,238	0,348	0,308	0,284	0,247	0,313
Волинська	0,124	0,209	0,216	0,239	0,251	0,232	0,183	0,241
Дніпропетровська	0,473	0,543	0,701	0,752	0,707	0,643	0,572	0,701
Донецька	0,581	0,528	0,553	0,000	0,000	0,000	0,554	0,000
Житомирська	0,266	0,328	0,278	0,370	0,357	0,287	0,291	0,338
Закарпатська	0,125	0,300	0,337	0,328	0,364	0,273	0,254	0,322
Запорізька	0,356	0,381	0,436	0,536	0,507	0,567	0,391	0,537
Івано-Франківська	0,153	0,390	0,456	0,549	0,528	0,444	0,333	0,507
Київська	0,346	0,384	0,325	0,392	0,407	0,323	0,352	0,374
Кіровоградська	0,072	0,198	0,158	0,198	0,225	0,167	0,143	0,197
Луганська	0,287	0,396	0,604	0,000	0,000	0,000	0,429	0,000
Львівська	0,349	0,361	0,320	0,377	0,376	0,334	0,343	0,362
Миколаївська	0,113	0,367	0,322	0,414	0,357	0,263	0,267	0,344
Одеська	0,260	0,333	0,219	0,312	0,343	0,299	0,271	0,318
Полтавська	0,397	0,422	0,412	0,379	0,344	0,271	0,410	0,331
Рівненська	0,163	0,325	0,204	0,243	0,271	0,219	0,230	0,244
Сумська	0,287	0,332	0,250	0,333	0,338	0,318	0,290	0,330
Тернопільська	0,098	0,228	0,202	0,311	0,298	0,184	0,176	0,264
Харківська	0,188	0,250	0,227	0,269	0,272	0,208	0,222	0,250
Херсонська	0,115	0,276	0,229	0,000	0,000	0,000	0,207	0,000
Хмельницька	0,288	0,363	0,295	0,413	0,419	0,420	0,315	0,417
Черкаська	0,141	0,216	0,222	0,262	0,285	0,257	0,193	0,268
Чернівецька	0,044	0,142	0,118	0,172	0,107	0,219	0,102	0,166
Чернігівська	0,199	0,301	0,275	0,377	0,397	0,339	0,259	0,371
м. Київ	0,703	0,891	0,768	0,836	0,905	0,835	0,787	0,859

* розраховано за джерелами [213, 215]

У 2022-2024 роки у Донецькій, Луганській та Херсонській областях були відсутніми прямі іноземні інвестиції, і тому інтегральний індекс у заданих періодах дорівнював нульовому значенню.

Варто відмітити порівняно низький рівень фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів у Волинській області як у довоєнний так і у воєнний періоди. Низький рівень фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів пояснюється тим, що іноземний капітал в основному зосереджений в тих регіонах де є великі промислові підприємства та стратегічна інфраструктура. Разом з тим, після 2022 року більшість західних областей конкурували між собою за іноземні інвестиції і більша їх частина спрямована в регіони з кращою інфраструктурою, більш розвиненими індустріями та логістичними центрами. І у цьому аспекті можна побачити, що у воєнний період відбулось суттєве підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів у Івано-Франківській області, яка за середнім інтегральних індексом за 2022-2024 роки займала 4 рейтингову позицію. Підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів у Івано-Франківській області обумовлено високими порівняно з іншими регіонами темпами росту обсягів прямих іноземних інвестицій, залучених в регіон та високими показниками обсягів прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне діюче підприємство. Зростання прямих іноземних інвестицій у Івано-Франківській області пов’язано із активним розвитком деревообробної промисловості, сільського господарства, будівництва та енергетики. Поряд із цим, одними із вагомих чинників підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів Івано-Франківської області стали: відносна безпечність регіону під час війни, цифровізація економіки, розвиток логістичної системи в контексті підвищення доступності до країн ЄС, а також активна регіональна політика підвищення інвестиційної привабливості області.

Виявлено підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів Хмельницької області, що в основному пов’язано із тим, що в регіоні функціонує багато підприємств із 100% іноземного капіталу в статутному фонді і під час війни, регіон отримав кошти іноземних інвесторів, забезпечені борговими інструментами для швидкого відновлення та розвитку

виробництва, а також відбулось реінвестування прибутку існуючих підприємств з іноземним капіталом.

Загалом, в результаті проведеної оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України за коштами зовнішніх інвесторів, виявлено наступні особливості:

1) найбільш фінансово забезпеченими за коштами зовнішніх інвесторів у довоєнний період були регіони у яких активно розвивалась промисловість та експортно-орієнтоване виробництво;

2) виявлено, що у воєнний період підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами іноземних інвесторів відбулось у тих регіонах, у яких активно розвиваються інформаційні технології, логістика, аграрний бізнес;

3) виявлено, що у період війни на підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів вплинули наявність безпечних умов для розвитку бізнесу, віддаленість від прифронтових регіонів і вигідне географічне розташування поблизу кордонів з країнами ЄС;

4) виявлено, що у воєнний період в окремих регіонах відбулось підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів в результаті отримання ними прямих іноземних інвестицій, забезпечених борговими інструментами;

5) виявлено, що у воєнний період відбулось підвищення рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів у тих регіонах, на території яких функціонували підприємства зі 100% іноземного капіталу і, які для відновлення виробництва після початку повномасштабної війни, усю суму отриманого прибутку реінвестували у бізнес.

За результатами інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів, власними коштами суб’єктів бізнесу та коштами зовнішніх інвесторів, обчислено загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення регіонів України і дані зведено в таблицю 2.12.

Таблиця 2.12 – Динаміка загальних інтегральних індексів фінансового забезпечення регіонів України*

Регіони	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Середнє значення показника 2019-2021 рр	Середнє значення показника 2022-2024 рр.
Вінницька	0,413	0,437	0,484	0,477	0,450	0,443	0,445	0,457
Волинська	0,285	0,467	0,404	0,419	0,438	0,392	0,385	0,416
Дніпропетровська	0,614	0,645	0,816	0,602	0,658	0,604	0,692	0,621
Донецька	0,594	0,642	0,719	0,363	0,354	0,330	0,652	0,349
Житомирська	0,404	0,450	0,439	0,490	0,462	0,399	0,431	0,450
Закарпатська	0,303	0,367	0,415	0,403	0,439	0,441	0,362	0,428
Запорізька	0,443	0,485	0,586	0,425	0,446	0,488	0,505	0,453
Івано-Франківська	0,326	0,434	0,515	0,487	0,490	0,434	0,425	0,471
Київська	0,517	0,531	0,520	0,498	0,567	0,509	0,523	0,525
Кіровоградська	0,342	0,415	0,433	0,423	0,388	0,386	0,397	0,399
Луганська	0,485	0,473	0,561	0,250	0,210	0,192	0,506	0,218
Львівська	0,427	0,439	0,440	0,538	0,524	0,480	0,436	0,514
Миколаївська	0,347	0,442	0,460	0,467	0,423	0,377	0,416	0,423
Одеська	0,419	0,430	0,412	0,419	0,442	0,423	0,420	0,428
Полтавська	0,556	0,628	0,628	0,525	0,511	0,482	0,604	0,506
Рівненська	0,372	0,417	0,411	0,385	0,396	0,354	0,400	0,379
Сумська	0,447	0,567	0,498	0,457	0,461	0,493	0,504	0,470
Тернопільська	0,735	0,420	0,440	0,441	0,426	0,411	0,532	0,426
Харківська	0,362	0,418	0,412	0,340	0,382	0,357	0,397	0,360
Херсонська	0,325	0,396	0,449	0,216	0,204	0,225	0,390	0,215
Хмельницька	0,421	0,482	0,501	0,506	0,460	0,493	0,468	0,486
Черкаська	0,383	0,415	0,448	0,444	0,464	0,434	0,415	0,448
Чернівецька	0,252	0,311	0,297	0,360	0,306	0,346	0,287	0,337
Чернігівська	0,411	0,539	0,552	0,518	0,467	0,499	0,501	0,495
м. Київ	0,725	0,765	0,698	0,735	0,830	0,801	0,729	0,789

* розраховано за джерелами [213-215]

Згідно даних табл. 2.12 найвищий рівень фінансового забезпечення у довоєнний та воєнний періоди належав м. Києву. Разом з тим, до трійки лідерів за рівнем фінансового забезпечення регіону у довоєнний період належали Дніпропетровська та Донецька області, а у воєнний період – Дніпропетровська та Київська області. Високе значення рівня фінансового забезпечення м. Києва є в основному результатом впливу високого рівня фінансового забезпечення за коштами зовнішніх інвесторів та власними коштами суб'єктів бізнесу.

Щодо Дніпропетровської області, то високе значення середнього інтегрального індексу фінансового забезпечення регіону (2 місце в рейтингу у довоєнний та воєнний періоди) пояснюється відносно достатніми обсягами доходів місцевих бюджетів, власних коштів суб'єктів бізнесу та коштів зовнішніх інвесторів.

У довоєнний період (2019-2021 роки) 3 місце в рейтингу регіонів за рівнем фінансового забезпечення займала Донецька область, що пов'язано із відносно високим порівняно з іншими регіонами рівнем фінансового забезпечення за доходами місцевих бюджетів та коштами зовнішніх інвесторів.

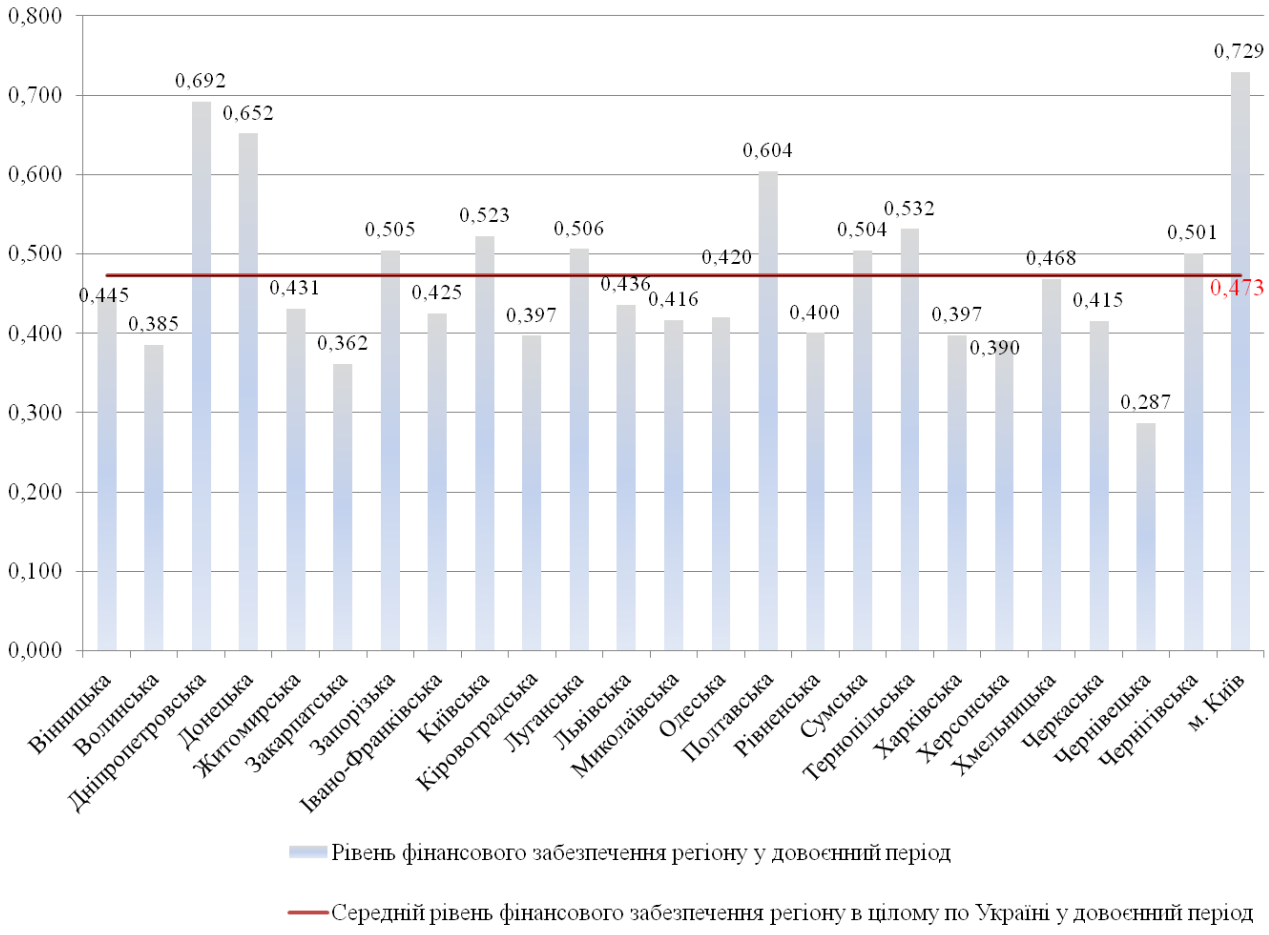

Рисунок 2.5 – Порівняння рівнів фінансового забезпечення регіонів України із середнім рівнем фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні у довоєнний період*

*розраховано автором

На основі даних табл. 2.12 обчислено середнє значення рівня фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні та згідно до рисунка 2.5, варто відмітити, що у довоєнний період, вищий за середній рівень фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні, належав Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Луганській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Чернігівській областям та м. Києву.

На рисунку 2.6 відображено рівні фінансового забезпечення регіонів України у воєнний період та середній рівень фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні у воєнний період.

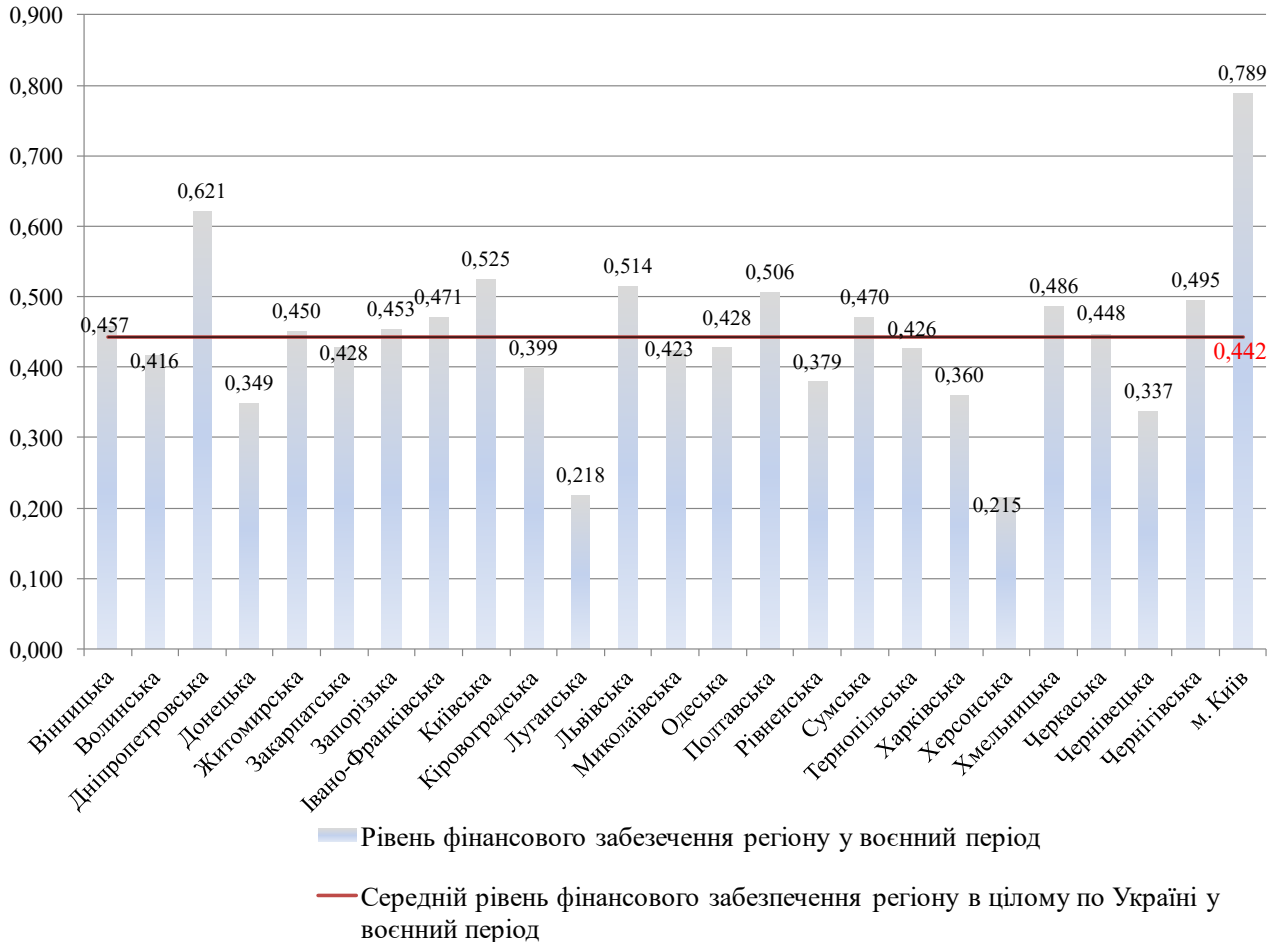

Рисунок 2.5 – Порівняння рівнів фінансового забезпечення регіонів України із середнім рівнем фінансового забезпечення регіону в цілому по Україні у воєнний період

Згідно до даних рисунка 2.6, можна свідчити, що у воєнний період вищий від середнього по регіону в цілому по Україні, рівень фінансового забезпечення належав Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Полтавській, Сумській, Хмельницькій, Чернігівській, Черкаській областям та м. Києву.

Найнижчий рівень фінансового забезпечення регіону за середнім значенням показника у довоєнний період належав Чернівецькій області, а у воєнний період – Херсонській області. Загалом, варто відмітити, що Чернівецька область мала як у довоєнний так і воєнний періоди досить низький рівень фінансового забезпечення, що в основному обумовлено низькою промисловою базою та незадовільним виробничим потенціалом, що не дає можливість генерувати великі надходження у місцеві бюджети, забезпечувати високі заробітні плати в регіоні, збільшувати власні кошти суб'єктів бізнесу і сприяти залученню інвестицій. Зважаючи на результати інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності регіонів Україні та рівня їх фінансового забезпечення, здійснено групування регіонів за цими двома ознаками у довоєнний та воєнний періоди і дані зведено у таблицю 2.13.

Таблиця 2.13. – Групування регіонів за рівнем конкурентоспроможності та фінансового забезпечення у довоєнний та воєнний періоди

Групи регіонів	Регіони за рівнем конкурентоспроможності	Регіони за рівнем фінансового забезпечення
1	2	3
Довоєнний період 2019-2021 рр.		
Лідери	м. Київ, Дніпропетровська, Донецька	м. Київ, Дніпропетровська, Донецька
Високий рівень	Запорізька	Київська, Полтавська, Тернопільська
Помірний рівень	Київська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська	Вінницька, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
Низький рівень	Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Одеська, Рівненська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська, Чернівецька	Волинська, Закарпатська, Кіровоградська, Харківська, Херсонська, Чернівецька

Продовження таблиці 2.13

1	2	3
Воєнний період 2022-2024 рр.		
Лідери	м. Київ, Дніпропетровська	м. Київ
Високий рівень	Вінницька, Київська, Тернопільська	Дніпропетровська, Київська, Львівська, Полтавська
Помірний рівень	Волинська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська	Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
Низький рівень	Луганська, Херсонська, Чернівецька	Донецька, Луганська, Херсонська, Чернівецька

Дані, щодо рейтингу регіонів за середніми інтегральними індексами конкурентоспроможності та фінансового забезпечення регіонів України у довоєнний та воєнний періоди відображено у Додатку К (табл. К.1).

Згідно до даних табл. 2.13 варто свідчити, що м. Київ є лідером серед усіх регіонів як за рівнем конкурентоспроможності так і за рівнем фінансового забезпечення у довоєнний та воєнний періоди. У довоєнний період до регіонів лідерів як за рівнем конкурентоспроможності так і рівнем фінансового забезпечення увійшли м. Київ, Донецька та Дніпропетровська області. У воєнний період до регіонів лідерів за рівнем конкурентоспроможності увійшли м. Київ та Дніпропетровська область, а за рівнем фінансового забезпечення – лише м. Київ.

Виявлено, що у довоєнний період Луганська область за рівнем конкурентоспроможності перебувала на останній рейтинговій позиції, а за рівнем фінансового забезпечення на сьомій рейтинговій позиції, відповідно мала низький рівень конкурентоспроможності та помірний рівень фінансового забезпечення. Така ситуація пояснюється тим, що в Луганській області розвивалась важка промисловість, яка генерувала великі податки до місцевих бюджетів, високі заробітні плати та доходи, однак технології виробництва були застарілими. Загалом, низька конкурентоспроможність підтверджувалась малими обсягами інвестицій та інновацій, а також регіон відображався низьким забезпеченням трудовими ресурсами через масовий відтік молодих спеціалістів.

Виявлено, що Харківська область у довоєнний період мала помірний рівень конкурентоспроможності, однак порівняно з іншими регіонами відзначались низьким рівнем фінансового забезпечення. Це пояснюється тим, що економіка даного регіону була диверсифікована та гнучка, але не генерувала великих доходів, порівняно із регіонами, у яких функціонували потужні підприємства в сфері важкої промисловості. Також конкурентоспроможність даного регіону підтверджується високим забезпеченням трудовими ресурсами, що також є вагомим чинником формування конкурентних переваг.

В результаті аналізу також виявлено, що у довоєнний період окремі регіони мали помірний рівень фінансового забезпечення, про те характеризувались низьким рівнем конкурентоспроможності (Вінницька, Житомирська, Івано-Франківська, Луганська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області). Така особливість пояснюється тим, що фінансове забезпечення регіонів пов'язано із їх спеціалізацією і відповідно розвитком підприємств в певній сфері, які через податковий механізм формують доходи місцевих бюджетів, однак економіка не є диверсифікованою в сфері розвитку різних креативних індустрій, які проваджують інновації, генерують інвестиції та забезпечують регіонам надходження від експорту. Зокрема, Житомирська область спеціалізується на видобутку каменю та деревини, Чернігівська та Хмельницька області – на аграрному виробництві, Одеська область – на торгівлі та розвитку транспортної галузі, Луганська область – металургійне виробництво, машинобудування та хімічна промисловість. Незадовільна конкурентоспроможність є наслідком використання застарілих технологій, низької інноваційної та інвестиційної активності, а також відсутності достатнього забезпечення трудовими ресурсами через відтік кваліфікованих кадрів.

За даними інтегральної оцінки у воєнний період, виявлено, що певні регіони, маючи помірний рівень фінансового забезпечення, мали порівняно з іншими регіонами високий рівень конкурентоспроможності (Вінницька та Тернопільська області). Це обумовлено гнучкою економікою даних регіонів,

активізацією малого та середнього бізнесу в сфері інновацій, наявністю релокованих суб'єктів бізнесу із прифронтових областей, однак залишається проблемою відсутність великих джерел доходів для місцевих бюджетів та суб'єктів бізнесу, що зумовлює їх відставання в напрямку фінансового забезпечення.

Також виявлено, що окремі регіони у воєнний період маючи високий рівень фінансового забезпечення, мали порівняно з іншими регіонами помірний рівень конкурентоспроможності (Львівська та Полтавська). Дана ситуація пояснюється тим, що високе фінансове забезпечення пов'язане із більш тимчасовими грошовими потоками в регіонах, які не створюють конкурентних виробництв та не впливають на інвестиційну та інноваційну діяльність регіонів.

В цілому за результатами оцінки фінансового забезпечення регіонів України, виявлено наступні особливості:

- не усі регіони, що мають відносно високий рівень фінансового забезпечення, характеризуються відносно високим порівняно з іншими регіонами, рівнем конкурентоспроможності;

- регіони, що відзначались відносно високим рівнем фінансового забезпечення та відносно низьким рівнем конкурентоспроможності, в більшій мірі спеціалізуються на певних видах діяльності і мають менш диверсифіковану економіку і відстають в сфері креативних індустрій;

- у воєнний період відбулось підвищення рівня фінансового забезпечення окремих регіонів за рахунок тимчасових грошових потоків, що не впливають на створення нових конкурентних виробництва і відповідно високий рівень фінансового забезпечення даних областей не дає їм можливості бути високо конкурентними порівняно з іншими регіонами;

- виявлено, що підвищення рівня фінансового забезпечення окремих регіонів у воєнний період є результатом реінвестування прибутку діючих іноземних підприємств, що не дає можливості створювати нові виробництва, а лише впливає на відбудову та підтримку діяльності;

- виявлено, що окремі регіони, маючи відносно низький рівень фінансового забезпечення генерують відносно високий рівень конкурентоспроможності, що пояснюється наявністю в регіонах підприємств різних сфер діяльності (диверсифікована економіка) та їх здатністю і можливостями забезпечувати інновації, впливати на масштаби виробництва, реалізації та інвестицій, при цьому працювати менш рентабельно і мало здійснювати позитивного впливу на середній рівень заробітних плат, доходи місцевих бюджетів;

- виявлено, що головними чинниками підвищення рівня фінансового забезпечення регіонів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності є спрямування грошових потоків в розвиток інноваційних технологій, експортно орієнтованих виробництв, що дозволить не лише збільшити масштаби виробництва та реалізації, а й дозволить забезпечити ріст трудових ресурсів і стане головним джерелом фінансування розвитку територій у повоєнний період.

Висновки до розділу 2

1. Проведено аналіз існуючих методик оцінки конкурентоспроможності регіонів України, що дало можливість сформувати власний підхід до здійснення інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди, який базується на використанні низки часткових показників, розмежованих за обсягами виробничої та збутової діяльності, за забезпеченістю трудовими ресурсами, за інноваційним розвитком та масштабами інвестиційної діяльності.

2. В результаті вивчення існуючих напрацювань в сфері аналітичного дослідження джерел фінансового забезпечення регіонів України, сформовано власний підхід до проведення інтегральної оцінки фінансового забезпечення регіонів України, який базується на зведенні в інтегральні індекси часткових показників в межах таких напрямів як за доходами місцевих бюджетів, за власними коштами суб’єктів бізнесу, за коштами зовнішніх інвесторів.

3. Визначено та детально описано математичні інструменти зведення часткових показників в межах конкурентоспроможності та фінансового забезпечення регіонів України в групові та загальні інтегральні індекси, результати обчислення яких, дозволяють виявити особливості регіонів у цих напрямках, встановити їх рейтингові позиції та здійснити групування у довоєнний та воєнний періоди.

4. На основі розробленої методики інтегральної оцінки, здійснено обчислення групових та загальних інтегральних індексів конкурентоспроможності за 2019-2024 роки, що дозволило окремо розрахувати середні значення показників у довоєнний (2019-2021 роки) та воєнний (2022-2024 роки) періоди. В результаті проведених розрахунків виявлено, що до регіонів лідерів за рівнем конкурентоспроможності у довоєнний період входили м. Київ, Донецька та Дніпропетровська області, а у воєнний період – м. Київ та Дніпропетровська область. Виявлено, що найнижчий рівень конкурентоспроможності як у довоєнний так і воєнний періоди належав Луганській області.

5. В результаті інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України, виявлено, що основними чинниками її формування у довоєнний період були масштаби виробництва та реалізації продукції, забезпеченість населення робочими місцями, обсяги інвестицій у розширення та оновлення виробничих потужностей, а також розвиток інноваційних індустрій.

6. Виявлено, що головними чинниками впливу на формування конкурентоспроможності регіонів у воєнний період стали: безпека та віддаленість від прифронтових регіонів; швидка адаптація до нових умов розвитку; можливість швидкої відбудови пошкодженої інфраструктури; наявність вигідного транспортного сполучення із ринками збуту; наявність стратегічних виробництв; відкриття нових та інноваційний розвиток існуючих суб’єктів малого та середнього бізнесу; приплив трудових ресурсів внаслідок внутрішньої міграції; функціонування релокованого бізнесу.

7. В результаті інтегральної оцінки рівня фінансового забезпечення регіонів України, виявлено, що лідером за середнім значенням інтегрального показника у воєнний та довоєнний періоди виступає м. Київ. Найнижчий рівень фінансового забезпечення за середнім значенням загального інтегрального показника у 2019-2021 роках належав Чернівецькій області, а за середнім значенням загального інтегрального показника у 2022-2024 роках – Херсонській області.

8. В результаті інтегральної оцінки рівня фінансового забезпечення, виявлено, що у довоєнний період до ключових чинників впливу на здатність регіону бути фінансово забезпеченим належали: наявність великого бізнесу, що забезпечував високі заробітні плати і надходження до місцевих бюджетів у вигляді частини ПДФО; активне бізнес-середовище, що забезпечувало надходження до місцевих бюджетів у вигляді єдиного податку; розвинена інфраструктура та наявність ресурсів, що стимулювало приплив коштів зовнішніх інвесторів; наявність стратегічних та експортноорієнтованих виробництв, які сприяли росту чистого прибутку підприємств.

9. Виявлено, що порівняно з іншими регіонами, високий рівень фінансового забезпечення у воєнний період належав тим регіонам, які мають відносно безпечні умови для функціонування бізнесу та забезпечення населення робочими місцями. В результаті оцінки фінансового забезпечення, виявлено, що пріоритетними чинниками фінансового забезпечення регіонів у воєнний період були: наявність підприємств з іноземними інвестиціями, які задля швидкого відновлення та розвитку реінвестували чистий прибуток в бізнес; наявність високотехнологічних рентабельних виробництв, які швидко адаптувались до нових змін; наявність певної спеціалізації регіону; збільшення податків із заробітної плати в результаті збільшення найманих працівників за рахунок внутрішньої міграції населення.

10. Виявлено, що як у довоєнний так і воєнний періоди, окремі регіони відрізнялись за рівнями фінансового забезпечення та конкурентоспроможності, що пояснюється тим, що наявність достатнього обсягу джерел фінансування не

забезпечувало значні інвестиційні вкладення та не генерувало розширення бізнесу в контексті впровадження інновацій чи нарощення його масштабів. Разом з тим, висока конкурентоспроможність регіону не завжди відповідала високому рівню фінансового забезпечення, зокрема у воєнний період, що пояснюється диверсифікованою та гнучкою економікою даних регіонів, однак відсутністю великих джерел доходів як для місцевих бюджетів так і бізнесу.

РОЗДІЛ 3
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

3.1 Економетричне моделювання впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів України

В умовах посилення міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку питання формування конкурентоспроможності регіонів набуває особливої наукової та практичної значущості. Для України ця проблема є надзвичайно актуальною з огляду на глибокі структурні диспропорції, різний рівень фінансової спроможності територій, неоднакову інвестиційну активність та асиметрію економічного потенціалу регіонів. За таких умов ефективність регіональної політики значною мірою залежить від наявності науково обґрунтованих інструментів оцінювання факторів, що визначають конкурентні позиції територій.

Фінансове забезпечення розвитку територій виступає одним із ключових системоутворюючих чинників конкурентоспроможності, оскільки саме через бюджетні ресурси, фінансові результати діяльності підприємств та інвестиційні потоки формується економічна база розвитку територій. Разом з тим складність соціально-економічних процесів у регіонах зумовлює необхідність не лише якісного, а й кількісного аналізу взаємозв’язків між фінансовими показниками та інтегральними результатами розвитку.

У цьому контексті застосування економетричного моделювання є методологічно доцільним, оскільки воно дозволяє перейти від описових узагальнень до формалізованої оцінки сили, напряму та статистичної значущості впливу окремих факторів на рівень конкурентоспроможності регіонів. Побудова багатофакторної моделі створює можливість емпірично перевірити, які саме складові фінансового забезпечення мають найбільший вплив, а також

сформувати науково обґрунтовану основу для подальшого розроблення управлінських рішень у сфері фінансової політики територій.

У даному розділі роботи зосередимося на побудові та емпіричній верифікації багатофакторної економетричної моделі, яка пояснює варіацію загального інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів України (у) на основі ключових показників фінансового забезпечення регіонів, до яких входять: доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю (х1); доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу (х2); доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу (х3); доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю (х4); темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, % (х5); чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю (х6); додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю (х7); чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу (х8); чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю (х9); темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, % (х10); темп приросту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, % (х11); питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, % (х12); обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн (х13); обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю (х14); обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю (х15).

Для досягнення поставленого завдання сформуємо систему потенційних пояснювальних змінних; здійснемо кореляційний аналіз і виявимо проблему мультиколінеарності; виконаємо відбір факторів з урахуванням статистичних і теоретичних критеріїв; оцінимо параметри багатофакторної регресійної моделі та проаналізуємо її якість і економічний зміст отриманих результатів.

У якості основного інструментарію використано метод найменших квадратів (МНК) у межах класичної лінійної регресійної моделі. З метою формування економетричної моделі, що пояснює варіацію інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів України, на першому етапі дослідження було здійснено кореляційний аналіз між результативною змінною та системою з двадцяти потенційних пояснювальних показників, які характеризують фіскальну спроможність регіонів, фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання, добробут населення та інвестиційну привабливість.

Матриця парних коефіцієнтів кореляції між пояснюючими змінними регресійної моделі представлена у табл.3.1.

Отримані результати свідчать про наявність істотних відмінностей у силі зв'язку між окремими показниками та інтегральним індексом конкурентоспроможності. Найвищі коефіцієнти кореляції з результативною ознакою продемонстрували показники, що відображають бюджетну складову, фінансову ефективність бізнесу та інвестиційну активність територій.

Це підтверджує тезу про те, що конкурентоспроможність регіону формується під впливом як фінансових ресурсів публічного сектору, так і реальної економічної активності приватного сектору та зовнішніх джерел капіталу.

Таблиця 3.1 - Матриця парних коефіцієнтів кореляції між пояснюючими змінними регресійної моделі

	y	*x1*	*x2*	*x3*	*x4*	*x5*	*x6*	*x7*	*x8*	*x9*	*x10*	*x11*	*x12*	*x13*	*x14*	*x15*
y	1,000															
x1	-0,300	1,000														
x2	0,870	-0,552	1,000													
x3	-0,610	0,487	-0,543	1,000												
x4	0,605	0,081	0,532	-0,184	1,000											
x5	0,700	-0,670	0,799	-0,805	0,203	1,000										
x6	0,833	-0,029	0,718	-0,518	0,620	0,561	1,000									
x7	0,676	0,011	0,570	-0,424	0,558	0,298	0,691	1,000								
x8	0,769	-0,284	0,782	-0,532	0,505	0,686	0,926	0,531	1,000							
x9	0,870	-0,353	0,891	-0,449	0,637	0,613	0,848	0,707	0,825	1,000						
x10	0,222	-0,296	0,155	-0,538	-0,111	0,523	0,284	-0,281	0,402	0,078	1,000					
x11	0,298	-0,340	0,382	-0,507	-0,110	0,643	0,148	0,001	0,248	0,124	0,472	1,000				
x12	0,772	-0,406	0,813	-0,301	0,458	0,484	0,590	0,627	0,557	0,897	-0,121	0,071	1,000			
x13	0,461	-0,428	0,422	-0,415	0,317	0,424	0,278	0,135	0,334	0,356	0,302	0,324	0,374	1,000		
x14	0,787	-0,336	0,703	-0,462	0,489	0,559	0,610	0,348	0,604	0,668	0,259	0,286	0,664	0,822	1,000	
x15	0,833	-0,434	0,814	-0,419	0,561	0,555	0,624	0,521	0,603	0,847	0,071	0,188	0,898	0,698	0,911	1,000

Разом з тим, аналіз парних коефіцієнтів кореляції між незалежними змінними виявив наявність надзвичайно тісних зв’язків між багатьма показниками, особливо тими, що характеризують прибутковість підприємств та інвестиційну активність. Значення коефіцієнтів кореляції в окремих випадках перевищували 0,9, що є ознакою сильної мультиколінеарності та свідчить про дублювання однієї й тієї самої інформації у різних нормуваннях. Така структура даних унеможливлює безпосереднє використання повного набору змінних у класичній регресійній моделі, оскільки призводить до нестабільності оцінок параметрів та зростання їх стандартних помилок.

З огляду на це відбір факторів для подальшого моделювання здійснювався не лише за статистичними критеріями, а й з урахуванням теоретичної інтерпретації показників. Було використано комбінований підхід, що поєднує оцінку сили зв’язку з результативною змінною, аналіз мультиколінеарності та економічну доцільність включення показників до моделі.

У результаті відбору сформовано компактну систему пояснювальних змінних, що репрезентує ключові блоки соціально-економічних детермінант конкурентоспроможності регіонів України. До фінальної специфікації моделі включено показники, які характеризують фіскальну динаміку регіону, фінансову результативність суб’єктів господарювання та інвестиційну привабливість територій.

Даний підхід забезпечує поєднання статистичної доцільності відбору з економічною змістовністю моделі та дозволяє охопити основні канали впливу фінансових факторів на інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів.

Отримані результати створять науково коректне підґрунтя для наступного етапу дослідження – побудови та оцінювання багатофакторної регресійної моделі конкурентоспроможності регіонів України.

У результаті до фінальної специфікації моделі було включено змінні: темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, % (x5); чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю (x6); питома вага регіону в загальному обсязі

залучених прямих іноземних інвестицій в країну, % (x12); обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю (x14), які демонструють прийнятний рівень взаємної кореляції та водночас зберігають економічну змістовність.

Таким чином, остаточна економетрична модель має вигляд:

$$Y = \beta 0 + \beta 1X5 + \beta 2X6 + \beta 3X12 + \beta 4X14 + \varepsilon \quad (3.1)$$

де,

y - загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів України;

x5 - темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %;

x6 - чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю;

x12 - питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %;

x14 - обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю;

ε – випадкова похибка моделі.

На основі проведеного кореляційного аналізу та поетапного відбору факторів із урахуванням критеріїв статистичної значущості, низької мультиколінеарності та теоретичної обґрунтованості було побудовано багатофакторну регресійну модель, що описує залежність загального інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів України від ключових фінансових детермінант.

У результаті отримуємо рівняння регресії, яке має вигляд:

y=-0,0043+0,2144 x5+0,279410469x6 +0,187154473x12+0,125884311 x14+ε,

Важливим етапом аналізу є перевірка загальної якості моделі та пояснювальної здатності. Для цього доцільно проаналізувати основні статистичні характеристики моделі, зокрема множинний коефіцієнт кореляції, коефіцієнт детермінації, скоригований коефіцієнт детермінації та стандартну похибку. Саме ці показники дозволяють оцінити, наскільки адекватно побудована модель відображає зв'язок між інтегральним індексом конкурентоспроможності регіонів України та включеними до неї фінансовими детермінантами.

Зазначимо, що значення множинного коефіцієнта кореляції R = 0,940559 свідчить про дуже тісний зв'язок між результативною ознакою та сукупністю факторних змінних. Коефіцієнт детермінації R^2 = 0,885 показує, що 88,47% варіації залежної змінної пояснюється включеними до моделі факторами. Скоригований коефіцієнт детермінації на рівні 0,862 підтверджує стійку пояснювальну здатність моделі з урахуванням кількості факторів. Стандартна похибка 0,0520 є відносно невеликою, що свідчить про достатньо високу точність моделювання. Отже, модель характеризується високою якістю та може бути використана для подальшого економетричного аналізу.

Оцінки параметрів регресії подана у табл.3.2.

Таблиця 3.2 - Оцінки параметрів регресії

Змінна	Коефіцієнт β	Стандартна помилка	t-статистика	p-value
Константа	-0,00431	0,066543	-0,06478	0,948991
X5	0,214385	0,103105	2,079292	0,050669
X6	0,27941	0,071501	3,907811	0,000873
X12	0,187154	0,07473	2,504416	0,021034
X14	0,125884	0,058454	2,153548	0,043656

Результати оцінювання параметрів регресійної моделі засвідчують переважно статистично значущий позитивний вплив факторних змінних на результативну ознаку. Найбільш вагомим чинником є X6, коефіцієнт якої

становить 0,27941 за p-value = 0,000873, що підтверджує її високу статистичну значущість. Змінні X12 та X14 також мають позитивний і статистично підтверджений вплив на залежну змінну. Змінна X5 демонструє позитивний, але гранично значущий вплив, оскільки її p-value незначно перевищує 0,05. Вільний член моделі є статистично незначущим, що не знижує загальної аналітичної цінності моделі, якщо основний акцент дослідження спрямований на інтерпретацію факторних впливів.

Оцінене рівняння регресії описує залежність інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів України (y) від чотирьох факторних змінних, кожна з яких має конкретний економічний зміст.

Коефіцієнт при змінній X5 (темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів) становить 0,2144. Це означає, що за збільшення темпу росту бюджетних доходів на 1 відсотковий пункт за незмінних інших умов інтегральний індекс конкурентоспроможності регіону зростає в середньому на 0,2144 одиниці. Така ситуація відображає пряму залежність між фіскальною динамікою регіону та його конкурентними позиціями. Тобто нарощування бюджетної бази розширює фінансові можливості органів місцевого самоврядування для реалізації інфраструктурних, соціальних та інвестиційних програм.

Коефіцієнт при змінній X6 (чистий прибуток підприємств у розрахунку на 1 функціонуюче підприємство) становить 0,2794 і є найбільшим за абсолютною величиною серед усіх регресорів. За збільшення питомого чистого прибутку на 1 тис. грн. на одне підприємство інтегральний індекс зростає на 0,2794 одиниці. Це свідчить про те, що фінансова результативність суб’єктів господарювання є ключовим структурним детермінантом конкурентоспроможності регіону, оскільки прибуткові підприємства генерують податкові надходження, забезпечують зайнятість та формують попит на регіональному ринку.

Коефіцієнт при змінній X12 (питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій) становить 0,1872. Показує, що зростання частки регіону в загальнонаціональному обсязі ПІІ на 1 відсотковий

пункт супроводжується підвищенням інтегрального індексу конкурентоспроможності на 0,1872 одиниці. Даний показник відображає інвестиційну привабливість регіону в загальнонаціональному вимірі та демонструє, що концентрація іноземного капіталу є значущим чинником формування конкурентних переваг територій.

Коефіцієнт при змінній X14 (обсяг ПІІ у розрахунку на одне підприємство) становить 0,1259 і є найменшим за величиною серед регресорів, проте статистично значущим (p = 0,0437). Збільшення питомого обсягу прямих іноземних інвестицій на 1 тис. дол. США на одне підприємство підвищує інтегральний індекс конкурентоспроможності на 0,1259 одиниці. Цей показник характеризує інтенсивність іноземного інвестування на мікрорівні і відображає реальний вплив зовнішнього капіталу на технологічну модернізацію, підвищення продуктивності та ринкову капіталізацію підприємств регіону.

Таким чином, у сукупності модель демонструє, що конкурентоспроможність регіонів України формується через три взаємопов’язані канали: бюджетно-фіскальний (X5), корпоративно-фінансовий (X6) та інвестиційний (X12, X14). Причому найвагомішим структурним детермінантом є фінансова результативність підприємницького сектору.

Отримані результати економетричного моделювання засвідчили, що конкурентоспроможність регіонів України формується під впливом комплексу фінансових чинників, серед яких найбільш значущими є фіскальна динаміка місцевих бюджетів, фінансова результативність підприємницького сектору та інвестиційна активність. Побудована багатофакторна модель дала змогу кількісно підтвердити наявність стійкого зв’язку між рівнем фінансового забезпечення та інтегральним індексом конкурентоспроможності регіонів, а також визначити основні канали такого впливу.

Зокрема, бюджетно-фіскальний канал відображає роль зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів у формуванні фінансової спроможності територій. Корпоративно-фінансовий канал характеризує значення прибутковості підприємств як джерела економічної активності, зайнятості,

податкових надходжень і внутрішнього інвестиційного потенціалу. Інвестиційний канал розкриває вплив прямих іноземних інвестицій на модернізацію економіки регіонів, посилення їх ринкових позицій і формування довгострокових конкурентних переваг.

Водночас економетрична модель, попри високу пояснювальну здатність, не вичерпує всієї складності просторових змін, що відбулися в регіональному розвитку України в умовах війни. Вона дає відповідь на питання про те, які фінансові чинники статистично впливають на конкурентоспроможність, однак потребує доповнення інструментом, здатним відобразити міжрегіональні відмінності у характері зміни позицій регіонів у довоєнний і воєнний періоди. Саме тому наступним етапом дослідження є типологізація регіонів за характером воєнної трансформації їх конкурентоспроможності та фінансового забезпечення.

Для цього використано результати групування регіонів за рівнем конкурентоспроможності та фінансового забезпечення у довоєнному періоді 2019–2021 рр. і воєнному періоді 2022–2024 рр. Порівняння групової належності регіонів у двох часових інтервалах дозволило побудувати матрицю, яка відображає не лише зміну позицій окремих регіонів, а й загальну спрямованість структурних зрушень у регіональній системі. Такий підхід забезпечує перехід від кількісної оцінки факторного впливу до просторової інтерпретації наслідків війни для регіонального розвитку.

Поєднання економетричного аналізу з типологізацією регіонів має важливе методичне значення. Економетрична модель дає змогу визначити ключові фінансові детермінанти конкурентоспроможності, тоді як типологія дозволяє встановити, у яких регіонах ці детермінанти потребують посилення, відновлення або більш ефективного використання. У такий спосіб формується аналітична основа для диференційованого підходу до фінансового забезпечення повоєнного відновлення регіонів України.

З огляду на це типологізація регіонів за характером воєнної трансформації розглядається як логічне продовження економетричного моделювання. Вона дозволяє визначити групи регіонів, у яких зміна конкурентоспроможності

супроводжувалася відповідною зміною фінансового забезпечення, а також виявити асиметричні ситуації, коли посилення конкурентних позицій не було підкріплене зростанням фінансової бази або, навпаки, покращення фінансового забезпечення ще не трансформувалося у вищий рівень конкурентоспроможності. Саме такі відмінності є важливими для обґрунтування пріоритетів повоєнної фінансової політики на регіональному рівні.

Отже, результати економетричного аналізу створюють науково обґрунтовану основу для визначення ключових каналів впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів, а авторська типологія дає змогу адаптувати ці висновки до конкретних груп регіонів з урахуванням характеру їх воєнної трансформації. Це дозволяє перейти від загального висновку про значущість фінансових чинників до формування диференційованих напрямів повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України.

Типологія регіонів за характером воєнної трансформації представлена у табл.3 3.

Побудована типологія регіонів за характером воєнної трансформації засвідчує, що вплив війни на територіальний розвиток України був неоднорідним. Воєнний період не лише поглибив наявні міжрегіональні диспропорції, а й змінив конфігурацію регіональної ієрархії. Частина регіонів втратила довоєнні позиції, інші, навпаки, посилили конкурентні або фінансові характеристики.

Отже, війна виступила не тільки чинником руйнування, а й фактором просторового перерозподілу економічної активності, фінансових потоків, підприємницького потенціалу та інституційної спроможності територій.

Таблиця 3.3 – Типологія регіонів за характером воєнної трансформації з урахуванням результуючого рівня розвитку

Тип трансформації	Зміна конкуренто-спроможності	Зміна фінансового забезпечення	Результуючий рівень конкурентоспроможності / фінансового забезпечення у 2022–2024 рр.	Регіони
Подвійне посилення	Покращення	Покращення	Помірний / помірний	Волинська, Закарпатська, Кіровоградська
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Покращення	Без змін	Високий / помірний	Вінницька
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Покращення	Без змін	Високий / високий	Київська
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Покращення	Без змін	Помірний / помірний	Житомирська, Івано-Франківська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
Конкурентне посилення за фінансового послаблення	Покращення	Погіршення	Високий / помірний	Тернопільська
Фінансове посилення за стабільної конкурентоспроможності	Без змін	Покращення	Помірний / високий	Львівська
Фінансове посилення за стабільної конкурентоспроможності	Без змін	Покращення	Помірний / помірний	Харківська
Стабільне положення	Без змін	Без змін	Лідер / лідер	м. Київ
Стабільне положення	Без змін	Без змін	Помірний / високий	Полтавська
Стабільне положення	Без змін	Без змін	Помірний / помірний	Миколаївська, Сумська
Стабільне положення	Без змін	Без змін	Низький / низький	Херсонська, Чернівецька
Фінансове послаблення за стабільної конкурентоспроможності	Без змін	Погіршення	Лідер / високий	Дніпропетровська
Фінансове послаблення за стабільної конкурентоспроможності	Без змін	Погіршення	Низький / низький	Луганська
Конкурентне послаблення за фінансової стабільності	Погіршення	Без змін	Помірний / помірний	Запорізька
Подвійне послаблення	Погіршення	Погіршення	Помірний / низький	Донецька

Найбільш сприятливий тип трансформації сформували Волинська, Закарпатська та Кіровоградська області, які продемонстрували подвійне посилення. Зокрема, покращення конкурентоспроможності та фінансового забезпечення. Водночас результуючий рівень цих регіонів залишається помірним за обома параметрами. Це важливе уточнення. Йдеться не про сформоване лідерство, а про позитивну динаміку переходу з нижчих позицій до більш стійкого стану. Для таких регіонів повоєнне відновлення має бути спрямоване на закріплення досягнутого результату, нарощення фінансової бази місцевого розвитку, підтримку підприємництва, інфраструктурну модернізацію та перетворення воєнної адаптації у довгострокові конкурентні переваги.

Найчисельнішою є група регіонів конкурентного посилення за фінансової стабільності. До неї належать Вінницька, Київська, Житомирська, Івано-Франківська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська та Чернігівська області. Їхня спільна ознака полягає у покращенні конкурентоспроможності за відсутності зміни рівня фінансового забезпечення. Така ситуація свідчить про те, що конкурентне зростання не завжди супроводжувалося відповідним посиленням фінансової основи. Особливо показовими є Вінницька та Київська області, які досягли високого рівня конкурентоспроможності, проте мають різний фінансовий результат: Вінницька область – високий / помірний рівень, Київська – високий / високий. Це означає, що навіть у межах одного типу трансформації регіони потребують різних інструментів повоєнної політики.

Для регіонів, які покращили конкурентоспроможність, але не змінили рівень фінансового забезпечення, ключовим завданням є фінансове підкріплення вже сформованого конкурентного потенціалу. Без такого підкріплення позитивна динаміка може мати нестійкий характер. Повоєнне відновлення для цієї групи має передбачати посилення бюджетної спроможності громад, стимулювання прибутковості місцевого бізнесу, розширення інвестиційної активності та підтримку тих секторів, які забезпечили зростання конкурентних позицій у воєнний період.

Окреме місце займає Тернопільська область, яка належить до типу конкурентного посилення за фінансового послаблення. Її результуючий рівень становить високий / помірний. Це асиметрична модель трансформації, за якої конкурентоспроможність зросла, але фінансове забезпечення погіршилося. Такий випадок потребує обережної інтерпретації. Позитивна зміна конкурентної позиції може бути пов'язана з тимчасовими або нефінансовими чинниками, тоді як фінансова база не забезпечує достатнього резерву стійкості. Для цього типу регіону пріоритетом має бути відновлення фінансової основи конкурентного зростання, насамперед через нарощення доходної бази, підтримку підприємницького сектору та підвищення ефективності використання місцевих фінансових ресурсів.

Львівська та Харківська області сформували тип фінансового посилення за стабільної конкурентоспроможності. Їх об'єднує покращення фінансового забезпечення без переходу до вищого рівня конкурентоспроможності. При цьому результуючі позиції є різними: Львівська область має помірний / високий рівень, Харківська – помірний / помірний. Це свідчить про те, що фінансовий ресурс сам по собі не гарантує автоматичного зростання конкурентоспроможності. Він має бути трансформований у продуктивні економічні зміни: модернізацію виробництва, розвиток інновацій, підвищення прибутковості підприємств, зростання зайнятості та посилення інвестиційної привабливості. Саме тому для цієї групи важливим є не лише обсяг фінансового забезпечення, а й якість його використання.

Група стабільного положення є методично складною, оскільки незмінність позиції не означає однакового рівня розвитку. До неї входять м. Київ, Полтавська, Миколаївська, Сумська, Херсонська та Чернівецька області. Проте їхні результуючі рівні суттєво відрізняються. м. Київ зберігає статус лідера за обома параметрами. Полтавська область має помірний рівень конкурентоспроможності та високий рівень фінансового забезпечення. Миколаївська і Сумська області залишаються на помірному рівні за двома показниками. Херсонська та Чернівецька області перебувають у групі низький /

низький. Отже, стабільність може означати як збереження сильних позицій, так і консервацію вразливості.

Для регіонів стабільного положення повоєнне відновлення не може бути уніфікованим. Для м. Києва воно має полягати у збереженні функції провідного фінансово-економічного центру та підтримці його ролі у загальнонаціональному відновленні. Для Полтавської області важливим є перетворення відносно сильнішого фінансового забезпечення у вищий рівень конкурентоспроможності. Для Миколаївської та Сумської областей необхідним є недопущення стагнації та посилення адаптивності регіональних економік. Для Херсонської та Чернівецької областей пріоритетом має бути подолання низького рівня розвитку, відновлення базових умов економічної діяльності та посилення фінансової спроможності.

Дніпропетровська та Луганська області представляють тип фінансового послаблення за стабільної конкурентоспроможності. Однак між ними існує принципова відмінність. Дніпропетровська область зберігає результуючий рівень лідер / високий, тоді як Луганська область перебуває на рівні низький / низький. Отже, однаковий напрям трансформації не означає однакової глибини проблеми. У випадку Дніпропетровської області йдеться про потребу відновлення фінансової спроможності без втрати лідерського конкурентного потенціалу. У випадку Луганської області фінансове послаблення накладається на вже низький рівень розвитку, що істотно звужує можливості самостійного відновлення та потребує спеціальних механізмів підтримки.

Запорізька область характеризується конкурентним послабленням за фінансової стабільності. Її результуючий рівень становить помірний / помірний. Така ситуація свідчить про те, що збереження фінансового забезпечення не стало достатньою умовою для підтримання конкурентних позицій. Отже, проблема полягає не лише у наявності фінансових ресурсів, а й у структурі їх використання, спроможності підприємницького сектору, виробничій базі та інвестиційній активності. Для цього регіону повоєнне відновлення має орієнтуватися на реструктуризацію наявних ресурсів, підтримку виробничого

потенціалу, модернізацію економічної бази та відновлення умов для нарощення конкурентних переваг.

Найбільш проблемним типом є подвійне послаблення, представлене Донецькою областю. Регіон погіршив позиції і за конкурентоспроможністю, і за фінансовим забезпеченням, а його результуючий стан визначається як помірний / низький. Це означає, що конкурентна база не зруйнована повністю, проте фінансове забезпечення перебуває у критично слабкому стані. Для таких територій класичні інструменти стимулювання розвитку є недостатніми. Першочерговими мають бути безпекові, інфраструктурні, інституційні та компенсаційно-відновлювальні механізми, спрямовані на відновлення базових умов економічної діяльності, податкового потенціалу, зайнятості та функціонування підприємницького сектору.

Узагальнення результатів типології дає підстави стверджувати, що війна вплинула на території України через кілька взаємопов’язаних механізмів. По-перше, вона спричинила втрату позицій частини регіонів, насамперед тих, для яких воєнний період супроводжувався погіршенням фінансового забезпечення або конкурентоспроможності. По-друге, війна активізувала адаптаційні процеси у відносно стійкіших регіонах, що проявилося у покращенні їх конкурентних позицій. По-третє, відбулося розмежування між фінансовою спроможністю та конкурентним результатом. В окремих випадках фінансове забезпечення зростало без підвищення конкурентоспроможності, а в інших – конкурентоспроможність покращувалася без посилення фінансової бази. Це підтверджує складний, асиметричний характер воєнної трансформації регіонального розвитку.

Проведена типологізація регіонів за характером воєнної трансформації дала змогу встановити, що зміна конкурентоспроможності та фінансового забезпечення у 2022–2024 рр. мала неоднорідний і асиметричний характер. Окремі регіони продемонстрували одночасне посилення обох параметрів, інші зберегли попередні позиції або втратили фінансову й конкурентну стійкість. Водночас результати аналізу засвідчили, що однаковий напрям трансформації не

завжди означає однаковий результуючий рівень розвитку. Регіони з формально стабільними позиціями можуть перебувати як у групі лідерів, так і в зоні низької фінансово-конкурентної спроможності.

Це зумовлює необхідність переходу від загального визначення напрямів повоєнного відновлення до більш чіткої стратегічної пріоритетизації фінансових детермінант конкурентоспроможності. Йдеться не лише про встановлення того, які регіони потребують підтримки, а й про визначення того, які саме фінансові чинники мають бути першочергово активізовані для кожного типу територій. Такий підхід дозволяє уникнути уніфікованої моделі відновлення, яка не враховує різну глибину втрат, різний рівень фінансової спроможності та неоднаковий потенціал трансформації фінансових ресурсів у конкурентні переваги.

Результати економетричного моделювання створюють методичну основу для такої пріоритетизації, оскільки дають змогу виокремити ключові фінансові детермінанти, що статистично пов’язані з рівнем конкурентоспроможності регіонів. До них належать бюджетно-фіскальний канал, який відображає динаміку доходів загального фонду місцевих бюджетів; корпоративно-фінансовий канал, що характеризує результативність функціонування підприємницького сектору; а також інвестиційний канал, пов’язаний із залученням і концентрацією прямих іноземних інвестицій.

Отже, типологія воєнної трансформації регіонів виконує діагностичну функцію, оскільки показує характер зміни позицій територій у довоєнний і воєнний періоди. Натомість стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант має виконувати прикладну функцію – визначати, які фінансові канали доцільно посилювати, відновлювати або переорієнтовувати залежно від типу регіону. Саме поєднання цих двох підходів дає змогу перейти від констатації наслідків війни до формування науково обґрунтованих засад фінансового забезпечення повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України.

У цьому контексті подальший аналіз доцільно спрямувати на стратегічну пріоритетизацію фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів

України. Її метою є встановлення відповідності між типом воєнної трансформації регіону, його результуючим рівнем конкурентоспроможності та фінансового забезпечення, а також тими фінансовими каналами, які мають найбільше значення для відновлення, стабілізації або нарощення конкурентних переваг у повоєнний період.

3.2 Стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України

Результати економетричного моделювання, отримані у попередньому підрозділі, сформували емпіричну основу для подальшого обґрунтування фінансових пріоритетів підвищення конкурентоспроможності регіонів України. Включені до фінальної специфікації моделі детермінанти відображають різні канали впливу фінансового забезпечення на регіональний розвиток, однак сам факт їх статистичної значущості ще не визначає черговості, інтенсивності та інструментів практичного використання у процесі повоєнного відновлення.

У зв’язку з цим, наступним етапом дослідження є стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності. Її доцільність зумовлена тим, що окремі чинники можуть мати вищу силу впливу на інтегральний індекс конкурентоспроможності, але бути обмежено керованими на регіональному рівні. Натомість інші фактори можуть поступатися за величиною регресійного ефекту, проте мати вищу практичну доступність для управлінського впливу через бюджетні, фіскальні, інституційні або програмно-цільові механізми.

Отже, стратегічна значущість фінансової детермінанти має визначатися не лише її статистично оціненим впливом, а й можливістю цілеспрямованого використання в системі місцевої політики. Такий підхід дає змогу перейти від економетричного встановлення залежностей до формування практично орієнтованої архітектури фінансового забезпечення повоєнного відновлення.

У межах даного підрозділу стратегічна пріоритетизація здійснюється за двома взаємопов’язаними критеріями: силою впливу фінансової детермінанти на інтегральний індекс конкурентоспроможності та рівнем керованості відповідного фактора. Поєднання цих критеріїв дозволяє визначити, які фінансові чинники мають формувати стратегічне ядро прямого впливу, які потребують переважно опосередкованого стимулювання, а які доцільно розглядати як довгострокові умови формування конкурентних переваг.

Особливого значення така логіка набуває в умовах повоєнного відновлення, коли регіони України характеризуються різними стартовими позиціями, неоднаковою фінансовою спроможністю та різною здатністю трансформувати ресурси у конкурентні переваги. Відтак стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант виступає методичним інструментом переходу від загальної оцінки факторного впливу до диференційованого обґрунтування фінансових рішень для регіонального розвитку.

Для визначення стратегічної вагомості фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів здійснено нормування коефіцієнтів регресійної моделі відносно максимального значення коефіцієнта серед включених до моделі факторів. Такий підхід дає змогу привести оцінені параметри до порівнюваного вигляду та встановити відносну силу впливу кожної детермінанти на інтегральний індекс конкурентоспроможності.

Для класифікації рівня сили впливу фінансових детермінант доцільно використати такі порогові значення:

1) якщо нормована сила впливу перебуває в межах 0,70–1,00, фактор характеризується високим рівнем впливу;

2) якщо її значення становить 0,40–0,69, вплив визначається як середній;

3) якщо показник є нижчим за 0,40, фактор належить до групи з низьким рівнем впливу.

Отримані результати засвідчують, що найвищу відносну силу впливу має фактор X6, який характеризує чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство. Його нормоване значення приймається за

одиницю, що дозволяє використовувати цей показник як базу для порівняння з іншими детермінантами. Це підтверджує провідну роль корпоративно-фінансового каналу у формуванні конкурентних переваг регіонів.

Другою за силою впливу є змінна X5, що відображає темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів. Її нормоване значення становить 0,767, що відповідає високому рівню впливу. Такий результат свідчить про значущість бюджетно-фіскального каналу, оскільки зростання бюджетних доходів створює фінансову основу для реалізації регіональних програм розвитку, підтримки інфраструктурних проєктів, підвищення спроможності територіальних громад та фінансування заходів, спрямованих на активізацію економічної діяльності.

Інвестиційні детермінанти X12 та X14 мають середній рівень нормованої сили впливу. Показник X12, який характеризує питому вагу регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій, має нормоване значення 0,670. Показник X14, що відображає обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне функціонуюче підприємство, має нормовану силу впливу 0,451. Отже, інвестиційний канал є важливою складовою конкурентоспроможності, хоча за величиною регресійного ефекту поступається корпоративно-фінансовому та бюджетно-фіскальному каналам.

Таким чином, за нормованою силою впливу фінансові детермінанти конкурентоспроможності регіонів можна ранжувати у такій послідовності: X6, X5, X12, X14. Це дає підстави розглядати X6 та X5 як фактори стратегічного ядра, тоді як X12 і X14 виконують роль важливих інвестиційних чинників підтримки та довгострокового нарощення конкурентоспроможності регіонів України.

Водночас стратегічна пріоритетизація не може ґрунтуватися лише на величині регресійного коефіцієнта. Для формування дієвих управлінських рішень необхідно враховувати також рівень керованості кожної фінансової детермінанти. Саме тому після визначення нормованої сили впливу наступним етапом є оцінювання того, наскільки відповідні фактори можуть бути об’єктом прямого або опосередкованого впливу з боку суб’єктів місцевої політики.

Оцінювання керованості фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів доцільно здійснювати за експертно-аналітичним підходом, який дозволяє визначити ступінь управлінської досяжності кожного фактора. У межах такого підходу враховуються п’ять критеріїв: юрисдикційна досяжність, інструментальна забезпеченість, прямота впливу, часовий лаг отримання ефекту та рівень екзогенності.

Юрисдикційна досяжність відображає наявність у регіональних та місцевих органів влади повноважень або процедурних можливостей впливу на відповідний фактор. Інструментальна забезпеченість характеризує наявність практичних механізмів, програмних інструментів, фінансових ресурсів або інституційних засобів, здатних змінювати значення відповідної детермінанти. Прямота впливу показує, чи може регіональний рівень безпосередньо впливати на фактор, чи такий вплив реалізується переважно через створення умов і стимулів.

Часовий лаг ефекту визначає період, необхідний для отримання вимірюваного результату. Екзогенність характеризує залежність фактора від зовнішніх умов, зокрема безпекової ситуації, макроекономічної динаміки, державної політики, ринкової кон’юнктури та рішень зовнішніх інвесторів.

Кожен із зазначених критеріїв оцінюється за шкалою від 0 до 2 балів. Значення 0 балів відповідає низькому рівню керованості або високій залежності від зовнішніх умов; 1 бал означає часткову, опосередковану або обмежену керованість; 2 бали свідчать про високий рівень управлінської досяжності за відповідним критерієм. За критерієм екзогенності вищий бал означає нижчу залежність фактора від зовнішніх умов і, відповідно, вищу потенційну керованість.

Інтегральний індекс керованості визначається як сума оцінок за п’ятьма критеріями:

$$IC = C1 + C2 + C3 + C4 + C5 \quad (3.2),$$

Де,

ІС – інтегральний індекс керованості;

С1 – юрисдикційна досяжність;

С2 – інструментальна забезпеченість;

С3 – прямота впливу;

С4 – часовий лаг ефекту;

С5 – екзогенність.

Інтерпретацію інтегрального індексу керованості доцільно здійснювати за такими межами: 8–10 балів відповідають високому рівню керованості, 5–7 балів – середньому рівню, 0–4 бали – низькому рівню керованості.

Оцінювання керованості фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів за критеріями представлено у табл 3.4.

Результати оцінювання керованості засвідчують істотні відмінності між фінансовими детермінантами за ступенем їх управлінської досяжності. Фактор Х5 належить до групи високої керованості, що дає підстави розглядати бюджетно-фіскальний канал як найбільш придатний для прямого або відносно прямого стратегічного впливу.

Його роль особливо важлива для зміцнення бюджетної спроможності територій, підвищення ефективності фінансового управління та забезпечення ресурсної основи регіонального розвитку.

Фактор Х6 має середній рівень керованості. Його специфіка полягає в тому, що фінансова результативність підприємницького сектору не може бути безпосередньо задана управлінськими рішеннями, однак може стимулюватися через формування сприятливого середовища для ведення бізнесу. Отже, корпоративно-фінансовий канал потребує переважно непрямих інструментів впливу, орієнтованих на підвищення продуктивності, прибутковості, інноваційності та фінансової стійкості підприємств.

Таблиця 3.4 – Оцінювання керованості фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів за критеріями

Фактор	Економічний зміст	С1 юрисдикційна досяжність	С2 інструментальна забезпеченість	С3 прямота впливу	С4 часовий лаг ефекту	С5 екзогенність	ІС	Рівень керованості	Обґрунтування
X5	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів	2	2	2	1	1	8	Високий	Фактор має найвищий рівень керованості, оскільки регіональні та місцеві органи влади мають відносно прямі важелі впливу на формування дохідної бази, адміністрування надходжень, бюджетне планування, програмно-цільове управління видатками та фінансову дисципліну. Водночас його динаміка частково залежить від макроекономічної ситуації, структури економіки регіону та загальнодержавної бюджетної політики.
X6	Чистий прибуток підприємств у розрахунку на 1 функціонуюче підприємство	1	2	1	1	1	6	Середній	Керованість фактора є середньою, оскільки прибутковість підприємств не може бути безпосередньо встановлена управлінським рішенням регіональної влади. Вплив на неї реалізується переважно опосередковано через підтримку підприємництва, розвиток інфраструктури, поліпшення бізнес-клімату, доступ до фінансування, інноваційні стимули, кластеризацію та сприяння продуктивності.
X12	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну	1	1	1	0	0	3	Низький	Фактор має низький рівень керованості на регіональному рівні, оскільки частка регіону в загальнонаціональному обсязі прямих іноземних інвестицій значною мірою залежить від безпекових умов, загального інвестиційного клімату країни, макроекономічної стабільності, міжнародної кон'юнктури та рішень зовнішніх інвесторів. Регіональна політика може впливати на цей показник лише опосередковано.
X14	Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне функціонуюче підприємство	1	2	1	0	0	4	Низький	Керованість фактора є обмеженою, хоча дещо вищою, ніж для загальної частки регіону в ПІІ, оскільки регіон може створювати інвестиційні майданчики, розвивати індустріальні парки, забезпечувати супровід інвесторів, підтримувати проєктну підготовку та просування інвестиційних пропозицій. Проте кінцеві рішення щодо вкладення іноземного капіталу залишаються значною мірою екзогенними та залежать від безпеки, правового середовища й очікуваної прибутковості інвесторів.

Фактори X12 та X14 належать до групи низької керованості, оскільки залучення прямих іноземних інвестицій значною мірою залежить від зовнішніх умов. Водночас їх низька керованість не означає низької стратегічної значущості. Ці детермінанти мають розглядатися як інвестиційний канал довгострокового посилення конкурентоспроможності, вплив на який здійснюється переважно через поліпшення інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, підготовку якісних проєктів, інституційний супровід інвесторів та зниження ризиків для вкладення капіталу.

Таким чином, результати оцінювання сили впливу та керованості свідчать про різний стратегічний профіль фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів. Якщо за нормованою силою впливу провідну позицію займає X6, то за рівнем керованості найбільш доступним для прямого управлінського впливу є X5. Інвестиційні фактори X12 і X14 мають середню силу впливу, але обмежену керованість, що зумовлює необхідність використання переважно опосередкованих та довгострокових інструментів.

Отже, стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів має ґрунтуватися на одночасному врахуванні двох параметрів: сили впливу фактора на інтегральний індекс конкурентоспроможності та реалістичності його використання як об’єкта регіональної політики. Саме таке поєднання створює підґрунтя для подальшої побудови матриці стратегічної пріоритетності фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України.

На основі поєднання двох критеріїв – нормованої сили впливу фінансової детермінанти на інтегральний індекс конкурентоспроможності та рівня її керованості – побудовано матрицю стратегічної пріоритетності фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України. Її призначення полягає у переході від ізольованої інтерпретації регресійних коефіцієнтів до комплексного стратегічного позиціонування факторів, що враховує не лише їхню емпіричну значущість, а й реалістичність використання в системі регіональної політики.

У межах запропонованого підходу по горизонталі матриці відображено силу впливу фактора, визначену на основі нормованих значень регресійних коефіцієнтів. По вертикалі подано рівень керованості, розрахований за експертно-аналітичним підходом з урахуванням юрисдикційної досяжності, інструментальної забезпеченості, прямоти впливу, часового лагу ефекту та екзогенності. Відповідно, кожна фінансова детермінанта розміщується у тій комірці матриці, яка відображає поєднання її впливу на результативну ознаку та практичної доступності для управлінського впливу.

Таблиця 3.5 – Матриця стратегічної пріоритетності фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України

Рівень керованості / сила впливу	Висока сила впливу	Середня сила впливу	Низька сила впливу
Висока керованість	X5 – темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів. Стратегічне ядро прямого бюджетно-фіскального впливу	x	x
Середня керованість	X6 – чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство. Стратегічне ядро відносно керованого корпоративно-фінансового впливу	x	x
Низька керованість	x	X12 – питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій; X14 – обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне функціонуюче підприємство. Інвестиційні детермінанти довгострокового конкурентного посилення	x

Побудована матриця засвідчує, що всі фінансові детермінанти, включені до фінальної моделі, мають достатню стратегічну значущість, оскільки жодна з них не потрапляє до зони низької сили впливу. Водночас їхній управлінський профіль є різним. Фактор X5 поєднує високу силу впливу з високим рівнем керованості, що дає підстави розглядати його як найбільш придатний інструмент прямого бюджетно-фіскального впливу. Через нього можуть реалізовуватися рішення, пов’язані зі зміцненням дохідної бази місцевих бюджетів, підвищенням ефективності бюджетного планування, фінансової дисципліни та програмно-цільового управління видатками.

Фактор X6 має найвищу силу впливу на інтегральний індекс конкурентоспроможності, проте характеризується середнім рівнем керованості. Це пояснюється тим, що прибутковість підприємницького сектору не може бути безпосередньо задана управлінськими рішеннями місцевих органів влади. Вплив на цей фактор здійснюється переважно через непрямі інструменти: розвиток бізнес-середовища, підтримку малого і середнього підприємництва, розширення доступу до фінансування, стимулювання інновацій, кластеризацію та підвищення продуктивності. Отже, X6 формує стратегічне ядро відносно керованого корпоративно-фінансового впливу.

Фактори X12 та X14 репрезентують інвестиційний канал. Їх розміщення у комірці середньої сили впливу та низької керованості свідчить про те, що залучення прямих іноземних інвестицій є важливим чинником довгострокового конкурентного посилення, однак не може повністю контролюватися на регіональному рівні. X12 відображає позицію регіону в загальнонаціональному розподілі іноземного капіталу, тоді як X14 характеризує інтенсивність інвестиційного насичення підприємницького сектору. Управлінський вплив на ці фактори має переважно опосередкований характер і реалізується через формування сприятливого інвестиційного середовища, розвиток інфраструктури, підготовку якісних інвестиційних проєктів, інституційний супровід інвесторів і зниження ризиків для вкладення капіталу.

Отже, матриця стратегічної пріоритетності дозволяє виокремити три функціональні блоки фінансових детермінант: бюджетно-фіскальний блок прямого впливу, представлений X5; корпоративно-фінансовий блок відносно керованого впливу, представлений X6; інвестиційний блок довгострокового посилення, представлений X12 і X14. Такий розподіл є важливим для подальшого обґрунтування фінансових пріоритетів повоєнного відновлення, оскільки стратегічна роль фактора визначається не лише величиною його регресійного ефекту, а й можливістю практичного впливу на нього.

Водночас матриця стратегічної пріоритетності має факторно-методичний характер. Вона показує стратегічну роль фінансових детермінант, але не

враховує відмінностей між регіонами за характером воєнної трансформації. Для цілей повоєнного відновлення цього недостатньо, оскільки регіони України мають різні результуючі рівні конкурентоспроможності та фінансового забезпечення. Тому наступним етапом є адаптація визначених фінансових каналів до типів регіонів, що дає змогу сформувати диференційовані стратегічні пріоритети фінансового забезпечення повоєнного відновлення.

Стратегічні пріоритети фінансового забезпечення повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України за типами воєнної трансформації подано у табл. 3.6.

Поєднання матриці стратегічної пріоритетності фінансових детермінант із типологією воєнної трансформації регіонів засвідчує необхідність диференційованого підходу до фінансового забезпечення повоєнного відновлення. Універсальна модель фінансового впливу не враховує різної глибини втрат, різного результуючого рівня конкурентоспроможності та неоднакової здатності регіонів трансформувати фінансові ресурси у конкурентні переваги

Для регіонів із позитивною динамікою або стабільно високими позиціями доцільним є не стільки базове відновлення, скільки закріплення досягнутих результатів і формування довгострокових конкурентних переваг. Для регіонів, де конкурентоспроможність покращилася без відповідного посилення фінансового забезпечення, першочергового значення набувають X5 і X6, оскільки вони забезпечують фінансове підкріплення конкурентного зростання. Для регіонів, у яких фінансове забезпечення зросло, але конкурентоспроможність залишилася стабільною, ключовим завданням є перетворення наявного фінансового ресурсу у продуктивні економічні результати через X6, X12 і X14.

.

Таблиця 3.6 – Стратегічні пріоритети фінансового забезпечення повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України за типами воєнної трансформації

Тип трансформації	Регіони	Результуючий рівень конкурентоспроможності / фінансового забезпечення	Ключова проблема	Стратегічний напрям повоєнного відновлення
1	2	3	4	5
Подвійне посилення	Волинська, Закарпатська, Кіровоградська	Помірний / помірний	Позитивна динаміка ще не трансформувалася у високий рівень конкурентоспроможності та фінансового забезпечення	Закріплення досягнутого посилення через зміцнення бюджетної спроможності, підтримку прибутковості підприємств і поступове розширення інвестиційної активності.
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Вінницька	Високий / помірний	Високий рівень конкурентоспроможності не супроводжується відповідним переходом фінансового забезпечення до вищого рівня	Фінансове підкріплення конкурентного зростання через посилення дохідної бази місцевих бюджетів і підтримку фінансової результативності підприємницького сектору.
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Київська	Високий / високий	Необхідність збереження досягнутих високих позицій і недопущення їх послаблення	Підтримання високої фінансово-конкурентної позиції через поєднання бюджетної стійкості, прибутковості бізнесу та інвестиційного розширення.
Конкурентне посилення за фінансової стабільності	Житомирська, Івано-Франківська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська	Помірний / помірний	Покращення конкурентоспроможності відбулося без переходу до вищого рівня фінансового забезпечення	Перетворення конкурентного посилення на стійку фінансово-економічну основу через зміцнення бюджетного потенціалу та підвищення прибутковості підприємств.
Конкурентне посилення за фінансового послаблення	Тернопільська	Високий / помірний	Конкурентоспроможність покращилася за одночасного погіршення фінансового забезпечення	Відновлення фінансової основи конкурентного зростання через нарощення доходів місцевих бюджетів, підтримку підприємництва та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.
Фінансове посилення за стабільної конкурентоспроможності	Львівська	Помірний / високий	Посилення фінансового забезпечення ще не забезпечило переходу конкурентоспроможності до вищого рівня	Трансформація наявного фінансового ресурсу у конкурентні переваги через підвищення прибутковості підприємств, модернізацію економіки та залучення інвестицій.
Фінансове посилення за стабільної конкурентоспроможності	Харківська	Помірний / помірний	Покращення фінансового забезпечення не супроводжується зростанням конкурентоспроможності	Спрямування фінансового потенціалу на відновлення підприємницької активності, структурне оновлення економіки та посилення інвестиційної спроможності.

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
Стабільне положення	м. Київ	Лідер / лідер	Необхідність збереження ролі провідного фінансово-економічного центру	Підтримання лідерських позицій через збереження бюджетної стійкості, розвиток високопродуктивного бізнесу та посилення інвестиційної функції столиці.
Стабільне положення	Полтавська	Помірний / високий	Високий рівень фінансового забезпечення не трансформувався у відповідний високий рівень конкурентоспроможності	Переорієнтація фінансового потенціалу на підвищення продуктивності підприємств, інвестиційне оновлення та формування додаткових конкурентних переваг.
Стабільне положення	Миколаївська, Сумська	Помірний / помірний	Збереження помірних позицій за обома параметрами створює ризик інерційності розвитку	Недопущення стагнації через збалансоване посилення бюджетної бази, підприємницької активності та інвестиційних передумов розвитку.
Стабільне положення	Херсонська, Чернівецька	Низький / низький	Незмінність групової позиції означає збереження низького рівня конкурентоспроможності та фінансового забезпечення	Першочергове відновлення бюджетної та підприємницької основи розвитку з подальшим створенням передумов для залучення інвестицій.
Фінансове послаблення за стабільної конкурентоспроможності	Дніпропетровська	Лідер / високий	Збереження лідерської конкурентної позиції відбувається на тлі погіршення фінансового забезпечення	Відновлення фінансової спроможності без втрати конкурентного потенціалу через зміцнення бюджетної бази та підтримку прибутковості підприємств.
Фінансове послаблення за стабільної конкурентоспроможності	Луганська	Низький / низький	Фінансове послаблення накладається на низький результуючий рівень розвитку	Відновлення базових фінансово-економічних умов, підтримка підприємницької активності та поступове формування передумов для інвестиційного залучення.
Конкурентне послаблення за фінансової стабільності	Запорізька	Помірний / помірний	Фінансова стабільність не забезпечила збереження конкурентних позицій	Підвищення ефективності використання наявного фінансового ресурсу через підтримку прибутковості підприємств, структурну модернізацію та активізацію інвестиційного каналу.
Подвійне послаблення	Донецька	Помірний / низький	Одночасне погіршення конкурентоспроможності та фінансового забезпечення за наявності слабкої фінансової бази	Поетапне відновлення. Спочатку зміцнення бюджетно-фіскального та корпоративно-фінансового каналів, після стабілізації базових умов – поступове залучення інвестиційного ресурсу.

Регіони з фінансовим послабленням потребують насамперед відновлення бюджетної та підприємницької основи розвитку. У випадку конкурентного послаблення за фінансової стабільності головним завданням є переорієнтація наявного фінансового ресурсу на структурне оновлення економіки, підтримку прибутковості підприємств та активізацію інвестиційної складової. Для регіонів подвійного послаблення або стабільно низьких позицій доцільним є поетапний підхід. Спочатку відновлення бюджетно-фіскального та корпоративно-фінансового каналів, а після стабілізації базових умов – залучення інвестиційного потенціалу.

Проведена стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України дала змогу трансформувати результати економетричного моделювання у методичну основу для обґрунтування фінансових рішень у повоєнний період. На відміну від суто факторного аналізу, запропонований підхід враховує не лише силу впливу детермінант на інтегральний індекс конкурентоспроможності, а й рівень їх керованості у системі регіональної та місцевої політики. Це дозволяє розглядати фінансові чинники не лише як статистично значущі змінні, а як потенційні канали практичного впливу на відновлення та посилення конкурентних позицій територій.

У межах підрозділу обґрунтовано, що стратегічна пріоритетність фінансових детермінант має визначатися через поєднання двох параметрів: емпірично встановленої сили впливу та реалістичності управлінського впливу. Такий підхід усуває обмеженість одновимірного ранжування факторів лише за величиною регресійного коефіцієнта і дає змогу точніше визначати їхню роль у фінансовому забезпеченні повоєнного відновлення. У результаті сформовано матрицю стратегічної пріоритетності, яка розмежовує фінансові детермінанти за характером їх впливу та ступенем управлінської досяжності.

Поєднання цієї матриці з типологією регіонів за характером воєнної трансформації дозволило перейти від загальних висновків про значущість фінансових чинників до територіально диференційованого визначення

пріоритетів відновлення. Це має принципове значення, оскільки регіони України характеризуються різними результатуючими рівнями конкурентоспроможності та фінансового забезпечення, а також неоднаковою здатністю трансформувати фінансові ресурси у конкурентні переваги. Відповідно, однакові фінансові інструменти не можуть бути однаково ефективними для всіх типів регіонів.

Отримані результати підтверджують доцільність переходу від універсальної моделі фінансової підтримки до диференційованої системи фінансового забезпечення повоєнного відновлення. Для одних регіонів першочергового значення набуває відновлення базової фінансової спроможності та підприємницької активності, для інших – підвищення ефективності використання вже наявного фінансового ресурсу, а для регіонів із позитивною динамікою – закріплення досягнутих позицій і формування довгострокових конкурентних переваг.

Таким чином, стратегічна пріоритетизація фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України виступає проміжною ланкою між економетричним оцінюванням факторного впливу та розробленням практичних напрямів повоєнної фінансової політики. Її наукове значення полягає у поєднанні кількісної доказовості, управлінської досяжності та територіальної диференціації. Практичне значення полягає у можливості обґрунтовувати фінансові пріоритети відновлення не загалом для всіх регіонів, а відповідно до характеру їх воєнної трансформації, поточного рівня розвитку та потенціалу нарощення конкурентоспроможності.

3.3 Фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України

В умовах сучасних викликів довготривалого воєнного стану в Україні, що посилили умови невизначеності, фінансову обмеженість і диспропорції між регіонами держави, а також і в умовах повоєнної відбудови провідна роль відводиться фінансовому стимулюванню відновлення й нарощення

конкурентоспроможності регіонів держави, що вимагає імплементації дієвих відповідних фінансових інструментів. При цьому варто зауважити, що у повоєнний період парадигма конкурентоспроможності регіону трансформується й змінює фокус від економічного, соціального й економічного розвитку до резильєнтності (стійкості) й адаптивності. Традиційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів – субвенції і дотації у повоєнний період, в умовах обмеженості бюджетних ресурсів і дефіциту державного бюджету, перестають виконувати роль основних драйверів розвитку і втрачають свою дієвість і ефективність. Більше того, в умовах високих безпекових ризиків традиційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів вичерпують свій потенціал. Об'єктивною необхідністю та реальною потребою за таких умов відзначається розробка й імплементація інноваційних фінансових інструментів стимулювання змішаного фінансування, здатних мобілізувати внутрішні приватні й зовнішні міжнародні фінансові ресурси.

У повоєнний період Україна загалом та її регіони зіткнуться з множиною фінансових проблем і обмежень щодо відновлення конкурентоспроможності, що впливатимуть на масштаби, темпи та якість відбудови. Серед основних таких проблем фінансового забезпечення і стимулювання конкурентоспроможності регіонів України варто визначити:

– дефіцит фінансових ресурсів для відновлення і низький рівень бюджетної спроможності й фінансової забезпеченості регіонів України та об'єктивна необхідність суттєвих обсягів фінансових ресурсів, активного їх залучення із зовнішніх джерел, передусім, міжнародної підтримки та інвестицій;

– зниження доходної бази місцевих бюджетів як через скорочення податкових надходжень, так і через зменшення чисельності підприємств, і зниження рівня зайнятості;

– низький рівень банківського фінансування через обмежений доступ суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів у результаті високих кредитних ставок й обмеженості доступу до довгострокового фінансування;

– низька інвестиційна привабливість регіонів України, подальший відтік прямих і портфельних інвестицій через високий рівень безпекових ризиків, економічної невизначеності, руйнування інфраструктури;

– низький рівень ефективності податкової системи й податкових надходжень та потреба підвищення здатності держави генерувати доходи для держави;

– потреба значних фінансових потоків на реконструкцію і компенсацію зруйнованих чи втрачених виробничих потужностей;

– високий рівень боргового навантаження і боргового пресу через високий рівень державного боргу та необхідність його повернення до помірного рівня;

– диспропорції регіонального розвитку та посилення регіональних асиметрій розвитку через те, що одні регіони зазнали значних фізичних, людських і фінансово-економічних втрат, а інші – стали центрами релокації бізнесу та інтеграції ВПО.

Разом з вищенаведеними фінансовими проблемами, для України залишиться відкритою загальнодержавна проблема низької ефективності та неналежної прозорості управлінських процесів. Так, Україна у контексті євроінтеграційних прагнень стикнеться із множиною бар'єрів, що стоять на заваді впровадження і реалізації європейських стандартів управління, у тому числі й фінансового управління, серед яких політична нестабільність, інституційна слабкість, проблема корупції, недостатня гнучкість української культури управління з усталеними традиційними підходами та стереотипами й небажанням змін, а також неналежність нормативно-правової бази, що врегульовує процес впровадження європейських стандартів управління, відсутність достатнього досвіду, а тому низький рівень адаптивності вітчизняних суб'єктів господарювання до нових європейських вимог.

Для подолання вищевказаних фінансових проблем повинні комплексно застосовуватись різноманітні фінансові інструментами стимулювання конкурентоспроможності регіонів України. Вважаємо, повоєнна відбудова та

відновлення конкурентоспроможності регіонів України вимагають фінансових інструментів стимулювання таких процесів, що функціонально забезпечили б:

– по-перше, мінімізацію ризиків і стабільне фінансове середовище у регіонах держави, що першочергово визначатиме можливості надходження у регіон приватних фінансових ресурсів;

– по-друге, швидке відновлення бізнес-середовища регіону та мінімізацію часу на відповідні процеси;

– по-третє, трансформаційні процеси соціально-економічної системи регіону як джерела формування її конкурентних переваг.

Базуючись на вказаному, з нашої точки зору, для найбільш швидкого й результативного відновлення конкурентоспроможності регіонів України, варто реалізовувати систему фінансових інструментів, які пропонуємо класифікувати на інструменти стабілізаційного, акселераційного та трансформаційного стимулюючого впливу (рис. 3.1). Опис таких фінансових інструментів, їх функціональне призначення, сфери й об’єкти впливу здійснено у таблиці 3.7.

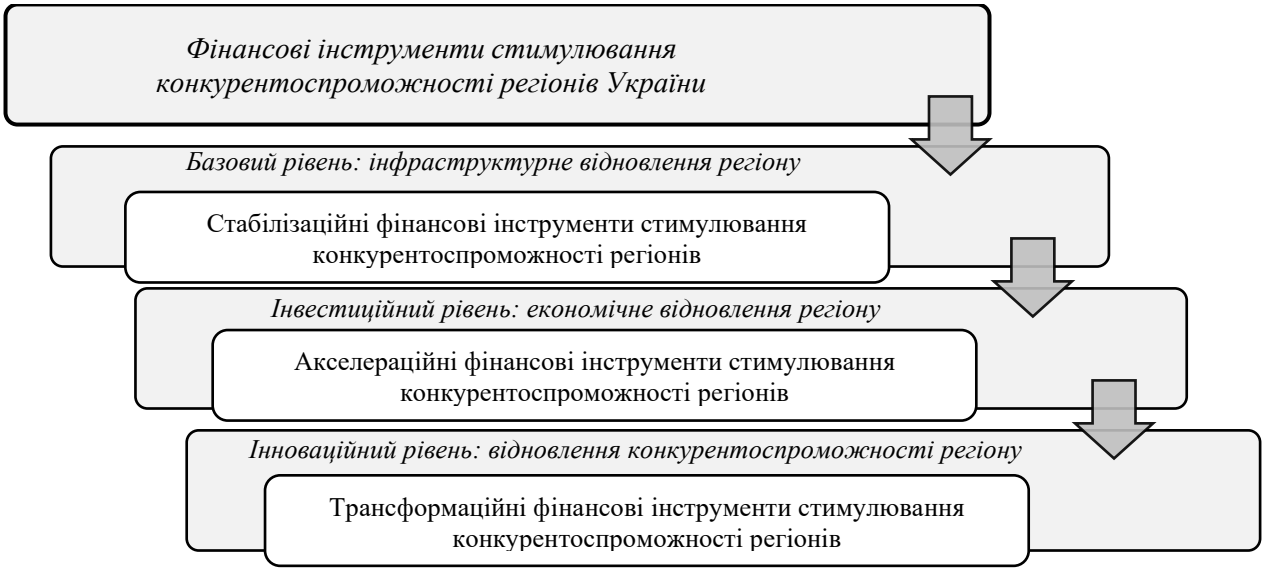

Рис. 3.1 – Ієрархія та типологія фінансового інструментарію стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період

Таблиця 3.7 – Типізація і характеристика фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України за їх функціональним призначенням у повоєнний період

Сутнісна форма фінансових інструментів (приклади)	*Функціональне призначення й ефект для конкурентоспроможності регіону*	*Сфери впливу*	*Об'єкти впливу*
Стабілізаційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів			
Бюджетні (державні трансферти, субвенції); страхові (страхування воєнних ризиків); міжнародна допомога.	Мінімізація ризиків і формування безпекового середовища для інвесторів (середовища довіри й забезпечення стійких позицій інвестора), страхування від воєнних і політичних ризиків.	Інвестиційний клімат регіону.	Інфраструктура регіону, суб'єкти великого підприємництва.
Акселераційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів			
Кредитно-гарантійні (публічно-приватне партнерство, пільгові кредити, мікрогранти, державні гарантії, регіональні гарантійні схеми).	Адаптація і швидке відновлення критичної інфраструктури регіону, відновлення економічної активності в регіоні, зростання інвестицій, підтримка розвитку малого і середнього бізнесу, відновлення ділової активності, створення нових робочих місць і підтримка рівня зайнятості населення.	Реальний сектор економіки регіону.	Суб'єкти малого і середнього підприємництва регіону, сфера послуг.
Трансформаційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів			
Інвестиційні (інноваційні фонди, податкові преференції, муніципальні зелені облігації, приватні інвестиції, фонди смарт-спеціалізації); грантові.	Зміна структури економіки регіону – перехід від сировинної до інноваційної моделі, стимулювання інноваційно-інвестиційної активності, цифровізація, підвищення конкурентоспроможності регіону.	Інноваційні регіональні екосистеми.	Промисловість регіону, технопарки.

Запропонована типізація фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України за їх функціональним призначенням визначає характер їх стимулюючого впливу на соціально-економічну систему регіону. Так, стабілізаційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України своєю дією забезпечують формування безпечного середовища і мінімізацію ризиків для надходження приватного капіталу, адже без сприятливого середовища жодні податкові пільги не забезпечать належних і достатніх стимулів приватним партнерам розміщувати свої фінансові ресурси.

Акселераційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України своєю дією спрямовані на швидке відновлення критичної інфраструктури та інноваційно-інвестиційної активності регіональних суб'єктів господарювання, тим самим забезпечивши життєдіяльність соціально-економічних систем регіону.

Трансформаційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України мають стратегічне значення й спрямовані на сприяння довгостроковому їх економічному розвитку й докорінну трансформацію соціально-економічних систем регіону від сировинної моделі до інноваційної із урахуванням вимог четвертої промислової революції і світових екологічних стандартів. Система ключових діючих і перспективних стабілізаційних, акселераційних і трансформаційних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України наведена у табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Система основних діючих і перспективних ендогенних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України за їх функціональним призначенням

Основні фінансові інструменти	*Характеристика і специфіка застосування*	*Статус реалізації в Україні*
1	2	3
Стабілізаційні		
Фінансування з Державного фонду регіонального розвитку	Фінансування інфраструктури з державного бюджету.	Реалізується в Україні.
Субвенції на розвиток територій	Розвиток місцевих проєктів за рахунок коштів державного бюджету.	Реалізується в Україні.
Багатостороннє страхування воєнних і політичних ризиків	Спеціалізовані фонди, що надають достатні фінансові гарантії для захисту інвесторів, зокрема, покриття їх збитків у разі настання форс-мажорних подій і пошкодження активів у результаті бойових дій.	Частково реалізується. Відсутній єдиний системний національний ринок страхування воєнних ризиків, але наявні міжнародні механізми (MIGA, DFC, EBRD).
Фонди проєктної підготовки регіональних проєктів	Різностороння допомога у підготовці й розробці якісної проєктної документації, що відповідає стандартам ЄБРР чи Світового банку та є зрозумілою, чіткою і безпечною для іноземних інвесторів. Зокрема, й оплата послуг міжнародних аудиторів й інженерів, залучених до підготовки проєктної документації.	Частково і фрагментарно реалізується через донорські програми (EU, EIB, World Bank), проте єдина національна система проєктної підготовки проєктів не сформована.
Резервні муніципальні фонди ліквідності	Призначення таких фондів – резервування бюджетних ресурсів для миттєвого реагування на екзогенні виклики.	Відсутні (в Україні не розвинена система муніципальних стабілізаційних фондів ліквідності).
Регіональні гарантійні фонди	Надають гарантії, мінімізують ризики і забезпечують покриття кредитних ризиків, залучають кредитні ресурси в регіон, підвищують доступність малого і середнього підприємництва до фінансування та знижують вартість залучених фінансових ресурсів.	Гарантійні структури створені на національному рівні (наприклад, Національна установа розвитку), але на регіональному рівні не існує їх сформованої мережі, проте є локальні механізми підтримки підприємництва.
Акселераційні		
Публічно-приватне партнерство	Розвиток інфраструктури через спільне залучення державного та приватного капіталів.	Реалізується в Україні, але рівень розвитку публічно-приватного дуже низька, як і активність використання такого інструмента.

Продовження таблиці 3.8

1	2	3
Пільгове рефінансування	Виступають прямою фінансовою допомогою з надання швидких фінансових ресурсів для релокованого бізнесу та суб'єктів підприємництва, що відновлюють свою діяльність.	Частково: реалізується за посередництвом НБУ й банківського сектору, але не як інструмент регіонального розвитку, а як монетарна політика.
Мікрогранти		Реально діють як державні програми підтримки бізнесу тощо.
Програми мікро-кредитування «Власний бізнес»	Надання державними банківськими установами безвідсоткових кредитів для реалізації бізнес ідей на деокупованих територіях і створення суб'єктів малого й середнього бізнесу, що надаватимуть робочі місця.	Реально діють як державні програми підтримки малого і середнього підприємництва.
Регіональні експортні кредити	Функціонують як інструменти підтримки експорту і передбачають короткострокове пільгове доекспортне фінансування, доступне для суб'єктів підприємництва регіону, що виходять на ринки ЄС.	Частково – існує підтримка експорту через Експортно-кредитне агентство (ЕКА), але слабка регіональна сегментація.
Регіональні гарантійні фонди	Фонди, що надають портфельні гарантії фінансово-кредитним установам під кредити суб'єктам господарювання регіону.	Частково (не сформована мережа регіональних гарантійних установ, але існують гарантійні механізми).
Трансформаційні		
Фінансування індустріальних парків	Пряме інвестування у розвиток промисловості, розбудову й відновлення транспортної і комунікаційної інфраструктури (дороги, електромережі) до промислових майданчиків (Greenfield / Brownfield), де розбудовується високотехнологічне виробництво.	Реально діє (сформована державна підтримка індустріальних парків через податкові стимули, інфраструктурні гранти тощо).
Фонди смарт-спеціалізації	Призначення таких фондів – цільове фінансування інноваційно-інвестиційних проєктів, що пропонують унікальні науково-технічні переваги регіону, технологічну модернізацію тощо.	Частково (концепція S3 – Smart Specialisation Strategy впроваджується, але відповідні їй фінансові інструменти ще не цілком розвинені).
Венчурні регіональні екосистеми (партнерства)	Орієнтуються на спільному з приватними інвесторами фінансуванні технопарків і стартапів, що створюють високу додану вартість.	Частково (відсутня стабільна регіональна система венчурних фондів, але існують венчурні ініціативи).
Інфраструктурні муніципальні облігації	Боргові інструменти чіткого цільового призначення – залучати приватних інвесторів до відновлення транспортної і енергетичної інфраструктури.	Перспективні (ринок муніципальних облігацій слабо сформований і обмежений).
Зелені муніципальні облігації	Призначені для залучення довгострокових фінансових ресурсів на проєкти, спрямовані на охорону довкілля і сталий розвиток регіонів, забезпечення енергоефективності, декарбонізації, модернізації систем теплопостачання, перехід до циркулярної економіки, тощо.	Перспективні (формується нормативна база, але масової практики реалізації майже немає).

Очевидно, що жоден відокремлений фінансовий інструмент окремо не забезпечить відбудову регіонів України та відновлення їх конкурентоспроможності.

Розглянуті у таблиці 3.8 фінансові інструменти повинні комплексно поєднуватись та діяти синхронно, а не автономно. Також варто звернути увагу на питання пріоритетності різних фінансових інструментів стимулювання

конкурентоспроможності регіонів України для повоєнної відбудови, що визначається безпосередньо дією таких інструментів і неможливістю їх одночасної рівнозначної вагомості.

Більше того зважання на пріоритетність фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період, вбачається вкрай необхідним задля недопущення розпорошування фінансових ресурсів і можливостей.

Зокрема, стабілізаційні фінансові інструменти стимулювання формують основу для конкурентоспроможності регіонів України та слугують «фундаментом» і «каркасом», що забезпечує цілісність усієї системи фінансового стимулювання відновлення регіональної соціально-економічної системи та формування її конкурентоспроможності. Акселераційні фінансові інструменти формують стимули для швидкого запуску соціально-економічної системи регіону, а трансформаційні – забезпечують її вихід на новий якісний рівень. Без сформованих і реалізованих стабілізаційних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України, акселераційні й трансформаційні такі фінансові інструменти просто втратять сенс, адже соціально-економічні системи регіонів не будуть привабливими для вітчизняних і іноземних суб’єктів.

Акселераційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України відзначаються короткостроковим ефектом та після їх ефективної імплементації повинні активно задіюватись трансформаційні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів, що, як зазначалось, характеризуються довгостроковим ефектом і стратегічним характером.

Відтак, пропонується наступна чітка поетапна черговість пріоритетності дії фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України для максимально ефективного їх відновлення на різних його етапах:

1) фінансові інструменти первинної пріоритетності для 1-го етапу відбудови. 1-й етап відновлення конкурентоспроможності регіонів України є

базовим, короткостроковим (1–2 роки) і спрямованим на зупинення деградації та швидке відновлення критичної інфраструктури соціально-економічних систем регіонів України шляхом застосування фінансових інструментів стимулювання їх конкурентоспроможності з домінуванням і первинною пріоритетністю стабілізаційних і акселераційних таких інструментів. Зокрема, на початковому етапі повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України ключова роль належатиме державним бюджетним трансфертам, субвенції на реалізацію інфраструктурних проєктів, державним цільовим фондам відновлення, регіональним фондам розвитку, міжнародній фінансовій допомозі й різноманітним програмам міжнародних фінансових організацій тощо. Функціональне призначення таких інструментів полягає у забезпеченні інфраструктурного відновлення і тим самим формуванні базових умов для економічної діяльності в регіонах;

2) фінансові інструменти первинної пріоритетності для 2-го етапу відбудови – етап 2 – середньостроковий (3–5 років) – спрямований на економічне відродження і модернізацію соціально-економічних систем регіонів України, зміну їх спеціалізації, формування нових економічних кластерів та передбачає зміщення акцентів із пріоритетністю трансформаційних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів. Так, після стабілізації економічної ситуації у регіонах України пріоритетна роль належатиме публічно-приватному партнерству, інвестиційним фондам відбудови, спеціальним економічним зонам, державним гарантіям інвесторам, індустріальним паркам, податковим стимулам для релокації підприємств, податковим канікулам для нових підприємств, Ukraine Investment Framework (UIF), тощо;

3) фінансові інструменти первинної пріоритетності для 3-го етапу відбудови – етап 3 – довгостроковий (більше 5 років) – орієнтований на забезпечення й підвищення стійкої і довгострокової конкурентоспроможності регіонів України та передбачає оновлення фінансових інструментів стимулювання формування конкурентних переваг на інноваційних засадах.

Зокрема, на етапі економічного зростання регіонів України пріоритетністю будуть відзначатись такі фінансові інструменти, як фінансування інноваційних проєктів, венчурне фінансування, пільгове кредитування підприємницьких структур, грантові програми міжнародних фінансових організацій, програми підтримки малого й середнього підприємництва, кредитні лінії міжнародних фінансових організацій, фонди підтримки інновацій, програми цифрової трансформації, програми ЄС з регіонального розвитку, тощо.

Отож, відновлення конкурентоспроможності регіонів України забезпечується синергією стабілізаційних, акселераційних і трансформаційних фінансових інструментів стимулювання. Їх узгоджене застосування дозволить активізувати інвестиційну діяльність, забезпечити структурну модернізацію економік регіонів України та сформувати нові каталізатори їх конкурентоспроможного розвитку.

Проте, дієвість таких фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України визначається такими фундаментальними умовами, що мають бути забезпечені на державному й регіональному рівнях:

– прозорість, транспарентність і підзвітність, досягнуті через забезпечення зрозумілості процесів прийняття рішень, що формує високий рівень довіри серед інвесторів;

– інклюзивність, досягнута шляхом активного залучення усіх регіональних суб’єктів соціально-економічних процесів, як суб’єктів мікро підприємництва, так і суб’єктів середнього і великого бізнесу, до формування і реалізації регіональної стратегії фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності певного регіону;

– консалтинг і адвокація, забезпечені шляхом здійснення активної роботи відповідних організацій у напрямі підтримки суб’єктів підприємництва й захисту інтересів місцевих і регіональних виробників на державному рівні;

– спрощення та цифровізація адміністративних процедур.

Успішність розглянутих вище фінансових інструментів буде проявлятись у наступних основних показниках конкурентоспроможності регіону:

1) стабілізаційних фінансових інструментів: страхування ризиків і як результат зниження банками відсоткових ставок й відповідно скорочення вартості залучення фінансових ресурсів; нарощення регіоном обсягів залучених фінансових ресурсів; нарощення фінансових ресурсів регіону у формі страхового капіталу;

2) акселераційних фінансових інструментів: зростання чисельності зареєстрованих суб'єктів підприємництва; повернення релокованого бізнесу та внутрішньо переміщених осіб; прискорення оборотності фінансових ресурсів і загалом підвищення ділової активності регіону; розширення бази оподаткування і підвищення бюджетної самодостатності; капіталізація суб'єктів господарювання; створення нових робочих місць і скорочення безробіття;

3) трансформаційних фінансових інструментів: підвищення інвестиційно-інноваційної активності регіону та приріст прямих внутрішніх і іноземних інвестицій у розрахунку на душу населення; підвищення рівня технологічного розвитку регіону; підвищення частки високотехнологічної продукції в експорті регіону тощо.

При цьому зауважимо, що у повоєнний період очікується не лише зростання економічних показників, а якісна зміна загальної структури регіональної соціально-економічної системи. Деталізація ефектів застосування відповідних фінансових інструментів відображена на рисунку 3.2.

Поглиблюючи дослідження, зауважимо, що пріоритетність фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період буде змінюватись не лише з часом, а також буде диференціюватись й для окремих регіонів держави залежно від рівня воєнного впливу, руйнації і втрат, що вони зазнали. Серед множини існуючих фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможного відновлення регіонів в Україні виділяються фінансування Державного фонду регіонального розвитку, державні програми, публічно-приватне партнерство (ППП) й підтримка

міжнародних організацій. Розглянемо детальніше такі й інші фінансові інструменти.

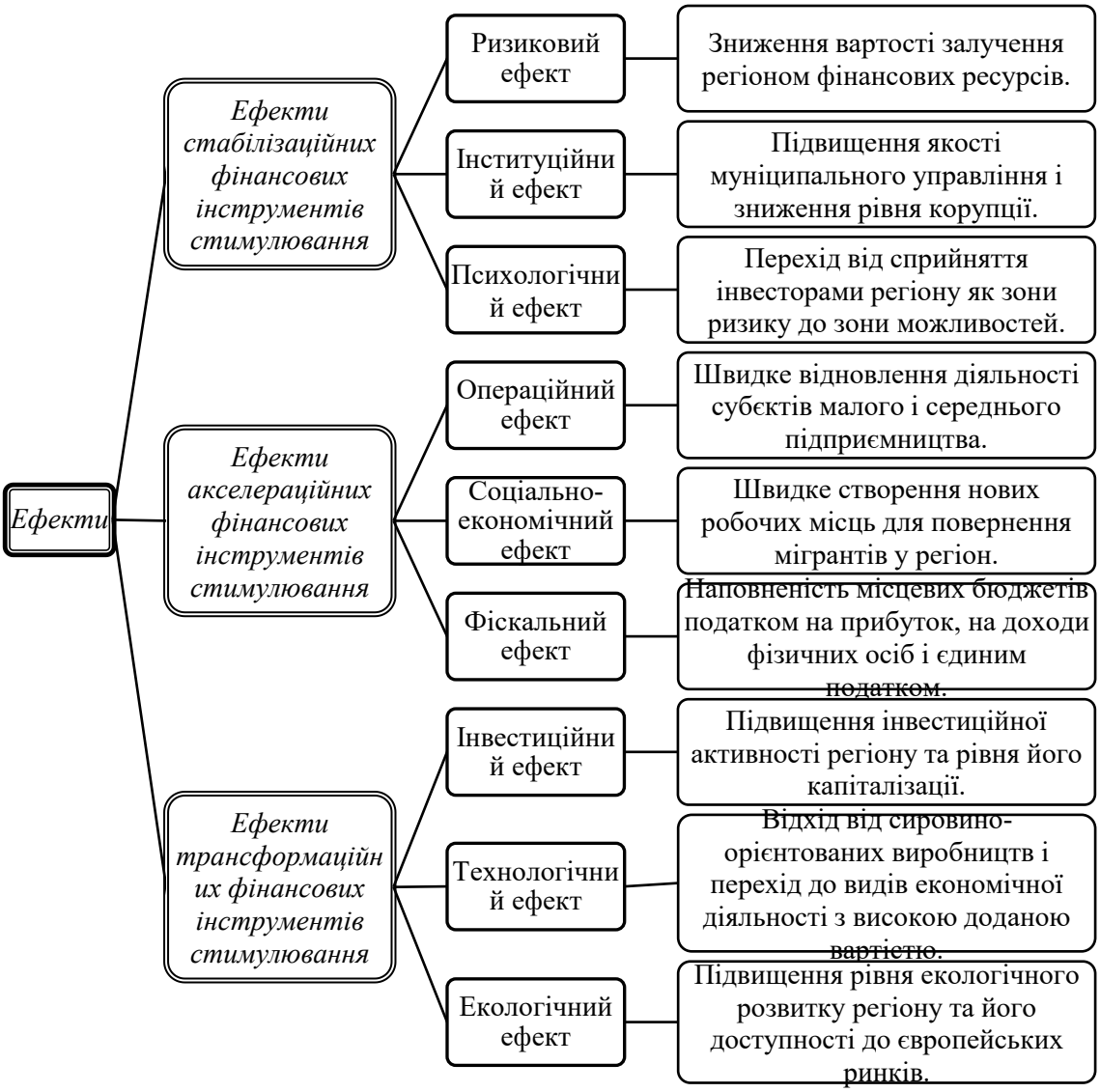

Рис. 3.2 – Ефекти фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період

Джерело: авторська розробка.

Попередньо ми запропонували класифікацію фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів за їх функціональним призначенням. Однак, для внесення чіткості й однозначності у подальші дослідження пропонуємо систематизувати й згрупувати фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України за такими 4-ма підходами: структурний підхід (за походженням фінансових ресурсів щодо держави) – ендогенні та екзогенні фінансові інструменти; ієрархічно-рівневий

підхід (за інституційним рівнем реалізації фінансових інструментів) – фінансові інструменти мікро-, мезо- та макрорівнів; функціональний підхід (за функціями) – стабілізаційні, акселераційні та трансформаційні фінансові інструменти; інституційно-секторальний підхід (за власністю) – державні, регіональні, приватні та гібридні (публічно-приватні) фінансові інструменти. Система таких підходів дозволяє вибудувати універсальну чотиривимірну інтегровану матрицю досліджуваних фінансових інструментів (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – 4-ри-вимірна матриця фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України

Ендогенні фінансові інструменти				
Рівні реалізації	*Інституційний сектор походження*			
	Державні	*Регіональні*	*Приватні*	*Гібридні*
Макрорівень	Бюджетні субвенції (S); державні програми (A).	-	-	Державні гарантії (S); публічно-приватне партнерство (A)
Мезорівень	Трансферти розвитку (S)	Місцеві інвестиційні програми (A); муніципальні облігації (T)	-	Регіональні публічно-приватні партнерства (A)
Мікрорівень	Мікрогранти (A)	Підтримка малого і середнього підприємництва (A)	Реінвестування прибутку (A); інноваційно-інвестиційні проєкти (T)	Бізнес-мережі фінансування (A)
Екзогенні фінансові інструменти				
Рівні реалізації	*Інституційний сектор походження*			
	Державні	*Регіональні*	*Приватні*	*Гібридні*
Макрорівень	Міжнародні кредити уряду (S); макрофінансова допомога (S)	-	Великі інфраструктурні інвестиції (A); прямі іноземні інвестиції у масштабні проєкти (A)	Макрофінансова допомога і фінансування Ukraine Facility (S); програми Світового банку (S)
Мезорівень	Цільові донорські програми (A)	Гранти розвитку регіонів (A)	Приватні інвестиційні фонди розвитку регіонів (A)	Програми Ukraine Investment Framework (A), кредити для бізнесу та програми European Investment Bank (A); програми European Bank for Reconstruction and Development (A, T); Фінансові програми KfW Development Bank (A, T); програми International Finance Corporation (A); програми EU4Business (A, T)
Мікрорівень	Гранти малим і середнім підприємствам від донорів (A)	Акселераційні програми для малих і середніх підприємств (A)	Венчурний капітал (T); краудфандинг (T)	Програми EU4Business (A, T); програми підтримки United States Agency for International Development (A)

Умовні позначення: S – стабілізаційні фінансові інструменти; A – акселераційні фінансові інструменти; T – трансформаційні фінансові інструменти.

Більше того, інтеграція таких підходів дозволяє визначити рівні реалізації фінансових інструментів, інтегрувати ендогенні й екзогенні фінансові інструменти, врахувати інституційну структуру управління фінансовими ресурсами, оцінити функціональну роль фінансових інструментів у відновленні конкурентоспроможності регіону.

Базуючись на такому підході уможливлюється обґрунтоване формування багаторівневої архітектури фінансового забезпечення регіонального розвитку та адекватного комплексного механізму стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у воєнний і повоєнний періоди.

Досліджуючи питання ендогенних державних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможного розвитку регіонів України, неможливо оминути питання вищого ієрархічного рівня щодо фінансових інституцій, що безпосередньо акумулюють, управляють і розподіляють фінансові ресурси на такі цілі через відповідні сформовані фінансові інструменти.

Головними державними фінансовими інституціями формування, реалізації і управління державними фінансовими інструментами стимулювання конкурентоспроможного розвитку регіонів України є Державний фонд регіонального розвитку [216], Фонд енергоефективності [217], Український фонд стартапів [218], Національна установа розвитку [219], Фонд ліквідації наслідків збройної агресії, Державний дорожній фонд, Фонд підтримки фермерських господарств тощо. Детальний огляд їх джерел фінансування і фінансових інструментів, а також сильних і слабких сторін представлено у таблиці 3.10.

На сьогодні в Україні є доступними декілька державних програм для стимулювання економічного розвитку, підтримки бізнесу й інвесторів в умовах воєнної кризи та повоєнний період, що реалізуються державними фінансовими інституціями через Національну установу розвитку, а також у рамках Плану Відновлення України (Ukraine Recovery Plan) й національної економічної платформи «Made in Ukraine». У таблиці В.1 додатку В систематизовані такі програми з урахуванням їх найбільшої вагомості для відновлення регіональної конкурентоспроможності.

Таблиця 3.10 – Аналіз основних ендогенних державних фінансових інституцій та їх фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України

Державні фінансові інституції	*Мета*	*Джерела фінансування (основне + додаткові)*	*Фінансові інструменти*	*Сильні сторони*	*Слабкі сторони*
Державний фонд регіонального розвитку	Вирівнювання міжрегіональних диспропорцій; фінансування регіональних інфраструктурних проєктів.	Державний бюджет (загальний фонд) + співфінансування із місцевих бюджетів	Субвенції; співфінансування проєктів; грантове фінансування.	Фінансування регіональний інфраструктурних проєктів.	Обмежений обсяг фінансування; залежність від державного бюджету; нерівномірність розподілу коштів між регіонами; бюрократичність процедур; заполітизованість розподілу коштів фонду.
Фонд ліквідації наслідків збройної агресії	Фінансування відновлення зруйнованої інфраструктури та економічного потенціалу територій.	Державний бюджет + міжнародна фінансова допомога + донорські фінансові ресурси + конфісковані активи РФ	Бюджетні трансферти; гранти.	Швидке фінансування відновлення критичної інфраструктури; концентрація фінансових ресурсів для відновлення.	Нестабільність джерел фінансування; орієнтація переважно на відновлення, а не розвиток; недостатня інтегрованість із регіональними стратегіями; обмеженість фінансових ресурсів.
Український фонд стартапів (Фонд Розвитку Інновацій)	Фінансування інноваційних стартапів.	Державний бюджет + гранти міжнародних донорів	Інноваційні програми; гранти для стартапів.	Підтримка інноваційних проєктів; стимулювання розвитку технологічного підприємництва.	Невеликі обсяги фінансування; фокус на великих містах.
Національна установа розвитку (правонаступник Фонду розвитку підприємництва з 01.01.2026 року)	Підтримка та розвиток малого й середнього бізнесу.	Державний бюджет + фінансові ресурси банків-партнерів і міжнародних фінансових організацій	Пільгове кредитування; компенсація процентних ставок.	Реалізація програм доступного кредитування суб'єктам мікро-, малого та середнього підприємництва.	Залежність від банківської системи; обмеженість доступу для підприємств у постраждалих регіонах.
Державний дорожній фонд *	Розвиток транспортної інфраструктури.	Державний бюджет + акцизи з пального і ввізне мито на паливо	Бюджетні інвестиції; цільові програми.	Стабільність фінансування транспортної інфраструктури.	Пріоритетність ремонтних робіт над будівництвом нової інфраструктури; ризики неефективного використання фінансових ресурсів.
Фонд енергоефективності	Підвищення енерго-ефективності; зниження енерговитрат регіонів.	Державний бюджет + внески ЄС і міжнародних донорів	Гранти; співфінансування проєктів енергомодернізації.	Стимулювання енергоефективної модернізації; співфінансування міжнародними партнерами.	Обмеженість фінансових ресурсів; складні процедури участі; обмежене охоплення громад.
Український державний Фонд підтримки фермерських господарств	Розвиток аграрного сектору і малих агровиробників.	Державний бюджет + міжнародні програми підтримки	Пільгове кредитування; гранти; поворотна фінансова допомога.	Підтримка розвитку аграрних регіонів; фінансова, консультаційна, організаційна допомога фермерам.	Обмежений обсяг фінансування; нерівномірність доступу фермерів до фінансових ресурсів; низький рівень інституційної інтеграції; обмеженість фінансових інструментів.

* діяльність призупинено або переспрямовано із повномасштабним вторгнення рф.

На регіональному рівні фінансовими інституціями, які формують фінансові інструменти і на їх основі забезпечують відновлення і стимулювання конкурентоспроможного розвитку регіону виступають передусім органи місцевого самоврядування, що реалізують програми регіонального розвитку, також агенції регіонального розвитку, що забезпечують підготовку й супровід регіональних проєктів. Також на рівні кожного відокремленого регіону можуть функціонувати регіональні фонди розвитку, метою діяльності яких є фінансування регіональних проєктів. Мікрорівень ендогенних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону формується регіональними приватними суб'єктами господарювання і представлений, основним чином, такими інструментами як реінвестування прибутку та інноваційно-інвестиційні проєкти.

У контексті повоєнного відновлення конкурентоспроможності регіонів України тренд зміщується від державних і міжнародних фінансових інструментів до гібридних, а саме – до публічно-приватного партнерства (ППП) та змішаного фінансування (*blended finance*). Саме ППП є ключовим інструментом відновлення інфраструктури регіонів. До сьогодні розвиток ППП в Україні характеризується пасивністю, поодинокістю, безсистемністю, низьким рівнем комунікації представників підприємництва та місцевих органів влади з цього питання (рис. Л.1, додаток Л)

Як демонструють офіційні дані, станом на 01.01.2026 року на умовах ППП реалізувалось із укладених 201 договору лише 19 договорів (з них 7 концесійних; 4 про спільну діяльність; 8 інших). При цьому проєкти ППП, що реалізуються є незначними за обсягами фінансування та передбачають залученість виключно вітчизняних фінансових ресурсів, рівень бюджетної підтримки – мінімальний. Отож, потенціал ППП недостатньо використовується для відновлення конкурентоспроможності регіонів України.

Причинами такої низької активності ППП в регіонах України є як зовнішні виклики війни, так і швидка зміна державної політики, нестабільна економічна ситуація, недосконале нормативно-інституційне забезпечення, динамічність

бізнес-середовища, складність сучасних умов ведення бізнесу, недосконала процедура взаємодії між державними й місцевими органами влади, низький рівень обізнаності представників бізнесу щодо реальних переваг такого фінансового інструмента, а також зниження рівнів фінансової спроможності й інвестиційної привабливості українських суб'єктів господарювання тощо.

Щодо позитивного досвіду й ефективності реалізовуваних в регіонах України проєктів ППП, то успішні приклади залучення приватних інвестицій на умовах ППП у стратегічно важливі соціально-гуманітарні проєкти відсутній. Ефективність застосування механізмів ППП демонструють лише окремі поодинокі приклади (наприклад: передача у концесію двох шахт у Донецькій області; будівництво футбольних стадіонів у м. Донецьк і м. Харків; реконструкція систем теплопостачання і водопостачання у м. Краматорськ).

За останні сім років були задіяні до реалізації договорів ППП в України лише 19 регіонів, але різного ступеня інтенсивності й без стабільної динаміки. До того ж, навіть, м. Київ не було активним у даному плані та з 2000 року не реалізувало жодного договору ППП. Тому, як зазначалось потенціал такого фінансового інструменту є реальним резервом нарощення довгострокового конкурентоспроможного розвитку регіонів України.

Попередньо розглядались ендогенні фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України, що, основним чином, фокусуються на їх внутрішньому потенціалі, його мобілізації і залученні у процеси відновлення й формування конкурентних переваг. Проте, внутрішня фінансова обмеженість регіонів України вимагає активного залучення зовнішнього фінансового потенціалу інших держав, міжнародних урядових організацій, а також міжнародних приватних підприємств, інвесторів та організацій.

Аналізуючи екзогенну складову й реальну ситуацію доступності екзогенних державних фінансових інструментів стимулюючого впливу на різні аспекти конкурентоспроможності регіонів України, відмічається значна залежність як у теперішній воєнний період, так і повоєнний період від міжнародної допомоги від інших держав та міжнародних урядових організацій, гуманітарної допомоги від

державних агенцій зарубіжних держав, зовнішніх позик від міжнародних державних банків і фінансових інститутів, фінансування з регіональних блоків і зокрема Європейського Союзу, реалізації спільних програм фінансування з іншими державами тощо. Зокрема, на сьогодні розширена архітектура екзогенного фінансового стимулювання й підтримки відновлення України демонструє багаторівневу систему міжнародних фінансових інструментів, що поєднують цілі макрофінансової стабілізації, інвестиційної мобілізації і мікрорівневого розвитку через підтримку суб'єктів господарювання на основі доступу до пільгового кредитування, грантових ресурсів й інвестиційного капіталу (табл. 3.11).

Загалом наявні екзогенні фінансові інструменти формують повну архітектуру фінансування відновлення і забезпечують її основу. Проте, варто відзначити недостатність таких фінансових інструментів як повноцінної системи відновлення конкурентоспроможності регіонів України в сучасних умовах та потребу активізації співпраці щодо розширення і деталізації таких фінансових інструментів на мезо- й мікрорівнях.

Також у повоєнний період варто буде й активно залучати екзогенні приватні фінансові ресурси через такі фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України як, наприклад, публічно-приватне партнерство з іноземними компаніями, міжнародні донорські програми від приватних організацій чи благодійних фондів, зовнішні позики у міжнародних приватних банків чи фінансових інститутів, муніципальні облігації для іноземних інвесторів, дивіденди від участі муніципалітету у змішаних компаніях з іноземними партнерами тощо.

Розвиваючи підняте питання й узагальнюючи проведені дослідження, на завершальному етапі звернемо увагу, що фінансові інструменти стимулювання відновлення конкурентоспроможності регіонів держави визначаються фокусом і пріоритетами фінансового забезпечення таких процесів.

Таблиця 3.11 – Архітектура екзогенних публічних (державних) фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України у теперішній і повоєнний періоди

Міжнародні фінансові інституції та програми	*Інституційна база*	*Основні фінансові інструменти*	*Вплив на відновлення регіону*	*Очікуваний ефект*
1	2	3	4	5
Макрорівень реалізації (реалізація на рівні соціально-економічної системи держави)				
Ukraine Facility	Європейський Союз (EU, European Union)	Макрофінансова допомога; бюджетна підтримка; кредити; гранти.	Відновлення макроекономічного середовища; стратегічна фінансова підтримка бюджету України.	Формування базових умов (фінансової і інвестиційної стабільності) для регіонального розвитку.
Програми відновлення Світового банку	Світовий банк (WB, World Bank)	Інституційна підтримка; гранти; кредити.	Реконструкція державний інституцій і інфраструктури; соціальні видатки.	Підвищення економічної та інституційної спроможності регіонів.
Мезорівень реалізації (реалізація на рівні соціально-економічної системи регіону)				
Ukraine Investment Framework (UIF) на період 2024–2027 рр. у складі Ukraine Facility	Європейський Союз + міжнародні фінансові організації	Інвестиційні гарантії; гранти; змішане фінансування.	Фінансування відновлення інфраструктури; фінансова підтримка підприємництва.	Залучення інвестицій; відбудова інфраструктури; модернізація економіки.
Програми відновлення Європейського інвестиційного банку	Європейський інвестиційний банк (EIB, European Investment Bank)	Інвестиційні програми; довгострокові кредити.	Відновлення муніципальної, транспортної, енергетичної, соціальної інфраструктури; відбудова житла.	Підвищення транспортної доступності; забезпечення енергетичної безпеки.
Програми інвестування Європейського банку реконструкцій та розвитку	Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD, European Bank for Reconstruction and Development)	Прямі інвестиції; кредитування; гарантії.	Фінансова підтримка приватного сектору та реформ.	Розвиток підприємництва в регіоні; інноваційна активність.
Інвестиційні програми Міжнародної фінансової корпорації	Міжнародна фінансова корпорація (IFC, International Finance Corporation)	Прямі інвестиції; кредитні лінії.	Підтримка розвитку приватного сектору.	Розвиток приватного підприємництва. Підвищення інвестиційної привабливості регіонів.
Мікрорівень реалізації (реалізація на рівні соціально-економічної системи підприємств)				
Фінансові програми KfW Development Bank	Державний банк Уряду ФРН (KfW Development Bank)	Інвестиції; пільгові кредити.	Підтримка малого і середнього бізнесу; муніципальні проєкти; енергоефективність; фінансування соціальної інфраструктури; охорона навколишнього середовища.	Розвиток малого і середнього підприємництва. Модернізація енергетичної інфраструктури. Розвиток соціальної інфраструктури.

Продовження таблиці 3.11

EU4Business: Recovery, Competitiveness and Internationalisation	Європейська комісія + партнерські фінансові установи	Гранти; кредитні лінії; гарантії; консультаційна підтримка.	Підтримка мікро, малого та середнього підприємництва; підтримка розвитку експорту та міжнародної експансії українських підприємств; інновації.	Розвиток конкуренто-спроможного підприємництва; інтеграція в ринки ЄС.
Програми підтримки Агентства США з міжнародного розвитку	Агентство США з міжнародного розвитку (USAID, United States Agency for International Development)	Гранти; технічна допомога.	Розвиток малого і середнього підприємництва. Підтримка розвитку агробізнесу. Розвиток громад.	Розвиток і розширення підприємницької активності малих і середніх підприємств.
EU4Business: Innovative Cluster Development	Європейський Союз + регіональні агенції + кластерні організації	Кластерні проєкти; гранти на інновації; мережеве фінансування.	Підтримка формування регіональних кластерів, міжрегіональної кооперації, розвитку інноваційних підприємств.	Інноваційний розвиток; формування інноваційних кластерів; структурна модернізація регіональних економік; кооперація малих та середніх підприємств.

Очевидно, що за різних безпекових ситуацій притаманних конкретним регіонам, різних рівнів їх фактичної конкурентоспроможності, втрат і руйнації різними й будуть детермінанти та пріоритети фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів, а тому й доречними будуть різні фінансові інструменти. З цих позицій розробимо операційну модель вибору фінансових інструментів для стимулювання конкурентоспроможності кожного окремого регіону України та забезпечення його швидкого відновлення у повоєнний період та довгострокового соціально-економічного розвитку.

Рисунок 3.3 ілюструє алгоритм прийняття рішень щодо вибору відповідних інструментів. На початковому етапі з’ясовується фактичний стан конкурентоспроможності кожного конкретного регіону, визначається його приналежність до певного типу згідно методики, запропонованої у п.п. 3.1. Відповідно до різних типів регіонів диференціюється пріоритетність різних фінансових інструментів. Зі зміною рівня конкурентоспроможності регіону буде змінюватись і його тип, а це означає і зміну фінансової потреби та зміну пріоритетності фінансових інструментів.

Рисунок 3.3 – Алгоритм вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону у повоєнний період

Формалізуємо вище викладені думки через представлення візуальної операційної моделі вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону (табл. 3.12).

Запропонована операційна модель забезпечує, по-перше, перехід від описової класифікації до управлінської системи; по-друге, інтеграцію ендогенних, екзогенних і гібридних фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможного розвитку регіону; по-третє, адаптацію фінансових інструментів до типу регіону за рівнем втрат від війни; по-четверте, формування портфельного підходу до розвитку регіону.

Підсумовуючи відзначимо, що конкурентоспроможність регіону формується через синергію ендогенних і екзогенних фінансових інструментів, що реалізуються у різних формах власності, на різних інституційних рівнях та виконують стабілізаційну, акселераційну й трансформаційну функції.

Таблиця 3.12 – Матриця прийняття рішень щодо вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону

Етапи вибору	*Типи регіонів*			
1. *Визначення типу регіону*	*Регіони структурного ризику*	*Регіони з фінансовими обмеженнями*	*Регіони з нереалізованим потенціалом*	*Регіони з високою адаптивністю*
2. *Інтегральна оцінка фінансового забезпечення регіону*	Низький рівень	Нижче середнього	Середній рівень	Високий рівень
3. Визначення домінантної фінансової потреби	Мінімізація безпекових ризиків та забезпечення стабільного бізнес-середовища	Адаптація та швидке відновлення критичної інфраструктури	Модернізація економіки регіону	Капіталізація потенціалу регіону
4. Вибір пріоритетної групи функціональних фінансових інструментів (пріоритетний інституційний сектор)	Стабілізаційні (публічний: держава + МФО + донори)	Стабілізаційно-акселераційні (змішаний: публічний + приватний)	Акселераційні (змішаний: приватний, ППП + кредити)	Трансформаційні (приватний / ринковий)
5. Формування системи пріоритетних фінансових інструментів стимулювання конкуренто-спроможності регіону	Державне страхування воєнних ризиків; багатостороннє страхування воєнних і політичних ризиків; прямі державні інвестиції; субвенції; державні трансферти; податкові канікули; гуманітарні гранти; міжнародна фінансова допомога; регіональні фонди відновлення; податкові пільги; ППП.	Субвенції; міжнародні гранти; державні гарантійні інструменти; кредитно-гарантійні програми; страхування воєнних ризиків; пільгове кредитування; регіональні гарантійні фонди; регіональні фонди розвитку.	Публічно-приватне партнерство; інвестиційні програми; спеціальні економічні зони; кластери; пільгове рефінансування; інвестиційний податковий кредит; індустріальні парки; регіональні гарантійні фонди; мікрогранти; регіональні експортні кредити.	Інноваційні інвестиції; інноваційні фонди; публічно-приватне партнерство; індустріальні парки; венчурні регіональні екосистеми; інфраструктурні та зелені муніципальні облігації; краудфандинг; фонди смарт-спеціалізації.
Фінансові перспективи регіону	Стабілізація фінансової системи регіону, гарантування безпеки активів, фінансування відновлення критичної інфраструктури і базової економічної діяльності	Розширення доступу до фінансових ресурсів та активізація інвестиційної діяльності.	Прискорення і стимулювання соціально-економічного розвитку регіону, підвищення ефективності використання його потенціалу.	Структурна модернізація економіки і формування довгострокових конкурентних переваг.

Тому відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період повинно базуватись на комплексності застосування розглянутих у параграфі фінансових інструментів, що системно забезпечать: залучення потенційних інвесторів через розподіл ризиків і достатні гарантії; оптимізацію

бюджетних видатків і мультиплікативний ефект від бюджетних ресурсів через їх перетворення у каталізатор для залучення фінансових ресурсів з інших джерел і, зокрема, від приватних та інституційних інвесторів; довгострокове фінансування конкурентоспроможного розвитку регіонів України з мінімальними ризиками та високою ефективністю залучення інвестицій; прискорення відновлення інфраструктури та модернізації регіональних соціально-економічних систем; масштабування відновлення через залученість приватного сектору та міжнародних фінансових інституцій; стимулювання інноваційної активності регіону.

Висновки до розділу 3

1. Здійснене економетричне моделювання підтвердило наявність стійкого та статистично значущого зв’язку між фінансовим забезпеченням і конкурентоспроможністю регіонів України. У процесі дослідження сформовано систему потенційних фінансових детермінант, проведено кореляційний аналіз, виявлено проблему мультиколінеарності та здійснено відбір найбільш статистично й економічно обґрунтованих факторів. До фінальної специфікації багатофакторної регресійної моделі включено показники, що характеризують темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство, питому вагу регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій та обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне підприємство. Отримані результати засвідчили високу пояснювальну здатність моделі та дали змогу кількісно обґрунтувати вплив фінансових детермінант на інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів України.

2. На основі результатів економетричного аналізу визначено ключові канали впливу фінансового забезпечення на конкурентоспроможність регіонів України: бюджетно-фіскальний, корпоративно-фінансовий та інвестиційний. Встановлено, що найвагомішим структурним детермінантом

конкурентоспроможності є фінансова результативність підприємницького сектору, що відображає здатність регіональної економіки генерувати прибуток, податкові надходження, зайнятість та внутрішній інвестиційний потенціал. Бюджетно-фіскальний канал формує ресурсну основу місцевого розвитку, тоді як інвестиційний канал забезпечує довгострокове нарощення конкурентних переваг через залучення зовнішнього капіталу, модернізацію виробництва та підвищення інвестиційної привабливості територій. Це дозволило перейти від кількісного встановлення факторного впливу до змістовної інтерпретації фінансових механізмів формування конкурентоспроможності регіонів.

3. Розроблена авторська типологія регіонів України за характером воєнної трансформації конкурентоспроможності та фінансового забезпечення засвідчила неоднорідність і асиметричність змін регіонального розвитку у 2022–2024 рр. Порівняння довоєнного та воєнного періодів дало змогу виокремити регіони подвійного посилення, конкурентного посилення за фінансової стабільності, фінансового посилення за стабільної конкурентоспроможності, стабільного положення, фінансового або конкурентного послаблення, а також подвійного послаблення. Доведено, що однаковий напрям трансформації не завжди означає однаковий результуючий рівень розвитку, оскільки регіони з формально стабільними позиціями можуть перебувати як у групі лідерів, так і в зоні низької фінансово-конкурентної спроможності. Це обґрунтовує необхідність диференційованого підходу до фінансового забезпечення повоєнного відновлення.

4. Сформована матриця стратегічної пріоритетизації фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів України дала змогу поєднати силу впливу факторів, визначену за параметрами регресійної моделі, з рівнем їх керованості на регіональному рівні. Встановлено, що темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів формує стратегічне ядро прямого бюджетно-фіскального впливу, оскільки має високу силу впливу та високий рівень керованості. Чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство належить до стратегічного ядра відносно

керованого корпоративно-фінансового впливу, оскільки має найвищу силу впливу, але потребує переважно опосередкованих інструментів регіональної політики. Інвестиційні детермінанти, пов'язані із залученням прямих іноземних інвестицій, визначено як підтримувальні чинники довгострокового конкурентного посилення, вплив на які значною мірою залежить від зовнішніх умов.

5. Обґрунтовано, що стратегічні пріоритети фінансового забезпечення повоєнного відновлення мають формуватися з урахуванням типу воєнної трансформації регіону, його результуючого рівня конкурентоспроможності та фінансового забезпечення, а також потенціалу використання ключових фінансових детермінант. Для регіонів подвійного посилення пріоритетним є закріплення позитивної динаміки та нарощення фінансової бази розвитку; для регіонів конкурентного посилення за фінансової стабільності – фінансове підкріплення сформованого конкурентного потенціалу; для регіонів фінансового посилення за стабільної конкурентоспроможності – трансформація наявного фінансового ресурсу у продуктивні економічні зміни; для регіонів із фінансовим або конкурентним послабленням – відновлення фінансової стійкості, підтримка підприємницького сектору та модернізація економічної бази; для регіонів подвійного послаблення – застосування спеціальних відновлювальних, інституційних та компенсаційних механізмів.

6. Запропоновано класифікацію фінансових інструментів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів України, з урахуванням їх функціонального призначення та характеру стимулюючого впливу на соціально-економічну систему регіону. У межах такого підходу виокремлено три групи інструментів: стабілізаційні, акселераційні та трансформаційні. Для кожної з цих груп визначено сукупність ключових наявних і перспективних ендогенних фінансових інструментів, обґрунтовано доцільність і пріоритетність їх застосування, а також окреслено очікувані результати їхнього впливу.

7. На основі поєднання структурного, ієрархічно-рівневого, функціонального та інституційно-секторального підходів розроблено

універсальну чотиривимірну інтегровану матрицю фінансових інструментів. Її використання дає змогу системно формувати багаторівневу архітектуру фінансового забезпечення регіонального розвитку та визначати комплексний механізм стимулювання конкурентоспроможності регіонів України в умовах воєнного та повоєнного періодів.

8. На підставі проведеного аналізу ключових ендогенних державних фінансових інституцій та інструментів, які використовуються для стимулювання конкурентоспроможності регіонів України, встановлено їх недостатню ефективність, обмеженість фінансових ресурсів, слабку орієнтацію на регіональні потреби та інші проблемні аспекти. Окремо акцентовано на неповному використанні потенціалу державно-приватного партнерства, що в умовах повоєнного відновлення набуває особливої стратегічної ваги. Дослідження екзогенних фінансових інструментів засвідчило, що вони наразі не формують цілісної та достатньої системи забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України. У зв’язку з цим, обґрунтовано необхідність їх подальшого розширення, конкретизації та адаптації до потреб регіонального розвитку на мезо- та мікрорівнях.

9. Запропоновано матричну операційну модель вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону, в основі якої лежить принцип динамічної відповідності, за яким вибір пріоритетних фінансових інструментів узгоджений із ієрархічним рівнем прийняття рішень й інституційною приналежністю фінансових ресурсів. Така модель передбачає перехід від стабілізаційних фінансових інструментів до трансформаційних в силу нарощення фінансової спроможності регіону.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне науково-прикладне завдання щодо розробки теоретико-методологічних підходів та практичних рекомендацій фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

1. Удосконалено науково-теоретичні засади та понятійно-термінологічний апарат дослідження процесів забезпечення територіального розвитку в частині обґрунтування концептуального базису фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону. На основі інтеграції та синергетичного поєднання закономірностей фінансового забезпечення і засад зміцнення конкурентних позицій територій, категорію «фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону» концептуалізовано як динамічну систему взаємодії функціональної (формування, розподіл, використання ресурсів) та управлінської (планування, організація, аналіз, регулювання і контроль) підсистем послідовно-циклічних процесів. Доведено, що функціонування цієї системи спрямоване на створення стійкої фінансової основи для збалансованого економічного, соціального й екологічного розвитку територій, а її детермінанти, джерела та пріоритети підлягають гнучкій диференціації залежно від рівня фінансової самодостатності регіону та умов безпекової ситуації в державі.

2. Удосконалено архітектоніку й моделі фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах повоєнної відбудови України. Фінансовий механізм обґрунтовано як складну динамічну систему логічно узгоджених методів, важелів та інструментів, функціонування якої базується на синергії двох контурів (компонент): забезпечувального (спрямованого на формування, оптимальний розподіл і максимізацію прибутковості регіональної соціально-економічної системи) та регуляторного (орієнтованого на мінімізацію ризиків і контроль фінансових потоків). Концептуалізовано архітектоніку цього механізму через інтеграцію п’яти взаємопов’язаних модулів: вхідних фінансових ресурсів, інституційного, функціонального, адаптивного та вихідних фінансових

результатів. Визначено, що наявність адаптивного модуля забезпечує гнучку зміну пріоритетності функцій механізму залежно від безпекової ситуації в державі, що дозволяє системно й безпечно трансформувати акумульовані фінансові ресурси території в її стійкий конкурентний потенціал.

3. Встановлено, що ефективність відновлення конкурентоспроможності територій у постконфліктних та інституційно вразливих середовищах залежить не стільки від обсягів зовнішньої фінансової допомоги, скільки від її поєднання з інституційною спроможністю, прозорим управлінням ресурсами, підтримкою приватного сектору, модернізацією інфраструктури та багаторівневою координацією. Це підтверджує необхідність формування фінансового механізму відновлення як інтегрованої системи управління ресурсами й результатами, а не лише як механізму акумулювання коштів.

4. Розроблено методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України, які базуються на проведені інтегральної оцінки конкурентоспроможності за обсягами виробничої та збутової діяльності, забезпеченістю трудовими ресурсами, інноваційним розвитком і масштабами інвестиційної діяльності та інтегральної оцінки фінансового забезпечення за коштами місцевих бюджетів, власними коштами суб’єктів бізнесу та коштами зовнішніх інвесторів.

5. Проведено інтегральну оцінку конкурентоспроможності регіонів України, згідно до чого виявлено, що головними передумовами її забезпечення у довоєнний період були обсяги виробництва, реалізації, збуту, інвестицій та інновацій, а у воєнний період ключову роль у даному аспекті відіграла відносна безпека їх географічного розташування, що вплинуло на збільшення виробництва, реалізації, інвестицій та інновацій через релокацію бізнесу та внутрішню міграцію населення.

6. Здійснено інтегральну оцінку фінансового забезпечення регіонів України, згідно до чого виявлено, що у довоєнний період найбільші переваги у даному напрямку належали тим регіонам, на території яких зосереджувався великий бізнес, що забезпечував не лише збільшення власних коштів

підприємств, а й генерував значні надходження до бюджетів, високу заробітну плату найманим працівникам та стимулював приплив іноземного капіталу, а у воєнний період передові позиції займали регіони, віддалені від прифронтових областей, які маючи певний ресурсний потенціал швидко адаптуватись до нових умов та активізували бізнес середовище, здатне забезпечувати прибуток, формувати дохідну частину місцевих бюджетів та залучати іноземні інвестиції.

7. Здійснене економетричне моделювання підтвердило наявність стійкого та статистично значущого зв'язку між фінансовим забезпеченням і конкурентоспроможністю регіонів України. У процесі дослідження сформовано систему потенційних фінансових детермінант, проведено кореляційний аналіз, виявлено проблему мультиколінеарності та здійснено відбір найбільш статистично й економічно обґрунтованих факторів. До фінальної специфікації багатофакторної регресійної моделі включено показники, що характеризують темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, чистий прибуток підприємств у розрахунку на одне функціонуюче підприємство, питому вагу регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій та обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одне підприємство. Отримані результати засвідчили високу пояснювальну здатність моделі та дали змогу кількісно обґрунтувати вплив фінансових детермінант на інтегральний індекс конкурентоспроможності регіонів України.

8. Розроблена авторська типологія регіонів України на основі порівняння їх групової належності у довоєнному (2019-2021 р.) та воєнному (2022-2024 р.) періодах засвідчила неоднорідний і асиметричний характер трансформації конкурентоспроможності та фінансового забезпечення. Критеріями типологізації визначено напрям змін – покращення, без змін, погіршення – та результуючий рівень конкурентоспроможності / фінансового забезпечення, що дало змогу оцінити як траєкторію трансформації, так і фактичну фінансово-конкурентну спроможність регіонів.

9. Обґрунтовано та розроблено матричну операційну модель вибору фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіону.

Запропонована модель базується на принципі динамічної відповідності, де підбір пріоритетних регуляторів є похідним від ієрархічного рівня прийняття рішень та інституційної приналежності фінансових ресурсів. Специфікою моделі є забезпечення адаптивного переходу від фінансових інструментів стабілізації (з бюджетно-грантовою домінантою) до інструментів трансформації (з ринковою домінантою) у міру планомірного зростання фінансової автономії конкретної території.

10. Дістала подальшого розвитку архітектура фінансових інструментів стимулювання конкурентоспроможності регіонів України шляхом її деталізації та розширення комплексом ендогенних й екзогенних важелів на макро-, мезо- і мікрорівнях. Систематизація інструментів за рівнем інституціональної реалізації, функціональним призначенням та характером впливу на регіональне економічне відновлення у повоєнний період дозволила згрупувати їх у три цільові блоки: стабілізаційні, акселераційні та трансформаційні. Такий підхід забезпечує комплексне формування безпечного бізнес-середовища, активізацію інвестиційних процесів та інноваційний розвиток регіону через пряму трансформацію акумульованих фінансових ресурсів у його стійкі конкурентні переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156-VIII від 05.02.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text

2. Вахович І.М. Теоретико-методологічні засади формування та реалізації регіональної політики фінансового забезпечення сталого розвитку: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.05 розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Одеса, 2008. 35 с.

3. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 468 с.

4. Вахович І.М. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіонів України: міжбюджетні відносини та інноваційні інструменти стимулювання: монографія за наук. ред. д.е.н., проф. Вахович І. М. Луцьк: ВолиньполіграфТМ, 2014. 332 с.

5. Вахович І.М., Дорош В.Ю., Андріюк М.В. Фінансове забезпечення розвитку сільських територій. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Випуск 10 (5). С. 31–37.

6. Вахович І.М., Камінська І.М. Фінансове забезпечення та фінансова спроможність регіону: співвідношення економічних понять. *Економічні науки: зб. наук. праць Буковинського університету*. Чернівці: Книги – ХХШ, 2007. С. 307–319.

7. Дзямулич М.І. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіону. *Економічний форум.* 2023. Т. 13. №3. С. 128–133. URL: https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-16

8. Дмитровська В.С., Солоджук Т.В., Максимів М.С. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Т. 2. № 15. С. 147–159.

9. Жук І.І. Фінансове забезпечення регіональної політики (на матеріалах Карпатського регіону): ареф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима

Гетьмана». Київ, 2015. 22 с.

10. Іщук Л.І. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення регіону. 2020. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19135/1/88-90.pdf

11. Камінська І.М. Механізми забезпечення фінансової спроможності соціально-економічного розвитку регіону: дис. … канд. екон. наук: 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Луцьк, 2009. 243 с.

12. Ковалевич Д.А. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2009/v1/NV-2009-V1_28.pdf

13. Коренюк П.І., Данік Н.В. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. З*бірник наукових праць. Економічні науки.* Випуск 5.1 (97). С. 50–55. URL: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/files/15_14.pdf

14. Машлій Г., Зяйлик М. Формування та оптимізація фінансового забезпечення регіонального розвитку. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/46638/2/ColMon_2024_Mashliy_H-Formation_and_optimization_149-158.pdf

15. Машлій Г.Б., Мосій О.Б., Галущак О.Я., Галущак М.П. Теоретичні та практичні аспекти фінансового забезпечення регіонального розвитку. *Економічний простір. Збірник наукових праць*. 2024. № 190. С. 335–339. URL: http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1509

16. Мельник В.І. Аналіз фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів України. Публічне управління: проблеми та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 27 жовт. 2017 р. Харків: ТОВ «Константа», 2017. С. 369–374. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/19261/1/Мельник_Аналіз%20фінансового%20забезпечення%20соціально-економічного%20розвитку%20регіонів%20України.pdf

17. Міхєєнко Т.В. Фінансове забезпечення збалансованого розвитку депресивних регіонів. *Агросвіт.* 2014. №22. С. 34–40. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2014_22_7.

18. Петренко Л.М. Основні елементи системи фінансового забезпечення інвестиційного розвитку регіону. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 1 (06). С. 142–147. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/28.pdf

19. Придко Р.О. Основи фінансового забезпечення розвитку регіонів та громад: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. Серія «Економіка». 2024. Випуск 1 (63). С. 136–142. DOI: https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).136-142.

20. Сахно Т., Сарана Л. Фінансове забезпечення територій України в сучасних умовах: регіональний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 5. с. 197–203. URL: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/4702/1/Сахно%20Т.А.%2с%20Сарана%20Л.А._стаття.pdf

21. Смолінська С.Д., Овчиннікова Т.І. Фінансове забезпечення регіонального розвитку на сучасному етапі розвитку України. *Молодий вчений.* 2021. №3 (91). С. 106–110. doi: 10.32839/2304-5809/2021-3-91-24 .

22. Сторонянська І.З., Пелехатий А.О. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. *Регіональна економіка*. 2014. №3. С. 228–238.

23. Тичковська Л. Механізм фінансового забезпечення регіонального розвитку. *Схід.* 2010. № 6 (106). С. 72–75. URL: https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/4180a2c2-d307-4a63-867e-5c2f8706685b/content

24. Дорош В.Ю., Камінська І.М., Пархомова А.В. Особливості фінансування соціальної сфери об'єднаних територіальних громад Волинської області. *Економічний форум:* науковий журнал. 2020. № 4. С. 45–56.

25. Ковальова О.М., Бурлака О.Є. Аналіз проблематики управління фінансовим забезпеченням розвитку територіальних громад у розрізі оцінки їх інвестиційного потенціалу. *Економіка: реалії часу.* Науковий журнал. 2021. №5 (57). С. 16–21. URL: https://economics.net.ua/files/archive/2021/No5/16.pdf.

26. Nahaichuk V. Financial provision of united territorial communities.

MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS. 2024. Issue 2. P. 235–239. https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-31

27. Назарова Т.Ю., Багатченко О.М. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад у контексті адміністративно-територіальної реформи. *Вісник НТУ «ХПІ».* Економічні науки. 2024. №1. С. 77–81. URL: http://es.khpi.edu.ua/article/view/307099/298459

28. Онищук І.І. Інструменти фінансового забезпечення просторового розвитку місцевого самоврядування. *Економічний простір.* 2025. № 198. С. 82–91. URL: https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/198-82-91-onyshhuk.pdf

29. Сторонянська І., Пелехатий А. Фінансове забезпечення розвитку сільських територіальних громад: монографія (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). Львів: ДУ «ІРД імені М.І. Долішнього НАН України». 2014. 190 с.

30. Сухарська Л.В. Організація фінансового забезпечення розвитку територіальних громад: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.04 / Національна академія державного управління при Президентові України. Київ, 2019. 23 с.

31. Сухарська Л.В. Елементи системи фінансового забезпечення розвитку територіальної громади. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України.* Серія : Державне управління. 2016. № 1. С. 119–125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2016_1_17

32. Білик Р. Фінансове забезпечення регіонального розвитку в Україні у контексті децентралізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2015. №2 (167).С. 43–48. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/finansove-zabezpechennya-regionalnogo-rozvitku-v-ukrayini-u-konteksti-detsentralizatsiyi/viewer

33. Варцаба Б.І. Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів: колективна монографія / за заг. ред. к.е.н. Варцаби В.І. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 432 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/30155/3/Варцаба.pdf

34. Крайник О., Федорчак О. Фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2022. №2(43). С. 118–125. URL: https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3558

35. Бондарук Т.Г., Онишко С.В. Методологічні домінанти до фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах післявоєнного відновлення. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць*. Спеціальний випуск. 2024. С. 5–17. DOI:10.31767/nasoa.2024. si01. URL: https://irb.nasoa.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b003d49-862c-4e58-b07a-65890968d79f/content

36. Метеленко Н., Попова А. Джерела фінансування відновлення територіальних громад: впровадження вітчизняних та зарубіжних практик. С. 412–422. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7aaf3a7a-5c05-4215-9b23-7d0de9a9e8fe/content

37. Ступницький О.І., Швець І.Ю. Відновлення України: фінансові ресурси і інструменти відбудови та розвитку територіальних громад. Київ: Українська школа міжнародного інноваційного підприємництва, права і комунікацій, Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Шевченко, 2023. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2025-01/Дослідження%20для%20Bankwatch_фінальна%20версія.pdf

38. Вовчак О.Д., Ярошенко О.О. Проблеми фінансового забезпечення повоєнного розвитку економіки України та напрями їх вирішення. *Проблеми сучасних трансформацій.* Серія: економіка та управління. 2023. №10. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-08-08

39. Лапіна І.С. Місце структурного фінансування у повоєнній відбудові економіки України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету.* 2025. №9 (334). С. 65–72. DOI: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-9-334-65-72

40. Korneev V. Financing Ukraine’s Recovery in the Context of Structural Transformation of International Economic Relations. *INTERNATIONAL ECONOMIC*

POLICY. 2024. №2(41). Pp. 80–94. DOI: https://www.doi.org/10.33111/iep.eng.2024.41.06

41. Трещов М. Фінансове забезпечення відновлення та реконструкції України у повоєнний період. *Науковий вісник: Державне управління*. 2023. № 2(14). С. 19–40. https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2(14)-19-40

42. Хаустова В., Жукова І., Трушкіна Н. Закордонний досвід фінансового забезпечення відбудови та модернізації критичної інфраструктури. *Věda a perspektivy.* 2023. №7(26). С. 178–192. https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-7(26)-178-192

43. Шаров О.М. Створення механізму фінансування повоєнного економічного відродження України. *Міжнародна економічна політика*. 2024. №2 (41). С. 96–116. DOI https://10.33111/iep.2024.41.07

44. Knapp A. Study: Priorities and financing of Ukraine's reconstruction. The Vienna Institute for International Economic Studies. 2023. URL: https://wiiw.ac.at/study-priorities-and-financing-ofukraine-s-reconstruction-n-600.html (дата звернення : 20.09.2023).

45. Skidmore D., Wessel D., Asdourian E. Financing and governing the recovery, reconstruction, and modernization of Ukraine. Brookings : website. 2022. URL: https://www.brookings.edu/articles/financing-and-governing-the-recovery-reconstruction-andmodernization-of-ukraine (дата звернення : 20.09.2023).

46. Андришин В.П. Конкурентоспроможність регіону в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск 56. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2993/2913

47. Безхлібна А.П. Сутність конкурентоспроможності приморських регіонів. *Проблеми економіки.* 2021. №1 (47). С. 45–51. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Pekon_2021_1_6

48. Безхлібна А.П. Теоретико-методологічні засади забезпечення

конкурентоспроможності приморських регіонів: дис. … доктора економічних наук: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Одеса, 2024. 435 с. URL: https://www.uacademic.info/ua/document/0524U000236

49. Гоблик В.В. Конкурентоспроможність економіки регіону та регіональний розвиток. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск 47. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2163/2092

50. Захарченко С.В. Конкурентоспроможність регіонів України та стратегічні аспекти її підвищення (у контексті підходу фахівців IMD-Lausanne). Регіональна економіка. 2015. №3. С. 44–51.

51. Ігнатенко О., Маслівець Г. Моделювання механізму управління конкурентними перевагами регіону. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences.* 2022. №1. С. 112–121. DOI https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-1-14

52. Коваленко О.М. Організаційно-економічні аспекти забезпечення конкурентоспроможності регіону. *Економіка, фінанси, право*. 2017. №2/1. С. 33–38. URL: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/652510

53. Ковальська Л.Л. Оцінка конкурентоспроможності регіону та механізми її підвищення: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 419 с.

54. Кулакова С.Ю., Григор’єва О.В. Конкурентні переваги регіонів як чинник стійкої післявоєнної трансформації України. *Економіка і регіон.* 2025. №2 (97). С. 60–68. DOI: 10.26906/EiR.2025.2(97).3788. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/20024/1/10.pdf

55. Ліба Н.С., Пугачевська К.Й. Чинники формування конкурентоспроможності економіки на регіональному рівні. *Проблеми сучасних трансформацій.* Серія: економіка та управління. 2022. №6. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-05-02

56. Lipentsev A.V., Beltiukov R.O. (2024). Approaches to understanding the competitiveness of regions in the development of the economy: a comparative analysis of the countries of Europe and Ukraine. *Ефективність державного управління.* 2024.Випуск ½ (78/79). С. 15–21. https://doi.org/10.36930/507802

57. Манн Р.В., Огороднiков В.Ю. Конкурентоспроможність регіону: стратегічні орієнтири розвитку регіонів України. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2022. Випуск 4 (67). С. 69–76. URL: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/5646/1/2703-Текст%20статті-3524-1-10-20231006%20%282%29.pdf

58. Ступчук С.М., Лабунець В.О. Рівень конкурентоспроможності Причорноморського регіону України в умовах глобалізації та євроінтеграції світових процесів. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 28. Частина 2. С. 53–57. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/28_2_2018.pdf

59. Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Циркулярна модель як інноваційна система відновлення конкурентоспроможності регіонів і територіальних громад в Україні у воєнний і повоєнний періоди. *Вісник НЕВГП. Серія «Економічні науки».* 2023. Випуск 3 (103). С. 180–193. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23522/1/NUVGP3%28103%29_2023.pdf

60. Вахович І.М., Камінська І.М. Фінансова спроможність регіону як передумова забезпечення його конкурентоспроможності. *Теоретичні та прикладні питання економіки:* зб. наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка / за заг. ред. проф. Єханурова Ю.І., Шегди А.В. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. Випуск 13. С. 211–216.

61. Білик Р. Фінансові інструменти зміцнення регіональної конкурентоспроможності України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2014. №1 (154). С. 43–49. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/finansovi-instrumenti-zmitsnennya-regionalnoyi-konkurentospromozhnosti-ukrayini/viewer

62. Дорошенко Г.О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку економіки регіону на основі інновацій. *Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси.* 2012. №3. С. 144–151. URL: http://zt.knute.edu.ua/files/2012/03(62)2012/3_12_20.pdf

63. Захарченко С., і Захарченко В. Фінансове забезпечення бізнесу як чинник міжнародної конкурентоспроможності України та її регіонів. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки.* 2016. Випуск 42. Ч. 1. С. 11–18.

64. Ковальська Л.Л. Фінансове забезпечення конкурентоспроможності регіону. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Випуск 10(5). С. 80–88. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ecnof_2013_10%285%29__13

65. Коренюк Л.В. Фінансові чинники конкурентноспроможності регіону у контексті децентралізації. *REPORTER OF THE PRIAZOVSKYI STATE TECHNICAL UNIVERSITY*. Section: Economic sciences. 2018. Issue 35. P. 130–140.

66. Ніколенко Г.Б. Роль фінансової спроможності у забезпеченні конкурентоспроможності територіальних громад Причорноморського економічного району в умовах війни. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №3 (54). С. 477–481.

67. Подзізей О.О., Коробчук Т.І. Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територіальних громад в Україні. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск 48. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2188/2115

68. Цимбалюк І.О., Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Місцеві бюджети як основа фінансової самостійності та конкурентоспроможності територій. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск 55. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2937/2858

69. Дропа Я.Б., Макаренко У.Б. Сутність і методи фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку України. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2019. Випуск 1 (69). С. 91–98. URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_69_2_2019_ukr/15.pdf

70. Проць В.І. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата

економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (07 – Управління та адміністрування). – Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2021. 210 с. URL: http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Dysertatsiya_Prots__Vasyl__072.pdf

71. Сидоренко С.В., Приходько І.П. Проблематика формування фінансового забезпечення територіальних громад сучасної України у контексті децентралізації. *Public Administration and Regional Development*. 2022. №18. С. 1163–1181.

72. Бодаковський В.Ю., Борисов А.І., Луцик О.М. Теоретико-прикладні аспекти фінансового забезпечення суб'єктів економіки України в умовах глобальних потрясінь. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №7. С. 13–22. URL: https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/177/173

73. Мусаєва І. Сутність організаційного механізму державного управління фінансовим забезпеченням регіону. *Ефективність державного управління*. 2016. Випуск 3 (48). Ч. 1. С. 208–215.

74. Воронцова А.С. Фінансове забезпечення розвитку системи освіти впродовж усього життя: дисертація … кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Сумський державний університет, Суми, 2018. 248 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/75103449-0e3f-4687-b5ba-a4cdd35dd975/content

75. Строкович Г.В., Гончарук С.В. Взаємозв'язок економічних категорій «фінанси», «фінансування», «фінансове забезпечення», «фінансові ресурси». Науковий вісник Ужгородського національного університету. *Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2017. № 16 (2). С. 113–120. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_2_2017ua/27.pdf

76. Ільчук В.П., Шпомер Т.О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектора економіки. *Проблеми економіки*. 2018. №2 (36). С. 310–316. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-

2018-2_0-pages-310_316.pdf .

77. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. С. 9–12.

78. Гончаренко М.В. Фінансове забезпечення розвитку територій: теоретичний аспект. Державне будівництво. 2012. № 2. С. 1–9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_2_21 .

79. Щербакова О.Л. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку монофункціонального міста: автореф. дис. ... канд. держ. упр.: 25.00.04. Запоріжжя, 2012. 20 с.

80. Далєвська Т. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Світ фінансів*. 2016. №4 (49). С. 20–32.

81. Сухарська Л.В. Визначення показників оцінювання стану фінансового забезпечення розвитку територіальних громад. *Evropský politický a právní diskurz.* 2018. Sv. 5, Vyd. 1. С. 192–200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2018_5_1_30

82. Галько І.М. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Випуск 6 (128). С. 127–131. URL: https://ird.gov.ua/sep/sep20176(128)/sep20176(128)_127_HalkoI.pdf

83. Сірик З.О. Поняття та складові фінансово-інвестиційного забезпечення місцевого самоврядування. *Регіональна економіка*. 2020. №1(95). С. 100–112. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-1-11. URL: http://re.gov.ua/re202001/re202001_100_SirykZO.pdf

84. Любка В.В., Коцюк В.М., Іванів Р.Г., Марущак С.І. Фінансове забезпечення територіальних громад Закарпатської області. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. З*бірник наукових праць. 2023. №10 (311). URL: http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/311/pdf/30-36.pdf

85. Мураховська О.Є. Особливості фінансових відносин територіальних громад в Україні. *БізнесІНФОРМ.* 2023. №2. С. 210–216. URL: http://mail.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-2_0-pages-

210_216.pdf

86. Іванисько Н.М. Теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення. *Фінанси, банківська справа та страхування*. 2024. №1 (107). С. 156–162. DOI: https://doi.org/10.26642/jen-2024-1(107)-156-162

87. Винник К.С. Теоретичні аспекти функціонування фінансового механізму бізнес-центрів. *Економіка і управління*. 2024. Випуск 1. С. 115–124.

88. Кравченко С.О., Марковський С.С. Сутність фінансового забезпечення державної регіональної політики. *Державне управління: теорія та практика.* 2011. №1. URL: http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Kravchenko.pdf

89. Фокіна-Мезенцева К.В., Василюк О.В. Конкурентоспроможність регіонально соціально-економічної системи: теоретичні аспекти і метод оцінки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. Випуск №5 (61). С. 158–165. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_61_2017_ukr/24.pdf

90. Безхлібна А.П. До питання визначення елементів та підсистем регіональної конкурентоспроможності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). №1. С. 150–154. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Pekon_2021_1_6

91. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л. Конкурентоспроможність регіону: теорія, методологія, практика: монографія. Луцьк : ЛНТУ, 2008. 280 с.

92. Позняк С.В. Конкурентні переваги і конкурентоспроможність. *Актуальні проблеми економіки*. 2002. № 1. С. 50−54.

93. Гринюк Д.Ю. Суспільно-географічні аспекти дослідження конкурентоспроможності регіону (на прикладі Київської області): дисертація … кандидата географічних наук: 11.00.02 «Економічна та соціальна географія». – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, МОН України, 2018. URL: http://scc.knu.ua/upload/iblock/0ef/dis_Grinyuk%20D.Yu..pdf

94. Ліба Н.С. Конкурентоспроможність: регіональний аспект. *Ринкова*

економіка: сучасна теорія і практика управління. Випуск 3(52). Том 21. С. 170–178. URL: https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275800http://rinek.onu.edu.ua/article/view/275800/275062

95. Пугачевська К.Й. Регіональний розвиток як чинник формування конкурентоспроможності економіки регіону. *Innovation and Sustainability*. 2023. №3. С. 63–68.

96. Кицюк І.В. Фактори підвищення конкурентоспроможності регіонів у процесі модернізації держави. *Наукові праці НДФІ*. 2012. №3 (60). С. 111–114. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_12_03_111_uk.pdf

97. Гринів Л. , Синиця С. Конкурентоспроможність регіонів України в контексті адаптації національного виробника до умов глобального конкурентного середовища. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2015. Том 48. № 1. С. 10–18. URL: https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/48/128.pdf

98. Швец В.Я., Іванова М.І. Формування та оцінка конкурентоспроможності регіонів України в умовах глобалізації економіки. *Академічний огляд*. 2012. № 2 (37). С. 67–74.

99. Черчик Л., Мостенець О. Механізм забезпечення конкурентоспроможності рекреаційної системи регіону: монографія. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2016. 214 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10225/3/monograf.pdf

100. Сокіл В.В., Дегтярьова І.О. Сутність фінансової конкурентоспроможності регіону як об'єкта публічного управління. *Вісник НАДУ при Президентові України (Серія «Державне управління*»). 2017. №1. С. 76–83.

101. Kocherov, M., Dzhyhora, O., Dykha, M., Lukianova, V., & Polozova, V. (2023). Mechanisms of post-war economic recovery in Ukraine: The role of the international community. *Economic Affairs*. 68(2), 1311–1321. DOI: https://doi.org/10.46852/0424-2513.2.2023.35

102. Лисяк Л.В., Гетьман Д.О. Детермінанти фінансової конкурентоспроможності у ринковому середовищі. *Вісник Дніпропетровської*

державної фінансової академії. 2013. № 2 (30). С. 112−122.

103. Сухарська Л.В. Базові принципи, форми і методи фінансового забезпечення розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми державного управління.* 2016. № 2. С. 130–137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2016_2_22

104. Мироненко М.Ю., Гайдей О.В. Джерела формування фінансових ресурсів регіону. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі.* 2018. № 4 (89). С. 52–58. URL: file:///Users/ira/Downloads/Nvpusk_2018_4_8.pdf

105. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: підручник. Київ: НІОС, 2002. 595 с.

106. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навч. посібник / за заг. ред. В.Д. Базилевича. Київ: Атіка. 2004. 368 с. URL: http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk657761.pdf

107. Бодаковський В.Ю., Ванькович Д.В. Науково-методичні аспекти дослідження комплементарності між економічними категоріями фінансова система, механізм та інфраструктура. *Київський економічний науковий журнал.* 2024. №4. С. 22–30. DOI: 10.32782/2786-765X/2024-4-3

108. Добровольська О.М., Халатур С.М. Фінансовий ринок: навч. посібник для студентів ВНЗ. Дніпропетровськ: Монолит, 2015. 383 с. URL: https://pidru4niki.com/90649/finansi/finansoviy_mehanizm

109. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія. Львів: Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2002. 396 с.

110. Лазебник Л.Л. Аналіз дефініцій поняття фінансових механізмів. *Наукові праці НДФІ.* 2005. №4 (33). С. 103. URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_05_04_096_uk.pdf

111. Льовочкін С.В. Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання: монографія. Київ: Наша культура і наука, 2003. 432 с.

112. Метеленко Н.Г., Шульга О.П. Концептуалізація поняття «фінансовий механізм». *Причорноморські економічні студії*. 2016. Випуск 10. С. 171–179.

URL: https://www.bses.in.ua/journals/2016/10-2016/38.pdf

113. Олійник В.Я. Фінансовий механізм у системі економічного розвитку. *Фінанси України*. 2001. № 5. С. 17–23.

114. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник. 4-те вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2007. 240 с. URL: https://buklib.net/books/31283/

115. Бойко С.О. Фінансовий механізм стимулювання регіонального розвитку: дис. … канд. екон. наук: 08.04.01. Суми, 2001. 172 с.

116. Бречко О.В. Фінансовий механізм державного регулювання економіки регіону (на прикладі Тернопільської області): дис. … канд. екон. наук : 08.02.03. Київ, 2004. 237 с. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/72b27d9e-5c81-45ad-a8a2-5a65ac35174a/content

117. Фінансові механізми структурної модернізації економіки: Монографія /Андрущак І.Є., Вахович І.М., Дорош В.Ю., Іщук Л.І., Кондіус І.С., Коробчук Т.І., Купира М.І., Мостовенко Н.А., Ніколаєва А.М., Пиріг С.О., Приступа Ю.В., Салівончик І.М., Шейко Ю.О., Чиж Н.М., за ред. д.е.н., проф. І.М. Вахович. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. 204 с.

118. Макуха С.М. Фінансовий капітал в системі механізму регіонального розвитку. *Збірник наукових праць IX Міжнародної науково-практичної конференції «Покритановські читання»* 19–20 вересня 2013р. 2013. Одеса, «Пальміра». С. 64–67. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1619/1/Фінансовий%20капітал%20в%20системі%20механізму%20регіонального%20розвитку.pdf

119. Осіпова Л.В. Фінансовий механізм розвитку регіонів України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Чернігів, 2016. 237 с.

120. Пухир С.Т. Фінансові механізми реалізації державної регіональної політики в Україні: дис. … д-ра екон. наук: 08.00.05. ДВНЗ «Університет банківської справи», ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України», Львів, 2020. С. 411 с. URL: https://ird.gov.ua/irdd/d20200227_a805_PukhyrST.pdf

121. Стефанчук Ю.Д. Напрями удосконалення фінансового механізму розвитку територіальних громад. *Право та державне управління*. 2024. №4. С. 600–607. DOI https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.83 http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2024/85.pdf

122. Назаренко Я.Я., Назаренко М.Б., Горобінська І.В., Горобінський А.В. Фінансовий механізм повоєнного відновлення міст України в умовах сталого розвитку. *Науковий журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво».* 2024. Випуск 116. Частина 1. С. 331–342. URL: http://publications.ntu.edu.ua/avtodorogi_i_stroitelstvo/116.1/331.pdf

123. Сорока В.А. Системна модель фінансового механізму розвитку територіальних громад. *Економічний простір.* 2025. №202. С. 253–257. URL: https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/07/202-253-257-soroka.pdf

124. Інструкція про розслідування і облік технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України: Наказ Міністерства палива та енергетики України №668 від 29.12.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0208-09/ed20090321/find?text=%C2%B3%E4%ED%EE%E2%EB%E5%ED%ED%FF#Text

125. Артус М.М. Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки. *Фінанси України*. 2005. № 5. С. 54–59.

126. Дмитришин М.В. Формування та ефективність фінансового механізму вищих навчальних закладів: дис. … канд.екон.наук : 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Львів: Львівська державна фінансова академія, 2013. 208 с. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/cf37d966-2dc7-4a09-a582-e98c22166eb6/content

127. Квасниця О. Фінансовий механізм забезпечення розвитку малих підприємств в Україні. *Світ фінансів*. 2014. №4. С. 63–71. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/87dc5a2c-243b-481b-909b-9a759c2bdbc0/content

128. Безугла М.О. Фінансовий механізм державного регулювання економіки. *Економічний вісник університету*. 2016. Випуск №28/1. С. 158–165. URL: file:///Users/ira/Downloads/finansovyy-mehanizm-gosudarstvennogo-regulirovaniya-ekonomiki.pdf

129. Radchenko, O.D., Strykhovskyi, D., & Leontovych, S. (2022). Impact of martial law on development financial mechanism of the agricultural sector of Ukraine. *Ekonomika APK.* 2022. № 29(5). С. 47–56. URL: https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-29-5-2022/vpliv-voyennogo-stanu-na-rozvitok-finansovogo-mekhanizmu-agrarnogo-sektoru-ukrayini

130. Найда І.В. Фінансовий механізм як складова державного регулювання національно-патріотичного виховання. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Випуск 6. С. 69–73. DOI: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.10

131. Верстяк А.В. Фінансово-інвестиційні механізми забезпечення сталого еколого-економічного зростання України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2023. С. 33–39. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-2675/2023-56-5

132. Дзюбак К.М. Фінансові інструменти формування зеленої економіки. *Modern Economics.* 2023. №39. С. 26–32. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-04

133. Євтушенко Ю.В. Фінансовий механізм розвитку житлового будівництва в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Національний університет «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Чернігів, 2025. 422 с. URL: https://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/32693/yevtushenko_dysertacziya_2025_31.05_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y

134. Шандова Н., Генс О., Годунов С. Економічні механізми відновлення та підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів. Herald of Khmelnytskyi National University. *Economic sciences*. 2025. №4. С. 197–202. URL:

https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/2184/2225.

135. Семигуліна І.Б., Ярошенко І.В. Складові механізму відновлення соціально-економічного розвитку регіонів України в повоєнний період. *БізнесІнформ.* 2024. №4. С. 63–71. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-4_0-pages-63_71.pdf

136. Фінансовий менеджмент: підручник / [А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк, М.Д. Білик та ін] ; кер.кол.авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/d72d61a8-b469-4da0-81f0-04c08c0d1c01

137. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: навч. посібник. Львів: «Новий світ – 2000», 2006. 568 с.

138. Вікнянська А.О. Схема фінансового механізму соціального страхування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 11. С. 668–672.

139. Чуницька І.І., Позднякова О.О. Фінансовий механізм управління діяльністю підприємства та його роль в організації фінансової політики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка».* 2022. №27(55). С. 81–87.

140. Кириленко В. Складові елементи структури фінансового механізму державного управління. *Наука молода*. 2008. №9. С. 23–30.

141. Кондіус І.С. Теоретичні засади дослідження фінансового механізму підприємницьких структур регіону. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси: зб. наук. праць*. 2017. Випуск 14 (53). С. 114–125.

142. Gong H., Hassink R., Tan J., Huang D. Regional resilience in times of a pandemic crisis: the case of COVID-19 in China. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*. 2020. Vol. 111, № 3. P. 497–512. DOI: 10.1111/tesg.12447.

143. Dolu A., İkizler H. The effect of natural disaster on regional economic growth: evidence from an earthquake in İzmir/Türkiye. *Industrial Policy*. 2024. Vol. 4, № 2. P. 59–74. DOI: 10.61192/indpol.1575258.

144. Li L., Liu S., Li C., Zhang P., Lo K. What matters for regional economic

resilience amid multi shock situations: structural or agency? Evidence from resource-based cities in China. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. Art. 5701. DOI: 10.3390/su14095701.

145. Krichene H., Inoue H., Isogai T., Chakraborty A. A model of the indirect losses from negative shocks in production and finance. PLoS ONE. 2020. Vol. 15, № 9. Art. e0239293. DOI: 10.1371/journal.pone.0239293.

146. Boyce J., Forman S. Financing peace: international and national resources for postconflict countries and fragile states. Washington, DC : World Bank, 2010. P. 1–57. DOI: 10.1596/27514.

147. Migeed R. Trade-based solutions for revitalizing post-conflict economies. *Michigan Journal of International Law*. 2023. DOI: 10.36642/mjil.44.3.trade.

148. Occupation and Reconstruction of Japan, 1945–52. Office of the Historian, U.S. Department of State. URL: https://history.state.gov/milestones/1945-1952/japan-reconstruction (дата звернення: 23.03.2026).

149. Westphal L. E., Kim K. S. Industrial policy and development in Korea. *World Bank Staff Working Paper*. 1977. No. 263. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/617601468758389725/pdf/multi0page.pdf (дата звернення: 23.03.2026).

150. World Bank Group celebrates 20 years of partnership in Kosovo // World Bank. 2019. 21 November. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/11/21/world-bank-group-celebrates-20-years-of-partnership-in-kosovo (дата звернення: 23.03.2026).

151. Bhattacharya R., Clements B., Gupta S., Tareq S., Segura-Ubiergo A., Mattina T. Rebuilding fiscal institutions in postconflict countries. Washington, DC : International Monetary Fund, 2005. DOI: 10.5089/9781589064492.084.

152. Cambodia - Demobilization and Reintegration Project. *World Bank Documents & Reports.* 2001. URL: https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/753121468769494084/cambodia-demobilization-and-reintegration-project.

153. Rohwerder B. Lessons from post-war reconstruction programmes. Birmingham : K4D, 2024. DOI: 10.19088/k4dd.2024.013.

154. Eken S., Helbling T. (eds.). Back to the future: postwar reconstruction and stabilization in Lebanon. *IMF Occasional Paper*. 1999. No. 176. URL: https://www.imf.org/external/pubs/nft/op/176/.

155. Martin E. Nation building in Bosnia and Herzegovina: cooperation, coordination and collaboration. *Journal of International Peacekeeping*. 2007. Vol. 11, № 1–2. P. 22–27. DOI: 10.2478/v10033-007-0001-5.

156. Shults S., Lutskiv O. The experience of post-war economic recovery of the countries of the Balkan region: financial and structural features. *Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy*. 2023. DOI: 10.15407/ingedu2023.56.062.

157. Statement by Pieter Stek, Executive Director. Date of Meeting: June 3, 1999. Croatia - Country Assistance Strategy. *World Bank Documents & Reports. World Bank*. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/272321468246613049/pdf/871760EDS0P01800Box385191B00PUBLIC0.pdf.

158. Puljiz J., Funduk M., Biondić I. Revitalizing from ashes: economic development and business resilience in the city of Vukovar. *Economies*. 2024. Vol. 12, № 2. Art. 43. DOI: 10.3390/economies12020043.

159. Rwanda: From Post-Conflict Reconstruction to Development. IDA at Work. *World Bank.* URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/954801468108536137/pdf/519570BRI0ida1148B01PUBLIC11PUBLIC1.pdf (дата звернення: 23.03.2026).

160. Iraq Reconstruction and Investment. Part 1: Reconstruction and Development Framework. *World Bank Documents & Reports. World Bank*. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/846201597292562703/pdf/Iraq-Reconstruction-and-Investment.pdf.

161. What We Need to Learn: Lessons from Twenty Years of Afghanistan Reconstruction. *Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction*. URL:

https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-S-PURL-gpo159506/pdf/GOVPUB-S-PURL-gpo159506.pdf.

162. Theros M. Natural bedfellows: corruption, criminality and the failure of international reconstruction. A case study of the Kabul Bank. *Conflict, Security & Development*. 2024. Vol. 24. P. 369–395. DOI: 10.1080/14678802.2024.2380268.

163. Peschka M. P. The role of the private sector in fragile and conflict-affected states. Washington, DC : World Bank Group, 2010. URL: https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/d1e4ef0c-eb18-59af-b7c8-2a26abe04c83.

164. Mahieu G., Brans P., Schulz D. The Recovery and Resilience Facility under Next Generation EU: a breakthrough in economic policy coordination and policy programming. *AJIL Unbound*. 2024. Vol. 118. P. 144–150. DOI: 10.1017/aju.2024.22.

165. Zeitlin J., Bokhorst D., Eihmanis E. Governing the European Union's Recovery and Resilience Facility: national ownership and performance-based financing in theory and practice. *Regulation & Governance*. 2024. DOI: 10.1111/rego.12619.

166. Natea M. A new European philosophy on recovery and resilience. The Recovery and Resilience Facility and the impact over member states. *Acta Marisiensis*. Seria Oeconomica. 2021. Vol. 15. P. 49–54. DOI: 10.2478/amso-2021-0005.

167. Vasiloiu I. Romania's National Recovery and Resilience Plan – a set of reforms and investments for the increase of the nominal and real convergence. *Ovidius University Annals. Economic Sciences Series*. 2022. DOI: 10.61801/ouaess.2022.1.63.

168. Borghetto E., Quaglia L., Guardiancich I. Reform agendas in National Recovery and Resilience Plans: partisan politics and domestic usages of Europe. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2025. DOI: 10.1111/jcms.13738.

169. Vaquero M., Sánchez-Bayón A., Lominchar J. European Green Deal and recovery plan: green jobs, skills and wellbeing economics in Spain. *Energies*. 2021. DOI: 10.3390/en14144145.

170. De Las Heras B. The Spanish recovery plan: assessing its contribution to the green transition in the European Union. *Gestión y Análisis de Políticas Públicas*. 2023.

DOI: 10.24965/gapp.11207.

171. Di Pirro E., Mendes R., Fidélis T., Sallustio L., Roebeling P., Marchetti M., Lasserre B. The embeddedness of nature-based solutions in the Recovery and Resilience Plans as multifunctional approaches to foster the climate transition: the cases of Italy and Portugal. Land. 2022. DOI: 10.3390/land11081254.

172. Corti F., Vesan P. From austerity-conditionality towards a new investment-led growth strategy: Social Europe after the Recovery and Resilience Facility. *Social Policy & Administration*. 2023. DOI: 10.1111/spol.12906.

173. Dachs B., Weber M. National recovery packages, innovation, and transformation. *Project for the Austrian Council for Research and Technology Development*. Vienna, 2022. DOI: 10.22163/fteval.2022.604.

174. OECD. A systemic resilience approach to dealing with Covid-19 and future shocks. Paris : OECD Publishing, 2020. DOI: 10.1787/36a5bdfb-en.

175. Guéguen P., Yepes H., Riedel I. On the value of earthquake scenario: the Kathmandu recent lesson. *Frontiers in Built Environment*. 2016. Vol. 1. DOI: 10.3389/fbuil.2015.00026

176. Nyagadza B., Nyauswa T. Parametric insurance applicability in Zimbabwe: a disaster risk management perspective from selected practicing companies. *Insurance Markets and Companies*. 2019. DOI: 10.21511/ins.10(1).2019.04

177. Ogunmakinde O., Egbelakin T. Enhancing disaster resilience: a review of public-private partnership models for secondary hazard risk transfer. *CIB Conferences*. 2025. DOI: 10.7771/3067-4883.1061.

178. Wang Y., Gong Z., Pan W. Promoting economic recovery from the perspective of energy-economic resilience: model construction and case study. *Frontiers in Energy Research*. 2020. Vol. 8. DOI: 10.3389/fenrg.2020.00212.

179. Vuković V. The politics of bailouts: estimating the causal effects of political connections on corporate bailouts during the 2008–2009 US financial crisis. *Public Choice*. 2021. Vol. 189. P. 213–238. DOI: 10.1007/s11127-020-00871-w.

180. Wen H. The political economy of TARP bank bailouts. 2011. URL: https://repository.digital.georgetown.edu/handle/10822/553957.

181. Ncube M., Hausken K. Evidence on the Troubled Assets Relief Program, bailout size, returns and tail risk. *PSN: Response to Financial Crisis* (Comparative - Monetary) (Topic). 2019.

182. Shen D. The myth about the effectiveness of government loans in financial crises: a case study of the Troubled Asset Relief Program (TARP) and the Reconstruction Finance Corporation (RFC). *Taiwan Journal of International Affairs*. 2009. Vol. 13, № 2. P. 63–113. DOI: 10.6185/tjia.v.13.n2.p63p113.

183. Winkelvoss C., Amoruso A., Duchac J. Executive compensation at banks receiving federal assistance under the Troubled Asset Relief Program (TARP). *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2014. Vol. 17. P. 37.

184. Gangopadhyay P., Yook K., Haley J. Bank bailouts and corporate insider trading during the financial crisis of 2007–2009. *Review of Quantitative Finance and Accounting*. 2018. Vol. 52. P. 35–83. DOI: 10.1007/s11156-018-0702-0.

185. Italy's recovery and resilience plan. R*eforms and Investments. European Commission.* URL: https://reforms-investments.ec.europa.eu/italys-recovery-and-resilience-plan_en.

186. Recovery and Resilience Plans. *Reforms and Investments. European Commissio*n. URL: https://reforms-investments.ec.europa.eu/technical-support-instrument-0/recovery-and-resilience-plans_en.

187. CCRIF to Make Payout to Dominica of US$19 million Following the Passage of Hurricane Maria. *CCRIF SPC.* URL: https://www.ccrif.org/node/11921?language_content_entity=en.

188. Insuring Mexico against Natural Disasters. *World Bank*. URL: https://thedocs.worldbank.org/en/doc/737151585254940284-0340022020/original/FONDENMexicoCatBondCaseStudy3-4-2020final.pdf.

189. World Bank Catastrophe Bond Provides Financial Protection to Mexico for Earthquakes and Named Storms. *World Bank*. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/03/09/world-bank-catastrophe-bond-provides-financial-protection-to-mexico-for-earthquakes-and-named-storms.

190. EU Cohesion Policy: €718.5 million to support seven Member States following devastating natural disasters of 2021. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/15-12-2022-eu-cohesion-policy-eur718-5-million-to-support-seven-member-states-following-devastating-natural-disasters-of-2021_en.

191. About TARP. *U.S. Department of the Treasury*. URL: https://home.treasury.gov/data/troubled-assets-relief-program/about-tarp.

192. Debt Management Report 2024. *Ministry of Finance Japan*. URL: https://www.mof.go.jp/english/policy/jgbs/publication/debt_management_report/2024/esaimu2024-3-3.pdf.

193. Машлій Г.Б., Мосій О.Б., Галущак О.Я., Галущак М.П. Теоретичні та практичні аспекти фінансового забезпечення регіонального розвитку. *Економічний простір*. 2024. №190. С. 335-339. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-60.

194. Кулакова С.Ю., Григор'єва О.В. Конкурентні переваги регіонів як чинник стійкої післявоєнної трансформації України. *Економіка і регіон*. 2025. №2 (97). С. 60-68.

195. Аксьонова І.В., Сєрова І.А. Визначення конкурентоспроможності регіону та система показників її оцінки. *Бізнес Інформ*. 2011. №7 (11). С. 59-61.

196. Швець В.Л., Іванова М.І Формування та оцінка конкурентоспроможності регіонів України в умовах глобалізації економіки. *Академічний огляд*. 2012 №2 (37). С. 67-74.

197. Гоблик В.В. Конкурентоспроможність економіки регіону та регіональний розвиток. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47 DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-83.

198. Нестеренко С.С. Методичні аспекти оцінювання конкурентоспроможності регіону і регіональних конкурентних переваг. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2021. Вип. 41. С. 11-15.

199. Лазарєва Є.В., Яблонська Н.В. Методичний підхід до оцінки

конкурентоспроможності регіону. *Регіональна економіка*. 2011. № 1. С. 23-31.

200. Пугачевська К.Й., Фейр О.В. Конкурентоспроможність економіки регіону: підходи до оцінювання. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-89.

201. Коренюк Л.В. Фінансові чинники конкурентоспроможності регіону у контексті децентралізації. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. №35. С. 130-140. https://doi.org/10.31498/2225-6725.35.2018.139506.

202. Паулик А.Я. Оцінка конкурентоспроможності економіки регіону: вітчизняний та закордонний досвід. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки. 2021. №4 (63). С. 86-90.*

203. Ковальська Л.Л. Методичні підходи до аналізу та оцінювання конкурентоспроможності регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. №3 (141). С. 109-124.

204. Сахно Т., Сарана Л., Фінансове забезпечення територій України в сучасних умовах: регіональний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. №5. С. 197-203.

205. Цимбалюк І.О., Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Місцеві бюджети як основа фінансової самостійності та конкурентоспроможності територій. Економіка *і суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-107.

206. Перепелюкова О.В. Методичне забезпечення оцінки фінансового потенціалу регіонів України. *Інтелект XXI*. 2019. №6. С. 143-147.

207. Мироненко М.Ю., Гайдей О.В. Джерела формування фінансових ресурсів регіону. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. №4 (89). С. 52-58.

208. Петрушенко Ю.М., В.Т. Венцель А.В., Височина Фінансова політика місцевого розвитку: монографія. Суми: Сумський державний університет. 2020. 380 с.

209. Придко Р.О. Основи фінансового забезпечення розвитку регіонів та

громад: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2024. Вип. 1 (63). С. 136-142. DOI: https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).136-142.

210. Круп'як І.Й. Фінансові аспекти розвитку регіону в умовах трансформації сучасних економічних процесів. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1133-1138.

211. Булеца Н.В. Особливості фінансового забезпечення регіонів України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Вип. 1 (47). Т.1. С. 37-42.

212. Стасюк О.М., Бевз І.А. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України. *Економіка і прогнозування*. 2012. №1. С. 75-86.

213. Офіційний сайт Державної служби статистики України: URL: http://www.ukrstat.gov.ua/

214. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: URL: https://mof.gov.ua/uk/

215. Офіційний сайт Національного банку України: URL: https://bank.gov.ua

216. Державний фонд регіонального розвитку: офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: https://mindev.gov.ua/diialnist/derzhavnyi-fond-rehionalnoho-rozvytku

217. Фонд енергоефективності: офіційний сайт. URL: https://eefund.org.ua

218. Український фонд стартапів: офіційний сайт. URL: https://usf.com.ua/

219. Національна установа розвитку: офіційний сайт. URL: https://bdf.gov.ua/

220. Богун В.С. Фінансові механізми стимулювання інвестицій у відновлення економіки україни після війни. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2025. Випуск 1 (77). С. 73-80. DOI: https://doi.org/10.32689/2523-4536/77-10. https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/4663/4969

221. Програми: Національна установа розвитку. URL: https://bdf.gov.ua/programs/

222. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями: Закон України № 1116-IX від 17.12.2020 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text

223. Про індустріальні парки: Закон України № 5018-VI від 21.06.2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text

224. Грантова програма «Власна справа». URL: https://vlasnaspravagrant.com.ua/

225. Стан здійснення ППП в Україні. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1. Підходи сучасних науковців до трактування категорії «фінансове забезпечення» на національному, регіональному й територіальному рівнях

Науковці, джерела	Рік публі-кацій	Трактування	Охопленість процесів опосередкованих фінансовими ресурсами
1	2	3	4
Підхід 1: суб'єктно-орієнтований			
Дропа Я., Макаренко У.	2019	Фінансове забезпечення розвитку національної економіки – «це сукупність економічних відносин, які виникають щодо пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів задля покриття виробничих, інвестиційних та інших витрат суб'єктів господарської системи» [69, с. 92].	пошук, залучення, використання
Проць В.	2021	«Фінансове забезпечення завжди передбачає формування взаємовідносин між суб'єктами економіки з приводу формування, розподілу, використання фінансових ресурсів» [70, с. 31].	формування, розподіл, використання
Сидоренко С., Приходько І.	2022	«Система фінансового забезпечення місцевого самоврядування визначається як сукупність правових норм, фінансових інститутів, інструментів та фінансових відносин між органами державної влади, місцевим самоврядуванням, суб'єктами господарювання та громадянами у процесі надання суспільних благ та їх ресурсного забезпечення» [71, с. 1169].	фінансування / використання
Бодаковський В., Борисов А., Луцик О.	2024	Фінансове забезпечення – це фінансова категорія, «яка характеризує фінансові відносини, що реалізовуються суб'єктами економіки з метою організації фінансування в межах фінансової системи» [72, с. 19].	фінансування
Бондарук Т., Онишко С.	2024	Фінансове забезпечення регіонального розвитку «надає різносторонню характеристику функціонуванню фінансових відносин, оскільки воно охоплює процеси пошуку, формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів, а також потенціал узгодження і регулювання фінансових відносин» [35 , с. 7].	пошук, формування, розподіл, перерозподіл, використання
Підхід 2: структурний			
Мусаєва І.	2016	«Фінансове забезпечення регіону є одним із інструментів фінансового механізму, який повинен забезпечувати розподільчі та перерозподільчі процеси з метою створення відповідних умов розвитку» [73, с. 211].	розподіл, перерозподіл
Воронцова А.	2018	Фінансове забезпечення – це «одна з провідних складових функціональної підсистеми фінансового механізму» [74, с. 37]; «метод фінансового механізму, спрямований на формування оптимальної системи форм та джерел фінансування [74, с. 39].	фінансування
Підхід 3: методологічний			
Строкович Г., Гончарук С.	2017	«Фінансове забезпечення – це система джерел і форм фінансування функціонування та розвитку економічної, соціальної та будь-якої іншої сфери суспільства, яка відповідає чинному законодавству» [75, с. 115].	фінансування
Ільчук В., Шпомер Т.	2018	«Фінансове забезпечення – це взаємопов'язана сукупність джерел, форм і методів, що реалізують певну технологію фінансування розвитку об'єктів виробничої, соціальної чи будь-якої іншої сфери діяльності суб'єктів соціально-економічних відносин» [76, с. 312].	фінансування

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
Смолінська С., Овчиннікова Т.	2021	Фінансове забезпеченням на регіональному рівні – це комплексне поняття, «що передбачає сукупність управлінських методів, інструментів, принципів та дій, здійснюваних з боку державних та місцевих органів влади щодо пошуку, залучення, розподілу та найбільш ефективного використання фінансових ресурсів у напрямі збалансованого соціально-економічного розвитку певного регіону та покращення життя населення» [21, с. 109].	пошук, залучення, розподіл, використання
Підхід 4: процесний			
Міщук О.	2011	Фінансове забезпечення – це «комплекс заходів із забезпечення економічного зростання фінансовими ресурсами через методи та форми, способи фінансування» [77, с. 9].	фінансування
Гончаренко М.	2012	«Фінансове забезпечення розвитку територій слід розуміти як сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію наявних та виявлення і залучення потенційних фінансових ресурсів місцевої влади, держави, суб'єктів господарювання, місцевої громади, а також ресурсів зовнішніх інвесторів та формування шляхом їх об'єднання фінансової основи для економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм, проектів, підтримки стабільного функціонування інфраструктури та вдосконалення місцевого життєвого середовища» [78, с. 7].	мобілізація
Щербакова О.	2012	Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку міста – це «сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію наявних та виявлення і залучення потенційних фінансових ресурсів суб'єктів управління розвитком міста, а також ресурсів зовнішніх інвесторів та формування шляхом їх об'єднання фінансової основи» [79, с. 12].	мобілізація
Міхєєнко Т.	2014	Фінансове забезпечення – це «процес акумуляції необхідних обсягів фінансових ресурсів з різних джерел для потреб збалансованого розвитку суспільства» [17, с. 35]. «Фінансове забезпечення розвитку депресивних територій можна трактувати як процес формування та використання фінансових ресурсів з метою подолання спадних тенденцій та активізації соціально-економічної діяльності для досягнення збалансованого розвитку територій» [17, с. 36].	формування, використання
Далєвська Т.	2016	«Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку громади доцільно охарактеризувати як сукупність заходів, спрямованих на залучення наявних, виявлення і мобілізацію потенційних фінансових ресурсів місцевої влади, держави, суб'єктів господарювання, громади, зовнішніх інвесторів, що спрямовані на формування фінансової основи для реалізації соціально-економічних процесів» [80, с. 30].	виявлення, мобілізація
Сухарська Л.	2016, 2018	«Фінансове забезпечення розвитку територіальної громади – це процес цілеспрямованого впливу всіх суб'єктів, з якими взаємодіє територіальна громада, на задоволення її потреб та інтересів шляхом формування та використання фінансових ресурсів» [31, с. 121; 81, с. 193].	формування, використання
Галько І.	2017	Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад – це «сукупність заходів по виявленню, залученні, накопиченні, мобілізації та оптимізації фінансових ресурсів територіальних громад, а також фінансових ресурсів інвесторів та благодійників, шляхом виконання покладених на них обов'язків, метою якого є реалізація економічних, соціальних та адміністративних програм, спрямованих на розвиток конкретної територіальної громади, що в результаті має призвести до покращення рівня життя населення даної території, розвитку її економіки, та економіки регіону та країни в цілому» [82, с. 128].	виявлення, залучення, накопичення, мобілізація, оптимізація
Мельник В.	2017	Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів – це «процес формування та використання фінансових ресурсів з метою подолання спадних тенденцій та активізації соціально-економічної діяльності для досягнення збалансованого розвитку територій» [16].	формування, використання

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
Ільчук В., Шпомер Т.	2018	«Фінансове забезпечення – це система цілеспрямованих і взаємопов'язаних процесів на етапах пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин відповідно до визначених потреб у обсягах фінансування певного рівня відтворення матеріально-технічної бази виробництва з метою отримання фінансового чи будь-якого іншого ефекту» [76, с. 312].	пошук, залучення, використання
Сірик З.	2020	Фінансово-інвестиційне забезпечення місцевого самоврядування – це «сукупність можливостей та заходів щодо розподілу та використання фінансових ресурсів та ресурсів територій з метою створення умов, необхідних для ефективного функціонування органів місцевого самоврядування та реалізації їхніх повноважень» [83, с. 103].	розподіл, використання
Крайник О., Федорчак О.	2022	Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад – це: «по-перше, це рівень наповнення місцевих бюджетів як результат фінансово-бюджетної складової процесу децентралізації, який фактично визначає можливість виконання власних повноважень органами місцевого самоврядування та вплив їх на соціально-економічний розвиток окремої території; по-друге, це фінансова підтримка місцевого самоврядування збоку держави шляхом надання дотацій, субвенцій та формування цільових фондів розвитку; по-третє, це пошук додаткових джерел фінансових ресурсів органами місцевої влади шляхом використання потенціалу розвитку на конкретній території» [34, с. 121].	пошук, формування, розподіл, використання
Любка В., Коцюк В., Іванів Р., Марущак С.	2023	«Фінансове забезпечення територіальних громад характеризується надходженням до бюджетів з різних джерел: місцеві податки і збори, дотації від центрального уряду, місцеві позики і кредити, джерела природних ресурсів, податки від місцевих підприємств, гранти та проекти міжнародних організацій, інші джерела» [84, с. 34].	формування
Мураховська О.	2023	«Фінансове забезпечення є одним із важливих елементів ресурсного забезпечення громад» [85, с. 210].	використання
Придко Р.	2024	«Фінансове забезпечення – це сукупність заходів по виявленню, залученню, накопиченню, мобілізації та оптимізації фінансових ресурсів регіонів та територіальних громад, а також фінансових ресурсів інвесторів та благодійників, шляхом виконання покладених на них обов'язків, метою якого є реалізація економічних, соціальних та адміністративних програм, спрямованих на розвиток конкретної громади, що в результаті має призвести до покращення рівня життя населення окремих територій, розвитку їх економіки, економіки регіону та країни в цілому» [19, с. 138].	виявлення, залучення, накопичення, мобілізація, оптимізація
Іванисько Н.	2024	Фінансове забезпечення – це «сукупність заходів та умов, що забезпечують процес формування фінансових ресурсів з метою їх подальшого ефективного використання, що реалізується через використання відповідних функцій планування, регулювання та контролю» [86, с. 159].	формування, використання, планування, регулювання, контроль
Винник К.	2024	«Фінансове забезпечення – це формування цільових грошових фондів господарюючих суб'єктів у достатньому розмірі та їх ефективне використання» [87, с. 118].	формування, використання

* авторська розробка.

Таблиця А.2. Сучасні підходи вітчизняних учених до трактування категорії «конкурентоспроможність регіону»

Науковці	Роки публі-кацій	Трактування, джерела
1	2	3
Факторний підхід		
Коваленко О.	2017	«Конкурентоспроможність регіону визначається досягненням унікальних поєднань факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, спроможністю регіону забезпечувати виробництво конкурентоспроможних товарів і послуг в умовах ефективного використання відповідних факторів виробництва, забезпечення сталого економічного росту в регіоні, підвищення рівня життя населення» [52, с. 33–34].
Кулакова С., Григор'єва О.	2025	«Конкурентоспроможність регіонів виступає визначальним чинником, що впливає на перспективи їх економічного розвитку та сприяє сталому поступу на локальному та національному рівнях. Вона створює фундамент для підвищення добробуту населення, розширення соціального захисту та забезпечення умов для стійкого функціонування місцевих громад» [54, с. 60].
Індикаторний підхід		
Фокіна-Мезенцева К., Василюк О.	2017	«Конкурентоспроможність регіону – інтегральна числова характеристика, за допомогою якої оцінюються досягнуті підприємствами господарського та інфраструктурного комплексів регіону кінцеві бізнес-результати протягом певного періоду» [89, с. 160].
Гоблик В.	2023	«Конкурентоспроможність регіону та його економіки це комплексний показник, який відображає здатність економіки на регіональному рівні створювати конкурентоспроможний продукт, здійснювати конкурентну боротьба на регіональному, національному та міжнародному рівнях» [49].
Андришин В.	2023	«Конкурентоспроможність регіону є узагальненим комплексним показником, що характеризує рівень соціального та економічного розвитку регіону» [46].
Структурний підхід		
Безхлібна А.	2020	«Конкурентоспроможність регіону є складною системою функціонування взаємозалежних підсистем та включає в себе такі елементи: конкурентоспроможність галузей і галузевих комплексів регіону; конкурентоспроможність територіальних комплексів регіону; конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів регіону; конкурентоспроможність органів регіональної влади та місцевого самоврядування» [90, с. 152].
Ліба Н., Пугачевська К.	2022	Конкурентоспроможність на регіональному рівні розглядається «як наслідок конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, що функціонують на території регіону» [55].
Конструктивно-суперницький підхід		
Герасимчук З., Ковальська Л.	2008	«Конкурентоспроможність регіону – можливості регіону забезпечити конкурентні переваги в продуктивному використанні ресурсів та благ задля підвищення людського розвитку не порушуючи економічної безпеки інших регіонів і країни в цілому шляхом суперництва» [91, с. 24].
Захарченко С.	2015	Конкурентоспроможність регіону – це «здатність його соціуму, бізнесу і влади перемагати в суперництві з іншими регіонами за залучення і створення нових факторів виробництва, забезпечуючи при цьому конкурентні переваги в економічному розвитку та якості життя населення» [50, с. 45].
Безхлібна А.	2021 2024	Конкурентоспроможність регіону – це «динамічний процес реакції на зовнішні чинники та виклики економіки регіону, передбачає досягнення тактичних цілей бізнес-середовища та соціальних інституцій регіону з метою підвищення добробуту місцевого населення за умови ефективного використання ресурсів території та забезпечення інноваційних процесів в економіці регіону через створення регіональної програми (стратегії) розвитку, прямий або опосередкований вплив учасників конкуренції шляхом суперництва з іншими територіальними одиницями» [47, с. 49; 48, с. 50–51].
Манн Р., Огороднiков В.	2022	«У загальному визначенні конкурентоспроможність регіону можна вважати як здатність конкретного географічного об'єкта ефективно конкурувати на міжнародному або національному рівні в різних сферах, таких як економіка, бізнес, інновації, освіта, технології, туризм та інші» [57, с. 71].

Продовження таблиці А.2

1	2	3
Ігнатенко О., Маслівець Г.	2022	Під конкурентоспроможністю регіону «розуміється здатність перевершувати в економічному потенціалі, в умінні адаптуватися до мінливих умов і забезпечувати рівновагу, в рівні економічних і соціальних досягнень в порівнянні з регіонами-конкурентами» [51, с. 116].
Ліба Н., Пугачевська К.	2022	Конкурентоспроможність на регіональному рівні «розглядає економіку регіону як самостійний суб'єкт конкурентних відносин, що здатен здійснювати конкурентну боротьбу не тільки на національному, але і на міжнародному рівнях» [55].
Результатно-функціональний підхід		
Позняк С.	2002	«Конкурентоспроможність регіону можна визначити як його спроможність протягом тривалого часу на основі насамперед власних, а також залучених можливостей продукувати товари та послуги для регіонального, національного і зовнішнього ринків, забезпечуючи водночас стабільність і зростання реальних доходів власних жителів» [92, с. 50; 58, с. 54].
Ступчук С., Лабунець В.	2018	
Гринюк Д.	2018	«Конкурентоспроможність регіону – багатоаспектне інтегроване поняття, що розкриває стан, процес та результат розвитку території як інноваційної соціально-економічної системи з певним потенціалом, здатної ефективно функціонувати в ринковому середовищі на основі використання переваг суспільно-географічних чинників, з урахуванням впливу низки законів, що мотивується потребами покращення якості життя населення» [93, с. 30].
Ліба Н.	2023	«Конкурентоспроможність регіону визначається здатністю його економіки оптимально використовувати наявні ресурси для забезпечення високих показників соціально-економічного розвитку» [94, с. 174].
Цимбалюк І., Павліха Н., Корнелюк О.	2023	«Конкурентоспроможність регіонів визначається їх спроможністю приваблювати інвестиції, розвивати економічний потенціал, та конкурувати на ринку ресурсів та робочої сили» [68].
Пугачевська К.	2023	«Конкурентоспроможними вважаються ті регіони, які здатні продукувати якісні товари та послуги на основі раціонального використання ресурсів та енергозбереження, ефективно впроваджувати інновації та залучати інвестиції, створювати сприятливі умови для підтримки та розвитку підприємництва, забезпечувати якість та високий рівень життя населення» [95, с. 65].
Ліпенцев А., Бельтюков Р.	2024	«Конкурентоспроможність регіону загалом варто розуміти як його спроможність забезпечувати високі стандарти життя населенню і доходи для власників капіталу, а також ефективно використовувати наявний економічний потенціал для виробництва товарів і послуг» [56, с. 15].

* авторська розробка.

ДОДАТОК Б

Методика оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України [Авторська розробка]

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2019 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	2582,6654	2776,5202	18943,1763	141,3590	0,000008
Волинська	2446,2026	4559,8376	29812,8735	110,2992	0,000007
Дніпропетровська	5284,2664	7332,5966	34909,7047	253,5074	0,000010
Донецька	5762,6633	6618,6776	41860,4525	449,7119	0,000012
Житомирська	1971,5308	2224,3481	15527,8128	98,4170	0,000007
Закарпатська	1214,4880	1233,7417	9774,1390	233,2433	0,000024
Запорізька	3469,8775	3989,8913	19555,8715	196,8207	0,000012
Івано-Франківська	1664,7669	2188,7373	14013,7755	106,0434	0,000010
Київська	3387,7117	4782,7084	24777,4114	92,4405	0,000005
Кіровоградська	2323,8032	2883,7328	12561,9417	80,7568	0,000008
Луганська	1888,3666	1861,5934	11251,3666	40,9569	0,000004
Львівська	2753,3704	3269,0398	19850,9570	107,5221	0,000006
Миколаївська	2243,9560	2917,8852	13381,9189	175,3151	0,000017
Одеська	2008,5135	2839,2394	15102,0409	53,5002	0,000005
Полтавська	3923,1874	4584,1496	25922,7467	183,7931	0,000008
Рівненська	1644,0270	1744,2850	12224,3452	73,9034	0,000006
Сумська	2254,5226	2574,8458	17246,3356	141,9747	0,000009
Тернопільська	2196,8012	1881,8170	13977,2584	85,2837	0,000005
Харківська	2077,9619	2416,3747	15702,8183	56,4872	0,000004
Херсонська	1487,3848	1628,7721	8802,3734	31,5038	0,000004
Хмельницька	1634,6226	1734,8222	13986,6734	81,6818	0,000006
Черкаська	2826,4354	3660,2730	21297,7444	88,9403	0,000005
Чернівецька	787,6347	771,7431	8160,6139	50,4929	0,000006
Чернігівська	2432,9886	2586,8993	16558,8856	125,3025	0,000008
м. Київ	8383,5115	12520,5252	36193,0496	122,6282	0,000005

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.2 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2020 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	2683,6619	3390,7859	20,4134	139,7039	0,000007
Волинська	2591,3656	4794,0070	29,5202	106,3174	0,000006
Дніпропетровська	5092,1396	7768,8404	35,6932	246,2653	0,000010
Донецька	5261,9188	6212,8439	39,7728	415,3924	0,000011
Житомирська	2206,9368	2854,4538	16,8888	96,4659	0,000006
Закарпатська	1310,5640	1769,9653	9,6735	202,7866	0,000021
Запорізька	3446,1815	4377,1696	19,7337	190,2265	0,000011
Івано-Франківська	1922,9098	2744,4043	15,5811	93,2608	0,000007
Київська	3978,2069	5752,0356	28,4952	96,8377	0,000004
Кіровоградська	2630,8057	3570,6767	14,2273	106,7063	0,000009
Луганська	1978,9349	2453,5526	13,4375	38,0279	0,000003
Львівська	2851,8111	3999,2029	21,0741	111,0869	0,000006
Миколаївська	2366,9616	3408,6083	14,7411	195,8378	0,000017
Одеська	2383,6898	3715,0750	17,6794	53,4220	0,000004
Полтавська	4166,8908	5134,0450	27,4536	208,6884	0,000008
Рівненська	1814,3907	2331,2460	13,5678	77,9661	0,000006
Сумська	2714,6962	3304,8448	19,4578	159,8371	0,000008
Тернопільська	2147,7033	2666,5564	16,4856	87,2729	0,000005
Харківська	2294,2156	3227,2216	17,4706	58,5094	0,000004
Херсонська	1723,1105	2210,3436	10,1429	34,5820	0,000004
Хмельницька	1978,3961	2396,4060	16,4691	86,6755	0,000005
Черкаська	2954,5091	4366,0717	23,1607	87,3031	0,000005
Чернівецька	982,3774	1350,6795	9,3932	40,0555	0,000004
Чернігівська	2778,3381	3248,1743	18,3162	142,4439	0,000008
м. Київ	8001,6923	14960,2798	41,1476	122,7389	0,000005

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.3 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2021 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	3876,0382	4790,8703	27,6929	130,2805	0,000005
Волинська	3415,2435	6547,0785	37,9885	132,5712	0,000006
Дніпропетровська	7371,4242	10721,3561	50,0845	398,6691	0,000011
Донецька	8397,6205	10514,1906	66,5794	764,7851	0,000014
Житомирська	2711,6287	3754,8792	21,7089	109,7788	0,000006
Закарпатська	1678,0462	2448,1765	13,1476	256,3673	0,000021
Запорізька	5120,3709	6356,8396	28,1899	308,5984	0,000012
Івано-Франківська	2640,4946	3525,7134	20,4086	149,5243	0,000008
Київська	4661,9878	7214,7307	36,0289	125,8782	0,000005
Кіровоградська	3464,8316	4674,4630	18,4305	122,3767	0,000008
Луганська	2577,6573	3150,6462	16,3575	50,0286	0,000003
Львівська	3513,2859	5059,3269	27,2197	138,4161	0,000006
Миколаївська	3039,3309	4980,5731	21,1602	301,1115	0,000021
Одеська	3143,4597	4960,1022	23,9466	70,8527	0,000004
Полтавська	4940,0742	7055,3999	36,9208	283,4127	0,000010
Рівненська	2430,3558	3225,3100	18,1330	114,2214	0,000007
Сумська	3442,4302	4322,9852	24,8519	173,0029	0,000007
Тернопільська	2877,5009	3912,9559	24,1724	132,1803	0,000006
Харківська	2780,9754	4118,4998	21,6135	69,7956	0,000004
Херсонська	2550,4412	3167,6738	14,4922	52,8451	0,000004
Хмельницька	2659,3475	3292,5428	21,6018	119,2697	0,000006
Черкаська	3880,9185	6445,6962	33,9990	95,7005	0,000004
Чернівецька	1393,1479	1876,3932	12,5098	50,6867	0,000004
Чернігівська	6336,9134	7392,1163	44,6567	192,1330	0,000005
м. Київ	9975,4767	18423,4371	55,1746	153,4348	0,000005

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.4 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2022 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	3489,0050	4144,0781	32987,7211	199,2106	0,000007
Волинська	3334,2607	6585,4785	50576,2131	204,8591	0,000008
Дніпропетровська	5845,2910	8101,7126	46746,9049	254,5542	0,000007
Донецька	4146,3670	4322,4967	43236,1760	95,7491	0,000002
Житомирська	2380,2958	3315,9394	28649,4588	132,7845	0,000006
Закарпатська	1686,9018	2399,2173	21332,3209	402,2036	0,000026
Запорізька	5534,2504	6817,2063	41787,2308	353,4238	0,000010
Івано-Франківська	1928,7210	2549,0042	22247,9454	113,0693	0,000007
Київська	3924,7259	6101,9572	44834,7172	142,9461	0,000005
Кіровоградська	3237,0441	4035,4939	20074,1995	123,2283	0,000008
Луганська	794,5004	823,2576	13326,6033	26,1393	0,000002
Львівська	3949,5545	5349,7732	42200,4306	180,8472	0,000006
Миколаївська	2028,3868	2904,8698	17934,9089	234,8998	0,000018
Одеська	2508,6058	3991,1363	27256,1137	140,6450	0,000008
Полтавська	4359,5242	5366,4736	35253,1251	205,6429	0,000007
Рівненська	2199,0949	2863,4128	24014,8268	147,7997	0,000008
Сумська	2543,8057	3237,0303	25217,5738	147,2062	0,000007
Тернопільська	2680,8208	3617,0559	32331,0195	189,3753	0,000008
Харківська	2050,9958	2688,9941	23435,5842	54,9218	0,000003
Херсонська	2044,0269	2069,3037	18848,3677	34,0445	0,000002
Хмельницька	2225,4027	2814,9440	27073,5059	125,8788	0,000006
Черкаська	3969,7069	5670,8911	39905,3472	177,5147	0,000006
Чернівецька	1321,9509	1731,1754	21673,5042	94,8222	0,000006
Чернігівська	2609,3721	2985,8794	26352,1799	167,1615	0,000007
м. Київ	10476,2868	16320,3872	64406,0897	144,6300	0,000003

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.5 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2023 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	3899,4865	4910,1483	37692,8629	183,4220	0,000006
Волинська	3885,9287	6419,3549	48419,0507	137,8766	0,000005
Дніпропетровська	6016,7776	8795,5661	50363,0024	169,3736	0,000005
Донецька	3924,3832	4115,6473	35891,4969	60,9160	0,000002
Житомирська	2666,6576	3837,4198	30901,8682	83,7366	0,000004
Закарпатська	1795,3073	2687,6850	22005,1725	239,0058	0,000016
Запорізька	4551,1677	5769,1238	30686,4454	152,2517	0,000006
Івано-Франківська	2026,7114	2880,1148	23846,9565	87,0398	0,000005
Київська	4520,7000	7062,7401	48658,3125	102,0360	0,000003
Кіровоградська	3280,9079	4482,3722	22864,2873	105,3158	0,000006
Луганська	183,2744	198,1844	681,3830	0,3602	0,000000
Львівська	4227,7172	5727,3564	42794,0657	129,0065	0,000004
Миколаївська	2348,4799	3407,6567	19340,5706	116,9009	0,000009
Одеська	2818,5908	4463,9166	27890,9922	87,8876	0,000005
Полтавська	4261,8135	5574,1247	36170,9177	140,1565	0,000005
Рівненська	2370,3751	3252,1119	26780,5480	103,7283	0,000005
Сумська	2820,4752	3683,2288	28341,2159	131,8047	0,000006
Тернопільська	2842,7630	3945,3180	33061,6515	143,4597	0,000006
Харківська	2471,4703	3370,5130	26626,1817	41,4199	0,000002
Херсонська	661,0068	688,8888	4089,8000	8,1898	0,000002
Хмельницька	2368,0879	2979,9223	27732,5162	109,8866	0,000005
Черкаська	4151,1711	5921,4931	40639,7423	148,1674	0,000005
Чернівецька	1647,7949	2352,2943	26178,4048	52,9481	0,000003
Чернігівська	2864,3986	3407,5355	28586,9260	179,6894	0,000007
м. Київ	10712,1962	17994,6589	67137,5683	109,3469	0,000003

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.6 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2024 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	3916,2092	5426,1204	44432,5367	216,8751	0,0000066
Волинська	3816,6645	6578,8374	53085,7507	197,3715	0,0000063
Дніпропетровська	6064,7808	10118,2192	64094,9014	229,8240	0,0000059
Донецька	4733,4051	4622,3863	50630,9198	34,1329	0,0000006
Житомирська	2694,2506	4181,6947	36818,4677	128,7240	0,0000053
Закарпатська	1852,2619	3670,9572	32626,7461	269,3303	0,0000158
Запорізька	4997,3461	7567,3571	48612,9066	222,3532	0,0000069
Івано-Франківська	2028,1618	3020,3869	25918,9299	86,8214	0,0000048
Київська	4484,1934	7655,5166	57834,0632	112,3141	0,0000033
Кіровоградська	3275,8438	4771,1693	26419,5441	110,4063	0,0000060
Луганська	314,0275	246,0291	2450,5242	0,1271	0,0000000
Львівська	4253,5353	6061,6224	47970,6727	139,9071	0,0000041
Миколаївська	2415,5205	3862,4215	23571,9358	108,7867	0,0000073
Одеська	2939,7418	4658,0709	32808,6491	102,0503	0,0000049
Полтавська	4280,5677	6599,4150	46230,8350	194,2378	0,0000064
Рівненська	2314,0641	3382,7841	30116,5329	104,6914	0,0000050
Сумська	2911,3470	4223,0970	35556,0236	165,1031	0,0000066
Тернопільська	2900,2543	4887,9185	43980,7025	185,2210	0,0000069
Харківська	2630,7012	4246,6282	35470,5326	40,0820	0,0000018
Херсонська	786,7456	1089,1521	11097,0628	12,4543	0,0000015
Хмельницька	2363,0241	3342,2778	32840,1744	139,3107	0,0000059
Черкаська	4216,2604	6775,5198	48789,5289	157,6609	0,0000051
Чернівецька	1675,2204	2364,1069	29622,5284	55,9566	0,0000026
Чернігівська	2914,8174	3857,0589	36152,2925	219,0099	0,0000079
м. Київ	11166,7168	21147,6207	86178,7128	144,5170	0,0000032

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка В

Таблиця В.7 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2019 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2229	2,9082	2,7697	103,3743	1735,9458
Волинська	0,1352	2,0132	1,8697	96,0220	1781,0315
Дніпропетровська	1,0784	9,9172	10,3352	123,9794	2564,2088
Донецька	0,1297	4,2394	4,3728	143,3746	3799,7397
Житомирська	0,1871	2,1968	2,0675	96,0672	1696,8627
Закарпатська	0,4640	1,5918	1,4260	104,9320	1462,1484
Запорізька	1,2721	4,1238	4,1996	115,7558	1938,6431
Івано-Франківська	0,3298	1,9742	1,6914	91,9256	1129,1497
Київська	0,3497	4,9689	5,1300	132,0427	2006,0570
Кіровоградська	0,1253	1,7325	1,6996	87,6668	1062,2849
Луганська	0,2738	1,0535	1,0436	94,5913	1651,0394
Львівська	0,9505	5,8922	5,6856	99,7032	1727,7180
Миколаївська	0,9946	2,0098	2,0497	100,8969	1051,3882
Одеська	0,6563	4,6702	4,5743	95,8009	1057,3019
Полтавська	0,2413	3,4916	3,4474	109,0241	2050,8621
Рівненська	0,2284	1,8416	1,6274	88,7110	1512,9731
Сумська	0,5982	2,0571	1,9587	95,8983	1884,3971
Тернопільська	0,3762	1,5767	1,4224	93,4199	1628,8298
Харківська	2,5682	6,5867	6,3103	93,3981	1468,5244
Херсонська	0,5120	1,4664	1,3705	83,9595	843,8861
Хмельницька	0,2329	2,1589	1,9711	88,8501	1390,0901
Черкаська	0,2695	2,4257	2,2892	96,8117	1424,8146
Чернівецька	0,5699	1,0715	0,9064	80,5203	1075,7016
Чернігівська	0,3666	1,9047	1,8617	90,1163	1625,2966
м. Київ	1,8704	26,1272	27,9201	153,4131	2624,6727

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.8 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2020 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2133	2,8529	2,7101	116,3492	2010,5695
Волинська	0,0879	1,9568	1,7944	104,0743	1942,0082
Дніпропетровська	1,0311	10,0923	10,4948	132,3113	2832,5489
Донецька	0,1061	4,1258	4,2329	154,6952	4346,7178
Житомирська	0,1622	2,2392	2,1285	106,9686	2028,0089
Закарпатська	0,4390	1,5743	1,4118	110,2054	1470,1612
Запорізька	1,1836	4,1742	4,2099	124,4909	2144,5202
Івано-Франківська	0,3062	2,0271	1,7608	102,9842	1403,6102
Київська	0,3697	5,0402	5,1903	141,2777	2269,2521
Кіровоградська	0,1028	1,7398	1,7199	99,1221	1253,4257
Луганська	0,2414	1,1732	1,1770	104,9203	2278,6604
Львівська	0,9246	5,7393	5,5614	107,3014	1794,5310
Миколаївська	1,2052	1,9902	2,0327	118,5210	1319,4105
Одеська	0,6136	4,7680	4,7366	105,3058	1231,7241
Полтавська	0,2074	3,3715	3,2881	120,4314	2242,5904
Рівненська	0,1856	1,8471	1,6227	98,2402	1664,9279
Сумська	0,7650	2,0334	1,9275	112,2007	2230,9652
Тернопільська	0,3790	1,6092	1,4538	106,9366	1903,8887
Харківська	2,4603	6,4095	6,2188	103,9729	1617,0803
Херсонська	0,5079	1,5181	1,4307	96,7343	1072,3128
Хмельницька	0,1462	2,1601	1,9787	101,2137	1645,4298
Черкаська	0,2630	2,3803	2,2711	108,2037	1664,1530
Чернівецька	0,5742	1,0856	0,9436	85,6929	1209,2169
Чернігівська	0,3743	1,8466	1,7827	103,9616	1863,5120
м. Київ	1,8671	26,2455	27,9212	165,3605	2867,4906

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.9 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2021 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2175	2,8990	2,7003	135,6731	2292,8355
Волинська	0,0737	1,9845	1,7854	124,8747	2233,0099
Дніпропетровська	0,8536	10,2046	10,4785	151,3597	3269,5342
Донецька	0,1127	4,0886	4,1586	180,2250	5122,8591
Житомирська	0,2025	2,2758	2,1352	128,8166	2461,5362
Закарпатська	0,4427	1,5923	1,4194	131,3809	1784,7171
Запорізька	1,0665	4,1690	4,1262	144,8213	2446,4749
Івано-Франківська	0,2523	2,0559	1,7142	125,6753	1738,7640
Київська	0,3631	5,2509	5,3090	160,7141	2648,5943
Кіровоградська	0,0613	1,7539	1,7090	114,8297	1478,7812
Луганська	0,1735	1,0893	1,0744	130,8915	2635,6938
Львівська	0,9883	5,8304	5,5816	127,8933	2119,2878
Миколаївська	1,0860	2,0084	2,0191	134,6620	1489,5279
Одеська	0,5536	4,7996	4,7487	120,3200	1499,7625
Полтавська	0,1615	3,3916	3,2815	137,8879	2528,8721
Рівненська	0,1205	1,8892	1,6184	122,2280	2018,7745
Сумська	0,7367	2,0542	1,9253	134,1687	2649,5920
Тернопільська	0,3790	1,6672	1,4674	126,4961	2273,1119
Харківська	1,6502	6,4896	6,2657	120,4918	1839,9515
Херсонська	0,3275	1,4871	1,3809	118,3733	1316,2607
Хмельницька	0,1319	2,1862	1,9608	125,2605	2006,8211
Черкаська	0,2977	2,3815	2,2348	129,1841	1965,6037
Чернівецька	0,5719	1,1265	0,9772	106,6399	1602,5969
Чернігівська	0,2060	1,8618	1,7723	123,4110	2221,7775
м. Київ	1,9597	25,4627	28,1560	196,5774	3484,0865

Продовження додатка В

Таблиця В.10 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2022 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2303	3,2213	2,9795	148,3717	2935,5772
Волинська	0,0746	2,2172	1,9840	144,2026	2934,1699
Дніпропетровська	0,8978	10,7305	11,0068	168,7565	4035,5396
Донецька	0,1981	1,8133	1,9255	143,3358	4960,9750
Житомирська	0,4139	2,4103	2,2574	138,4569	3083,3023
Закарпатська	0,4569	1,8068	1,5840	152,5349	2631,1419
Запорізька	0,0000	3,5914	3,7068	148,7967	3702,8229
Івано-Франківська	0,2411	2,2456	1,8771	137,8880	2280,9150
Київська	0,3624	5,6209	5,6482	164,6886	3384,9402
Кіровоградська	0,0000	1,9324	1,8596	128,1982	1794,9190
Луганська	0,0000	0,0907	0,0928	116,3762	1730,2658
Львівська	0,8921	6,6816	6,3374	149,4543	3021,1107
Миколаївська	1,1501	1,7943	1,8360	135,9397	1903,8367
Одеська	0,5820	4,9215	4,9049	122,1118	1872,5074
Полтавська	0,1434	3,7279	3,6051	149,3779	3164,5283
Рівненська	0,1406	2,1276	1,8118	135,8828	2608,6535
Сумська	0,7399	2,1072	2,0002	140,5996	3051,9787
Тернопільська	0,3862	1,8388	1,6197	145,8674	3058,6491
Харківська	1,1782	5,4307	5,5373	113,7472	2097,9433
Херсонська	0,0000	0,5340	0,5626	116,4650	2088,2307
Хмельницька	0,1428	2,4452	2,1727	139,7260	2613,1326
Черкаська	0,2737	2,6736	2,5455	141,9086	2643,9696
Чернівецька	0,6075	1,2406	1,0611	124,8281	2338,3179
Чернігівська	0,2230	1,9030	1,8261	131,9045	2994,0959
м. Київ	1,7228	26,8935	29,2579	201,8370	4354,6660

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.11 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2023 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2134	3,3835	3,1245	172,6073	2894,1633
Волинська	0,0655	2,3700	2,1113	172,5014	3029,5863
Дніпропетровська	0,7870	10,4058	10,5956	223,4865	4244,6806
Донецька	0,1893	1,3815	1,4502	185,6892	4087,9986
Житомирська	0,4559	2,4134	2,2163	166,8986	2898,5580
Закарпатська	0,4588	1,8208	1,6110	175,2871	2467,9825
Запорізька	0,0000	2,9431	3,0132	174,9171	2737,9603
Івано-Франківська	0,2364	2,3825	1,9495	154,7362	2117,9781
Київська	0,3740	5,6461	5,6402	212,3843	3306,0796
Кіровоградська	0,0000	1,9534	1,8873	144,8965	1766,7660
Луганська	0,0000	0,0691	0,0716	142,2254	495,5624
Львівська	0,9003	6,8390	6,4947	180,3911	2943,2432
Миколаївська	1,0802	1,8032	1,8118	161,6327	1700,4285
Одеська	0,5116	4,9523	4,9153	145,4361	1736,8508
Полтавська	0,2347	3,8864	3,7737	166,8952	3061,2363
Рівненська	0,1503	2,2162	1,8642	148,1511	2394,7913
Сумська	0,5381	2,0384	1,9023	161,7521	2872,5573
Тернопільська	0,4190	1,9436	1,7465	161,1695	2922,5657
Харківська	1,7746	5,2709	5,2786	151,9976	2123,1274
Херсонська	0,0000	0,3975	0,4119	119,4964	929,1494
Хмельницька	0,1189	2,5380	2,2532	158,2673	2503,8606
Черкаська	0,3540	2,7244	2,6035	166,0539	2607,1396
Чернівецька	0,6239	1,2578	1,0453	140,8638	2000,7053
Чернігівська	0,3470	1,9702	1,8827	159,6860	3006,0857
м. Київ	2,0961	27,3927	30,3457	257,9772	4525,7760

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.12 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2024 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,2224	2,5819	3,8358	180,3779	3785,9034
Волинська	0,1202	1,5329	2,1182	208,9853	3690,6192
Дніпропетровська	0,7760	6,6636	10,5114	257,6073	5153,5425
Донецька	0,2438	0,6862	1,1204	226,5181	5582,6504
Житомирська	0,4400	1,5468	2,1891	191,6737	3473,1004
Закарпатська	0,4592	1,2088	1,7069	201,7821	3175,7574
Запорізька	0,0000	1,8100	2,8243	209,2859	3873,8810
Івано-Франківська	0,3007	1,5186	1,9352	179,7656	2416,8846
Київська	0,3809	3,7456	5,7762	250,7623	4144,8895
Кіровоградська	0,0000	1,2493	1,8643	167,7729	2090,8532
Луганська	0,0000	0,0256	0,0402	214,6323	2063,3729
Львівська	0,8646	4,5253	6,6949	226,8669	3879,9119
Миколаївська	0,8113	1,1677	1,8076	190,8466	2110,8691
Одеська	0,5884	3,1646	4,8340	173,3084	2282,3602
Полтавська	0,2213	2,5341	3,7956	209,6623	4004,0155
Рівненська	0,1410	1,4356	1,8328	173,1667	2773,4795
Сумська	1,1172	1,2426	1,7914	203,0260	3674,4356
Тернопільська	0,4950	1,2356	1,7179	189,3142	3509,1408
Харківська	2,7363	3,4187	5,2787	180,4135	2708,1717
Херсонська	0,2503	0,2575	0,4038	138,2002	2086,7816
Хмельницька	0,1382	1,6360	2,2439	183,8344	2915,7115
Черкаська	0,3434	1,7282	2,5664	193,5033	3027,8818
Чернівецька	0,6293	0,8371	1,0687	163,6842	2576,2007
Чернігівська	0,3360	1,2347	1,8160	187,4405	3686,3295
м. Київ	2,2141	17,6391	30,2263	319,9526	6065,3941

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.13 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2019 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	23,5669	69,4811	0,7382	0,0012	0,3668
Волинська	17,9726	80,5955	0,5404	0,0006	0,2703
Дніпропетровська	84,3833	268,6070	0,7374	0,0024	0,7694
Донецька	145,6264	1505,4637	0,4369	0,0035	3,5964
Житомирська	35,5142	13,2001	0,4380	0,0023	0,0850
Закарпатська	0,0000	25,0526	0,6418	0,0000	0,2563
Запорізька	192,1636	277,3605	1,0222	0,0098	1,4183
Івано-Франківська	46,4906	34,1089	1,0006	0,0033	0,2434
Київська	51,2832	93,1646	0,6974	0,0021	0,3760
Кіровоградська	39,8238	168,4118	0,4569	0,0032	1,3407
Луганська	8,6522	0,0000	0,5359	0,0008	0,0000
Львівська	36,1098	76,6970	0,8594	0,0018	0,3864
Миколаївська	67,9521	188,3177	0,4072	0,0051	1,4073
Одеська	21,5232	37,9198	0,4136	0,0014	0,2511
Полтавська	98,0788	0,0000	0,6207	0,0038	0,0000
Рівненська	20,0455	22,8373	0,7388	0,0016	0,1868
Сумська	37,9812	108,3510	0,9482	0,0022	0,6283
Тернопільська	76,8981	193,7545	1,3943	0,0055	1,3862
Харківська	75,2740	165,7608	0,9580	0,0048	1,0556
Херсонська	11,9323	56,9606	0,3525	0,0014	0,6471
Хмельницька	23,7506	74,3129	0,6358	0,0017	0,5313
Черкаська	47,6439	60,3441	0,6489	0,0022	0,2833
Чернівецька	26,4902	80,1122	0,7320	0,0032	0,9817
Чернігівська	7,1496	84,0251	0,7605	0,0004	0,5074
м. Київ	65,3868	73,5705	0,3249	0,0018	0,2033

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.14 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2020 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	24,6016	72,5317	0,7706	0,0012	0,3553
Волинська	0,0000	83,8609	0,5623	0,0000	0,2841
Дніпропетровська	85,3797	271,7787	0,7461	0,0024	0,7614
Донецька	158,3243	1636,7329	0,4750	0,0040	4,1152
Житомирська	36,7517	13,6601	0,4533	0,0022	0,0809
Закарпатська	0,0000	24,0475	0,6161	0,0000	0,2486
Запорізька	195,7148	282,4861	1,0411	0,0099	1,4315
Івано-Франківська	49,1860	36,0864	1,0586	0,0032	0,2316
Київська	53,1937	96,6353	0,7234	0,0019	0,3391
Кіровоградська	40,7643	172,3892	0,4677	0,0029	1,2117
Луганська	9,4748	0,0000	0,5869	0,0007	0,0000
Львівська	35,3655	75,1162	0,8417	0,0017	0,3564
Миколаївська	72,6630	201,3730	0,4355	0,0049	1,3661
Одеська	21,8663	38,5243	0,4202	0,0012	0,2179
Полтавська	101,0377	0,0000	0,6394	0,0037	0,0000
Рівненська	19,8291	22,5908	0,7308	0,0015	0,1665
Сумська	38,7662	110,5906	0,9678	0,0020	0,5684
Тернопільська	76,2541	192,1320	1,3827	0,0046	1,1655
Харківська	74,9956	165,1477	0,9545	0,0043	0,9453
Херсонська	12,5131	59,7329	0,3696	0,0012	0,5889
Хмельницька	24,4023	76,3518	0,6533	0,0015	0,4636
Черкаська	49,8142	63,0929	0,6784	0,0022	0,2724
Чернівецька	26,6792	80,6837	0,7372	0,0028	0,8590
Чернігівська	7,3657	86,5644	0,7835	0,0004	0,4726
м. Київ	65,7820	74,0151	0,3269	0,0016	0,1799

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.15 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2021 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	25,0467	71,1749	1,0149	0,0009	0,2570
Волинська	5,0155	80,7495	0,7325	0,0001	0,2126
Дніпропетровська	104,5741	274,5935	0,9767	0,0021	0,5483
Донецька	0,0000	1684,9349	0,1847	0,0000	2,5307
Житомирська	25,2722	13,7223	0,6688	0,0012	0,0632
Закарпатська	7,1716	24,3512	0,6999	0,0005	0,1852
Запорізька	0,0000	282,5781	0,5728	0,0000	1,0024
Івано-Франківська	13,8832	37,6191	1,1164	0,0007	0,1843
Київська	18,7275	96,9120	0,8341	0,0005	0,2690
Кіровоградська	10,6524	176,6437	0,5751	0,0006	0,9584
Луганська	0,0000	0,0000	0,0298	0,0000	0,0000
Львівська	41,2748	74,1412	1,0667	0,0015	0,2724
Миколаївська	14,7637	201,3906	0,4616	0,0007	0,9517
Одеська	8,6727	40,9407	0,5217	0,0004	0,1710
Полтавська	9,5871	0,0000	0,6309	0,0003	0,0000
Рівненська	33,2248	22,0703	1,1520	0,0018	0,1217
Сумська	32,7778	109,9413	1,0274	0,0013	0,4424
Тернопільська	43,2045	192,0946	1,3824	0,0018	0,7947
Харківська	27,9965	160,8987	0,5735	0,0013	0,7444
Херсонська	0,0000	62,0653	0,0256	0,0000	0,4283
Хмельницька	8,0180	75,9154	0,8054	0,0004	0,3514
Черкаська	36,4945	63,4208	0,7144	0,0011	0,1865
Чернівецька	0,0000	82,9523	0,8802	0,0000	0,6631
Чернігівська	14,2645	87,4312	0,9044	0,0003	0,1958
м. Київ	45,3151	75,0026	0,5905	0,0008	0,1359

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.16 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2022 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	31,3318	308,1989	1,2696	0,0009	0,9343
Волинська	6,0548	215,6585	0,8843	0,0001	0,4264
Дніпропетровська	129,9341	801,6303	1,2136	0,0028	1,7148
Донецька	0,0000	0,0000	0,5728	0,0000	0,0000
Житомирська	32,8426	64,5716	0,8691	0,0011	0,2254
Закарпатська	9,6206	66,0977	0,9390	0,0005	0,3098
Запорізька	0,0000	403,5726	1,1073	0,0000	0,9658
Івано-Франківська	17,8712	47,2034	1,4371	0,0008	0,2122
Київська	25,8821	77,9760	1,1527	0,0006	0,1739
Кіровоградська	12,5481	0,0000	0,6774	0,0006	0,0000
Луганська	0,0000	0,0000	0,3003	0,0000	0,0000
Львівська	52,2807	161,0071	1,3512	0,0012	0,3815
Миколаївська	24,2354	49,2561	0,7578	0,0014	0,2746
Одеська	12,1778	67,0632	0,7325	0,0004	0,2460
Полтавська	11,8839	95,2652	0,7820	0,0003	0,2702
Рівненська	40,6682	75,1444	1,4101	0,0017	0,3129
Сумська	40,8856	89,5191	1,2815	0,0016	0,3550
Тернопільська	53,8458	167,1055	1,7229	0,0017	0,5169
Харківська	45,1105	71,1155	0,9240	0,0019	0,3035
Херсонська	0,0000	0,0000	0,1195	0,0000	0,0000
Хмельницька	9,9584	104,5607	1,0003	0,0004	0,3862
Черкаська	46,2528	31,9046	0,9055	0,0012	0,0800
Чернівецька	0,0000	43,5731	1,1913	0,0000	0,2010
Чернігівська	20,5791	13,9057	1,3048	0,0008	0,0528
м. Київ	62,5841	135,6775	0,8155	0,0010	0,2107

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.17 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2023 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	142,6177	428,8341	1,5655	0,0038	1,1377
Волинська	51,8487	54,5057	1,7071	0,0011	0,1126
Дніпропетровська	61,2789	2194,5890	1,5255	0,0012	4,3575
Донецька	0,0000	0,0000	0,5498	0,0000	0,0000
Житомирська	53,4917	408,5160	1,5923	0,0017	1,3220
Закарпатська	0,0000	89,5692	1,1430	0,0000	0,4070
Запорізька	0,0000	709,4789	0,5748	0,0000	2,3120
Івано-Франківська	43,5724	156,7594	1,3844	0,0018	0,6574
Київська	41,8296	502,1083	1,3882	0,0009	1,0319
Кіровоградська	59,5693	507,6593	0,9489	0,0026	2,2203
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	27,4437	305,6320	1,7640	0,0006	0,7142
Миколаївська	20,0629	18,5987	0,3621	0,0010	0,0962
Одеська	11,1459	22,4779	0,5475	0,0004	0,0806
Полтавська	21,5038	515,7181	1,4082	0,0006	1,4258
Рівненська	0,0000	47,6196	0,6804	0,0000	0,1778
Сумська	16,3815	389,1865	1,2209	0,0006	1,3732
Тернопільська	133,2271	396,6676	2,5277	0,0040	1,1998
Харківська	90,1492	200,9047	2,0497	0,0034	0,7545
Херсонська	0,0000	0,0000	0,3038	0,0000	0,0000
Хмельницька	134,0133	789,1768	1,1725	0,0048	2,8457
Черкаська	0,0000	108,3898	2,2567	0,0000	0,2667
Чернівецька	16,1665	142,2206	2,5150	0,0006	0,5433
Чернігівська	101,3655	422,1033	1,6898	0,0035	1,4766
м. Київ	147,9321	855,4339	1,2876	0,0022	1,2742

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.18 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2024 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	145,9747	438,9282	1,6024	0,0033	0,9879
Волинська	52,1630	54,8361	1,7175	0,0010	0,1033
Дніпропетровська	65,3114	2339,0053	1,6259	0,0010	3,6493
Донецька	0,0000	0,0000	0,7996	0,0000	0,0000
Житомирська	56,7198	433,1691	1,6884	0,0015	1,1765
Закарпатська	0,0000	94,8566	1,2104	0,0000	0,2907
Запорізька	0,0000	898,5168	0,7280	0,0000	1,8483
Івано-Франківська	43,2789	155,7036	1,3751	0,0017	0,6007
Київська	43,5363	522,5954	1,4448	0,0008	0,9036
Кіровоградська	61,8694	527,2611	0,9856	0,0023	1,9957
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	28,0129	311,9708	1,8005	0,0006	0,6503
Миколаївська	21,2232	19,6744	0,3831	0,0009	0,0835
Одеська	12,5453	25,3001	0,6162	0,0004	0,0771
Полтавська	22,3451	535,8940	1,4633	0,0005	1,1592
Рівненська	0,0000	48,1743	0,6883	0,0000	0,1600
Сумська	17,7953	422,7768	1,3263	0,0005	1,1890
Тернопільська	138,9754	413,7824	2,6367	0,0032	0,9408
Харківська	97,2475	216,7237	2,2111	0,0027	0,6110
Херсонська	0,0000	0,0000	0,6042	0,0000	0,0000
Хмельницька	135,4290	797,5135	1,1849	0,0041	2,4285
Черкаська	0,0000	110,0048	2,2904	0,0000	0,2255
Чернівецька	17,5898	154,7421	2,7365	0,0006	0,5224
Чернігівська	110,2117	458,9404	1,8373	0,0030	1,2695
м. Київ	161,0992	931,5744	1,4022	0,0019	1,0810

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.19 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2019 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	1527,4308	4061,6351	223,8770	2,5201	89,2117
Волинська	2012,7146	7898,8046	307,8419	2,0296	145,7811
Дніпропетровська	2146,4878	10075,5042	450,8583	10,7297	111,0510
Донецька	2970,6282	13562,4960	469,6946	4,9031	113,3995
Житомирська	1158,8968	2308,5612	166,0111	1,3569	96,8498
Закарпатська	1460,5980	1840,4956	184,3641	1,4953	124,3940
Запорізька	950,4664	3901,0282	193,9191	2,3842	94,5633
Івано-Франківська	1082,6643	1721,4909	169,0956	1,4913	99,0611
Київська	2386,2836	6082,0723	460,6171	8,0605	123,5360
Кіровоградська	890,2684	2418,3071	204,3710	1,2491	108,5330
Луганська	899,6517	1122,1751	148,8517	0,5381	104,2929
Львівська	1516,6748	3340,9969	249,7648	4,9780	107,1252
Миколаївська	1022,0964	3097,1685	222,8649	2,0112	124,2603
Одеська	814,8158	1335,9924	153,1884	3,3783	88,6173
Полтавська	2011,1286	8190,8067	355,6457	3,6869	123,4408
Рівненська	1129,8187	1908,6786	161,2132	1,0784	93,0991
Сумська	1243,0408	2300,3909	185,5837	1,2395	99,7974
Тернопільська	1808,7785	2301,9267	243,5234	1,4761	109,9737
Харківська	913,1212	1407,4352	140,5125	3,6659	97,1267
Херсонська	1453,2135	7182,6667	268,8995	1,9822	139,7043
Хмельницька	1339,5346	3308,5103	166,1478	1,6882	93,4297
Черкаська	1172,6748	2569,4472	201,5382	1,8247	102,4761
Чернівецька	967,3672	880,2436	91,4832	0,6566	110,1113
Чернігівська	1356,5885	1162,9372	211,9320	1,4008	97,4274
м. Київ	2093,4560	9351,0316	724,2045	34,1755	106,4598

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.20 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2020 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	1379,1827	3551,7683	194,3627	2,6763	86,4966
Волинська	1508,4505	4408,0764	218,6857	1,7948	72,0278
Дніпропетровська	1900,9764	7782,2831	382,4433	11,5308	87,5287
Донецька	2807,7483	11826,7611	407,0614	5,2336	86,9365
Житомирська	1313,0595	1769,0486	180,8996	1,8241	109,4875
Закарпатська	763,4861	1548,5242	101,7767	0,9998	54,4570
Запорізька	1008,2639	3499,7505	198,3081	3,0489	104,1562
Івано-Франківська	780,1576	1531,5891	114,2455	1,2471	68,1103
Київська	1612,2047	3794,5808	293,0678	6,4461	65,1348
Кіровоградська	788,7291	1745,3595	176,0484	1,3274	86,5504
Луганська	956,3087	1416,2056	145,3398	0,6413	97,0692
Львівська	1130,5772	2706,1461	183,8418	4,6519	76,1119
Миколаївська	827,8087	1937,3063	170,1283	1,8702	75,7405
Одеська	841,8457	1740,7623	154,5052	4,2182	101,6959
Полтавська	2265,5710	7798,7661	378,1343	4,9500	109,3526
Рівненська	938,4820	1584,1808	128,9326	1,1118	83,9713
Сумська	1181,1188	2323,5553	170,1106	1,4167	93,0943
Тернопільська	1420,9932	2079,1754	188,9041	1,4358	79,2243
Харківська	805,3054	1510,0870	121,3545	3,9842	88,5200
Херсонська	887,0256	3159,7146	159,1172	1,4165	58,2061
Хмельницька	1387,1178	1855,2639	166,2023	2,0891	100,7870
Черкаська	977,7407	1386,6611	160,8864	1,7865	79,7444
Чернівецька	789,4174	1049,9569	77,0597	0,6532	81,0267
Чернігівська	1272,3217	1780,4810	189,8435	1,5657	91,0371
м. Київ	1610,2033	5194,6489	536,1590	32,0801	76,4539

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.21 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2021 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	1683,7910	3033,6508	248,4817	2,5111	124,4135
Волинська	1865,9713	2955,4627	285,1931	1,7389	128,4676
Дніпропетровська	2572,3313	9596,3461	512,0997	11,6463	133,9292
Донецька	3529,4067	14590,8236	525,9445	4,8194	122,1063
Житомирська	1634,1491	2315,5746	227,7871	1,7042	123,8895
Закарпатська	1397,4893	4214,8480	191,5551	1,3629	180,7577
Запорізька	1369,4786	3922,4811	276,1933	3,1220	135,7812
Івано-Франківська	1576,0298	3008,1951	222,5161	1,8225	193,7835
Київська	2185,7517	4718,0435	390,3651	6,5719	135,1883
Кіровоградська	1039,7149	2238,3826	233,3808	1,2878	128,6466
Луганська	1339,8391	2314,9959	213,1952	0,6672	137,9675
Львівська	1486,0663	3260,9596	237,1840	4,6719	133,1718
Миколаївська	1057,0334	3756,4390	223,1338	1,8008	127,6794
Одеська	1007,8249	2482,3528	181,7706	3,5835	112,6502
Полтавська	2491,9673	9137,0545	429,0527	4,1615	111,4788
Рівненська	3483,5957	13806,7719	493,3339	3,1858	379,9490
Сумська	1721,2166	2573,0847	252,8690	1,5662	146,5882
Тернопільська	2075,5841	2424,4127	278,8803	1,5819	146,0942
Харківська	955,0411	1972,8000	146,9828	3,6575	121,7255
Херсонська	1871,3097	9031,2512	340,9007	2,1690	203,0365
Хмельницька	1755,7028	2354,9526	218,3178	2,0056	127,2996
Черкаська	1331,4354	2016,7811	223,0083	1,8252	135,4708
Чернівецька	1048,8020	1371,4390	106,5157	0,6365	129,2243
Чернігівська	1662,4193	1782,9632	249,2120	1,5275	129,3650
м. Київ	2048,4893	5815,8587	654,8976	30,3729	125,5444

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.22 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2022 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	1757,7919	3417,0277	214,3968	3,4473	83,4536
Волинська	1832,9489	3966,0740	234,8464	2,3275	81,3685
Дніпропетровська	1648,3914	5919,2328	282,9534	9,8809	51,5745
Донецька	1874,9663	7556,5356	186,4538	1,3584	17,1346
Житомирська	1130,3994	1627,1626	127,8992	1,4923	53,2286
Закарпатська	1391,7126	3445,2600	150,0209	1,6643	74,2354
Запорізька	1171,8258	2736,5424	190,2646	2,2732	44,2624
Івано-Франківська	1131,7311	2197,7809	126,2205	1,6725	55,7849
Київська	2125,9532	4385,7732	287,9556	7,6084	70,3776
Кіровоградська	1001,5100	1759,7756	199,2280	1,7323	81,7733
Луганська	813,2132	0,0000	49,2185	0,0661	6,0225
Львівська	1564,1157	3703,9424	196,5294	6,3861	83,0948
Миколаївська	716,1281	1400,4542	114,2733	1,2226	41,2713
Одеська	793,8295	1577,3444	115,3392	3,3068	56,0952
Полтавська	1931,6665	6873,4916	289,8106	4,2810	62,5347
Рівненська	2391,7577	7514,5775	280,9926	2,9396	56,0915
Сумська	1118,3889	2076,6568	142,0855	1,3421	52,0915
Тернопільська	2063,0430	2444,9599	224,2746	2,0753	79,7527
Харківська	598,4891	1201,8600	67,6376	2,3400	38,8921
Херсонська	418,3990	0,0000	45,7240	0,1710	4,7917
Хмельницька	1573,6044	2334,0188	160,7821	2,3808	72,1636
Черкаська	1265,9624	1957,6594	175,9548	2,2525	75,0224
Чернівецька	1111,4163	1633,3397	86,6024	0,8199	78,2987
Чернігівська	1935,2050	1533,8006	216,8529	2,0275	80,6892
м. Київ	1977,9455	3859,1787	500,8817	34,9315	69,9132

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.23 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2023 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	2074,3306	4089,2869	262,8026	3,0628	136,0453
Волинська	2091,6162	5213,8828	271,8364	1,9923	131,0688
Дніпропетровська	2274,5168	7263,2836	392,9997	10,0542	155,8080
Донецька	2395,2468	10790,8356	271,8682	1,2502	140,9197
Житомирська	1823,4715	3429,2780	219,9414	1,8439	189,2017
Закарпатська	1563,7911	3397,7495	182,3851	1,4178	130,4383
Запорізька	895,0333	3580,2371	167,2463	1,3652	91,9590
Івано-Франківська	1695,4666	3659,4615	198,6430	1,9134	175,1764
Київська	2842,1549	6127,6287	410,2594	8,1597	164,2177
Кіровоградська	1189,0077	2577,7913	230,2589	1,4582	128,8914
Луганська	329,0900	0,0000	78,5451	0,0536	124,1987
Львівська	2263,8371	5490,0556	299,8997	7,1403	171,2065
Миколаївська	1050,3652	2178,1343	182,2870	1,4333	179,5138
Одеська	936,1294	2295,8917	148,7387	3,0529	141,3658
Полтавська	2359,7475	8353,5638	357,9650	3,8469	137,5945
Рівненська	2356,2472	6436,3796	281,4807	2,1531	112,1529
Сумська	1682,3037	3593,1792	215,1474	1,4278	162,9062
Тернопільська	2469,8502	3219,0527	285,8808	1,8848	139,0667
Харківська	961,3507	2212,4325	119,9095	2,8786	188,3690
Херсонська	282,4193	0,0000	46,5804	0,1185	106,1693
Хмельницька	2140,5725	3609,6061	225,4055	2,4157	155,3656
Черкаська	1733,0518	3626,5767	246,9411	2,2771	154,7945
Чернівецька	1296,2638	1730,0617	111,8281	0,7559	141,1776
Чернігівська	2541,0945	1990,4575	299,4306	2,0137	152,0820
м. Київ	2628,7723	8433,0366	704,0068	36,0299	157,9372

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка В

Таблиця В.24 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2024 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	1712,2766	6311,1209	203,5736	2,8993	80,6477
Волинська	2165,6198	6250,8583	262,7930	2,4067	102,9143
Дніпропетровська	1951,0435	8089,1265	304,9190	9,4979	80,4822
Донецька	2194,0244	10396,0875	197,5105	0,9241	62,9779
Житомирська	1833,3139	4637,9860	201,5156	2,0521	94,8177
Закарпатська	1655,5965	7047,9458	179,9124	1,6636	99,9693
Запорізька	967,0044	4168,8668	149,8363	1,3670	85,3105
Івано-Франківська	1603,1461	5634,7134	180,9856	2,1380	95,1960
Київська	2797,3601	9607,5158	368,0535	9,0571	94,5654
Кіровоградська	876,9683	3561,5011	156,1467	1,2155	71,0143
Луганська	259,1546	0,0000	20,5300	0,0100	15,9501
Львівська	1326,0464	5169,6741	165,5999	4,8095	57,3850
Миколаївська	1181,2603	2544,6399	190,6376	1,7886	106,3132
Одеська	791,8093	3016,3139	111,4961	2,6929	75,1480
Полтавська	2004,5168	7704,9038	281,1037	3,6912	81,7481
Рівненська	2025,0865	5703,1470	223,2757	2,1470	84,9558
Сумська	1779,4611	4052,3555	206,8140	1,6319	97,3713
Тернопільська	2124,7579	3265,4617	230,0463	1,8245	82,4695
Харківська	1193,7633	2876,7460	140,5177	3,8894	115,1119
Херсонська	261,2100	2960,9900	24,6607	0,0647	46,5085
Хмельницька	1509,2841	4610,3601	150,0906	1,9783	69,7714
Черкаська	1280,2162	4110,4596	174,5984	1,9454	72,7861
Чернівецька	927,2487	2405,8717	71,4855	0,5833	65,7441
Чернігівська	2765,5527	4121,2564	291,7018	2,3660	100,0976
м. Київ	2528,7010	9596,6528	619,9814	37,3558	88,3311

* розраховано за джерелами [213]

ДОДАТОК Д

Таблиця Д.1 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2019 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3081	0,2218	0,4525	0,3143	0,3309
Волинська	0,2918	0,3642	0,7122	0,2453	0,2845
Дніпропетровська	0,6303	0,5856	0,8340	0,5637	0,4157
Донецька	0,6874	0,5286	1,0000	1,0000	0,5090
Житомирська	0,2352	0,1777	0,3709	0,2188	0,2950
Закарпатська	0,1449	0,0985	0,2335	0,5187	1,0000
Запорізька	0,4139	0,3187	0,4672	0,4377	0,4774
Івано-Франківська	0,1986	0,1748	0,3348	0,2358	0,4104
Київська	0,4041	0,3820	0,5919	0,2056	0,2173
Кіровоградська	0,2772	0,2303	0,3001	0,1796	0,3291
Луганська	0,2252	0,1487	0,2688	0,0911	0,1480
Львівська	0,3284	0,2611	0,4742	0,2391	0,2653
Миколаївська	0,2677	0,2330	0,3197	0,3898	0,7027
Одеська	0,2396	0,2268	0,3608	0,1190	0,2066
Полтавська	0,4680	0,3661	0,6193	0,4087	0,3417
Рівненська	0,1961	0,1393	0,2920	0,1643	0,2646
Сумська	0,2689	0,2056	0,4120	0,3157	0,3878
Тернопільська	0,2620	0,1503	0,3339	0,1896	0,2156
Харківська	0,2479	0,1930	0,3751	0,1256	0,1726
Херсонська	0,1774	0,1301	0,2103	0,0701	0,1617
Хмельницька	0,1950	0,1386	0,3341	0,1816	0,2557
Черкаська	0,3371	0,2923	0,5088	0,1978	0,2231
Чернівецька	0,0940	0,0616	0,1949	0,1123	0,2501
Чернігівська	0,2902	0,2066	0,3956	0,2786	0,3319
м. Київ	1,0000	1,0000	0,8646	0,2727	0,2087

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.2 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2020 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3354	0,2267	0,4961	0,5673	0,3557
Волинська	0,3239	0,3204	0,7174	0,4317	0,2884
Дніпропетровська	0,6364	0,5193	0,8674	1,0000	0,4717
Донецька	0,6576	0,4153	0,9666	1,6868	0,5549
Житомирська	0,2758	0,1908	0,4104	0,3917	0,2920
Закарпатська	0,1638	0,1183	0,2351	0,8234	1,0000
Запорізька	0,4307	0,2926	0,4796	0,7724	0,5263
Івано-Франківська	0,2403	0,1834	0,3787	0,3787	0,3443
Київська	0,4972	0,3845	0,6925	0,3932	0,2145
Кіровоградська	0,3288	0,2387	0,3458	0,4333	0,4389
Луганська	0,2473	0,1640	0,3266	0,1544	0,1416
Львівська	0,3564	0,2673	0,5122	0,4511	0,3071
Миколаївська	0,2958	0,2278	0,3582	0,7952	0,8244
Одеська	0,2979	0,2483	0,4297	0,2169	0,1994
Полтавська	0,5208	0,3432	0,6672	0,8474	0,4053
Рівненська	0,2268	0,1558	0,3297	0,3166	0,2862
Сумська	0,3393	0,2209	0,4729	0,6490	0,4111
Тернопільська	0,2684	0,1782	0,4006	0,3544	0,2619
Харківська	0,2867	0,2157	0,4246	0,2376	0,1863
Херсонська	0,2153	0,1477	0,2465	0,1404	0,1745
Хмельницька	0,2472	0,1602	0,4002	0,3520	0,2545
Черкаська	0,3692	0,2918	0,5629	0,3545	0,2357
Чернівецька	0,1228	0,0903	0,2283	0,1627	0,1930
Чернігівська	0,3472	0,2171	0,4451	0,5784	0,3709
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	0,4984	0,2476

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.3 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіону за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2021 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3886	0,2600	0,4159	0,1703	0,2369
Волинська	0,3424	0,3554	0,5706	0,1733	0,2833
Дніпропетровська	0,7390	0,5819	0,7523	0,5213	0,5141
Донецька	0,8418	0,5707	1,0000	1,0000	0,6481
Житомирська	0,2718	0,2038	0,3261	0,1435	0,2695
Закарпатська	0,1682	0,1329	0,1975	0,3352	1,0000
Запорізька	0,5133	0,3450	0,4234	0,4035	0,5804
Івано-Франківська	0,2647	0,1914	0,3065	0,1955	0,3818
Київська	0,4673	0,3916	0,5411	0,1646	0,2303
Кіровоградська	0,3473	0,2537	0,2768	0,1600	0,3786
Луганська	0,2584	0,1710	0,2457	0,0654	0,1475
Львівська	0,3522	0,2746	0,4088	0,1810	0,3003
Миколаївська	0,3047	0,2703	0,3178	0,3937	0,9987
Одеська	0,3151	0,2692	0,3597	0,0926	0,1941
Полтавська	0,4952	0,3830	0,5545	0,3706	0,4717
Рівненська	0,2436	0,1751	0,2724	0,1494	0,3178
Сумська	0,3451	0,2346	0,3733	0,2262	0,3526
Тернопільська	0,2885	0,2124	0,3631	0,1728	0,2947
Харківська	0,2788	0,2235	0,3246	0,0913	0,1844
Херсонська	0,2557	0,1719	0,2177	0,0691	0,1802
Хмельницька	0,2666	0,1787	0,3245	0,1560	0,2663
Черкаська	0,3890	0,3499	0,5107	0,1251	0,1972
Чернівецька	0,1397	0,1018	0,1879	0,0663	0,1764
Чернігівська	0,6352	0,4012	0,6707	0,2512	0,2170
м. Київ	1,0000	1,0000	0,8287	0,2006	0,2348

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.4 – Стандартизоваені часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2022 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3330	0,2539	0,5122	0,4953	0,8549
Волинська	0,3183	0,4035	0,7853	0,5093	0,9664
Дніпропетровська	0,5580	0,4964	0,7258	0,6329	0,9177
Донецька	0,3958	0,2649	0,6713	0,2381	0,2819
Житомирська	0,2272	0,2032	0,4448	0,3301	0,7748
Закарпатська	0,1610	0,1470	0,3312	1,0000	3,1551
Запорізька	0,5283	0,4177	0,6488	0,8787	1,2729
Івано-Франківська	0,1841	0,1562	0,3454	0,2811	0,8026
Київська	0,3746	0,3739	0,6961	0,3554	0,6056
Кіровоградська	0,3090	0,2473	0,3117	0,3064	0,9296
Луганська	0,0758	0,0504	0,2069	0,0650	0,2444
Львівська	0,3770	0,3278	0,6552	0,4496	0,7063
Миколаївська	0,1936	0,1780	0,2785	0,5840	2,2685
Одеська	0,2395	0,2445	0,4232	0,3497	1,0000
Полтавська	0,4161	0,3288	0,5474	0,5113	0,8688
Рівненська	0,2099	0,1755	0,3729	0,3675	0,9693
Сумська	0,2428	0,1983	0,3915	0,3660	0,9025
Тернопільська	0,2559	0,2216	0,5020	0,4708	0,9427
Харківська	0,1958	0,1648	0,3639	0,1366	0,3715
Херсонська	0,1951	0,1268	0,2926	0,0846	0,2234
Хмельницька	0,2124	0,1725	0,4204	0,3130	0,7095
Черкаська	0,3789	0,3475	0,6196	0,4414	0,7630
Чернівецька	0,1262	0,1061	0,3365	0,2358	0,6861
Чернігівська	0,2491	0,1830	0,4092	0,4156	0,8812
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	0,3596	0,4292

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.5 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2023 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3640	0,2729	0,5614	0,7674	0,3838
Волинська	0,3628	0,3567	0,7212	0,5769	0,2970
Дніпропетровська	0,5617	0,4888	0,7501	0,7087	0,3133
Донецька	0,3663	0,2287	0,5346	0,2549	0,1135
Житомирська	0,2489	0,2133	0,4603	0,3504	0,2439
Закарпатська	0,1676	0,1494	0,3278	1,0000	1,0000
Запорізька	0,4249	0,3206	0,4571	0,6370	0,4026
Івано-Франківська	0,1892	0,1601	0,3552	0,3642	0,3241
Київська	0,4220	0,3925	0,7248	0,4269	0,2098
Кіровоградська	0,3063	0,2491	0,3406	0,4406	0,4004
Луганська	0,0171	0,0110	0,0101	0,0015	0,0302
Львівська	0,3947	0,3183	0,6374	0,5398	0,2603
Миколаївська	0,2192	0,1894	0,2881	0,4891	0,5564
Одеська	0,2631	0,2481	0,4154	0,3677	0,3191
Полтавська	0,3978	0,3098	0,5388	0,5864	0,3213
Рівненська	0,2213	0,1807	0,3989	0,4340	0,3367
Сумська	0,2633	0,2047	0,4221	0,5515	0,3849
Тернопільська	0,2654	0,2192	0,4924	0,6002	0,3762
Харківська	0,2307	0,1873	0,3966	0,1733	0,1346
Херсонська	0,0617	0,0383	0,0609	0,0343	0,1316
Хмельницька	0,2211	0,1656	0,4131	0,4598	0,3147
Черкаська	0,3875	0,3291	0,6053	0,6199	0,3276
Чернівецька	0,1538	0,1307	0,3899	0,2215	0,1785
Чернігівська	0,2674	0,1894	0,4258	0,7518	0,4761
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	0,4575	0,1761

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.6 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за обсягами виробничої та збутової діяльності у 2024 році*

Регіони (області)	Обсяг виробництва продукції суб'єктами господарювання в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг реалізації продукції суб'єктами господарювання в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізації продукції підприємствами в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 грн виробленої продукції суб'єктами господарювання в регіоні, тис. дол. США / грн
Вінницька	0,3507	0,2566	0,5156	0,8052	0,4167
Волинська	0,3418	0,3111	0,6160	0,7328	0,3971
Дніпропетровська	0,5431	0,4785	0,7437	0,8533	0,3748
Донецька	0,4239	0,2186	0,5875	0,1267	0,0411
Житомирська	0,2413	0,1977	0,4272	0,4779	0,3324
Закарпатська	0,1659	0,1736	0,3786	1,0000	1,0000
Запорізька	0,4475	0,3578	0,5641	0,8256	0,4363
Івано-Франківська	0,1816	0,1428	0,3008	0,3224	0,3058
Київська	0,4016	0,3620	0,6711	0,4170	0,2086
Кіровоградська	0,2934	0,2256	0,3066	0,4099	0,3798
Луганська	0,0281	0,0116	0,0284	0,0005	0,0020
Львівська	0,3809	0,2866	0,5566	0,5195	0,2600
Миколаївська	0,2163	0,1826	0,2735	0,4039	0,4600
Одеська	0,2633	0,2203	0,3807	0,3789	0,3094
Полтавська	0,3833	0,3121	0,5365	0,7212	0,4027
Рівненська	0,2072	0,1600	0,3495	0,3887	0,3157
Сумська	0,2607	0,1997	0,4126	0,6130	0,4171
Тернопільська	0,2597	0,2311	0,5103	0,6877	0,4376
Харківська	0,2356	0,2008	0,4116	0,1488	0,1135
Херсонська	0,0705	0,0515	0,1288	0,0462	0,0946
Хмельницька	0,2116	0,1580	0,3811	0,5172	0,3710
Черкаська	0,3776	0,3204	0,5661	0,5854	0,3227
Чернівецька	0,1500	0,1118	0,3437	0,2078	0,1630
Чернігівська	0,2610	0,1824	0,4195	0,8132	0,5016
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	0,5366	0,2008

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.7 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2019 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,0868	0,1113	0,0992	0,6738	0,4569
Волинська	0,0527	0,0771	0,0670	0,6259	0,4687
Дніпропетровська	0,4199	0,3796	0,3702	0,8081	0,6748
Донецька	0,0505	0,1623	0,1566	0,9346	1,0000
Житомирська	0,0729	0,0841	0,0740	0,6262	0,4466
Закарпатська	0,1807	0,0609	0,0511	0,6840	0,3848
Запорізька	0,4953	0,1578	0,1504	0,7545	0,5102
Івано-Франківська	0,1284	0,0756	0,0606	0,5992	0,2972
Київська	0,1362	0,1902	0,1837	0,8607	0,5279
Кіровоградська	0,0488	0,0663	0,0609	0,5714	0,2796
Луганська	0,1066	0,0403	0,0374	0,6166	0,4345
Львівська	0,3701	0,2255	0,2036	0,6499	0,4547
Миколаївська	0,3873	0,0769	0,0734	0,6577	0,2767
Одеська	0,2556	0,1787	0,1638	0,6245	0,2783
Полтавська	0,0939	0,1336	0,1235	0,7107	0,5397
Рівненська	0,0889	0,0705	0,0583	0,5782	0,3982
Сумська	0,2329	0,0787	0,0702	0,6251	0,4959
Тернопільська	0,1465	0,0603	0,0509	0,6089	0,4287
Харківська	1,0000	0,2521	0,2260	0,6088	0,3865
Херсонська	0,1994	0,0561	0,0491	0,5473	0,2221
Хмельницька	0,0907	0,0826	0,0706	0,5792	0,3658
Черкаська	0,1049	0,0928	0,0820	0,6311	0,3750
Чернівецька	0,2219	0,0410	0,0325	0,5249	0,2831
Чернігівська	0,1427	0,0729	0,0667	0,5874	0,4277
м. Київ	0,7283	1,0000	1,0000	1,0000	0,6908

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.8 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2020 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,0867	0,1087	0,0971	0,7036	0,4625
Волинська	0,0357	0,0746	0,0643	0,6294	0,4468
Дніпропетровська	0,4191	0,3845	0,3759	0,8001	0,6517
Донецька	0,0431	0,1572	0,1516	0,9355	1,0000
Житомирська	0,0659	0,0853	0,0762	0,6469	0,4666
Закарпатська	0,1784	0,0600	0,0506	0,6665	0,3382
Запорізька	0,4811	0,1590	0,1508	0,7528	0,4934
Івано-Франківська	0,1244	0,0772	0,0631	0,6228	0,3229
Київська	0,1503	0,1920	0,1859	0,8544	0,5221
Кіровоградська	0,0418	0,0663	0,0616	0,5994	0,2884
Луганська	0,0981	0,0447	0,0422	0,6345	0,5242
Львівська	0,3758	0,2187	0,1992	0,6489	0,4128
Миколаївська	0,4898	0,0758	0,0728	0,7167	0,3035
Одеська	0,2494	0,1817	0,1696	0,6368	0,2834
Полтавська	0,0843	0,1285	0,1178	0,7283	0,5159
Рівненська	0,0754	0,0704	0,0581	0,5941	0,3830
Сумська	0,3110	0,0775	0,0690	0,6785	0,5133
Тернопільська	0,1540	0,0613	0,0521	0,6467	0,4380
Харківська	1,0000	0,2442	0,2227	0,6288	0,3720
Херсонська	0,2064	0,0578	0,0512	0,5850	0,2467
Хмельницька	0,0594	0,0823	0,0709	0,6121	0,3785
Черкаська	0,1069	0,0907	0,0813	0,6544	0,3829
Чернівецька	0,2334	0,0414	0,0338	0,5182	0,2782
Чернігівська	0,1521	0,0704	0,0638	0,6287	0,4287
м. Київ	0,7589	1,0000	1,0000	1,0000	0,6597

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.9 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2021 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,1110	0,1139	0,0959	0,6902	0,4476
Волинська	0,0376	0,0779	0,0634	0,6352	0,4359
Дніпропетровська	0,4356	0,4008	0,3722	0,7700	0,6382
Донецька	0,0575	0,1606	0,1477	0,9168	1,0000
Житомирська	0,1033	0,0894	0,0758	0,6553	0,4805
Закарпатська	0,2259	0,0625	0,0504	0,6683	0,3484
Запорізька	0,5442	0,1637	0,1465	0,7367	0,4776
Івано-Франківська	0,1287	0,0807	0,0609	0,6393	0,3394
Київська	0,1853	0,2062	0,1886	0,8176	0,5170
Кіровоградська	0,0313	0,0689	0,0607	0,5841	0,2887
Луганська	0,0885	0,0428	0,0382	0,6659	0,5145
Львівська	0,5043	0,2290	0,1982	0,6506	0,4137
Миколаївська	0,5542	0,0789	0,0717	0,6850	0,2908
Одеська	0,2825	0,1885	0,1687	0,6121	0,2928
Полтавська	0,0824	0,1332	0,1165	0,7014	0,4936
Рівненська	0,0615	0,0742	0,0575	0,6218	0,3941
Сумська	0,3759	0,0807	0,0684	0,6825	0,5172
Тернопільська	0,1934	0,0655	0,0521	0,6435	0,4437
Харківська	0,8421	0,2549	0,2225	0,6129	0,3592
Херсонська	0,1671	0,0584	0,0490	0,6022	0,2569
Хмельницька	0,0673	0,0859	0,0696	0,6372	0,3917
Черкаська	0,1519	0,0935	0,0794	0,6572	0,3837
Чернівецька	0,2918	0,0442	0,0347	0,5425	0,3128
Чернігівська	0,1051	0,0731	0,0629	0,6278	0,4337
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,6801

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.10 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2022 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,1337	0,1198	0,1018	0,7351	0,5917
Волинська	0,0433	0,0824	0,0678	0,7145	0,5915
Дніпропетровська	0,5211	0,3990	0,3762	0,8361	0,8135
Донецька	0,1150	0,0674	0,0658	0,7102	1,0000
Житомирська	0,2402	0,0896	0,0772	0,6860	0,6215
Закарпатська	0,2652	0,0672	0,0541	0,7557	0,5304
Запорізька	0,0000	0,1335	0,1267	0,7372	0,7464
Івано-Франківська	0,1399	0,0835	0,0642	0,6832	0,4598
Київська	0,2104	0,2090	0,1931	0,8159	0,6823
Кіровоградська	0,0000	0,0719	0,0636	0,6352	0,3618
Луганська	0,0000	0,0034	0,0032	0,5766	0,3488
Львівська	0,5178	0,2484	0,2166	0,7405	0,6090
Миколаївська	0,6676	0,0667	0,0628	0,6735	0,3838
Одеська	0,3378	0,1830	0,1676	0,6050	0,3774
Полтавська	0,0833	0,1386	0,1232	0,7401	0,6379
Рівненська	0,0816	0,0791	0,0619	0,6732	0,5258
Сумська	0,4295	0,0784	0,0684	0,6966	0,6152
Тернопільська	0,2242	0,0684	0,0554	0,7227	0,6165
Харківська	0,6839	0,2019	0,1893	0,5636	0,4229
Херсонська	0,0000	0,0199	0,0192	0,5770	0,4209
Хмельницька	0,0829	0,0909	0,0743	0,6923	0,5267
Черкаська	0,1589	0,0994	0,0870	0,7031	0,5330
Чернівецька	0,3526	0,0461	0,0363	0,6185	0,4713
Чернігівська	0,1295	0,0708	0,0624	0,6535	0,6035
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,8778

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.11 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2023 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,1018	0,1235	0,1030	0,6691	0,6395
Волинська	0,0312	0,0865	0,0696	0,6687	0,6694
Дніпропетровська	0,3754	0,3799	0,3492	0,8663	0,9379
Донецька	0,0903	0,0504	0,0478	0,7198	0,9033
Житомирська	0,2175	0,0881	0,0730	0,6470	0,6405
Закарпатська	0,2189	0,0665	0,0531	0,6795	0,5453
Запорізька	0,0000	0,1074	0,0993	0,6780	0,6050
Івано-Франківська	0,1128	0,0870	0,0642	0,5998	0,4680
Київська	0,1784	0,2061	0,1859	0,8233	0,7305
Кіровоградська	0,0000	0,0713	0,0622	0,5617	0,3904
Луганська	0,0000	0,0025	0,0024	0,5513	0,1095
Львівська	0,4295	0,2497	0,2140	0,6993	0,6503
Миколаївська	0,5153	0,0658	0,0597	0,6265	0,3757
Одеська	0,2441	0,1808	0,1620	0,5638	0,3838
Полтавська	0,1120	0,1419	0,1244	0,6469	0,6764
Рівненська	0,0717	0,0809	0,0614	0,5743	0,5291
Сумська	0,2567	0,0744	0,0627	0,6270	0,6347
Тернопільська	0,1999	0,0710	0,0576	0,6247	0,6458
Харківська	0,8466	0,1924	0,1739	0,5892	0,4691
Херсонська	0,0000	0,0145	0,0136	0,4632	0,2053
Хмельницька	0,0567	0,0927	0,0743	0,6135	0,5532
Черкаська	0,1689	0,0995	0,0858	0,6437	0,5761
Чернівецька	0,2976	0,0459	0,0344	0,5460	0,4421
Чернігівська	0,1655	0,0719	0,0620	0,6190	0,6642
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.12 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за забезпеченістю трудовими ресурсами у 2024 році*

Регіони (області)	Питома вага працівників задіяних у виконанні наукових досліджень у загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання, %	Питома вага найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіонів в загальній кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання в цілому в країні, %	Питома вага найманих працівників на підприємствах у регіоні в загальній кількості найманих працівників на підприємствах в цілому в країні, %	Витрати на оплату праці на підприємствах в регіоні в розрахунку на 1 найманого працівника на підприємствах в регіоні, тис. грн /особу	Витрати на оплату праці на підприємства регіону в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю
Вінницька	0,1005	0,1464	0,1269	0,5638	0,6242
Волинська	0,0543	0,0869	0,0701	0,6532	0,6085
Дніпропетровська	0,3505	0,3778	0,3478	0,8051	0,8497
Донецька	0,1101	0,0389	0,0371	0,7080	0,9204
Житомирська	0,1987	0,0877	0,0724	0,5991	0,5726
Закарпатська	0,2074	0,0685	0,0565	0,6307	0,5236
Запорізька	0,0000	0,1026	0,0934	0,6541	0,6387
Івано-Франківська	0,1358	0,0861	0,0640	0,5619	0,3985
Київська	0,1720	0,2123	0,1911	0,7837	0,6834
Кіровоградська	0,0000	0,0708	0,0617	0,5244	0,3447
Луганська	0,0000	0,0015	0,0013	0,6708	0,3402
Львівська	0,3905	0,2565	0,2215	0,7091	0,6397
Миколаївська	0,3664	0,0662	0,0598	0,5965	0,3480
Одеська	0,2657	0,1794	0,1599	0,5417	0,3763
Полтавська	0,0999	0,1437	0,1256	0,6553	0,6601
Рівненська	0,0637	0,0814	0,0606	0,5412	0,4573
Сумська	0,5046	0,0704	0,0593	0,6346	0,6058
Тернопільська	0,2236	0,0700	0,0568	0,5917	0,5786
Харківська	1,2358	0,1938	0,1746	0,5639	0,4465
Херсонська	0,1130	0,0146	0,0134	0,4319	0,3440
Хмельницька	0,0624	0,0928	0,0742	0,5746	0,4807
Черкаська	0,1551	0,0980	0,0849	0,6048	0,4992
Чернівецька	0,2842	0,0475	0,0354	0,5116	0,4247
Чернігівська	0,1518	0,0700	0,0601	0,5858	0,6078
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.13 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2019 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,1226	0,0462	0,5294	0,1266	0,1020
Волинська	0,0935	0,0535	0,3875	0,0613	0,0752
Дніпропетровська	0,4391	0,1784	0,5288	0,2460	0,2139
Донецька	0,7578	1,0000	0,3134	0,3540	1,0000
Житомирська	0,1848	0,0088	0,3141	0,2328	0,0236
Закарпатська	0,0000	0,0166	0,4603	0,0000	0,0713
Запорізька	1,0000	0,1842	0,7331	1,0000	0,3944
Івано-Франківська	0,2419	0,0227	0,7176	0,3376	0,0677
Київська	0,2669	0,0619	0,5002	0,2106	0,1046
Кіровоградська	0,2072	0,1119	0,3277	0,3226	0,3728
Луганська	0,0450	0,0000	0,3843	0,0783	0,0000
Львівська	0,1879	0,0509	0,6163	0,1851	0,1074
Миколаївська	0,3536	0,1251	0,2921	0,5168	0,3913
Одеська	0,1120	0,0252	0,2966	0,1450	0,0698
Полтавська	0,5104	0,0000	0,4451	0,3850	0,0000
Рівненська	0,1043	0,0152	0,5298	0,1669	0,0519
Сумська	0,1977	0,0720	0,6801	0,2241	0,1747
Тернопільська	0,4002	0,1287	1,0000	0,5599	0,3854
Харківська	0,3917	0,1101	0,6871	0,4878	0,2935
Херсонська	0,0621	0,0378	0,2528	0,1380	0,1799
Хмельницька	0,1236	0,0494	0,4560	0,1728	0,1477
Черкаська	0,2479	0,0401	0,4654	0,2277	0,0788
Чернівецька	0,1379	0,0532	0,5250	0,3303	0,2730
Чернігівська	0,0372	0,0558	0,5454	0,0439	0,1411
м. Київ	0,3403	0,0489	0,2330	0,1839	0,0565

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.14 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2020 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,1257	0,0443	0,5574	0,1215	0,4912
Волинська	0,0000	0,0512	0,4067	0,0000	0,5372
Дніпропетровська	0,4362	0,1660	0,5396	0,2412	0,6770
Донецька	0,8090	1,0000	0,3436	0,4014	1,0000
Житомирська	0,1878	0,0083	0,3278	0,2194	0,4677
Закарпатська	0,0000	0,0147	0,4456	0,0000	0,2719
Запорізька	1,0000	0,1726	0,7530	1,0000	0,3591
Івано-Франківська	0,2513	0,0220	0,7656	0,3183	0,2779
Київська	0,2718	0,0590	0,5232	0,1882	0,5742
Кіровоградська	0,2083	0,1053	0,3382	0,2889	0,2809
Луганська	0,0484	0,0000	0,4244	0,0711	0,3406
Львівська	0,1807	0,0459	0,6087	0,1692	0,4027
Миколаївська	0,3713	0,1230	0,3149	0,4970	0,2948
Одеська	0,1117	0,0235	0,3039	0,1247	0,2998
Полтавська	0,5162	0,0000	0,4624	0,3711	0,8069
Рівненська	0,1013	0,0138	0,5285	0,1474	0,3342
Сумська	0,1981	0,0676	0,7000	0,2009	0,4207
Тернопільська	0,3896	0,1174	1,0000	0,4664	0,5061
Харківська	0,3832	0,1009	0,6903	0,4328	0,2868
Херсонська	0,0639	0,0365	0,2673	0,1244	0,3159
Хмельницька	0,1247	0,0466	0,4725	0,1494	0,4940
Черкаська	0,2545	0,0385	0,4907	0,2169	0,3482
Чернівецька	0,1363	0,0493	0,5332	0,2864	0,2812
Чернігівська	0,0376	0,0529	0,5667	0,0405	0,4531
м. Київ	0,3361	0,0452	0,2364	0,1612	0,5735

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.15 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2021 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,2395	0,0422	0,7342	0,4332	0,2564
Волинська	0,0480	0,0479	0,5299	0,0632	0,2121
Дніпропетровська	1,0000	0,1630	0,7065	1,0000	0,5469
Донецька	0,0000	1,0000	0,1336	0,0000	2,5246
Житомирська	0,2417	0,0081	0,4838	0,5575	0,0631
Закарпатська	0,0686	0,0145	0,5063	0,2612	0,1848
Запорізька	0,0000	0,1677	0,4144	0,0000	1,0000
Івано-Франківська	0,1328	0,0223	0,8076	0,3258	0,1839
Київська	0,1791	0,0575	0,6034	0,2489	0,2683
Кіровоградська	0,1019	0,1048	0,4160	0,2768	0,9561
Луганська	0,0000	0,0000	0,0216	0,0000	0,0000
Львівська	0,3947	0,0440	0,7717	0,7262	0,2717
Миколаївська	0,1412	0,1195	0,3339	0,3342	0,9495
Одеська	0,0829	0,0243	0,3774	0,1735	0,1706
Полтавська	0,0917	0,0000	0,4564	0,1244	0,0000
Рівненська	0,3177	0,0131	0,8334	0,8776	0,1214
Сумська	0,3134	0,0652	0,7432	0,6317	0,4413
Тернопільська	0,4131	0,1140	1,0000	0,8560	0,7928
Харківська	0,2677	0,0955	0,4148	0,6204	0,7426
Херсонська	0,0000	0,0368	0,0185	0,0000	0,4272
Хмельницька	0,0767	0,0451	0,5826	0,1778	0,3506
Черкаська	0,3490	0,0376	0,5168	0,5141	0,1861
Чернівецька	0,0000	0,0492	0,6367	0,0000	0,6615
Чернігівська	0,1364	0,0519	0,6542	0,1530	0,1953
м. Київ	0,4333	0,0445	0,4271	0,3934	0,1356

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.16 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2022 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,2411	0,3845	0,7369	0,3417	0,5448
Волинська	0,0466	0,2690	0,5133	0,0431	0,2487
Дніпропетровська	1,0000	1,0000	0,7044	1,0000	1,0000
Донецька	0,0000	0,0000	0,3325	0,0000	0,0000
Житомирська	0,2528	0,0806	0,5044	0,4124	0,1314
Закарпатська	0,0740	0,0825	0,5450	0,1623	0,1807
Запорізька	0,0000	0,5034	0,6427	0,0000	0,5632
Івано-Франківська	0,1375	0,0589	0,8341	0,2890	0,1237
Київська	0,1992	0,0973	0,6691	0,2077	0,1014
Кіровоградська	0,0966	0,0000	0,3932	0,2249	0,0000
Луганська	0,0000	0,0000	0,1743	0,0000	0,0000
Львівська	0,4024	0,2008	0,7843	0,4457	0,2225
Миколаївська	0,1865	0,0614	0,4398	0,4862	0,1602
Одеська	0,0937	0,0837	0,4252	0,1607	0,1435
Полтавська	0,0915	0,1188	0,4539	0,1213	0,1576
Рівненська	0,3130	0,0937	0,8185	0,6093	0,1825
Сумська	0,3147	0,1117	0,7438	0,5833	0,2070
Тернопільська	0,4144	0,2085	1,0000	0,5992	0,3014
Харківська	0,3472	0,0887	0,5363	0,6925	0,1770
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0693	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,0766	0,1304	0,5806	0,1323	0,2252
Черкаська	0,3560	0,0398	0,5256	0,4170	0,0466
Чернівецька	0,0000	0,0544	0,6914	0,0000	0,1172
Чернігівська	0,1584	0,0173	0,7573	0,2810	0,0308
м. Київ	0,4817	0,1693	0,4733	0,3496	0,1228

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.17 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2023 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,9641	0,1954	0,6194	0,7830	0,2611
Волинська	0,3505	0,0248	0,6754	0,2216	0,0258
Дніпропетровська	0,4142	1,0000	0,6035	0,2518	1,0000
Донецька	0,0000	0,0000	0,2175	0,0000	0,0000
Житомирська	0,3616	0,1861	0,6299	0,3582	0,3034
Закарпатська	0,0000	0,0408	0,4522	0,0000	0,0934
Запорізька	0,0000	0,3233	0,2274	0,0000	0,5306
Івано-Франківська	0,2945	0,0714	0,5477	0,3781	0,1509
Київська	0,2828	0,2288	0,5492	0,1779	0,2368
Кіровоградська	0,4027	0,2313	0,3754	0,5391	0,5095
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	0,1855	0,1393	0,6979	0,1327	0,1639
Миколаївська	0,1356	0,0085	0,1433	0,2147	0,0221
Одеська	0,0753	0,0102	0,2166	0,0827	0,0185
Полтавська	0,1454	0,2350	0,5571	0,1230	0,3272
Рівненська	0,0000	0,0217	0,2692	0,0000	0,0408
Сумська	0,1107	0,1773	0,4830	0,1196	0,3151
Тернопільська	0,9006	0,1807	1,0000	0,8339	0,2753
Харківська	0,6094	0,0915	0,8109	0,7006	0,1732
Херсонська	0,0000	0,0000	0,1202	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,9059	0,3596	0,4639	1,0000	0,6530
Черкаська	0,0000	0,0494	0,8928	0,0000	0,0612
Чернівецька	0,1093	0,0648	0,9950	0,1278	0,1247
Чернігівська	0,6852	0,1923	0,6685	0,7338	0,3389
м. Київ	1,0000	0,3898	0,5094	0,4560	0,2924

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.18 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за інноваційним розвитком у 2024 році*

Регіони (області)	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 підприємство, функціонуюче в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка інноваційно-активних підприємств в загальній кількості підприємств в регіоні, %	Витрати на інновації підприємств в регіоні в розрахунку на 1 грн вартості реалізованої продукції підприємствами в регіоні, грн / грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції підприємства у регіоні, %
Вінницька	0,9061	0,1877	0,5856	0,7967	0,2707
Волинська	0,3238	0,0234	0,6276	0,2383	0,0283
Дніпропетровська	0,4054	1,0000	0,5942	0,2471	1,0000
Донецька	0,0000	0,0000	0,2922	0,0000	0,0000
Житомирська	0,3521	0,1852	0,6170	0,3736	0,3224
Закарпатська	0,0000	0,0406	0,4423	0,0000	0,0797
Запорізька	0,0000	0,3841	0,2660	0,0000	0,5065
Івано-Франківська	0,2686	0,0666	0,5025	0,4049	0,1646
Київська	0,2702	0,2234	0,5280	0,1825	0,2476
Кіровоградська	0,3840	0,2254	0,3602	0,5679	0,5469
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	0,1739	0,1334	0,6580	0,1416	0,1782
Миколаївська	0,1317	0,0084	0,1400	0,2183	0,0229
Одеська	0,0779	0,0108	0,2252	0,0927	0,0211
Полтавська	0,1387	0,2291	0,5347	0,1172	0,3176
Рівненська	0,0000	0,0206	0,2515	0,0000	0,0438
Сумська	0,1105	0,1808	0,4847	0,1214	0,3258
Тернопільська	0,8627	0,1769	0,9636	0,7662	0,2578
Харківська	0,6036	0,0927	0,8080	0,6648	0,1674
Херсонська	0,0000	0,0000	0,2208	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,8407	0,3410	0,4330	1,0000	0,6655
Черкаська	0,0000	0,0470	0,8370	0,0000	0,0618
Чернівецька	0,1092	0,0662	1,0000	0,1440	0,1431
Чернігівська	0,6841	0,1962	0,6714	0,7392	0,3479
м. Київ	1,0000	0,3983	0,5124	0,4533	0,2962

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.19 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2019 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,5142	0,2995	0,3091	0,0737	0,6120
Волинська	0,6775	0,5824	0,4251	0,0594	1,0000
Дніпропетровська	0,7226	0,7429	0,6226	0,3140	0,7618
Донецька	1,0000	1,0000	0,6486	0,1435	0,7779
Житомирська	0,3901	0,1702	0,2292	0,0397	0,6644
Закарпатська	0,4917	0,1357	0,2546	0,0438	0,8533
Запорізька	0,3200	0,2876	0,2678	0,0698	0,6487
Івано-Франківська	0,3645	0,1269	0,2335	0,0436	0,6795
Київська	0,8033	0,4484	0,6360	0,2359	0,8474
Кіровоградська	0,2997	0,1783	0,2822	0,0366	0,7445
Луганська	0,3028	0,0827	0,2055	0,0157	0,7154
Львівська	0,5106	0,2463	0,3449	0,1457	0,7348
Миколаївська	0,3441	0,2284	0,3077	0,0588	0,8524
Одеська	0,2743	0,0985	0,2115	0,0989	0,6079
Полтавська	0,6770	0,6039	0,4911	0,1079	0,8468
Рівненська	0,3803	0,1407	0,2226	0,0316	0,6386
Сумська	0,4184	0,1696	0,2563	0,0363	0,6846
Тернопільська	0,6089	0,1697	0,3363	0,0432	0,7544
Харківська	0,3074	0,1038	0,1940	0,1073	0,6663
Херсонська	0,4892	0,5296	0,3713	0,0580	0,9583
Хмельницька	0,4509	0,2439	0,2294	0,0494	0,6409
Черкаська	0,3948	0,1895	0,2783	0,0534	0,7029
Чернівецька	0,3256	0,0649	0,1263	0,0192	0,7553
Чернігівська	0,4567	0,0857	0,2926	0,0410	0,6683
м. Київ	0,7047	0,6895	1,0000	1,0000	0,7303

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.20 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2020 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,4912	0,3003	0,3625	0,0834	0,7900
Волинська	0,5372	0,3727	0,4079	0,0559	0,6579
Дніпропетровська	0,6770	0,6580	0,7133	0,3594	0,7994
Донецька	1,0000	1,0000	0,7592	0,1631	0,7940
Житомирська	0,4677	0,1496	0,3374	0,0569	1,0000
Закарпатська	0,2719	0,1309	0,1898	0,0312	0,4974
Запорізька	0,3591	0,2959	0,3699	0,0950	0,9513
Івано-Франківська	0,2779	0,1295	0,2131	0,0389	0,6221
Київська	0,5742	0,3208	0,5466	0,2009	0,5949
Кіровоградська	0,2809	0,1476	0,3284	0,0414	0,7905
Луганська	0,3406	0,1197	0,2711	0,0200	0,8866
Львівська	0,4027	0,2288	0,3429	0,1450	0,6952
Миколаївська	0,2948	0,1638	0,3173	0,0583	0,6918
Одеська	0,2998	0,1472	0,2882	0,1315	0,9288
Полтавська	0,8069	0,6594	0,7053	0,1543	0,9988
Рівненська	0,3342	0,1339	0,2405	0,0347	0,7669
Сумська	0,4207	0,1965	0,3173	0,0442	0,8503
Тернопільська	0,5061	0,1758	0,3523	0,0448	0,7236
Харківська	0,2868	0,1277	0,2263	0,1242	0,8085
Херсонська	0,3159	0,2672	0,2968	0,0442	0,5316
Хмельницька	0,4940	0,1569	0,3100	0,0651	0,9205
Черкаська	0,3482	0,1172	0,3001	0,0557	0,7283
Чернівецька	0,2812	0,0888	0,1437	0,0204	0,7401
Чернігівська	0,4531	0,1505	0,3541	0,0488	0,8315
м. Київ	0,5735	0,4392	1,0000	1,0000	0,6983

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.21 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2021 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,4771	0,2079	0,3794	0,0827	0,3274
Волинська	0,5287	0,2026	0,4355	0,0573	0,3381
Дніпропетровська	0,7288	0,6577	0,7820	0,3834	0,3525
Донецька	1,0000	1,0000	0,8031	0,1587	0,3214
Житомирська	0,4630	0,1587	0,3478	0,0561	0,3261
Закарпатська	0,3960	0,2889	0,2925	0,0449	0,4757
Запорізька	0,3880	0,2688	0,4217	0,1028	0,3574
Івано-Франківська	0,4465	0,2062	0,3398	0,0600	0,5100
Київська	0,6193	0,3234	0,5961	0,2164	0,3558
Кіровоградська	0,2946	0,1534	0,3564	0,0424	0,3386
Луганська	0,3796	0,1587	0,3255	0,0220	0,3631
Львівська	0,4211	0,2235	0,3622	0,1538	0,3505
Миколаївська	0,2995	0,2575	0,3407	0,0593	0,3360
Одеська	0,2856	0,1701	0,2776	0,1180	0,2965
Полтавська	0,7061	0,6262	0,6551	0,1370	0,2934
Рівненська	0,9870	0,9463	0,7533	0,1049	1,0000
Сумська	0,4877	0,1763	0,3861	0,0516	0,3858
Тернопільська	0,5881	0,1662	0,4258	0,0521	0,3845
Харківська	0,2706	0,1352	0,2244	0,1204	0,3204
Херсонська	0,5302	0,6190	0,5205	0,0714	0,5344
Хмельницька	0,4974	0,1614	0,3334	0,0660	0,3350
Черкаська	0,3772	0,1382	0,3405	0,0601	0,3565
Чернівецька	0,2972	0,0940	0,1626	0,0210	0,3401
Чернігівська	0,4710	0,1222	0,3805	0,0503	0,3405
м. Київ	0,5804	0,6060	1,0000	1,0000	0,3304

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.22 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2022 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,7349	0,4522	0,4280	0,0987	1,0000
Волинська	0,7664	0,5249	0,4689	0,0666	0,9750
Дніпропетровська	0,6892	0,7833	0,5649	0,2829	0,6180
Донецька	0,7839	1,0000	0,3723	0,0389	0,2053
Житомирська	0,4726	0,2153	0,2553	0,0427	0,6378
Закарпатська	0,5819	0,4559	0,2995	0,0476	0,8895
Запорізька	0,4899	0,3621	0,3799	0,0651	0,5304
Івано-Франківська	0,4732	0,2908	0,2520	0,0479	0,6685
Київська	0,8889	0,5804	0,5749	0,2178	0,8433
Кіровоградська	0,4187	0,2329	0,3978	0,0496	0,9799
Луганська	0,3400	0,0000	0,0983	0,0019	0,0722
Львівська	0,6540	0,4902	0,3924	0,1828	0,9957
Миколаївська	0,2994	0,1853	0,2281	0,0350	0,4945
Одеська	0,3319	0,2087	0,2303	0,0947	0,6722
Полтавська	0,8076	0,9096	0,5786	0,1226	0,7493
Рівненська	1,0000	0,9944	0,5610	0,0842	0,6721
Сумська	0,4676	0,2748	0,2837	0,0384	0,6242
Тернопільська	0,8626	0,3236	0,4478	0,0594	0,9557
Харківська	0,2502	0,1590	0,1350	0,0670	0,4660
Херсонська	0,1749	0,0000	0,0913	0,0049	0,0574
Хмельницька	0,6579	0,3089	0,3210	0,0682	0,8647
Черкаська	0,5293	0,2591	0,3513	0,0645	0,8990
Чернівецька	0,4647	0,2161	0,1729	0,0235	0,9382
Чернігівська	0,8091	0,2030	0,4329	0,0580	0,9669
м. Київ	0,8270	0,5107	1,0000	1,0000	0,8377

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.23 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2023 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,7298	0,3790	0,3733	0,0850	0,7190
Волинська	0,7359	0,4832	0,3861	0,0553	0,6927
Дніпропетровська	0,8003	0,6731	0,5582	0,2791	0,8235
Донецька	0,8428	1,0000	0,3862	0,0347	0,7448
Житомирська	0,6416	0,3178	0,3124	0,0512	1,0000
Закарпатська	0,5502	0,3149	0,2591	0,0393	0,6894
Запорізька	0,3149	0,3318	0,2376	0,0379	0,4860
Івано-Франківська	0,5965	0,3391	0,2822	0,0531	0,9259
Київська	1,0000	0,5679	0,5827	0,2265	0,8680
Кіровоградська	0,4183	0,2389	0,3271	0,0405	0,6812
Луганська	0,1158	0,0000	0,1116	0,0015	0,6564
Львівська	0,7965	0,5088	0,4260	0,1982	0,9049
Миколаївська	0,3696	0,2019	0,2589	0,0398	0,9488
Одеська	0,3294	0,2128	0,2113	0,0847	0,7472
Полтавська	0,8303	0,7741	0,5085	0,1068	0,7272
Рівненська	0,8290	0,5965	0,3998	0,0598	0,5928
Сумська	0,5919	0,3330	0,3056	0,0396	0,8610
Тернопільська	0,8690	0,2983	0,4061	0,0523	0,7350
Харківська	0,3382	0,2050	0,1703	0,0799	0,9956
Херсонська	0,0994	0,0000	0,0662	0,0033	0,5611
Хмельницька	0,7532	0,3345	0,3202	0,0670	0,8212
Черкаська	0,6098	0,3361	0,3508	0,0632	0,8181
Чернівецька	0,4561	0,1603	0,1588	0,0210	0,7462
Чернігівська	0,8941	0,1845	0,4253	0,0559	0,8038
м. Київ	0,9249	0,7815	1,0000	1,0000	0,8348

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Д

Таблиця Д.24 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів за масштабами інвестиційної діяльності у 2024 році*

Регіони (області)	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 підприємство функціонуюче в регіоні, тис. грн / одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в промисловості в розрахунку на 1 підприємство яке працює в сфері промисловості в регіоні, тис. грн /одиницю	Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн /одиницю	Частка капітальних інвестицій регіону в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому в країні, %	Темп росту капітальних інвестицій в регіоні, %
Вінницька	0,6121	0,6071	0,3284	0,0776	0,7006
Волинська	0,7742	0,6013	0,4239	0,0644	0,8940
Дніпропетровська	0,6975	0,7781	0,4918	0,2543	0,6992
Донецька	0,7843	1,0000	0,3186	0,0247	0,5471
Житомирська	0,6554	0,4461	0,3250	0,0549	0,8237
Закарпатська	0,5918	0,6779	0,2902	0,0445	0,8685
Запорізька	0,3457	0,4010	0,2417	0,0366	0,7411
Івано-Франківська	0,5731	0,5420	0,2919	0,0572	0,8270
Київська	1,0000	0,9241	0,5937	0,2425	0,8215
Кіровоградська	0,3135	0,3426	0,2519	0,0325	0,6169
Луганська	0,0926	0,0000	0,0331	0,0003	0,1386
Львівська	0,4740	0,4973	0,2671	0,1287	0,4985
Миколаївська	0,4223	0,2448	0,3075	0,0479	0,9236
Одеська	0,2831	0,2901	0,1798	0,0721	0,6528
Полтавська	0,7166	0,7411	0,4534	0,0988	0,7102
Рівненська	0,7239	0,5486	0,3601	0,0575	0,7380
Сумська	0,6361	0,3898	0,3336	0,0437	0,8459
Тернопільська	0,7596	0,3141	0,3711	0,0488	0,7164
Харківська	0,4267	0,2767	0,2266	0,1041	1,0000
Херсонська	0,0934	0,2848	0,0398	0,0017	0,4040
Хмельницька	0,5395	0,4435	0,2421	0,0530	0,6061
Черкаська	0,4577	0,3954	0,2816	0,0521	0,6323
Чернівецька	0,3315	0,2314	0,1153	0,0156	0,5711
Чернігівська	0,9886	0,3964	0,4705	0,0633	0,8696
м. Київ	0,9040	0,9231	1,0000	1,0000	0,7673

* розраховано за джерелами [213]

ДОДАТОК Е

Таблиця Е.1 – Динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів (без офіційних трансфертів) млн. грн*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Темп приросту, %				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	9465,5	9977,4	11489,3	14775,3	16385,70	17070,8	105,4	115,2	128,6	110,9	104,2
Волинська	4974,1	5318,3	6427	8848,2	10015,00	9948,2	106,9	120,8	137,7	113,2	99,3
Дніпропетровська	29444,5	30242,9	39093,3	45191,9	50132,30	50725,4	102,7	129,3	115,6	110,9	101,2
Донецька	13063,6	13477,5	15982,6	13778,6	11553,30	6438,6	103,2	118,6	86,2	83,8	55,7
Житомирська	7002,4	7459,5	8863,5	12590,5	14455,90	11687,8	106,5	118,8	142,0	114,8	80,9
Закарпатська	5127,5	5352,1	6392,4	9068,8	10652,10	10216,4	104,4	119,4	141,9	117,5	95,9
Запорізька	12499,3	13186,3	16052,9	13429,6	12724,10	11615	105,5	121,7	83,7	94,7	91,3
Івано-Франківська	5976,3	6422,5	7822,8	10302,7	11497,00	11471,1	107,5	121,8	131,7	111,6	99,8
Київська	15635,7	17143,1	20649,5	22440,3	28281,70	30069,1	109,6	120,5	108,7	126,0	106,3
Кіровоградська	6009,8	6392	7401,2	8797,8	10097,50	10507,2	106,4	115,8	118,9	114,8	104,1
Луганська	3430,8	3787,2	4448	3301,3	1322,50	511,7	110,4	117,4	74,2	40,1	38,7
Львівська	16072,4	17044,7	20873	29900,3	33152,60	33702,3	106,0	122,5	143,2	110,9	101,7
Миколаївська	6979	7525,4	8763,8	11465,3	12109,40	10521,3	107,8	116,5	130,8	105,6	86,9
Одеська	17027,7	17812	21104,6	24539,3	27607,00	27463,6	104,6	118,5	116,3	112,5	99,5
Полтавська	12074	12165,2	15517,8	18313,2	19613,60	19878,7	100,8	127,6	118,0	107,1	101,4
Рівненська	5381,8	5869,8	7137,5	9135,9	10613,10	10311,9	109,1	121,6	128,0	116,2	97,2
Сумська	6605,9	7008,2	8277,5	9808,2	10500,30	10186,1	106,1	118,1	118,5	107,1	97,0
Тернопільська	4613,7	4957,8	6048,5	7636,9	8806,30	9074,8	107,5	122,0	126,3	115,3	103,0
Харківська	19758,3	20827,5	25932,8	23342,8	26003,20	25583,7	105,4	124,5	90,0	111,4	98,4
Херсонська	5191,1	5552	6540,5	3800,6	2735,00	2204,4	107,0	117,8	58,1	72,0	80,6
Хмельницька	6982,7	7520	8915,8	11989,4	13057,00	12859,8	107,7	118,6	134,5	108,9	98,5
Черкаська	7405	7853,9	9290,4	11687,7	14120,40	13533	106,1	118,3	125,8	120,8	95,8
Чернівецька	3443	3632,8	4324,2	5789,7	6716,50	6766,8	105,5	119,0	133,9	116,0	100,7
Чернігівська	6168,3	6704,3	7839,8	9364,7	10652,60	9955,7	108,7	116,9	119,5	113,8	93,5
м. Київ	44684	46753,6	56687,2	58754,2	69070,80	88695,8	104,6	121,2	103,6	117,6	128,4
Україна	275016,4	289986	351875,9	398053,2	441874,9	450999,2	105,44	121,34	113,12	111,01	102,06

* розраховано за джерелами [214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.2 – Аналіз питомої ваги регіонів у доходах загального фонду місцевих бюджетів (без офіційних трансфертів), %*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	3,44	3,44	3,27	3,71	3,71	3,79	0,00	-0,18	0,45	0,00	0,08
Волинська	1,81	1,83	1,83	2,22	2,27	2,21	0,03	-0,01	0,40	0,04	-0,06
Дніпропетровська	10,71	10,43	11,11	11,35	11,35	11,25	-0,28	0,68	0,24	-0,01	-0,10
Донецька	4,75	4,65	4,54	3,46	2,61	1,43	-0,10	-0,11	-1,08	-0,85	-1,19
Житомирська	2,55	2,57	2,52	3,16	3,27	2,59	0,03	-0,05	0,64	0,11	-0,68
Закарпатська	1,86	1,85	1,82	2,28	2,41	2,27	-0,02	-0,03	0,46	0,13	-0,15
Запорізька	4,54	4,55	4,56	3,37	2,88	2,58	0,00	0,01	-1,19	-0,49	-0,30
Івано-Франківська	2,17	2,21	2,22	2,59	2,60	2,54	0,04	0,01	0,37	0,01	-0,06
Київська	5,69	5,91	5,87	5,64	6,40	6,67	0,23	-0,04	-0,23	0,76	0,27
Кіровоградська	2,19	2,20	2,10	2,21	2,29	2,33	0,02	-0,10	0,11	0,07	0,04
Луганська	1,25	1,31	1,26	0,83	0,30	0,11	0,06	-0,04	-0,43	-0,53	-0,19
Львівська	5,84	5,88	5,93	7,51	7,50	7,47	0,03	0,05	1,58	-0,01	-0,03
Миколаївська	2,54	2,60	2,49	2,88	2,74	2,33	0,06	-0,10	0,39	-0,14	-0,41
Одеська	6,19	6,14	6,00	6,16	6,25	6,09	-0,05	-0,14	0,17	0,08	-0,16
Полтавська	4,39	4,20	4,41	4,60	4,44	4,41	-0,20	0,21	0,19	-0,16	-0,03
Рівненська	1,96	2,02	2,03	2,30	2,40	2,29	0,07	0,00	0,27	0,11	-0,12
Сумська	2,40	2,42	2,35	2,46	2,38	2,26	0,01	-0,06	0,11	-0,09	-0,12
Тернопільська	1,68	1,71	1,72	1,92	1,99	2,01	0,03	0,01	0,20	0,07	0,02
Харківська	7,18	7,18	7,37	5,86	5,88	5,67	0,00	0,19	-1,51	0,02	-0,21
Херсонська	1,89	1,91	1,86	0,95	0,62	0,49	0,03	-0,06	-0,90	-0,34	-0,13
Хмельницька	2,54	2,59	2,53	3,01	2,95	2,85	0,05	-0,06	0,48	-0,06	-0,10
Черкаська	2,69	2,71	2,64	2,94	3,20	3,00	0,02	-0,07	0,30	0,26	-0,19
Чернівецька	1,25	1,25	1,23	1,45	1,52	1,50	0,00	-0,02	0,23	0,07	-0,02
Чернігівська	2,24	2,31	2,23	2,35	2,41	2,21	0,07	-0,08	0,12	0,06	-0,20
м. Київ	16,25	16,12	16,11	14,76	15,63	19,67	-0,13	-0,01	-1,35	0,87	4,04

* розраховано за джерелами [214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.3 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2019 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,9194	0,0061	0,0439	0,1348	117,0
Волинська	0,7905	0,0048	0,0333	0,1209	115,9
Дніпропетровська	0,9440	0,0092	0,0400	0,1983	118,6
Донецька	1,2684	0,0031	0,0415	0,2006	118,4
Житомирська	0,9584	0,0058	0,0430	0,1373	117,6
Закарпатська	0,8027	0,0041	0,0434	0,1013	115,1
Запорізька	0,7986	0,0074	0,0409	0,1629	112,9
Івано-Франківська	0,6953	0,0044	0,0408	0,1086	117,4
Київська	0,7418	0,0088	0,0424	0,1432	119,6
Кіровоградська	0,6864	0,0064	0,0468	0,1576	115,2
Луганська	0,9193	0,0016	0,0439	0,1521	117,0
Львівська	0,7848	0,0064	0,0368	0,1292	119,1
Миколаївська	0,5684	0,0062	0,0468	0,1239	117,5
Одеська	0,6582	0,0072	0,0491	0,1237	116,3
Полтавська	1,0555	0,0087	0,0466	0,1867	115,4
Рівненська	0,9036	0,0047	0,0394	0,1289	117,7
Сумська	1,0617	0,0061	0,0433	0,1585	114,0
Тернопільська	0,9061	0,0044	0,0394	0,1220	117,8
Харківська	0,7887	0,0074	0,0404	0,1214	117,3
Херсонська	0,6099	0,0050	0,0477	0,1129	113,6
Хмельницька	0,8879	0,0055	0,0436	0,1101	117,3
Черкаська	0,7627	0,0062	0,0411	0,1311	113,6
Чернівецька	0,8130	0,0038	0,0433	0,0769	115,0
Чернігівська	0,9574	0,0062	0,0437	0,1496	116,9
м. Київ	0,4387	0,0151	0,0231	0,1517	121,0

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.4 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2020 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	1,0117	0,0065	0,0474	0,1426	105,4
Волинська	0,8795	0,0052	0,0368	0,1275	106,9
Дніпропетровська	0,9811	0,0096	0,0406	0,1974	102,7
Донецька	1,4227	0,0033	0,0443	0,2063	103,2
Житомирська	1,0566	0,0062	0,0451	0,1456	106,5
Закарпатська	0,8042	0,0043	0,0461	0,1072	104,4
Запорізька	0,8580	0,0079	0,0428	0,1688	105,5
Івано-Франківська	0,7906	0,0047	0,0429	0,1158	107,5
Київська	0,8437	0,0096	0,0461	0,1534	109,6
Кіровоградська	0,7473	0,0069	0,0498	0,1668	106,4
Луганська	1,1113	0,0018	0,0437	0,1689	110,4
Львівська	0,8151	0,0068	0,0402	0,1325	106,0
Миколаївська	0,6554	0,0068	0,0512	0,1347	107,8
Одеська	0,6995	0,0075	0,0506	0,1284	104,6
Полтавська	1,0956	0,0088	0,0489	0,1829	100,8
Рівненська	0,9749	0,0051	0,0431	0,1339	109,1
Сумська	1,1496	0,0066	0,0467	0,1656	106,1
Тернопільська	0,9655	0,0048	0,0418	0,1284	107,5
Харківська	0,8283	0,0079	0,0440	0,1248	105,4
Херсонська	0,6841	0,0054	0,0496	0,1227	107,0
Хмельницька	0,9825	0,0060	0,0472	0,1177	107,7
Черкаська	0,8458	0,0066	0,0447	0,1392	106,1
Чернівецька	0,8639	0,0040	0,0453	0,0843	105,5
Чернігівська	1,0720	0,0068	0,0492	0,1600	108,7
м. Київ	0,4618	0,0158	0,0241	0,1538	104,6

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.5 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2021 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	1,1432	0,0076	0,0676	0,1687	115,2
Волинська	1,0234	0,0063	0,0572	0,1564	120,8
Дніпропетровська	1,2813	0,0125	0,0593	0,2551	129,3
Донецька	1,7369	0,0039	0,0611	0,2588	118,6
Житомирська	1,2612	0,0075	0,0660	0,1758	118,8
Закарпатська	0,9727	0,0051	0,0716	0,1333	119,4
Запорізька	1,0449	0,0097	0,0619	0,2107	121,7
Івано-Франківська	1,0038	0,0058	0,0726	0,1417	121,8
Київська	1,0191	0,0115	0,0618	0,1820	120,5
Кіровоградська	0,8867	0,0081	0,0689	0,1990	115,8
Луганська	1,3254	0,0021	0,0658	0,2109	117,4
Львівська	0,9852	0,0084	0,0595	0,1572	122,5
Миколаївська	0,7633	0,0080	0,0690	0,1611	116,5
Одеська	0,8808	0,0089	0,0707	0,1589	118,5
Полтавська	1,3789	0,0114	0,0752	0,2374	127,6
Рівненська	1,1581	0,0062	0,0701	0,1640	121,6
Сумська	1,3499	0,0079	0,0684	0,1983	118,1
Тернопільська	1,1777	0,0059	0,0655	0,1582	122,0
Харківська	1,0048	0,0099	0,0658	0,1546	124,5
Херсонська	0,8373	0,0065	0,0753	0,1525	117,8
Хмельницька	1,1582	0,0072	0,0723	0,1440	118,6
Черкаська	1,0057	0,0079	0,0661	0,1684	118,3
Чернівецька	1,0573	0,0048	0,0704	0,1074	119,0
Чернігівська	1,2661	0,0081	0,0703	0,1898	116,9
м. Київ	0,5673	0,0192	0,0320	0,1814	121,2

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.6 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2022 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	1,8391	0,0098	0,0766	0,2243	128,6
Волинська	1,7009	0,0087	0,0667	0,2179	137,7
Дніпропетровська	1,8404	0,0146	0,0704	0,3159	115,6
Донецька	1,2026	0,0034	0,0130	0,1215	86,2
Житомирська	2,3281	0,0107	0,0873	0,2634	142,0
Закарпатська	1,8512	0,0073	0,0839	0,1995	141,9
Запорізька	1,6899	0,0082	0,0625	0,2744	83,7
Івано-Франківська	1,7018	0,0076	0,0767	0,1898	131,7
Київська	1,5306	0,0125	0,0667	0,2073	108,7
Кіровоградська	1,2416	0,0097	0,0761	0,2470	118,9
Луганська	1,2150	0,0016	0,6085	0,0961	74,2
Львівська	1,7877	0,0121	0,0748	0,2246	143,2
Миколаївська	1,6393	0,0105	0,1068	0,2616	130,8
Одеська	1,4380	0,0104	0,0833	0,2089	116,3
Полтавська	2,0171	0,0136	0,0821	0,3026	118,0
Рівненська	1,8145	0,0080	0,0718	0,2132	128,0
Сумська	1,9952	0,0095	0,0778	0,2535	118,5
Тернопільська	1,8532	0,0075	0,0694	0,2015	126,3
Харківська	1,4574	0,0090	0,0718	0,1647	90,0
Херсонська	2,2704	0,0038	0,0125	0,2481	58,1
Хмельницька	1,9344	0,0098	0,0819	0,1976	134,5
Черкаська	1,6035	0,0101	0,0730	0,2229	125,8
Чернівецька	1,9159	0,0065	0,0780	0,1493	133,9
Чернігівська	2,1819	0,0098	0,0822	0,2445	119,5
м. Київ	0,8121	0,0199	0,0365	0,2057	103,6

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.7 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2023 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	1,7691	0,0109	0,0845	0,2241	110,9
Волинська	1,6762	0,0098	0,0737	0,2178	113,2
Дніпропетровська	1,8080	0,0162	0,0840	0,3124	110,9
Донецька	1,0053	0,0028	0,0256	0,2516	83,8
Житомирська	2,2790	0,0123	0,1045	0,2749	114,8
Закарпатська	1,8731	0,0086	0,1020	0,2185	117,5
Запорізька	1,3299	0,0078	0,0754	0,2485	94,7
Івано-Франківська	1,6241	0,0085	0,0841	0,1903	111,6
Київська	1,5704	0,0158	0,0874	0,2267	126,0
Кіровоградська	1,3126	0,0112	0,0901	0,2542	114,8
Луганська	1,2940	0,0006	0,0041	0,0256	40,1
Львівська	1,6756	0,0134	0,0845	0,2220	110,9
Миколаївська	1,4146	0,0111	0,1171	0,2455	105,6
Одеська	1,3495	0,0117	0,0972	0,2144	112,5
Полтавська	1,9180	0,0145	0,0880	0,2910	107,1
Рівненська	1,8516	0,0093	0,0835	0,2212	116,2
Сумська	1,9723	0,0101	0,0898	0,2522	107,1
Тернопільська	1,8396	0,0086	0,0790	0,2129	115,3
Харківська	1,3844	0,0100	0,0860	0,1727	111,4
Херсонська	1,0387	0,0027	0,0536	0,1713	72,0
Хмельницька	1,8445	0,0106	0,0897	0,1942	108,9
Черкаська	1,7132	0,0122	0,0904	0,2441	120,8
Чернівецька	1,8361	0,0075	0,0931	0,1584	116,0
Чернігівська	2,1429	0,0111	0,0943	0,2525	113,8
м. Київ	0,8034	0,0234	0,0440	0,2152	117,6

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.8 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2024 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	1,8865	0,0113	0,0747	0,2243	104,2
Волинська	1,6751	0,0097	0,0734	0,2033	99,3
Дніпропетровська	1,9498	0,0164	0,0861	0,3047	101,2
Донецька	2,8603	0,0016	0,1061	0,2575	55,7
Житомирська	1,9538	0,0099	0,0854	0,2148	80,9
Закарпатська	1,9025	0,0082	0,0955	0,2067	95,9
Запорізька	1,5374	0,0071	0,0725	0,2382	91,3
Івано-Франківська	1,6095	0,0085	0,0854	0,1817	99,8
Київська	1,7378	0,0167	0,0908	0,2286	106,3
Кіровоградська	1,4186	0,0116	0,0951	0,2526	104,1
Луганська	2,4720	0,0002	0,2257	0,1958	38,7
Львівська	1,7388	0,0136	0,0842	0,2171	101,7
Миколаївська	1,3002	0,0096	0,1019	0,2098	86,9
Одеська	1,5111	0,0117	0,0981	0,2128	99,5
Полтавська	2,0200	0,0147	0,0887	0,2833	101,4
Рівненська	1,8200	0,0090	0,0812	0,2007	97,2
Сумська	2,0784	0,0098	0,0927	0,2416	97,0
Тернопільська	1,9775	0,0089	0,0830	0,2141	103,0
Харківська	1,4693	0,0098	0,0846	0,1730	98,4
Херсонська	1,6650	0,0022	0,0968	0,1572	80,6
Хмельницька	1,8358	0,0105	0,0889	0,1826	98,5
Черкаська	1,6664	0,0117	0,0885	0,2273	95,8
Чернівецька	2,0127	0,0076	0,0914	0,1552	100,7
Чернігівська	2,1775	0,0104	0,0912	0,2297	93,5
м. Київ	1,1235	0,0301	0,0568	0,2755	128,4

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.9 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2019 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,7249	0,4036	0,8927	0,6719	0,9669
Волинська	0,6232	0,3188	0,6777	0,6029	0,9579
Дніпропетровська	0,7442	0,6110	0,8143	0,9887	0,9802
Донецька	1,0000	0,2085	0,8451	1,0000	0,9785
Житомирська	0,7556	0,3819	0,8742	0,6846	0,9719
Закарпатська	0,6328	0,2705	0,8835	0,5052	0,9512
Запорізька	0,6296	0,4879	0,8313	0,8124	0,9331
Івано-Франківська	0,5482	0,2887	0,8303	0,5415	0,9702
Київська	0,5848	0,5835	0,8630	0,7140	0,9884
Кіровоградська	0,5412	0,4237	0,9514	0,7857	0,9521
Луганська	0,7247	0,1060	0,8932	0,7584	0,9669
Львівська	0,6187	0,4229	0,7481	0,6444	0,9843
Миколаївська	0,4481	0,4106	0,9524	0,6180	0,9711
Одеська	0,5189	0,4740	1,0000	0,6170	0,9612
Полтавська	0,8321	0,5737	0,9484	0,9307	0,9537
Рівненська	0,7124	0,3085	0,8015	0,6429	0,9727
Сумська	0,8370	0,4070	0,8807	0,7904	0,9421
Тернопільська	0,7143	0,2931	0,8026	0,6082	0,9736
Харківська	0,6218	0,4906	0,8227	0,6052	0,9694
Херсонська	0,4809	0,3329	0,9709	0,5627	0,9388
Хмельницька	0,7000	0,3671	0,8871	0,5491	0,9694
Черкаська	0,6013	0,4089	0,8373	0,6536	0,9388
Чернівецька	0,6409	0,2525	0,8813	0,3834	0,9504
Чернігівська	0,7548	0,4091	0,8882	0,7457	0,9661
м. Київ	0,3458	1,0000	0,4691	0,7566	1,0000

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.10 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2020 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,7111	0,4116	0,9249	0,6912	0,9549
Волинська	0,6182	0,3276	0,7188	0,6182	0,9686
Дніпропетровська	0,6896	0,6070	0,7925	0,9569	0,9305
Донецька	1,0000	0,2076	0,8639	1,0000	0,9346
Житомирська	0,7426	0,3936	0,8810	0,7057	0,9650
Закарпатська	0,5653	0,2711	0,8991	0,5198	0,9456
Запорізька	0,6031	0,4986	0,8354	0,8182	0,9557
Івано-Франківська	0,5557	0,2985	0,8379	0,5613	0,9735
Київська	0,5930	0,6091	0,8995	0,7435	0,9932
Кіровоградська	0,5253	0,4374	0,9716	0,8087	0,9635
Луганська	0,7811	0,1128	0,8537	0,8188	1,0000
Львівська	0,5729	0,4315	0,7854	0,6426	0,9607
Миколаївська	0,4607	0,4283	1,0000	0,6530	0,9768
Одеська	0,4916	0,4760	0,9880	0,6224	0,9476
Полтавська	0,7700	0,5593	0,9543	0,8865	0,9127
Рівненська	0,6852	0,3235	0,8404	0,6493	0,9880
Сумська	0,8081	0,4189	0,9115	0,8027	0,9611
Тернопільська	0,6786	0,3039	0,8148	0,6223	0,9735
Харківська	0,5822	0,4991	0,8594	0,6052	0,9549
Херсонська	0,4808	0,3444	0,9672	0,5949	0,9689
Хмельницька	0,6906	0,3817	0,9207	0,5707	0,9756
Черкаська	0,5945	0,4202	0,8726	0,6747	0,9608
Чернівецька	0,6072	0,2562	0,8850	0,4089	0,9558
Чернігівська	0,7535	0,4321	0,9602	0,7755	0,9846
м. Київ	0,3246	1,0000	0,4711	0,7454	0,9479

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.11 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2021 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,6582	0,3945	0,8983	0,6518	0,8908
Волинська	0,5892	0,3273	0,7600	0,6043	0,9349
Дніпропетровська	0,7377	0,6538	0,7877	0,9855	1,0000
Донецька	1,0000	0,2044	0,8114	1,0000	0,9174
Житомирська	0,7261	0,3895	0,8764	0,6792	0,9192
Закарпатська	0,5600	0,2674	0,9509	0,5151	0,9240
Запорізька	0,6016	0,5068	0,8214	0,8142	0,9418
Івано-Франківська	0,5780	0,3009	0,9635	0,5476	0,9423
Київська	0,5868	0,6012	0,8212	0,7032	0,9318
Кіровоградська	0,5105	0,4234	0,9143	0,7690	0,8957
Луганська	0,7631	0,1099	0,8741	0,8148	0,9086
Львівська	0,5672	0,4377	0,7895	0,6075	0,9474
Миколаївська	0,4395	0,4156	0,9164	0,6226	0,9009
Одеська	0,5071	0,4666	0,9383	0,6137	0,9166
Полтавська	0,7939	0,5944	0,9984	0,9173	0,9868
Рівненська	0,6668	0,3252	0,9312	0,6337	0,9407
Сумська	0,7772	0,4134	0,9077	0,7662	0,9137
Тернопільська	0,6780	0,3075	0,8703	0,6114	0,9438
Харківська	0,5785	0,5171	0,8738	0,5975	0,9632
Херсонська	0,4821	0,3381	1,0000	0,5894	0,9113
Хмельницька	0,6668	0,3762	0,9600	0,5564	0,9172
Черкаська	0,5790	0,4144	0,8777	0,6508	0,9151
Чернівецька	0,6087	0,2525	0,9342	0,4149	0,9208
Чернігівська	0,7290	0,4225	0,9339	0,7333	0,9046

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.12 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2022 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,7899	0,4920	0,7178	0,7101	0,8977
Волинська	0,7306	0,4353	0,6245	0,6899	0,9611
Дніпропетровська	0,7905	0,7335	0,6591	1,0000	0,8070
Донецька	0,5166	0,1706	0,1218	0,3846	0,6018
Житомирська	1,0000	0,5368	0,8175	0,8338	0,9916
Закарпатська	0,7951	0,3662	0,7855	0,6317	0,9904
Запорізька	0,7259	0,4120	0,5852	0,8686	0,5840
Івано-Франківська	0,7310	0,3830	0,7180	0,6008	0,9194
Київська	0,6574	0,6279	0,6248	0,6563	0,7586
Кіровоградська	0,5333	0,4894	0,7125	0,7818	0,8298
Луганська	0,5219	0,0789	5,6994	0,3042	0,5181
Львівська	0,7679	0,6064	0,7004	0,7110	1,0000
Миколаївська	0,7041	0,5278	1,0000	0,8280	0,9133
Одеська	0,6177	0,5244	0,7803	0,6614	0,8117
Полтавська	0,8664	0,6807	0,7688	0,9580	0,8238
Рівненська	0,7794	0,4021	0,6720	0,6748	0,8935
Сумська	0,8570	0,4760	0,7285	0,8024	0,8272
Тернопільська	0,7960	0,3756	0,6500	0,6377	0,8814
Харківська	0,6260	0,4514	0,6727	0,5214	0,6284
Херсонська	0,9752	0,1907	0,1171	0,7854	0,4056
Хмельницька	0,8309	0,4904	0,7674	0,6256	0,9387
Черкаська	0,6887	0,5062	0,6841	0,7055	0,8782
Чернівецька	0,8229	0,3267	0,7304	0,4726	0,9347
Чернігівська	0,9372	0,4908	0,7701	0,7740	0,8339
м. Київ	0,3488	1,0000	0,3419	0,6510	0,7235

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.13 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2023 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,7763	0,4641	0,8085	0,7175	0,8799
Волинська	0,7355	0,4191	0,7055	0,6973	0,8981
Дніпропетровська	0,7933	0,6922	0,8043	1,0000	0,8802
Донецька	0,4411	0,1217	0,2451	0,8054	0,6653
Житомирська	1,0000	0,5243	1,0000	0,8799	0,9110
Закарпатська	0,8219	0,3659	0,9767	0,6993	0,9320
Запорізька	0,5835	0,3321	0,7218	0,7955	0,7518
Івано-Франківська	0,7126	0,3636	0,8056	0,6091	0,8854
Київська	0,6891	0,6732	0,8363	0,7256	1,0000
Кіровоградська	0,5759	0,4778	0,8630	0,8137	0,9107
Луганська	0,5678	0,0269	0,0393	0,0819	0,3179
Львівська	0,7352	0,5719	0,8093	0,7106	0,8798
Миколаївська	0,6207	0,4742	1,1211	0,7859	0,8380
Одеська	0,5921	0,5019	0,9307	0,6864	0,8926
Полтавська	0,8416	0,6202	0,8425	0,9314	0,8498
Рівненська	0,8124	0,3974	0,7995	0,7080	0,9218
Сумська	0,8654	0,4335	0,8600	0,8074	0,8494
Тернопільська	0,8072	0,3684	0,7564	0,6816	0,9150
Харківська	0,6075	0,4278	0,8236	0,5528	0,8839
Херсонська	0,4558	0,1168	0,5131	0,5484	0,5710
Хмельницька	0,8093	0,4543	0,8589	0,6217	0,8641
Черкаська	0,7517	0,5202	0,8653	0,7814	0,9586
Чернівецька	0,8057	0,3224	0,8915	0,5071	0,9205
Чернігівська	0,9403	0,4749	0,9026	0,8083	0,9026
м. Київ	0,3525	1,0000	0,4210	0,6887	0,9328

* розраховано за джерелами [213-214]

Продовження додатка Е

Таблиця Е.14 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за доходами місцевих бюджетів у 2024 році*

Регіони (області)	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 підприємство в регіоні, млн. грн / одиницю	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу наявного населення, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджеті в розрахунку на 1 особу найманих працівників у суб'єктів господарювання в регіоні, млн. грн / особу	Доходи загального фонду місцевих бюджетів в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання, функціонуючий в регіоні, млн. грн / одиницю	Темп росту доходів загального фонду місцевих бюджетів, %
Вінницька	0,6595	0,3765	0,3311	0,7360	0,8113
Волинська	0,5856	0,3242	0,3250	0,6671	0,7735
Дніпропетровська	0,6817	0,5454	0,3813	1,0000	0,7880
Донецька	1,0000	0,0528	0,4699	0,8450	0,4340
Житомирська	0,6831	0,3301	0,3784	0,7048	0,6296
Закарпатська	0,6651	0,2733	0,4233	0,6785	0,7469
Запорізька	0,5375	0,2361	0,3214	0,7818	0,7109
Івано-Франківська	0,5627	0,2825	0,3783	0,5963	0,7770
Київська	0,6076	0,5573	0,4021	0,7503	0,8280
Кіровоградська	0,4959	0,3872	0,4212	0,8289	0,8103
Луганська	0,8642	0,0081	1,0000	0,6426	0,3013
Львівська	0,6079	0,4527	0,3730	0,7126	0,7917
Миколаївська	0,4546	0,3209	0,4513	0,6886	0,6766
Одеська	0,5283	0,3888	0,4346	0,6983	0,7747
Полтавська	0,7062	0,4895	0,3929	0,9296	0,7893
Рівненська	0,6363	0,3007	0,3598	0,6585	0,7566
Сумська	0,7266	0,3275	0,4106	0,7927	0,7554
Тернопільська	0,6914	0,2957	0,3678	0,7026	0,8025
Харківська	0,5137	0,3277	0,3748	0,5676	0,7662
Херсонська	0,5821	0,0733	0,4288	0,5158	0,6277
Хмельницька	0,6418	0,3484	0,3937	0,5991	0,7670
Черкаська	0,5826	0,3882	0,3922	0,7458	0,7463
Чернівецька	0,7037	0,2530	0,4049	0,5092	0,7846
Чернігівська	0,7613	0,3456	0,4038	0,7537	0,7278
м. Київ	0,3928	1,0000	0,2518	0,9039	1,0000

* розраховано за джерелами [213-214]

ДОДАТОК Ж

Таблиця Ж.1 – Аналіз чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіонах, млн. грн*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Темп приросту, %				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	12880,7	11295	28660,8	19620,7	21175,12	30899,1	-12,31	153,75	-31,54	7,92	45,92
Волинська	763,5	7681,8	12075,1	10063,1	13135,05	14623	906,13	57,19	-16,66	30,53	11,33
Дніпропетровська	87728,9	71848,6	192342,5	52539,4	79558,22	92764,5	-18,10	167,71	-72,68	51,43	16,60
Донецька	22342,6	25923,7	61584,7	11907,7	14824,32	8391,3	16,03	137,56	-80,66	24,49	-43,40
Житомирська	6929,4	7000,5	12151,5	10528,1	9733,47	13567,4	1,03	73,58	-13,36	-7,55	39,39
Закарпатська	3400,1	3140,6	7014,1	5485,2	7905,13	17585,23	-7,63	123,34	-21,80	44,12	122,45
Запорізька	16338,2	17283,8	47632,8	8731	10408,58	16556,3	5,79	175,59	-81,67	19,21	59,06
Івано-Франківська	6445,5	7119,8	16968,1	9884,2	13134,38	15340	10,46	138,32	-41,75	32,88	16,79
Київська	44597	28433	55706,2	38797,8	61047,31	74177,5	-36,24	95,92	-30,35	57,35	21,51
Кіровоградська	7640,8	8139,9	17234,4	14523,1	12144,36	17261,2	6,53	111,73	-15,73	-16,38	42,13
Луганська	10881,3	4939,3	8792	383,2	169,45	39,5	-54,61	78,00	-95,64	-55,78	-76,69
Львівська	20297,6	17512	31780,8	40219,1	57310,53	69237,5	-13,72	81,48	26,55	42,50	20,81
Миколаївська	11477,6	8204,5	18708,3	9976	9973,04	14312,6	-28,52	128,02	-46,68	-0,03	43,51
Одеська	28949,3	18604,8	33353,9	23871,4	31546,18	41475	-35,73	79,28	-28,43	32,15	31,47
Полтавська	25257,7	29218	48952,4	25043,5	28609,02	37848,2	15,68	67,54	-48,84	14,24	32,29
Рівненська	7939,4	4986,1	10350,5	7798,1	8502,29	10480,8	-37,20	107,59	-24,66	9,03	23,27
Сумська	8882,4	15106,3	21806,3	11874,7	12500,96	21554,4	70,07	44,35	-45,54	5,27	72,42
Тернопільська	45082,8	7723,8	14466,1	9973,9	10526,31	16491,7	-82,87	87,29	-31,05	5,54	56,67
Харківська	20847,5	25512,6	38794,3	17618,1	22523,51	32232,7	22,38	52,06	-54,59	27,84	43,11
Херсонська	6996,6	6142,7	15940,4	905,3	1169,32	1602,3	-12,20	159,50	-94,32	29,16	37,03
Хмельницька	11412,7	11225,9	25012,3	16784,9	14856,06	26265,2	-1,64	122,81	-32,89	-11,49	76,80
Черкаська	13960,1	10834,8	21871,1	16395,8	19629,07	26116,4	-22,39	101,86	-25,03	19,72	33,05
Чернівецька	1553,7	2469	2748	3629	3588,92	5149,6	58,91	11,30	32,06	-1,10	43,49
Чернігівська	10519,4	13988,8	21405,9	14270,9	10487,00	20724,3	32,98	53,02	-33,33	-26,51	97,62
м. Київ	332974,7	235069,4	351778,9	258373,5	440237,04	495258,3	-29,40	49,65	-26,55	70,39	12,50

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.2 – Питома вага регіону, в обсягах отриманого чистого прибутку підприємствами в цілому по Україні, %*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	1,68	1,88	2,57	3,07	2,31	2,76	0,20	0,68	0,50	-0,75	0,44
Волинська	0,10	1,28	1,08	1,57	1,44	1,31	1,18	-0,20	0,49	-0,14	-0,13
Дніпропетровська	11,45	11,99	17,22	8,22	8,70	8,28	0,54	5,23	-9,00	0,48	-0,41
Донецька	2,92	4,32	5,51	1,86	1,62	0,75	1,41	1,19	-3,65	-0,24	-0,87
Житомирська	0,90	1,17	1,09	1,65	1,06	1,21	0,26	-0,08	0,56	-0,58	0,15
Закарпатська	0,44	0,52	0,63	0,86	0,86	1,57	0,08	0,10	0,23	0,01	0,71
Запорізька	2,13	2,88	4,26	1,37	1,14	1,48	0,75	1,38	-2,90	-0,23	0,34
Івано-Франківська	0,84	1,19	1,52	1,55	1,44	1,37	0,35	0,33	0,03	-0,11	-0,07
Київська	5,82	4,74	4,99	6,07	6,67	6,62	-1,08	0,24	1,08	0,60	-0,05
Кіровоградська	1,00	1,36	1,54	2,27	1,33	1,54	0,36	0,18	0,73	-0,94	0,21
Луганська	1,42	0,82	0,79	0,06	0,02	0,004	-0,60	-0,04	-0,73	-0,04	-0,01
Львівська	2,65	2,92	2,84	6,29	6,27	6,18	0,27	-0,08	3,45	-0,03	-0,08
Миколаївська	1,50	1,37	1,67	1,56	1,09	1,28	-0,13	0,31	-0,11	-0,47	0,19
Одеська	3,78	3,10	2,99	3,73	3,45	3,70	-0,67	-0,12	0,75	-0,29	0,25
Полтавська	3,30	4,87	4,38	3,92	3,13	3,38	1,58	-0,49	-0,46	-0,79	0,25
Рівненська	1,04	0,83	0,93	1,22	0,93	0,94	-0,20	0,09	0,29	-0,29	0,01
Сумська	1,16	2,52	1,95	1,86	1,37	1,92	1,36	-0,57	-0,09	-0,49	0,56
Тернопільська	5,88	1,29	1,29	1,56	1,15	1,47	-4,60	0,01	0,27	-0,41	0,32
Харківська	2,72	4,26	3,47	2,76	2,46	2,88	1,54	-0,78	-0,72	-0,29	0,42
Херсонська	0,91	1,02	1,43	0,14	0,13	0,14	0,11	0,40	-1,29	-0,01	0,02
Хмельницька	1,49	1,87	2,24	2,63	1,62	2,35	0,38	0,37	0,39	-1,00	0,72
Черкаська	1,82	1,81	1,96	2,57	2,15	2,33	-0,01	0,15	0,61	-0,42	0,19
Чернівецька	0,20	0,41	0,25	0,57	0,39	0,46	0,21	-0,17	0,32	-0,18	0,07
Чернігівська	1,37	2,33	1,92	2,23	1,15	1,85	0,96	-0,42	0,32	-1,09	0,70
м. Київ	43,46	39,22	31,49	40,42	48,13	44,22	-4,25	-7,73	8,93	7,71	-3,91

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.3 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2019 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	1251,1608	4645,4420	74,5057	183,3839	108,4983
Волинська	121,3446	6493,6331	6,5421	18,5595	10,8947
Дніпропетровська	2812,6351	8593,0738	135,9908	590,7789	109,8477
Донецька	2169,3951	9300,8657	81,8572	343,0093	110,2440
Житомирська	948,4533	4392,9057	53,6963	135,8653	110,8527
Закарпатська	532,2636	2675,1521	38,1982	67,1850	149,6391
Запорізька	1043,8410	4155,5861	62,3274	212,9699	80,6645
Івано-Франківська	749,9127	2727,0035	61,0514	117,1249	176,9964
Київська	2115,9083	7371,1584	139,2734	408,4274	120,3451
Кіровоградська	872,7356	3317,3918	72,0239	200,3461	118,8342
Луганська	2915,6752	3813,5684	167,0448	482,4127	207,0893
Львівська	991,0938	5663,4418	57,1941	163,2125	132,5852
Миколаївська	934,8102	3778,5342	89,7094	203,8324	127,9682
Одеська	1118,9865	3849,3478	101,3901	210,3736	157,9038
Полтавська	2208,0339	6224,9577	117,3794	390,4663	113,5535
Рівненська	1333,0087	3341,0549	78,1591	190,2063	185,8213
Сумська	1427,5796	5306,6935	72,6505	213,1350	95,5179
Тернопільська	8853,6528	7796,8957	507,7921	1192,0044	956,7860
Харківська	832,2023	3972,1356	52,9280	128,0606	92,9692
Херсонська	822,0656	2531,5061	81,7885	152,1132	122,8832
Хмельницька	1451,2589	3803,9272	92,7598	180,0054	136,8889
Черкаська	1437,8515	5124,0883	97,6975	247,1120	123,5232
Чернівецька	366,8713	1750,4553	27,4617	34,6947	141,3354
Чернігівська	1632,6866	2614,4527	90,5261	255,0652	104,8846
м. Київ	3268,8163	12808,5176	191,0636	1130,8054	137,5004

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.4 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2020 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	1145,3052	5522,3367	66,2774	161,4033	87,6893
Волинська	1270,3489	7780,3872	68,0793	184,1672	1006,1297
Дніпропетровська	2330,7036	9567,3365	108,8696	468,8969	81,8984
Донецька	2736,5882	11278,9846	97,3923	396,7448	116,0281
Житомирська	991,5722	5786,5557	52,3011	136,6084	101,0261
Закарпатська	471,9159	3564,0496	35,3755	62,9089	92,3679
Запорізька	1124,6616	5287,7877	65,2874	221,2015	105,7877
Івано-Франківська	876,3909	4485,5778	64,3016	128,3379	110,4616
Київська	1399,2618	9444,1667	87,1144	254,3589	63,7554
Кіровоградська	951,7012	4258,5542	75,2614	212,4246	106,5320
Луганська	1449,3251	4982,0264	66,7338	220,2685	45,3926
Львівська	837,4540	6477,4041	50,0743	136,1774	86,2762
Миколаївська	714,5532	4810,5650	64,1874	146,8525	71,4827
Одеська	730,6028	4808,6158	62,4626	134,0886	64,2668
Полтавська	2631,3040	8812,2327	141,3061	439,1769	115,6796
Рівненська	828,1183	4496,7811	48,8637	113,7704	62,8020
Сумська	2478,0676	8040,8289	124,6281	356,9036	170,0700
Тернопільська	1504,1480	5788,6566	84,4842	199,9586	17,1325
Харківська	1014,6596	5050,9987	65,2393	152,9028	122,3773
Херсонська	756,8630	3539,0380	68,2773	135,7683	87,7955
Хмельницька	1466,6710	5935,4318	90,2179	175,7342	98,3632
Черкаська	1166,7887	4940,3140	75,8649	191,9940	77,6126
Чернівецька	587,1581	2520,4839	41,6098	57,3160	158,9110
Чернігівська	2236,7765	6735,3255	124,7852	333,7501	132,9810
м. Київ	2321,6272	11217,6988	133,8820	773,0461	70,5968

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.5 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2021 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	2851,8209	9137,6871	168,7498	420,8511	253,7477
Волинська	1922,7866	8555,8232	107,5263	293,8767	157,1910
Дніпропетровська	6304,0379	14998,5734	291,8388	1255,0078	267,7053
Донецька	6692,5342	17434,9288	235,4470	997,3069	237,5614
Житомирська	1729,0125	6560,6339	90,4823	241,0103	173,5805
Закарпатська	1067,2702	3575,6827	78,5665	146,2917	223,3363
Запорізька	3100,4882	8919,4769	183,5363	625,2993	275,5922
Івано-Франківська	2177,3515	6182,2186	157,3758	307,4154	238,3227
Київська	2749,2942	10637,7082	166,8245	491,0112	195,9209
Кіровоградська	2064,7418	6041,7174	160,3304	463,4647	211,7274
Луганська	2619,7855	5870,2093	130,1015	416,8603	178,0009
Львівська	1500,0850	8247,1902	90,5261	239,4214	181,4801
Миколаївська	1629,5009	5551,5514	147,3164	343,9785	228,0249
Одеська	1391,9498	6541,5867	111,6706	251,0511	179,2758
Полтавська	4349,7779	9095,6707	237,1736	748,9199	167,5419
Рівненська	1679,4581	5266,6357	101,6838	237,8386	207,5871
Сумська	3556,1481	8577,0861	180,0745	522,4442	144,3524
Тернопільська	2816,6083	7035,7188	156,7410	378,4460	187,2925
Харківська	1503,1889	5997,1122	98,4385	231,3440	152,0594
Херсонська	2040,7630	5546,2009	183,5289	371,7704	259,5015
Хмельницька	3249,1946	7479,3462	202,8063	404,0302	222,8089
Черкаська	2367,5146	6608,3275	155,5986	396,5460	201,8597
Чернівецька	671,8826	3825,7997	44,7084	68,2360	111,3001
Чернігівська	3457,0252	28297,3031	192,0242	518,2399	153,0217
м. Київ	3520,6407	16599,4982	198,6399	1125,5412	149,6490

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.6 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2022 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	2442,2081	10105,1998	123,4356	297,8746	68,4583
Волинська	1934,4675	11275,1229	95,0712	247,8535	83,3376
Дніпропетровська	2139,5748	12228,3536	89,4719	367,2671	27,3155
Донецька	4012,0283	19791,6084	115,9182	398,9714	19,3355
Житомирська	1946,7641	9322,6809	87,4202	220,2670	86,6403
Закарпатська	1119,6571	6489,9207	64,9098	120,6944	78,2025
Запорізька	1098,6536	10498,9845	44,1490	178,3839	18,3298
Івано-Франківська	1632,6726	7668,2562	98,6999	182,0898	58,2517
Київська	2646,3270	12495,4800	128,7526	358,4390	69,6472
Кіровоградська	2049,5484	6773,0376	146,3845	407,7117	84,2681
Луганська	1150,7508	10505,0441	77,3985	69,6474	4,3585
Львівська	2404,5857	15051,9351	118,9548	302,1335	126,5516
Миколаївська	1426,3655	5051,0834	101,8468	227,6067	53,3239
Одеська	1398,8515	8714,3774	91,2233	203,2456	71,5700
Полтавська	2758,3985	12087,3954	130,2070	413,8464	51,1589
Рівненська	1548,7786	7124,9655	80,6747	181,9563	75,3403
Сумська	2415,5207	8313,9573	111,2791	306,8794	54,4554
Тернопільська	2420,2621	9323,9730	115,4226	263,1081	68,9467
Харківська	1099,9625	8320,8472	59,6383	124,3110	45,4141
Херсонська	540,8005	11974,6528	30,1616	59,1004	5,6793
Хмельницька	2708,1155	8629,0658	144,8048	276,7000	67,1066
Черкаська	2249,3895	10677,2716	120,7305	312,6404	74,9656
Чернівецька	1200,8604	7912,8989	64,1064	93,5719	132,0597
Чернігівська	3325,0000	9148,6450	146,4824	372,5889	66,6681
м. Київ	3571,2597	23280,9925	165,5264	904,3620	73,4477

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.7 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2023 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	2286,2365	11526,4250	136,3507	289,6496	107,9224
Волинська	2198,3349	16089,1596	125,1708	285,7061	130,5269
Дніпропетровська	2869,2377	13052,1563	151,0681	495,7578	151,4258
Донецька	4527,8917	16327,3844	205,6705	513,9302	124,4935
Житомирська	1534,5216	9185,5363	88,3576	185,0892	92,4523
Закарпатська	1390,0344	6318,7807	98,7264	162,1198	144,1174
Запорізька	1087,8531	7816,4535	69,4985	203,2767	119,2140
Івано-Франківська	1855,4008	6961,9082	135,5527	217,3811	132,8826
Київська	3389,8225	13954,1846	217,7640	489,3141	157,3474
Кіровоградська	1578,6248	6680,8708	129,4667	305,7108	83,6210
Луганська	165,8019	529,9736	47,5848	39,5725	44,2196
Львівська	2896,6655	16153,8022	177,5364	383,7330	142,4958
Миколаївська	1165,0745	6073,7723	110,7451	202,1944	99,9703
Одеська	1542,0729	9293,5590	129,1262	245,0151	132,1505
Полтавська	2797,6749	12099,1659	152,5261	424,3970	114,2373
Рівненська	1483,3026	6760,9069	91,7629	177,1975	109,0303
Сумська	2348,0385	8998,9577	132,2167	300,2872	105,2739
Тернопільська	2198,9374	9347,9418	121,2639	254,5231	105,5386
Харківська	1199,1435	9721,4710	85,8483	149,5694	127,8430
Херсонська	444,1000	2185,8463	57,1150	73,2470	129,1633
Хмельницька	2098,6096	8224,0122	132,6517	220,9868	88,5085
Черкаська	2381,5912	10840,3978	151,6883	339,3509	119,7201
Чернівецька	981,1160	7517,4866	69,0775	84,6404	98,8956
Чернігівська	2109,6350	7835,5108	112,0657	248,5895	73,4852
м. Київ	5120,5239	24005,9945	291,8788	1371,3183	170,3878

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.8 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2024 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	3414,6425	11071,7195	162,6893	405,9688	145,9217
Волинська	2462,1990	15190,5745	139,4247	298,7822	111,3281
Дніпропетровська	3565,6711	13054,9900	178,2353	557,2613	116,5995
Донецька	3727,8099	22286,2015	151,2573	335,5849	56,6050
Житомирська	2268,0374	9140,4816	125,1686	249,2999	139,3891
Закарпатська	3274,7169	6279,9832	208,0698	355,8611	222,4535
Запорізька	2191,4361	9289,9356	118,3921	339,5607	159,0640
Івано-Франківська	2152,3783	6489,4771	160,0918	242,9907	116,7927
Київська	4286,9734	13629,7820	259,3583	564,0446	121,5082
Кіровоградська	2330,3902	6511,8250	186,9937	414,9327	142,1335
Луганська	190,8213	2455,5627	19,8492	15,1167	23,3108
Львівська	3572,0735	15474,1241	208,8669	446,0892	120,8111
Миколаївська	1768,7346	6029,6577	159,9137	285,4470	143,5129
Одеська	2281,9807	9816,7073	173,2796	321,3298	131,4739
Полтавська	3845,9709	11798,8110	201,3866	539,3402	132,2946
Рівненська	1849,7706	6418,7554	115,4935	203,9463	123,2703
Сумська	4397,9596	9174,0650	243,0034	511,1433	172,4220
Тернопільська	3593,7459	9151,1911	193,8786	389,0928	156,6712
Харківська	1851,1773	9841,5735	123,3221	217,9019	143,1069
Херсонська	1210,1964	4079,4230	80,1471	114,2541	137,0289
Хмельницька	3749,4932	7799,4463	236,4041	372,8681	176,7979
Черкаська	3215,9094	10324,8695	205,5196	438,5920	133,0496
Чернівецька	1531,7073	7675,9990	97,3202	118,0857	143,4860
Чернігівська	4532,8740	7995,0487	230,4851	478,1133	197,6190
м. Київ	6273,2216	24533,9237	330,9157	1538,0549	112,4981

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.9 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2019 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,3828	0,3627	0,3900	0,1538	0,1134
Волинська	0,0371	0,5070	0,0342	0,0156	0,0114
Дніпропетровська	0,8604	0,6709	0,7118	0,4956	0,1148
Донецька	0,6637	0,7261	0,4284	0,2878	0,1152
Житомирська	0,2902	0,3430	0,2810	0,1140	0,1159
Закарпатська	0,1628	0,2089	0,1999	0,0564	0,1564
Запорізька	0,3193	0,3244	0,3262	0,1787	0,0843
Івано-Франківська	0,2294	0,2129	0,3195	0,0983	0,1850
Київська	0,6473	0,5755	0,7289	0,3426	0,1258
Кіровоградська	0,2670	0,2590	0,3770	0,1681	0,1242
Луганська	0,8920	0,2977	0,8743	0,4047	0,2164
Львівська	0,3032	0,4422	0,2993	0,1369	0,1386
Миколаївська	0,2860	0,2950	0,4695	0,1710	0,1337
Одеська	0,3423	0,3005	0,5307	0,1765	0,1650
Полтавська	0,6755	0,4860	0,6143	0,3276	0,1187
Рівненська	0,4078	0,2608	0,4091	0,1596	0,1942
Сумська	0,4367	0,4143	0,3802	0,1788	0,0998
Тернопільська	2,7085	0,6087	2,6577	1,0000	1,0000
Харківська	0,2546	0,3101	0,2770	0,1074	0,0972
Херсонська	0,2515	0,1976	0,4281	0,1276	0,1284
Хмельницька	0,4440	0,2970	0,4855	0,1510	0,1431
Черкаська	0,4399	0,4001	0,5113	0,2073	0,1291
Чернівецька	0,1122	0,1367	0,1437	0,0291	0,1477
Чернігівська	0,4995	0,2041	0,4738	0,2140	0,1096
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	0,9487	0,1437

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.10 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2020 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,4185	0,4896	0,4690	0,2088	0,0872
Волинська	0,4642	0,6898	0,4818	0,2382	1,0000
Дніпропетровська	0,8517	0,8482	0,7705	0,6066	0,0814
Донецька	1,0000	1,0000	0,6892	0,5132	0,1153
Житомирська	0,3623	0,5130	0,3701	0,1767	0,1004
Закарпатська	0,1724	0,3160	0,2503	0,0814	0,0918
Запорізька	0,4110	0,4688	0,4620	0,2861	0,1051
Івано-Франківська	0,3202	0,3977	0,4551	0,1660	0,1098
Київська	0,5113	0,8373	0,6165	0,3290	0,0634
Кіровоградська	0,3478	0,3776	0,5326	0,2748	0,1059
Луганська	0,5296	0,4417	0,4723	0,2849	0,0451
Львівська	0,3060	0,5743	0,3544	0,1762	0,0858
Миколаївська	0,2611	0,4265	0,4542	0,1900	0,0710
Одеська	0,2670	0,4263	0,4420	0,1735	0,0639
Полтавська	0,9615	0,7813	1,0000	0,5681	0,1150
Рівненська	0,3026	0,3987	0,3458	0,1472	0,0624
Сумська	0,9055	0,7129	0,8820	0,4617	0,1690
Тернопільська	0,5496	0,5132	0,5979	0,2587	0,0170
Харківська	0,3708	0,4478	0,4617	0,1978	0,1216
Херсонська	0,2766	0,3138	0,4832	0,1756	0,0873
Хмельницька	0,5359	0,5262	0,6385	0,2273	0,0978
Черкаська	0,4264	0,4380	0,5369	0,2484	0,0771
Чернівецька	0,2146	0,2235	0,2945	0,0741	0,1579
Чернігівська	0,8174	0,5972	0,8831	0,4317	0,1322
м. Київ	0,8484	0,9946	0,9475	1,0000	0,0702

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.11 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2021 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,4261	0,3229	0,7115	0,3353	0,9207
Волинська	0,2873	0,3024	0,4534	0,2342	0,5704
Дніпропетровська	0,9420	0,5300	1,2305	1,0000	0,9714
Донецька	1,0000	0,6161	0,9927	0,7947	0,8620
Житомирська	0,2583	0,2318	0,3815	0,1920	0,6298
Закарпатська	0,1595	0,1264	0,3313	0,1166	0,8104
Запорізька	0,4633	0,3152	0,7738	0,4982	1,0000
Івано-Франківська	0,3253	0,2185	0,6635	0,2450	0,8648
Київська	0,4108	0,3759	0,7034	0,3912	0,7109
Кіровоградська	0,3085	0,2135	0,6760	0,3693	0,7683
Луганська	0,3914	0,2074	0,5485	0,3322	0,6459
Львівська	0,2241	0,2914	0,3817	0,1908	0,6585
Миколаївська	0,2435	0,1962	0,6211	0,2741	0,8274
Одеська	0,2080	0,2312	0,4708	0,2000	0,6505
Полтавська	0,6499	0,3214	1,0000	0,5967	0,6079
Рівненська	0,2509	0,1861	0,4287	0,1895	0,7532
Сумська	0,5314	0,3031	0,7593	0,4163	0,5238
Тернопільська	0,4209	0,2486	0,6609	0,3015	0,6796
Харківська	0,2246	0,2119	0,4150	0,1843	0,5518
Херсонська	0,3049	0,1960	0,7738	0,2962	0,9416
Хмельницька	0,4855	0,2643	0,8551	0,3219	0,8085
Черкаська	0,3538	0,2335	0,6561	0,3160	0,7325
Чернівецька	0,1004	0,1352	0,1885	0,0544	0,4039
Чернігівська	0,5165	1,0000	0,8096	0,4129	0,5552
м. Київ	0,5261	0,5866	0,8375	0,8968	0,5430

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.12 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2022 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,6087	0,4341	0,7457	0,3294	0,5184
Волинська	0,4822	0,4843	0,5744	0,2741	0,6311
Дніпропетровська	0,5333	0,5253	0,5405	0,4061	0,2068
Донецька	1,0000	0,8501	0,7003	0,4412	0,1464
Житомирська	0,4852	0,4004	0,5281	0,2436	0,6561
Закарпатська	0,2791	0,2788	0,3921	0,1335	0,5922
Запорізька	0,2738	0,4510	0,2667	0,1972	0,1388
Івано-Франківська	0,4069	0,3294	0,5963	0,2013	0,4411
Київська	0,6596	0,5367	0,7778	0,3963	0,5274
Кіровоградська	0,5109	0,2909	0,8844	0,4508	0,6381
Луганська	0,2868	0,4512	0,4676	0,0770	0,0330
Львівська	0,5993	0,6465	0,7186	0,3341	0,9583
Миколаївська	0,3555	0,2170	0,6153	0,2517	0,4038
Одеська	0,3487	0,3743	0,5511	0,2247	0,5420
Полтавська	0,6875	0,5192	0,7866	0,4576	0,3874
Рівненська	0,3860	0,3060	0,4874	0,2012	0,5705
Сумська	0,6021	0,3571	0,6723	0,3393	0,4124
Тернопільська	0,6033	0,4005	0,6973	0,2909	0,5221
Харківська	0,2742	0,3574	0,3603	0,1375	0,3439
Херсонська	0,1348	0,5144	0,1822	0,0654	0,0430
Хмельницька	0,6750	0,3706	0,8748	0,3060	0,5082
Черкаська	0,5607	0,4586	0,7294	0,3457	0,5677
Чернівецька	0,2993	0,3399	0,3873	0,1035	1,0000
Чернігівська	0,8288	0,3930	0,8849	0,4120	0,5048
м. Київ	0,8901	1,0000	1,0000	1,0000	0,5562

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.13 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2023 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,4465	0,4801	0,4671	0,2112	0,6334
Волинська	0,4293	0,6702	0,4288	0,2083	0,7661
Дніпропетровська	0,5603	0,5437	0,5176	0,3615	0,8887
Донецька	0,8843	0,6801	0,7046	0,3748	0,7306
Житомирська	0,2997	0,3826	0,3027	0,1350	0,5426
Закарпатська	0,2715	0,2632	0,3382	0,1182	0,8458
Запорізька	0,2124	0,3256	0,2381	0,1482	0,6997
Івано-Франківська	0,3623	0,2900	0,4644	0,1585	0,7799
Київська	0,6620	0,5813	0,7461	0,3568	0,9235
Кіровоградська	0,3083	0,2783	0,4436	0,2229	0,4908
Луганська	0,0324	0,0221	0,1630	0,0289	0,2595
Львівська	0,5657	0,6729	0,6083	0,2798	0,8363
Миколаївська	0,2275	0,2530	0,3794	0,1474	0,5867
Одеська	0,3012	0,3871	0,4424	0,1787	0,7756
Полтавська	0,5464	0,5040	0,5226	0,3095	0,6705
Рівненська	0,2897	0,2816	0,3144	0,1292	0,6399
Сумська	0,4586	0,3749	0,4530	0,2190	0,6178
Тернопільська	0,4294	0,3894	0,4155	0,1856	0,6194
Харківська	0,2342	0,4050	0,2941	0,1091	0,7503
Херсонська	0,0867	0,0911	0,1957	0,0534	0,7581
Хмельницька	0,4098	0,3426	0,4545	0,1611	0,5195
Черкаська	0,4651	0,4516	0,5197	0,2475	0,7026
Чернівецька	0,1916	0,3132	0,2367	0,0617	0,5804
Чернігівська	0,4120	0,3264	0,3839	0,1813	0,4313
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

* розраховано за джерелами [213]

Продовження додатка Ж

Таблиця Ж.14 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за власними коштами суб'єктів бізнесу у 2024 році*

Регіони (області)	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Додана вартість за втратами підприємств в розрахунку на 1 функціонуюче в регіоні підприємство, тис. грн /одиницю	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 особу найманих працівників на підприємствах, функціонуючих в регіоні, тис. грн / особу	Чистий прибуток, отриманий підприємствами в регіоні в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. грн / одиницю	Темп росту обсягу чистого прибутку, отриманого підприємствами в регіоні, %
Вінницька	0,5443	0,4513	0,4916	0,2639	0,6560
Волинська	0,3925	0,6192	0,4213	0,1943	0,5005
Дніпропетровська	0,5684	0,5321	0,5386	0,3623	0,5242
Донецька	0,5942	0,9084	0,4571	0,2182	0,2545
Житомирська	0,3615	0,3726	0,3782	0,1621	0,6266
Закарпатська	0,5220	0,2560	0,6288	0,2314	1,0000
Запорізька	0,3493	0,3787	0,3578	0,2208	0,7150
Івано-Франківська	0,3431	0,2645	0,4838	0,1580	0,5250
Київська	0,6834	0,5555	0,7838	0,3667	0,5462
Кіровоградська	0,3715	0,2654	0,5651	0,2698	0,6389
Луганська	0,0304	0,1001	0,0600	0,0098	0,1048
Львівська	0,5694	0,6307	0,6312	0,2900	0,5431
Миколаївська	0,2819	0,2458	0,4832	0,1856	0,6451
Одеська	0,3638	0,4001	0,5236	0,2089	0,5910
Полтавська	0,6131	0,4809	0,6086	0,3507	0,5947
Рівненська	0,2949	0,2616	0,3490	0,1326	0,5541
Сумська	0,7011	0,3739	0,7343	0,3323	0,7751
Тернопільська	0,5729	0,3730	0,5859	0,2530	0,7043
Харківська	0,2951	0,4011	0,3727	0,1417	0,6433
Херсонська	0,1929	0,1663	0,2422	0,0743	0,6160
Хмельницька	0,5977	0,3179	0,7144	0,2424	0,7948
Черкаська	0,5126	0,4208	0,6211	0,2852	0,5981
Чернівецька	0,2442	0,3129	0,2941	0,0768	0,6450
Чернігівська	0,7226	0,3259	0,6965	0,3109	0,8884
м. Київ	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,5057

* розраховано за джерелами [213]

ДОДАТОК И

Таблиця И.1 – Динаміка залишків прямих іноземних інвестицій в регіонах України, станом на кінець року, млн. дол. США*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Темп приросту, %				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	951,4	737,8	874,8	925,3	893,53	981,24	-22,45	18,57	5,77	-3,43	9,82
Волинська	417,8	331,2	445,2	367,7	375,13	480,01	-20,73	34,42	-17,41	2,02	27,96
Дніпропетровська	6371,5	5772,7	9979,6	7655,4	7705,73	7594,03	-9,40	72,88	-23,29	0,66	-1,45
Донецька	3007,2	2438,1	3250,1	0	0,00	0,00	-18,92	33,30	-100,00	-	-
Житомирська	732,5	692,5	808	682,7	729,72	729,67	-5,46	16,68	-15,51	6,89	-0,01
Закарпатська	378,6	407,9	754,4	589,9	639,57	602,33	7,74	84,95	-21,81	8,42	-5,82
Запорізька	1808,1	1558,1	2455,9	1688,5	1418,67	1584,08	-13,83	57,62	-31,25	-15,98	11,66
Івано-Франківська	512,2	679,5	1418,7	1321,3	1456,33	1470,20	32,66	108,79	-6,87	10,22	0,95
Київська	1858,5	2189,7	2727,2	2282,6	2561,83	2565,26	17,82	24,55	-16,30	12,23	0,13
Кіровоградська	166,3	194	237,5	212,2	238,86	241,27	16,66	22,42	-10,65	12,56	1,01
Луганська	413,7	385,2	855,5	0	0,00	0,00	-6,89	122,09	-100,00	-	-
Львівська	2243,3	2043,6	2524,1	2194,5	2387,11	2332,90	-8,90	23,51	-13,06	8,78	-2,27
Миколаївська	479,9	750	1097,4	828,2	778,08	690,01	56,28	46,32	-24,53	-6,05	-11,32
Одеська	1869,5	1815,9	1573	1276,3	1430,98	1445,92	-2,87	-13,38	-18,86	12,12	1,04
Полтавська	1796,2	1776,4	2314,3	1480,5	1265,83	1110,03	-1,10	30,28	-36,03	-14,50	-12,31
Рівненська	377,9	445,1	529,7	421,8	440,32	463,86	17,78	19,01	-20,37	4,39	5,35
Сумська	611	578,3	627,2	518,1	544,45	639,38	-5,35	8,46	-17,39	5,09	17,44
Тернопільська	252,2	265,4	350,3	404,3	440,53	345,34	5,23	31,99	15,42	8,96	-21,61
Харківська	1085,6	1100,4	1428,2	953,8	968,93	995,35	1,36	29,79	-33,22	1,59	2,73
Херсонська	406,2	439	585,6	0	0,00	0,00	8,07	33,39	-100,00	-	-
Хмельницька	855,3	881,3	1017	1000,6	1122,53	1292,99	3,04	15,40	-1,61	12,19	15,19
Черкаська	257	303,3	492,8	464,4	540,26	635,56	18,02	62,48	-5,76	16,33	17,64
Чернівецька	69,9	63,4	70,1	66,4	39,07	90,82	-9,30	10,57	-5,28	-41,16	132,44
Чернігівська	597,1	537,4	671,7	649,2	744,32	807,50	-10,00	24,99	-3,35	14,65	8,49
м. Київ	23898,1	22823	25664,2	19322,5	22741,64	23765,58	-4,50	12,45	-24,71	17,70	4,50

* розраховано за джерелами [215]

Продовження додатка И

Таблиця И.2 – Питома вага регіонів в обсягах залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %*

Регіони	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-				
							2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Вінницька	1,850	1,499	1,394	2,042	1,806	1,929	-0,351	-0,105	0,648	-0,236	0,123
Волинська	0,813	0,673	0,709	0,812	0,758	0,944	-0,140	0,036	0,102	-0,053	0,185
Дніпропетровська	12,392	11,731	15,903	16,897	15,579	14,930	-0,661	4,172	0,994	-1,318	-0,648
Донецька	5,849	4,955	5,179	0,000	0,000	0,000	-0,894	0,225	-5,179	0,000	0,000
Житомирська	1,425	1,407	1,288	1,507	1,475	1,435	-0,017	-0,120	0,219	-0,032	-0,041
Закарпатська	0,736	0,829	1,202	1,302	1,293	1,184	0,093	0,373	0,100	-0,009	-0,109
Запорізька	3,517	3,166	3,914	3,727	2,868	3,114	-0,350	0,747	-0,187	-0,859	0,246
Івано-Франківська	0,996	1,381	2,261	2,916	2,944	2,890	0,385	0,880	0,656	0,028	-0,054
Київська	3,615	4,450	4,346	5,038	5,179	5,043	0,835	-0,104	0,692	0,141	-0,136
Кіровоградська	0,323	0,394	0,378	0,468	0,483	0,474	0,071	-0,016	0,090	0,015	-0,009
Луганська	0,805	0,783	1,363	0,000	0,000	0,000	-0,022	0,581	-1,363	0,000	0,000
Львівська	4,363	4,153	4,022	4,844	4,826	4,587	-0,210	-0,131	0,821	-0,018	-0,239
Миколаївська	0,933	1,524	1,749	1,828	1,573	1,357	0,591	0,225	0,079	-0,255	-0,216
Одеська	3,636	3,690	2,507	2,817	2,893	2,843	0,054	-1,183	0,310	0,076	-0,050
Полтавська	3,493	3,610	3,688	3,268	2,559	2,182	0,116	0,078	-0,420	-0,709	-0,377
Рівненська	0,735	0,905	0,844	0,931	0,890	0,912	0,170	-0,060	0,087	-0,041	0,022
Сумська	1,188	1,175	0,999	1,144	1,101	1,257	-0,013	-0,176	0,144	-0,043	0,156
Тернопільська	0,490	0,539	0,558	0,892	0,891	0,679	0,049	0,019	0,334	-0,002	-0,212
Харківська	2,111	2,236	2,276	2,105	1,959	1,957	0,125	0,040	-0,171	-0,146	-0,002
Херсонська	0,790	0,892	0,933	0,000	0,000	0,000	0,102	0,041	-0,933	0,000	0,000
Хмельницька	1,663	1,791	1,621	2,209	2,269	2,542	0,127	-0,170	0,588	0,061	0,273
Черкаська	0,500	0,616	0,785	1,025	1,092	1,250	0,117	0,169	0,240	0,067	0,157
Чернівецька	0,136	0,129	0,112	0,147	0,079	0,179	-0,007	-0,017	0,035	-0,068	0,100
Чернігівська	1,161	1,092	1,070	1,433	1,505	1,588	-0,069	-0,022	0,363	0,072	0,083
м. Київ	46,479	46,380	40,897	42,649	45,977	46,724	-0,099	-5,482	1,751	3,328	0,748

* розраховано за джерелами [215]

Продовження додатка И

Таблиця И.3 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2019 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	327,7299	1,7550	0,0605	92,4138	13,5452
Волинська	8,7696	0,7707	0,0330	66,4018	10,1561
Дніпропетровська	242,5483	11,7535	0,0952	204,2737	42,9066
Донецька	717,7088	5,5474	0,0983	291,9895	46,1673
Житомирська	222,3740	1,3512	0,0865	100,2601	14,3622
Закарпатська	23,1857	0,6984	0,0406	59,2674	7,4810
Запорізька	245,1329	3,3354	0,1215	115,5188	23,5687
Івано-Франківська	33,4247	0,9449	0,0550	59,5928	9,3075
Київська	1293,3194	3,4284	0,0370	88,1767	17,0205
Кіровоградська	90,5773	0,3068	0,0213	18,9949	4,3605
Луганська	31,1287	0,7631	0,1232	110,8521	18,3410
Львівська	688,1288	4,1382	0,0722	109,5361	18,0383
Миколаївська	26,5828	0,8853	0,0382	39,0862	8,5226
Одеська	229,9225	3,4487	0,0887	72,2624	13,5856
Полтавська	603,3591	3,3134	0,0781	157,0242	27,7680
Рівненська	80,1825	0,6971	0,0562	63,4486	9,0534
Сумська	428,1710	1,1271	0,0790	98,1999	14,6611
Тернопільська	27,1709	0,4652	0,0274	49,5287	6,6683
Харківська	404,6217	2,0026	0,0475	43,3356	6,6686
Херсонська	50,9023	0,7493	0,0328	47,7265	8,8312
Хмельницька	374,3107	1,5778	0,0812	108,7614	13,4901
Черкаська	523,4216	0,4741	0,0226	26,4703	4,5492
Чернівецька	14,1584	0,1289	0,0171	16,5053	1,5609
Чернігівська	2,5978	1,1015	0,0683	92,6742	14,4780
м. Київ	50,9617	44,0846	0,1121	234,6079	81,1596

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.4 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2020 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	77,5489	1,4164	0,0542	74,8124	10,5430
Волинська	79,2724	0,6358	0,0363	54,7710	7,9404
Дніпропетровська	90,6019	11,0819	0,0985	187,2612	37,6737
Донецька	81,0754	4,6804	0,0917	257,3736	37,3135
Житомирська	94,5392	1,3294	0,0747	98,0878	13,5135
Закарпатська	107,7390	0,7830	0,0803	61,2923	8,1706
Запорізька	86,1733	2,9911	0,1006	101,3860	19,9409
Івано-Франківська	132,6630	1,3044	0,1072	83,6411	12,2483
Київська	117,8208	4,2036	0,0668	107,7608	19,5888
Кіровоградська	116,6566	0,3724	0,0288	22,6821	5,0628
Луганська	93,1109	0,7395	0,1182	113,0282	17,1780
Львівська	91,0979	3,9231	0,0864	97,7285	15,8915
Миколаївська	156,2826	1,4398	0,0789	65,3196	13,4243
Одеська	97,1329	3,4860	0,0847	71,3096	13,0876
Полтавська	98,8977	3,4102	0,0706	159,9784	26,7011
Рівненська	117,7825	0,8545	0,0788	73,9246	10,1561
Сумська	94,6481	1,1102	0,0803	94,8655	13,6630
Тернопільська	105,2339	0,5095	0,0364	51,6845	6,8708
Харківська	101,3633	2,1124	0,0543	43,7639	6,5949
Херсонська	108,0748	0,8427	0,0610	54,0907	9,7029
Хмельницька	103,0399	1,6918	0,0830	115,1424	13,7962
Черкаська	118,0156	0,5822	0,0334	32,6621	5,3745
Чернівецька	90,7010	0,1217	0,0191	15,0773	1,4718
Чернігівська	90,0017	1,0316	0,0675	85,9290	12,8215
м. Київ	95,5013	43,8134	0,1400	225,4079	75,0554

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.5 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2021 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	118,5687	1,3306	0,0517	87,0448	12,8454
Волинська	134,4203	0,6771	0,0380	70,8917	10,8350
Дніпропетровська	172,8758	15,1788	0,1272	327,0820	65,1155
Донецька	133,3046	4,9434	0,1001	353,1950	52,6323
Житомирська	116,6787	1,2290	0,0704	114,9687	16,0257
Закарпатська	184,9473	1,1474	0,0821	114,7900	15,7344
Запорізька	157,6215	3,7354	0,1167	159,8581	32,2398
Івано-Франківська	208,7859	2,1578	0,1155	182,0480	25,7029
Київська	124,5467	4,1480	0,0616	134,5968	24,0384
Кіровоградська	122,4227	0,3612	0,0274	28,4533	6,3868
Луганська	222,0924	1,3012	0,1903	254,9166	40,5623
Львівська	123,5124	3,8391	0,0802	119,1400	19,0154
Миколаївська	146,3200	1,6691	0,0904	95,5840	20,1772
Одеська	86,6237	2,3925	0,0651	65,6456	11,8398
Полтавська	130,2803	3,5200	0,0825	205,6424	35,4063
Рівненська	119,0070	0,8057	0,0247	85,9484	12,1717
Сумська	108,4558	0,9540	0,0594	102,2831	15,0267
Тернопільська	131,9894	0,5328	0,0329	68,2048	9,1642
Харківська	129,7892	2,1723	0,0579	55,3394	8,5169
Херсонська	133,3941	0,8907	0,0401	74,9712	13,6577
Хмельницька	115,3977	1,5468	0,0752	132,1122	16,4279
Черкаська	162,4794	0,7495	0,0401	53,3449	8,9350
Чернівецька	110,5678	0,1066	0,0163	17,1394	1,7407
Чернігівська	124,9907	1,0216	0,0653	108,4787	16,2620
м. Київ	112,4488	39,0349	0,1254	256,8500	82,1144

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.6 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2022 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	105,7727	1,8148	0,0655	115,1730	14,0476
Волинська	82,5921	0,7212	0,0386	70,6844	9,0564
Дніпропетровська	76,7105	15,0145	0,1891	311,7527	53,5137
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	84,4926	1,3390	0,1117	126,2389	14,2833
Закарпатська	78,1946	1,1570	0,0865	120,4123	12,9800
Запорізька	68,7528	3,3116	0,1813	212,4701	34,4979
Івано-Франківська	93,1346	2,5915	0,1928	218,2524	24,3414
Київська	83,6976	4,4769	0,0732	155,6920	21,0881
Кіровоградська	89,3474	0,4162	0,0299	29,9464	5,9572
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	86,9419	4,3041	0,0839	131,2029	16,4855
Миколаївська	75,4693	1,6243	0,1654	118,4158	18,8957
Одеська	81,1380	2,5032	0,0942	74,7905	10,8667
Полтавська	63,9718	2,9037	0,0844	163,0686	24,4654
Рівненська	79,6300	0,8273	0,0350	83,7736	9,8420
Сумська	82,6052	1,0161	0,0942	105,3906	13,3893
Тернопільська	115,4154	0,7930	0,0476	98,1073	10,6653
Харківська	66,7834	1,8707	0,0995	59,5492	6,7299
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	98,3874	1,9625	0,1026	161,4392	16,4949
Черкаська	94,2370	0,9108	0,0503	63,7124	8,8553
Чернівецька	94,7218	0,1302	0,0198	21,9722	1,7121
Чернігівська	96,6503	1,2733	0,0782	151,2582	16,9495
м. Київ	75,2897	37,8971	0,1350	267,0772	67,6328

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.7 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2023 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	96,5668	1,6261	0,0465	96,4729	12,2224
Волинська	102,0214	0,6827	0,0300	62,7837	8,1597
Дніпропетровська	100,6575	14,0230	0,1222	277,9044	48,0174
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	106,8879	1,3280	0,0631	115,0440	13,8762
Закарпатська	108,4200	1,1639	0,0719	112,4616	13,1164
Запорізька	84,0195	2,5817	0,1657	148,2723	27,7062
Івано-Франківська	110,2194	2,6502	0,1213	205,7253	24,1030
Київська	112,2329	4,6620	0,0501	142,2527	20,5339
Кіровоградська	112,5637	0,4347	0,0261	31,0490	6,0128
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	108,7771	4,3441	0,0533	120,6527	15,9833
Миколаївська	93,9478	1,4159	0,0865	90,8967	15,7748
Одеська	112,1195	2,6041	0,0747	69,9507	11,1142
Полтавська	85,5005	2,3036	0,0525	123,7859	18,7779
Рівненська	104,3905	0,8013	0,0326	76,8177	9,1768
Сумська	105,0857	0,9908	0,0608	102,2631	13,0783
Тернопільська	108,9611	0,8017	0,0373	92,0263	10,6519
Харківська	101,5864	1,7633	0,0537	51,5856	6,4343
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	112,1858	2,0428	0,0741	158,5719	16,6979
Черкаська	116,3345	0,9832	0,0378	65,5493	9,3401
Чернівецька	58,8439	0,0711	0,0082	10,6813	0,9215
Чернігівська	114,6522	1,3545	0,0589	149,7328	17,6438
м. Київ	117,6951	41,3854	0,1006	264,5146	70,8392

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.8 – Часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2024 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	109,8158	1,7660	0,0633	108,4363	12,8921
Волинська	127,9577	0,8639	0,0373	80,8235	9,8078
Дніпропетровська	98,5504	13,6677	0,1496	291,8986	45,6194
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	99,9927	1,3133	0,0665	121,9777	13,4076
Закарпатська	94,1769	1,0841	0,0677	112,1650	12,1889
Запорізька	111,6599	2,8510	0,1495	209,6737	32,4887
Івано-Франківська	100,9521	2,6461	0,1287	206,2853	23,2884
Київська	100,1340	4,6169	0,0530	148,2553	19,5062
Кіровоградська	101,0078	0,4342	0,0371	32,5729	5,7997
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	97,7288	4,1987	0,0908	120,3579	15,0306
Миколаївська	88,6816	1,2419	0,0722	85,2706	13,7614
Одеська	101,0441	2,6024	0,1005	79,5555	11,2024
Полтавська	87,6915	1,9978	0,0563	112,7964	15,8180
Рівненська	105,3471	0,8349	0,0404	81,8679	9,0263
Сумська	117,4355	1,1507	0,0733	130,4583	15,1622
Тернопільська	78,3922	0,6215	0,0354	75,2541	8,1477
Харківська	102,7269	1,7914	0,0479	57,1648	6,7289
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	115,1851	2,3271	0,1223	184,5807	18,3556
Черкаська	117,6397	1,1439	0,0611	78,2610	10,6734
Чернівецька	232,4358	0,1635	0,0291	27,0131	2,0826
Чернігівська	108,4886	1,4533	0,0639	176,6196	18,6293
м. Київ	104,5025	42,7732	0,1190	301,0283	73,8055

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.9 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2019 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,2534	0,0398	0,4910	0,3165	0,1669
Волинська	0,0068	0,0175	0,2677	0,2274	0,1251
Дніпропетровська	0,1875	0,2666	0,7724	0,6996	0,5287
Донецька	0,5549	0,1258	0,7977	1,0000	0,5688
Житомирська	0,1719	0,0307	0,7021	0,3434	0,1770
Закарпатська	0,0179	0,0158	0,3293	0,2030	0,0922
Запорізька	0,1895	0,0757	0,9864	0,3956	0,2904
Івано-Франківська	0,0258	0,0214	0,4467	0,2041	0,1147
Київська	1,0000	0,0778	0,2999	0,3020	0,2097
Кіровоградська	0,0700	0,0070	0,1732	0,0651	0,0537
Луганська	0,0241	0,0173	1,0000	0,3796	0,2260
Львівська	0,5321	0,0939	0,5861	0,3751	0,2223
Миколаївська	0,0206	0,0201	0,3104	0,1339	0,1050
Одеська	0,1778	0,0782	0,7198	0,2475	0,1674
Полтавська	0,4665	0,0752	0,6337	0,5378	0,3421
Рівненська	0,0620	0,0158	0,4558	0,2173	0,1116
Сумська	0,3311	0,0256	0,6411	0,3363	0,1806
Тернопільська	0,0210	0,0106	0,2222	0,1696	0,0822
Харківська	0,3129	0,0454	0,3852	0,1484	0,0822
Херсонська	0,0394	0,0170	0,2665	0,1635	0,1088
Хмельницька	0,2894	0,0358	0,6589	0,3725	0,1662
Черкаська	0,4047	0,0108	0,1832	0,0907	0,0561
Чернівецька	0,0109	0,0029	0,1385	0,0565	0,0192
Чернігівська	0,0020	0,0250	0,5544	0,3174	0,1784
м. Київ	0,0394	1,0000	0,9095	0,8035	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.10 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2020 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,4962	0,0323	0,3875	0,2907	0,1405
Волинська	0,5072	0,0145	0,2594	0,2128	0,1058
Дніпропетровська	0,5797	0,2529	0,7037	0,7276	0,5019
Донецька	0,5188	0,1068	0,6548	1,0000	0,4971
Житомирська	0,6049	0,0303	0,5336	0,3811	0,1800
Закарпатська	0,6894	0,0179	0,5735	0,2381	0,1089
Запорізька	0,5514	0,0683	0,7183	0,3939	0,2657
Івано-Франківська	0,8489	0,0298	0,7659	0,3250	0,1632
Київська	0,7539	0,0959	0,4775	0,4187	0,2610
Кіровоградська	0,7464	0,0085	0,2054	0,0881	0,0675
Луганська	0,5958	0,0169	0,8443	0,4392	0,2289
Львівська	0,5829	0,0895	0,6175	0,3797	0,2117
Миколаївська	1,0000	0,0329	0,5637	0,2538	0,1789
Одеська	0,6215	0,0796	0,6051	0,2771	0,1744
Полтавська	0,6328	0,0778	0,5044	0,6216	0,3558
Рівненська	0,7537	0,0195	0,5627	0,2872	0,1353
Сумська	0,6056	0,0253	0,5738	0,3686	0,1820
Тернопільська	0,6734	0,0116	0,2598	0,2008	0,0915
Харківська	0,6486	0,0482	0,3882	0,1700	0,0879
Херсонська	0,6915	0,0192	0,4356	0,2102	0,1293
Хмельницька	0,6593	0,0386	0,5930	0,4474	0,1838
Черкаська	0,7551	0,0133	0,2386	0,1269	0,0716
Чернівецька	0,5804	0,0028	0,1364	0,0586	0,0196
Чернігівська	0,5759	0,0235	0,4825	0,3339	0,1708
м. Київ	0,6111	1,0000	1,0000	0,8758	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.11 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2021 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,5339	0,0341	0,2717	0,2464	0,1564
Волинська	0,6052	0,0173	0,1997	0,2007	0,1320
Дніпропетровська	0,7784	0,3889	0,6683	0,9261	0,7930
Донецька	0,6002	0,1266	0,5260	1,0000	0,6410
Житомирська	0,5254	0,0315	0,3698	0,3255	0,1952
Закарпатська	0,8327	0,0294	0,4317	0,3250	0,1916
Запорізька	0,7097	0,0957	0,6135	0,4526	0,3926
Івано-Франківська	0,9401	0,0553	0,6071	0,5154	0,3130
Київська	0,5608	0,1063	0,3237	0,3811	0,2927
Кіровоградська	0,5512	0,0093	0,1438	0,0806	0,0778
Луганська	1,0000	0,0333	1,0000	0,7217	0,4940
Львівська	0,5561	0,0984	0,4214	0,3373	0,2316
Миколаївська	0,6588	0,0428	0,4753	0,2706	0,2457
Одеська	0,3900	0,0613	0,3424	0,1859	0,1442
Полтавська	0,5866	0,0902	0,4337	0,5822	0,4312
Рівненська	0,5358	0,0206	0,1297	0,2433	0,1482
Сумська	0,4883	0,0244	0,3123	0,2896	0,1830
Тернопільська	0,5943	0,0136	0,1727	0,1931	0,1116
Харківська	0,5844	0,0556	0,3046	0,1567	0,1037
Херсонська	0,6006	0,0228	0,2106	0,2123	0,1663
Хмельницька	0,5196	0,0396	0,3955	0,3740	0,2001
Черкаська	0,7316	0,0192	0,2106	0,1510	0,1088
Чернівецька	0,4978	0,0027	0,0859	0,0485	0,0212
Чернігівська	0,5628	0,0262	0,3430	0,3071	0,1980
м. Київ	0,5063	1,0000	0,6590	0,7272	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.12 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2022 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,9165	0,0479	0,3398	0,3694	0,2077
Волинська	0,7156	0,0190	0,2000	0,2267	0,1339
Дніпропетровська	0,6646	0,3962	0,9807	1,0000	0,7912
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	0,7321	0,0353	0,5791	0,4049	0,2112
Закарпатська	0,6775	0,0305	0,4486	0,3862	0,1919
Запорізька	0,5957	0,0874	0,9402	0,6815	0,5101
Івано-Франківська	0,8070	0,0684	1,0000	0,7001	0,3599
Київська	0,7252	0,1181	0,3797	0,4994	0,3118
Кіровоградська	0,7741	0,0110	0,1551	0,0961	0,0881
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	0,7533	0,1136	0,4350	0,4209	0,2437
Миколаївська	0,6539	0,0429	0,8574	0,3798	0,2794
Одеська	0,7030	0,0661	0,4885	0,2399	0,1607
Полтавська	0,5543	0,0766	0,4377	0,5231	0,3617
Рівненська	0,6899	0,0218	0,1816	0,2687	0,1455
Сумська	0,7157	0,0268	0,4886	0,3381	0,1980
Тернопільська	1,0000	0,0209	0,2466	0,3147	0,1577
Харківська	0,5786	0,0494	0,5159	0,1910	0,0995
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,8525	0,0518	0,5320	0,5178	0,2439
Черкаська	0,8165	0,0240	0,2610	0,2044	0,1309
Чернівецька	0,8207	0,0034	0,1025	0,0705	0,0253
Чернігівська	0,8374	0,0336	0,4053	0,4852	0,2506
м. Київ	0,6523	1,0000	0,7002	0,8567	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.13 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2023 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,8205	0,0393	0,2807	0,3471	0,1725
Волинська	0,8668	0,0165	0,1812	0,2259	0,1152
Дніпропетровська	0,8552	0,3388	0,7375	1,0000	0,6778
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	0,9082	0,0321	0,3808	0,4140	0,1959
Закарпатська	0,9212	0,0281	0,4341	0,4047	0,1852
Запорізька	0,7139	0,0624	1,0000	0,5335	0,3911
Івано-Франківська	0,9365	0,0640	0,7324	0,7403	0,3402
Київська	0,9536	0,1126	0,3021	0,5119	0,2899
Кіровоградська	0,9564	0,0105	0,1576	0,1117	0,0849
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	0,9242	0,1050	0,3217	0,4342	0,2256
Миколаївська	0,7982	0,0342	0,5224	0,3271	0,2227
Одеська	0,9526	0,0629	0,4511	0,2517	0,1569
Полтавська	0,7265	0,0557	0,3167	0,4454	0,2651
Рівненська	0,8870	0,0194	0,1968	0,2764	0,1295
Сумська	0,8929	0,0239	0,3669	0,3680	0,1846
Тернопільська	0,9258	0,0194	0,2249	0,3311	0,1504
Харківська	0,8631	0,0426	0,3239	0,1856	0,0908
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,9532	0,0494	0,4472	0,5706	0,2357
Черкаська	0,9884	0,0238	0,2283	0,2359	0,1318
Чернівецька	0,5000	0,0017	0,0497	0,0384	0,0130
Чернігівська	0,9741	0,0327	0,3557	0,5388	0,2491
м. Київ	1,0000	1,0000	0,6074	0,9518	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

Продовження додатка И

Таблиця И.14 – Стандартизовані часткові показники для обчислення інтегрального індексу фінансового забезпечення регіонів за коштами зовнішніх інвесторів у 2024 році*

Регіони (області)	Темп росту обсягу залучених прямих іноземних інвестицій в регіон, %	Питома вага регіону в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій в країну, %	Обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 грн обсягу капітальних інвестицій в регіоні, дол. США / грн	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одне підприємство функціонуюче в регіоні, тис. дол. США / одиницю	Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на 1 суб'єкт господарювання в регіоні, тис. дол. США / одиницю
Вінницька	0,4725	0,0413	0,4233	0,3602	0,1747
Волинська	0,5505	0,0202	0,2495	0,2685	0,1329
Дніпропетровська	0,4240	0,3195	1,0000	0,9697	0,6181
Донецька	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Житомирська	0,4302	0,0307	0,4447	0,4052	0,1817
Закарпатська	0,4052	0,0253	0,4528	0,3726	0,1651
Запорізька	0,4804	0,0667	0,9993	0,6965	0,4402
Івано-Франківська	0,4343	0,0619	0,8601	0,6853	0,3155
Київська	0,4308	0,1079	0,3542	0,4925	0,2643
Кіровоградська	0,4346	0,0102	0,2483	0,1082	0,0786
Луганська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Львівська	0,4205	0,0982	0,6067	0,3998	0,2037
Миколаївська	0,3815	0,0290	0,4825	0,2833	0,1865
Одеська	0,4347	0,0608	0,6716	0,2643	0,1518
Полтавська	0,3773	0,0467	0,3761	0,3747	0,2143
Рівненська	0,4532	0,0195	0,2702	0,2720	0,1223
Сумська	0,5052	0,0269	0,4900	0,4334	0,2054
Тернопільська	0,3373	0,0145	0,2367	0,2500	0,1104
Харківська	0,4420	0,0419	0,3201	0,1899	0,0912
Херсонська	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Хмельницька	0,4956	0,0544	0,8174	0,6132	0,2487
Черкаська	0,5061	0,0267	0,4086	0,2600	0,1446
Чернівецька	1,0000	0,0038	0,1947	0,0897	0,0282
Чернігівська	0,4667	0,0340	0,4269	0,5867	0,2524
м. Київ	0,4496	1,0000	0,7957	1,0000	1,0000

* розраховано за джерелами [213, 215]

ДОДАТОК К

Таблиця К.1 – Ранжування регіонів України за середніми значеннями загальних інтегральних індексів конкурентоспроможності та фінансового забезпечення у довоєнний та воєнний періоди*

Регіони	Рейтинг регіону за середнім значенням показника у 2019-2021 роках (довоєнний період)		Рейтинг регіону за середнім значенням показника у 2022-2024 роки (воєнний період)	
	Загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності	Загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення	Загальний інтегральний індекс конкурентоспроможності	Загальний інтегральний індекс фінансового забезпечення
Вінницька	12	12	3	10
Волинська	13	22	8	17
Дніпропетровська	3	2	2	2
Донецька	2	3	18	21
Житомирська	20	14	12	12
Закарпатська	19	23	11	14
Запорізька	4	8	10	11
Івано-Франківська	17	15	17	8
Київська	6	6	3	3
Кіровоградська	18	20	16	18
Луганська	25	7	23	23
Львівська	9	13	5	4
Миколаївська	8	17	19	16
Одеська	22	16	20	14
Полтавська	5	4	6	5
Рівненська	14	19	15	19
Сумська	11	9	12	9
Тернопільська	7	5	4	15
Харківська	10	20	13	20
Херсонська	23	21	22	24
Хмельницька	21	11	9	7
Черкаська	15	18	14	13
Чернівецька	24	24	21	22
Чернігівська	16	10	7	6
м. Київ	1	1	1	1

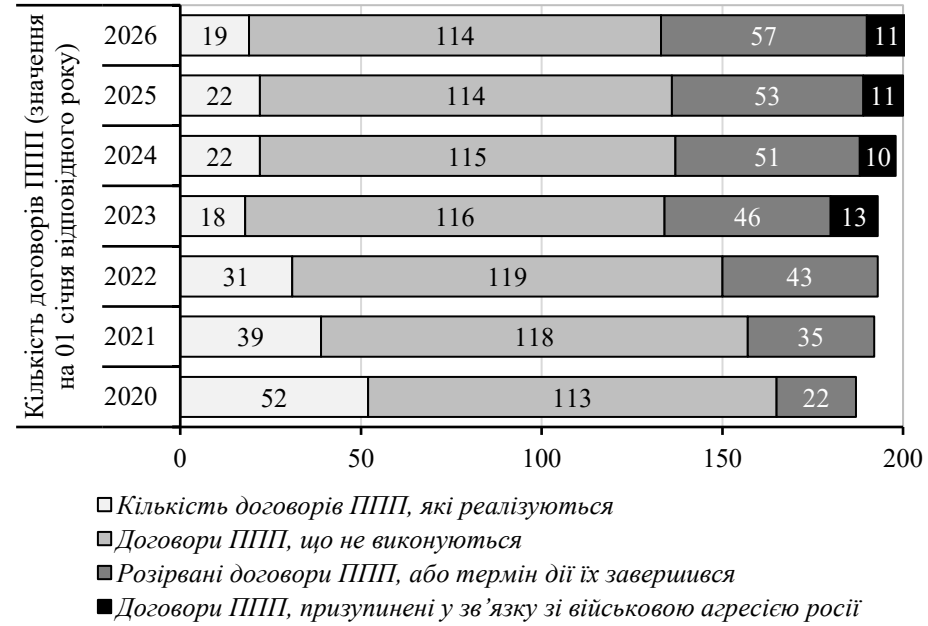
*сформовано за даними табл. 2,8; 2.12

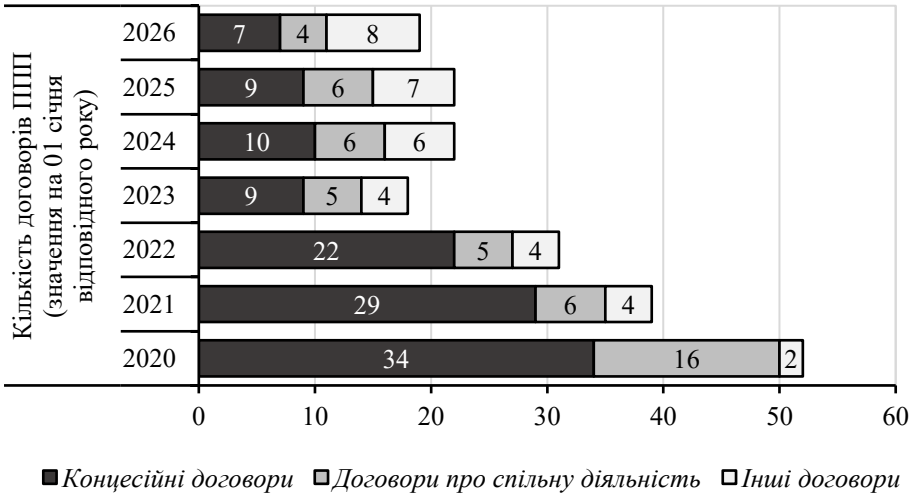
ДОДАТОК Л

Таблиця Л.1. Основні державні програми як фінансові інструменти стимулювання конкурентоспроможності регіонів України в умовах воєнної кризи й у повоєнний період (на основі [220, с. 77; 221])

Державні програми	*Основні фінансові умови*	*Цільова аудиторія*	*Сильні сторони*	*Слабкі сторони*
Програма підтримки інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями [222]	Податкові та митні пільги; часткова компенсація на відновлення інфраструктури (до 30%); персональний менеджер (організаційна, консультативна й адміністративна допомога інвесторам).	Великі інвестори (інвестиції від 20 млн євро упродовж 5 років).	Стимулювання масштабних інвестиційних проєктів. Привабливі умови для великих інвесторів. Стимулювання залучення міжнародних інвестицій.	Фокусування на масштабних інвестиціях із залученням великих інвесторів.
Індустріальні парки [223]	Податкові пільги; розвиток інфраструктури.	Підприємства, приналежні до певних видів економічної діяльності.	Розвиток певних видів економічної діяльності. Створення кластерів. Зниження операційних витрат.	Залежність від спеціалізації індустріального парку. Обмежені можливості для малих підприємств.
Програма «Доступні кредити 5–7–9%»	Пільгові ставки рефінансування; кредитування; компенсація відсотків.	Суб'єкти малого та середнього підприємництва.	Підтримка малого і середнього бізнесу, релокованого з зон бойових дій. Доступність і гнучкість у використанні фінансових ресурсів.	Необхідність кредиту. Можливі обмеження за видами економічної діяльності підприємств.
Програма «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%»	Сума договору фінансового лізингу до 60 млн грн (для сільськогосподарських товаровиробників – до 90 млн грн; для ММСП у сфері переробної промисловості – до 1500 млн грн).	Суб'єкти мікро, малого та середнього підприємництва (ММСП).	Підтримка ММСП у сфері переробної промисловості та для сільськогосподарських товаровиробників.	Обмеженість бюджету. Максимальний термін – 5 років.
Програма підтримки фінансування інвестиційних проєктів малих та середніх підприємств	Максимальний розмір кредиту – 500 тис. євро (гривневий еквівалент).	Малі та середні підприємства.	Фінансування інвестиційних проєктів та поповнення обігового капіталу підприємств у сфері сільського господарства, виробництва, готельно-ресторанного бізнесу. Кредитування проєктів з енергоефективності.	Обмеженість за пріоритетними напрямками.
Грантова програма «Власна справа» в рамках «Made in Ukraine» [224]	Гранти до 250 тис. грн на розвиток бізнесу.	Суб'єкти малого та мікро підприємництва.	Безповоротна фінансова допомога. Створення чи розширення бізнесу.	Обмеженість бюджету гранту. Недостатність бюджету для великих інвестиційних проєктів. Висока конкуренція.

Джерело: авторська розробка.

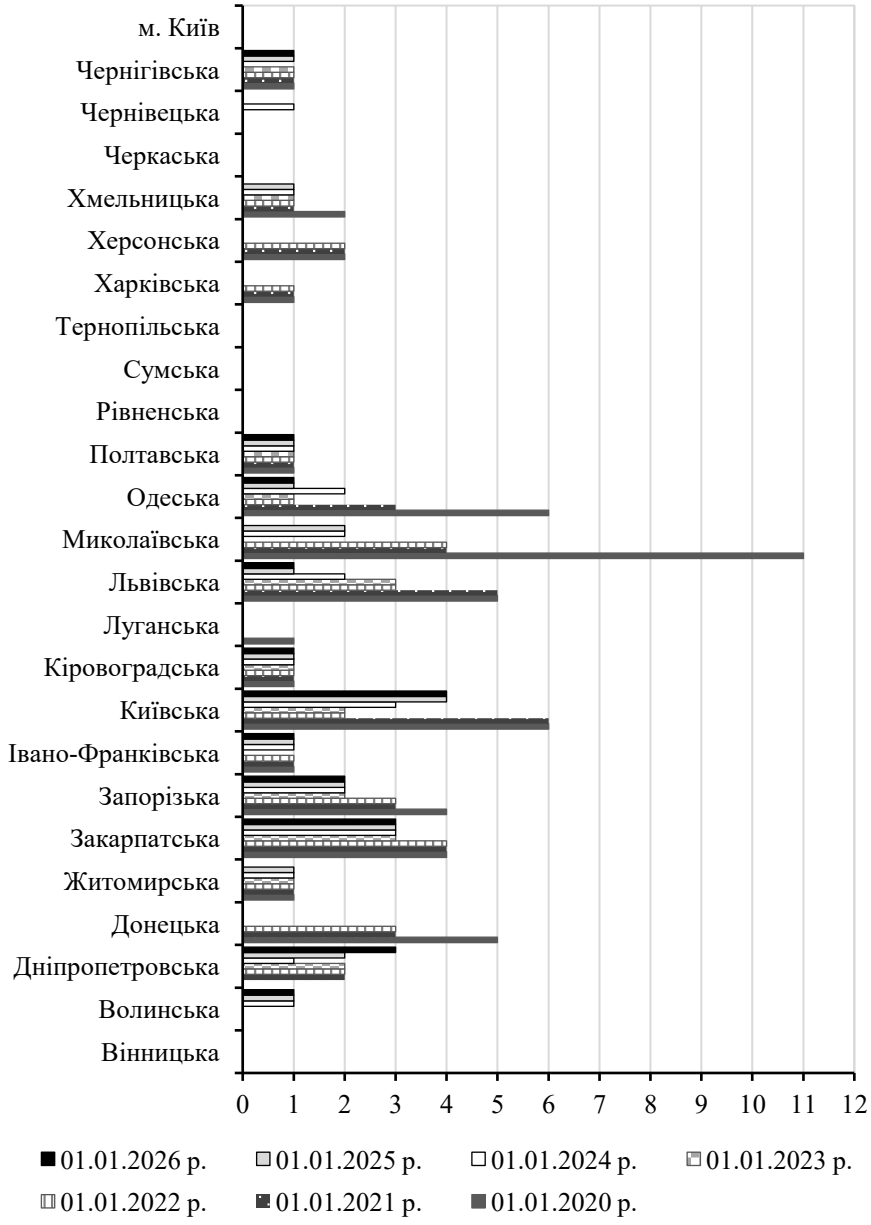

Рисунок Л.1. Аналіз розвитку ППП в Україні та її регіонах [225]

ДОДАТОК М

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Дорош В.Ю. Жилюк І.С. Генезис наукової думки щодо поняття «фінансовий механізм». *Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 20(79). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2023. С.37-44. URL: https://doi.org/10.36910/2707-6296-2023-20(79)-5.

2. Жилюк І.С. Когерентність концепцій фінансового забезпечення та конкурентоспроможності регіону. *Економічні науки : збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 22 (87). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2025. 122-131. URL: https://doi.org/10.36910/2707-6296-2025-22(87)-10.

3. Жилюк І.С. Фінансовий механізм відновлення конкурентоспроможності регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-180.

4. Жилюк І.С. Методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіонів України. *Економічний простір*. 2025. №. 260. С. 64-73. https://doi.org/10.30838/EP.206.64-73.

5. Жилюк І.С. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України у довоєнний та воєнний періоди. Бізнес Інформ. 2026. №3. С. 272-285. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-3-272-285.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Жилюк І.С. Аутсорсинг та аутстафінг як особливі форми формування персоналу компаній. *Фінанси, банківська справа та страхування: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : *матеріали II Всеукр. інтернет-конф. здобув. вищ. освіти та молодих вчених* (м. Луцьк, 12 травня). Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2023. С. 22-23. URL: https://drive.google.com/file/d/1JRK6gn2vPFrRafGChRFMG5g2nR9TuaTf/view

7. Жилюк І.С. Особливості фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів. *Фінансова стійкість держави та бізнесу в умовах глобальних трансформацій*. *Матеріали науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 13-14 лютого). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2025. 102 с. С. 63-68. URL: https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/158/2657/5528-1.

8. Жилюк І.С. Концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України. *International Scientific Conference "Innovation and Sustainable Development in the Global Economy": Conference Proceedings* (February 6-7, 2026. Leipzig, Germany). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 220 pages. Pp. 104-108. URL: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8

9. Жилюк І.С. Напрями інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів України. *Проблеми та перспективи фінансового забезпечення відновлення економіки України. Матеріали ІІ міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Дніпро, 3-4 березня). Дніпро: ДДАЕУ, 2026. 528 с. С. 36-38. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/bitstreams/d163c27b-5b16-4026-b7c8-1defb45373c4/download.

10. Жилюк І.С. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України за обсягами виробничої та збутової діяльності суб'єктів бізнесу в регіоні. *Сталі бізнес-моделі як драйвер трансформації інституційного середовища розвитку підприємництва. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чернівці, 27 лютого). Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. 488 с. С. 45-48. URL: https://surl.li/kqrwjt.

ДОДАТОК Н

ДОВІДКИ

ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

майдан Київський, 9, м. Луцьк, 43027, тел. (0332) 778 217, факс (0332) 778 153, e-mail: post@voladm.gov.ua,
код ЄДРПОУ 13366926

від 20.01.2026 № 2718/38/2-26 на № _____ від _____

Довідка
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Жилюка Івана Сергійовича
«Фінансове забезпечення відновлення конкурентноспроможності регіонів України у повоєнний період»

Дослідження фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України в умовах воєнного та повоєнного періодів є важливим напрямом формування дієвої регіональної політики, спрямованої на зміцнення фінансової спроможності територій, підвищення їх інвестиційної активності, відновлення економічного потенціалу та забезпечення стійкого розвитку. Саме вирішенню цих завдань присвячена дисертаційна робота Жилюка І.С., у якій розкрито сутність фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, систематизовано його функціональні й управлінські складові, узагальнено цілі, аспекти та джерела фінансового забезпечення регіонального розвитку, а також обґрунтовано концептуальні засади формування фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіонів України.

Дисертаційна робота Жилюка І.С. є актуальною та має практичне значення для Волинської області, оскільки містить науково обґрунтовані підходи до оцінювання фінансових детермінант конкурентоспроможності регіонів, визначення пріоритетів фінансового забезпечення регіонального розвитку та формування практичних підходів до відновлення конкурентних переваг територій в умовах воєнного і повоєнного періодів.

У діяльності Волинської обласної військової адміністрації взято до уваги розробки автора, Жилюка І.С., у частині визначення пріоритетів фінансового забезпечення регіонального розвитку, підвищення фінансової спроможності територій, активізації інвестиційних процесів та обґрунтування управлінських підходів до відновлення конкурентоспроможності регіонів в умовах воєнного та повоєнного періодів.

Кандидат економічних наук,
т.в.о. голови Волинської обласної
державної адміністрації Роман РОМАНЮК

ГОРОХІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЛУЦЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Шевченка, 17 м. Горохів 45701 тел. 0(3379) 212 57 e-mail:gromada@gorokhivrada.gov.ua
код ЄДРПОУ 04051276

27.03.2026 № 878/03-24/2-26 на № _____ від _____

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Жилюка Івана Сергійовича
«Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період»

Сучасні умови функціонування територіальних громад, пов'язані з необхідністю подолання наслідків воєнної агресії, відновлення соціальної, економічної та інфраструктурної спроможності територій, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів і формування належних передумов для сталого місцевого розвитку, зумовлюють потребу у застосуванні науково обґрунтованих підходів до фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період. Саме вирішенню зазначених завдань присвячена дисертаційна робота Жилюка Івана Сергійовича, у якій розкрито сутність фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, систематизовано його функціональні та управлінські складові, узагальнено цілі та ключові аспекти фінансового забезпечення регіонального розвитку, а також розроблено концептуальну модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів.

Заслуговують на увагу результати дослідження, пов'язані з обґрунтуванням теоретико-методичних засад фінансового забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів, визначенням фінансових детермінант регіонального розвитку, удосконаленням підходів до оцінювання фінансової спроможності територій, а також розробленням практичних підходів до формування дієвого фінансового механізму підтримки відновлювальних процесів на місцевому рівні.

У діяльності Горохівської міської ради при реалізації Стратегії розвитку Горохівської міської територіальної громади до 2027 року використано результати дисертаційної роботи Жилюка І.С., зокрема в частині

опрацювання підходів до підвищення фінансової спроможності територіальної громади, визначення пріоритетів фінансового забезпечення заходів місцевого розвитку, обґрунтування напрямів залучення додаткових фінансових ресурсів, а також формування практичних підходів до відновлення конкурентних переваг території в умовах воєнного та повоєнного періодів.

Перший заступник
міського голови Максим ЯЩУКЕВИЧ

ГОРОХІВСЬКА МІСЬКА РАДА
Луцький район Волинська область
код ЄДРПОУ 04051276
УКРАЇНА

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
вул. Львівська, 75, м. Луцьк, 43018, тел.: +38(0332)74-61-03
e-mail: rector@lntu.edu.ua, web: www.lntu.edu.ua
код ЄДРПОУ 05477296

13.03.2026р № 791/01-14 на № _____ від _____

Довідка
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Жилюка Івана Сергійовича
«Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період» у навчальний процес

Прискорене подолання наслідків війни, відновлення економічної, соціальної та інфраструктурної спроможності територій, а також формування належних передумов для довгострокового розвитку регіонів України потребують розроблення сучасних науково обґрунтованих підходів до фінансового забезпечення відновлення їх конкурентоспроможності. У дисертаційній роботі Жилюка І.С. розроблено концептуально-методичні засади фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, які відзначаються підвищеним рівнем теоретичної та прикладної цінності та можуть бути використані у навчальному процесі.

У навчальному процесі Луцького національного технічного університету при підготовці лекційного матеріалу та тематики практичних занять з дисциплін «Публічні фінанси», «Управління публічними фінансами» використовуються авторські розробки Жилюка І.С., зокрема методичні підходи до визначення сутності фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, систематизація його функціональних та управлінських складових, узагальнення цілей фінансового забезпечення конкурентоспроможності регіону, характеристика його основних аспектів, а також концептуальна модель фінансового механізму відновлення конкурентоспроможності регіону в умовах воєнного та повоєнного періодів.

Проректор з науково-педагогічної роботи та цифрової трансформації _____ Роман ГРУДЕЦЬКИЙ

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
вул. Львівська, 75, м. Луцьк, 43018, тел.: +38(0332)74-61-03
e-mail: rector@lntu.edu.ua, web: www.lntu.edu.ua
код ЄДРПОУ 05477296

12.03.2026р № 786/01-14 на № _____ від _____

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Жилюка Івана Сергійовича
на тему: «Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період» поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дисертаційна робота Жилюка І.С. на тему «Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період» є актуальною та виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт. Зокрема ряд пропозицій, викладених у дисертації, враховані в межах реалізації теми «Фінансово-інвестиційні механізми поствоєнної інноваційної трансформації України» (номер державної реєстрації 0123U101522). де автором визначено процеси формування та функціонування фінансово-інвестиційних механізмів забезпечення інноваційної трансформації економіки України в умовах воєнних і поствоєнних викликів.

У межах зазначеної теми автором удосконалено методичний підхід до інтегрального оцінювання рівня інвестиційного забезпечення регіонів у довоєнний та воєнний періоди, обґрунтовано доцільність використання публічно-приватного партнерства як інструменту інноваційної реконструкції регіональної економіки, визначено напрями диверсифікації джерел фінансування поствоєнного розвитку, а також розроблено теоретико-методологічне підґрунтя стратегування інвестиційного забезпечення сталого розвитку регіону, що є основою для формування стратегій і програм відновлення конкурентоспроможності регіонів України у повоєнний період.

Проректор з НПР та досліджень _____ Олена ЛЮТАК